

**5607 SAYILI KAÇAKÇILIKLA MÜCADELE KANUNUNA GÖRE
GÜMRÜK KAÇAKÇILIĞI SUÇLARI**

CİHAN ERTEM

OCAK 2022

ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU HUKUKU ANABİLİM DALI
KAMU HUKUKU YÜKSEK LİSANS TEZİ

5607 SAYILI KAÇAKÇILIKLA MÜCADELE KANUNUNA GÖRE
GÜMRÜK KAÇAKÇILIĞI SUÇLARI

CİHAN ERTEM

OCAK 2022

ÖZ/ÖZET

5607 SAYILI KAÇAKÇILIKLA MÜCADELE KANUNUNA GÖRE GÜMRÜK KAÇAKÇILIĞI SUÇLARI

ERTEM Cihan

Kamu Hukuku Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Prof. Dr. Doğan SOYASLAN

Ocak 2022, 150 sayfa

Kaçakçılık, kanun koyucu tarafından alım satımı belli usullere bağlanmış, bazı aşamalarda vergilendirilmiş veyahut tamamen yasaklanmış ürünlerin öngörülen sistem dışında ticari faaliyetlere konu edilmesi, ülkeye sokulması, ülke dışına çıkarılması veya bulundurulmasıdır. Kaçakçılık, sınırları belli organize bir güç olarak devlet veya devlet benzeri yapıların olduğu her yerde geçmişten beri var olagelmıştır. Temelinde ekonomik gerekçelerin olduğu kaçakçılığın otoritelerce yasaklanması da son derece olağandır. Kaçakçılık tarihin her döneminde var olmuş, sosyolojik ve ekonomik tabanlı bir olgudur. Devletlerin ekonomik politikalarının doğru işletilmesi, vergi gelirlerinin toplanması, uluslararası yükümlülüklerin yerine getirilmesi, iç piyasa parametrelerinin korunması ve adil rekabet ortamının var olması için bazı fiiller 5607 sayılı kanunla yaptırım altına alınmıştır. Kaçakçılığın konusuna göre bazı eylemleri kaçakçılık olarak niteleyen pek çok kanuni düzenleme bulunmaktadır. Bu çalışmada 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3'üncü maddesi en güncel haliyle her bir suç açısından korunan hukuki değer, maddi ve manevi unsur ve özel görünüş şekilleri incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kaçakçılık Suçları, İthalat ve İhracat Kaçakçılığı, Akaryakıt, Tütün Mamulleri Kaçakçılığı.

ABSTRACT

CUSTOMS SMUGGLING CRİMES ACCORDING TO ANTI-SMUGGLİNG LAW NO. 5607

ERTEM, Cihan

M.A. in Public Law

Supervisor: Prof. Dr. Doğan SOYASLAN

January 2022, 150 pages

Smuggling is the subject of commercial activities outside of the foreseen system, bringing into the country, taking out of the country or keeping the products, the purchase and sale of which is subject to certain procedures, taxed at some stages or completely prohibited by the legislator. Smuggling has existed since the state or state was mentioned as a certain organized force. It is also very common that smuggling, which is based on economic reasons, is prohibited by the authorities. Smuggling is a sociological and economically based phenomenon that exists in every period of history. In order to operate the economic policies of the states correctly, to collect tax revenues, to fulfill international obligations, to protect the domestic market parameters and to have a fair competition environment, some actions have been sanctioned by Law No. 5607. There are many legal regulations that describe some actions as smuggling according to the subject of smuggling. In this study, article 3 of the Anti-Smuggling Law No. 5607, in its most up-to-date version, the legal value, material and moral elements and special appearances protected for each crime were examined.

Keywords: Smuggling Crimes, Import and Export Smuggling, Fuel and Tobacco products smuggling.

TEŞEKKÜR

Bu alıőma sırasında; değerli vaktini esirgemeden sorularımı hiçbir zaman cevapsız bırakmayan, danıőtıęım tım sorunları güler yüzüyle ozen, gelecekteki meslek hayatım için örnek aldığım, tez çalıőması sürecinde yardım ve katkılarıyla beni bilgilendiren ve yönlendiren tez danıőmanım Prof. Dr. Doğan SOYASLAN'a teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

TEZDE İNTİHAL OLMADIĞINA DAİR BEYAN SAYFASI	iii
ÖZ/ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ.....	xiii
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiv
GİRİŞ	1
BÖLÜM I.....	4
GÜMRÜK KAÇAKÇILIĞI KAVRAMI.....	4
1.1. KAÇAKÇILIK OLGUSU VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	4
1.2. GEÇMİŞTEN BUGÜNE TÜRK KAÇAKÇILIK MEVZUATI.....	5
1.3. KAÇAKÇILIK SUÇLARINA İLİŞKİN BİLİNMESİ GEREKEN TANIMLAR.....	10
1.3.1. Genel Olarak Gümrük İşlemleri	10
1.3.2. Gümrük Bölgesi	11
1.3.3. Gümrük Rejimi.....	11
1.3.4. Serbest Dolaşımda Bulunan/Bulunmayan Eşya.....	11
1.3.5. Transit Rejimi.....	12
1.3.6. Geçici İthalat ve Dahilde İşleme Rejimi	12
1.3.7. Ulusal Marker.....	13
1.4. GENEL OLARAK GÜMRÜK KAÇAKÇILIĞI SUÇLARI VE SINIFLANDIRILMASI.....	14
BÖLÜM II	17
5607 SAYILI KANUNDA YER ALAN KAÇAKÇILIK SUÇLARI.....	17
2.1. İTHALAT KAÇAKÇILIĞI SUÇLARI.....	17
2.1.1. Gümrük İşlemlerine Tabi Tutmadan Ülkeye Eşya Sokma Suçu.....	17
2.1.1.1. Genel Olarak	17

2.1.1.2. Korunan Hukuki Değer	18
2.1.1.3. Suçun Maddi Unsuru	18
2.1.1.4. Suçun Manevi Unsuru.....	23
2.1.1.5. Suçun Özel Görünüş Şekilleri.....	25
2.1.2. Eşyayı, Aldatıcı İşlem Ve Davranışlarla Gümrük Vergileri Kısmen Veya Tamamen Ödenmeksizin Ülkeye Sokma	28
2.1.2.1. Genel Olarak	28
2.1.2.2. Korunan Hukuki Değer	28
2.1.2.3. Suçun Maddi Unsuru	29
2.1.2.4. Suçun Manevi Unsuru.....	33
2.1.2.5. Suçun Özel Görünüş Şekilleri.....	33
2.1.3. Serbest Dolaşımda Bulunmayan Eşyanın Rejim Hükümlerine Aykırı Olarak Gümrük Bölgesinde Bırakılması Suçu.....	35
2.1.3.1. Genel Olarak	35
2.1.3.2. Korunan Hukuki Değer	36
2.1.3.3. Suçun Maddi Unsuru	37
2.1.3.4. Suçun Manevi Unsuru.....	40
2.1.3.5. Suçun Özel Görünüş Şekilleri.....	41
2.1.4. Belli Bir Amaç İçin Kullanılmak Veya İşlenmek Üzere Ülkeye Geçici İthalat Ve Dâhilde İşleme Rejimi Çerçevesinde Getirilen Eşyayı, Hile İle Yurt Dışına Çıkarmış Gibi İşlem Yapma Suçu	41
2.1.4.1. Genel Olarak	41
2.1.4.2. Korunan Hukuki Değer	44
2.1.4.3. Suçun Maddi Unsuru	44
2.1.4.4. Suçun Manevi Unsuru.....	46
2.1.4.5. Suçun Özel Görünüş Şekilleri.....	47
2.1.5. Özel Kanunları Gereğince Gümrük Vergilerinden Kısmen Veya Tamamen Muaf Olarak İthal Edilen Eşyayı, İthal Amacı Dışında Başka Bir Kullanıma Tahsis Eden, Satma Veya Devretme Ya Da Bu Özelliğini Bilerek Satın Alma Veya Kabul Etme Suçu	48
2.1.5.1. Genel Olarak	48
2.1.5.2. Korunan Hukuki Değer	50
2.1.5.3. Suçun Maddi Unsuru	50
2.1.5.4. Suçun Manevi Unsuru.....	53

2.1.5.5. Suçun Özel Görünüş Şekilleri.....	53
2.1.6. İthal Kanun Gereği Yasak Olan Eşyayı Ülkeye Sokma Suçu.....	54
2.1.6.1. Genel Olarak	54
2.1.6.2. Korunan Hukuki Değer	55
2.1.6.3. Suçun Maddi Unsuru	55
2.1.6.4. Suçun Manevi Unsuru.....	57
2.1.6.5. Suçun Özel Görünüş Şekilleri.....	59
2.2. İHRACAT KAÇAKÇILIĞI SUÇLARI	60
2.2.1. İhracı Kanun Gereği Yasak Olan Eşyayı Ülkeden Çıkarma Suçu	60
2.2.1.1. Genel Olarak	60
2.2.1.2. Korunan Hukuki Değer	60
2.2.1.3. Suçun Maddi Unsuru	60
2.2.1.4. Suçun Manevi Unsuru.....	62
2.2.1.5. Suçun Özel Görünüş Şekilleri.....	62
2.2.2. Teşvik, Sübvansiyon Veya Parasal İadelerden Yararlanmak Amacıyla İhracat Gerçekleşmediği Hâlde Gerçekleşmiş Gibi Gösterme Ya da Gerçekleştirilen İhracata Konu Malın Cins, Miktar, Evsaf Veya Fiyatını Değişik Gösterme Suçu	63
2.2.2.1. Genel Olarak	63
2.2.2.2. Korunan Hukuki Değer	64
2.2.2.3. Suçun Maddi Unsuru	65
2.2.2.4. Suçun Manevi Unsuru.....	67
2.2.2.5. Suçun Özel Görünüş Şekilleri.....	68
2.3. AKARYAKIT KAÇAKÇILIĞI SUÇLARI	68
2.3.1. Ulusal Marker Uygulamasına Uygun Olmayan Akaryakıtı Ticari Amaçla Üretme, Bulundurma, Nakletme, Satışa Arz Etme, Satma, Satın Alma Suçu ...	69
2.3.1.1. Genel Olarak	69
2.3.1.2. Korunan Hukuki Değer	71
2.3.1.3. Suçun Maddi Unsuru	71
2.3.1.4. Suçun Manevi Unsuru.....	73
2.3.1.5. Suçun Özel Görünüş Şekilleri.....	74
2.3.2. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumundan İzin Almadan; Akaryakıt Haricinde Kalan Petrol Ürünlerinden Akaryakıt Üretme Veya Bunları Doğrudan	

Akaryakıt Yerine İkmal Ederek Üretme, Satışa Arz Etme, Satma, Bulundurma, Bu Özelliğini Bilerek Ticarî Amaçla Satın Alma, Taşıma Veya Saklama Suçu 75	
2.3.2.1. Genel Olarak	75
2.3.2.2. Korunan Hukuki Değer	77
2.3.2.3. Suçun Maddi Unsuru	77
2.3.2.4. Suçun Manevi Unsuru.....	79
2.3.2.5. Suçun Özel Görünüş Şekilleri.....	80
2.3.3. Çalıntı Hidrokarbon Ve Türevlerini Satışa Arz Etme, Satma, Bulundurma, Ticari Amaçla Satın Alma, Taşıma, Saklama Suçu	81
2.3.3.1. Genel Olarak	81
2.3.3.2. Korunan Hukuki Değer	82
2.3.3.3. Suçun Maddi Unsuru	83
2.3.3.4. Suçun Manevi Unsuru.....	85
2.3.3.5. Suçun Özel Görünüş Şekilleri.....	85
2.3.4. Lisansa Esas Teşkil Eden Belgelerde Belirlenenlere Aykırı Olarak Sabit Ya Da Seyyar Tank, Düzenek Veya Ekipman Bulundurma Suçu	86
2.3.4.1. Genel Olarak	86
2.3.4.2. Korunan Hukuki Değer	87
2.3.4.3. Suçun Maddi Unsuru	87
2.3.4.4. Suçun Manevi Unsuru.....	89
2.3.4.5. Suçun Özel Görünüş Şekilleri.....	89
2.3.5. Yetkisiz Ulusal Marker Üretme, Satışa Arz Etme, Satma, Yetkisiz Kişilerden Satın Alma, Kabul Etme, Nakletme Veya Bulundurma Suçu.....	90
2.3.5.1. Genel Olarak	90
2.3.5.2. Korunan Hukuki Değer	91
2.3.5.3. Suçun Maddi Unsuru	91
2.3.5.4. Suçun Manevi Unsuru.....	92
2.3.5.5. Suçun Özel Görünüş Şekilleri.....	92
2.4. TÜTÜN VE ALKOLLÜ İÇKİYE İLİŞKİN KAÇAKÇILIK SUÇLARI	93
2.4.1. Bandrol, Etiket, Hologram, Pul, Damga Veya Benzeri İşaretlerin Taklitlerini İmal Etme Veya Ülkeye Sokma İle Bunları Bilerek Bulundurma, Nakletme, Satma Suçu	93
2.4.1.1. Genel Olarak	93

2.4.1.2. Korunan Hukuki Değer	94
2.4.1.3. Suçun Maddi Unsuru	94
2.4.1.4. Suçun Manevi Unsuru	96
2.4.1.5. Suçun Özel Görünüş Şekilleri	96
2.4.2. Özel İşaret Ve Etiketleri Amacına Aykırı Yayma, Alma, İlgili Kurumu Yanıltarak Temin Etme, Tedarik Amacına Aykırı Kullanma Suçu	97
2.4.2.1. Genel Olarak	97
2.4.2.2. Korunan Hukuki Değer	98
2.4.2.3. Suçun Maddi Unsuru	98
2.4.2.4. Suçun Manevi Unsuru	100
2.4.2.5. Suçun Özel Görünüş Şekilleri	101
2.4.3. Bandrolsüz Veya Sahte Bandrollü Tütün Mamulleri, Makaron, Yaprak Sigara Kâğıdı, Etil Alkol, Metanol Ve Alkollü İçkileri Ticari Amaçla Üretme, Bulundurma, Nakletme, Satışa Arz Etme, Satın Alma Suçu	102
2.4.3.1. Genel Olarak	102
2.4.3.2. Korunan Hukuki Değer	102
2.4.3.3. Suçun Maddi Unsuru	103
2.4.3.4. Suçun Manevi Unsuru	105
2.4.3.5. Suçun Özel Görünüş Şekilleri	105
2.4.4. Yetkisiz Tütün, Doldurulmuş Makaron Veya Sigara Kağıdı Ticareti Suçu	106
2.4.4.1. Genel Olarak	106
2.4.4.2. Korunan Hukuki Değer	107
2.4.4.3. Suçun Maddi Unsuru	108
2.4.4.4. Suçun Manevi Unsuru	110
2.4.4.5. Suçun Özel Görünüş Şekilleri	110
2.5. KAÇAKÇILIK SUÇLARINA UYGULANACAK ORTAK HÜKÜMLER	110
2.6. ETKİN PİŞMANLIK	114
2.7. MÜSADERE	115
BÖLÜM III	116
GÜMRÜK KAÇAKÇILIĞI SUÇLARININ SORUŞTURULMASI VE KOVUŞTURULMASI	116
3.1. GÖREVLİ VE YETKİLİ MAHKEME	116
3.2. KORUMA TEDBİRLERİ	117

3.2.1. Arama ve Elkoyma.....	117
3.2.2. Tasfiye.....	121
SONUÇ.....	122
KAYNAKÇA.....	126
ÖZGEÇMİŞ.....	136

TABLÖLAR LİSTESİ

<u>Tablo 1:</u>	68
<u>Tablo 2:</u>	106
<u>Tablo 3:</u>	111

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

- AB: Avrupa Birliği
AİHS: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
AYM: Anayasa Mahkemesi
BK: Bakanlar Kurulu
AÜHFD: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
Bkz.: Bakınız
CD: Ceza Dairesi
CMK: Ceza Muhakemesi Kanunu
FOB: Free On Board
GK: Gümrük Kanunu
EPDK: Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu
GTİP: Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu
KDV: Katma Değer Vergisi
KMK: 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu
ÖTV: Özel Tüketim Vergisi
PPK: Petrol Piyasası Kanunu
PVSK: Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu
R.G.: Resmi Gazete
TAPDK: Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu
TCGB: Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesi
TCK: Türk Ceza Kanunu
TTK: Türk Ticaret Kanunu
WCO: Dünya Gümrük Örgütü

GİRİŞ

Kaçakçılık olgusu insanlık tarihi boyunca var olmuş, temelinde ekonomik beklentilerin olduğu bir olgudur. Kamu otoritesinin vaz etmiş olduğu vergilendirme sistemine dâhil ve kontrole tabi olmak istemeyen kişiler bu yolla ekonomik çıkar elde etmeye çalışmışlardır. Kamu hizmetlerini gereği gibi yürütmek için vergilere ihtiyaç duyan devletler ise gelirlerinin azalmasının önüne geçmek, iç ve dış piyasa rejimi kurmak veya toplum sağlığını korumak için kurduğu sistemi ihlal eden kişileri cezalandırma yoluna gitmiştir.

Kaçakçılık suçlarının müeyyide altına alınması devletlerin kayıt dışı ekonomiyi ortadan kaldırma ana amacının tezahürüdür. Dış ticaret ve iç pazar dengesinin makul ölçüde tutulması, kayıtsız ve gölge bir ekonominin oluşmasının önüne geçilmesi, devletin ekonomik saygınlığının korunması için bir sistem kurulması ve suçların ihdas edilmesi devletlerin önceliğidir.

Kaçakçılık suçları kalkışma suçu niteliği taşır. Nitekim 5607 sayılı Kanunun adında geçen “*mücadele*” ibaresi kanun koyucunun emelinin bu neviden suçları önleme olduğu görülecektir. Kaçakçılıkla mücadele bilhassa uluslararası ticaretin son derece geliştiği çağımızda oldukça önemli bir alandır. Öyle ki; ülkemizin de içerisinde bulunduğu devletler sadece bu alanda uzmanlaşmış mücadele kurumları ihdas etmişlerdir. Zira bu türden suçlar devasa boyutlarda kayıt dışılık oluşmasına kapı aralama potansiyeli taşımaktadır. İlk bakışta vergilendirme ve vergi toplama göze çarpsa da devletler açısından kaçakçılıkla mücadelenin yegâne amacı ekonomik denge ve piyasa koşullarının bozulmuş olduğu kayıt dışı bir ekonominin oluşumunu önlemektir. Kaçakçılıkla mücadelenin usul ve yöntemlerini, suç ve yaptırımlarını ortaya koyan yani hukuki boyutunu ilgilendiren bir özel ceza yasası bu bakımdan önemli bir yere sahiptir.

Kaçakçılık suçları ekonomik nedenlere bağlı olarak işlenen suçlardandır. Geçmiş dönemde son derece ağır yaptırımlara bağlandığı veya sadece ekonomik cezalarla yaptırım altına alındığı dönemler olmuştur. 1929 Dünya Ekonomik Bunalımının getirdiği “korumacı” politikalar kaçakçılığı ağır şekilde cezalandırmayı

gerektirmiş ve uzunca bir süre bu şekilde uygulanmıştır. Yirminci yüzyılın sonlarında ise hem serbest piyasa ekonomisine geçiş hem Avrupa Birliği ile uyum çabaları neticesinde “*ekonomik suça ekonomik ceza*” ilkesi benimsenmiştir. 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun yürürlüğe girmesi ile bu ilke terk edilmiş ve genel olarak özgürlüğü bağlayıcı cezalara başvurulmuştur. Çalışma konusu suçlara ilişki ceza politikasını belirleyen en temel unsur ekonomik etkenlerdir. Yine işlenen suçların artması veya azalması üzerinde de en büyük faktör ülkenin ekonomik gelişmişliği yani refah düzeyidir. Kaçakçılık suçlarının artışı yaptırımın hafifliğinden değil bir ürüne getirilen verginin artırılması veya piyasaya arzı ile orantılı olmuştur. Dolayısıyla bu suçlarla mücadelenin etkinliği ekonomik refahın artırılması ile doğru orantılıdır.

5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda düzenlenmiş olan kaçakçılık suçları, Cumhuriyet tarihinde 10.12.1927 tarihli 1126 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanunun ardından yürürlüğe giren 1918 ve 4926 sayılı kanunlarla gelişen dinamik bir alan oluşturmaktadır. Değişen ihtiyaçlar, ekonomi politikaları, uluslararası dengeler ve bölgesel sorunlar kaçakçılıkla ilgili mevzuatı sürekli olarak değiştirmekte ve kanuna eklemeler yapılmaktadır. Sıklıkla yapılan değişiklikler uygulayıcılar açısından da sorunlar oluşturmaktadır. Çalışmamız yakın zamanda yapılan değişiklikleri de ele alması itibariyle yeni değişiklikler konusunda aydınlatıcı olacaktır.

Kaçakçılık suçları, ekonomik suçlar içerisinde sınıflandırılabilir türden suçlardır. Bu yönü itibariyle ekonomik faaliyetlerle doğrudan ilişkili olduğu gibi kaçakçılık kültürel ve doğal varlıkları da kapsayabilen faaliyetlerdendir. 6136 Sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanun, 4733 sayılı Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, 5015 Sayılı Petrol Piyasası Kanunu, Vergi Usul Kanunu gibi pek çok kanunda kaçakçılık suçlarının muhtelif şekillerde düzenleme altına alındığı görülmektedir. Dolayısıyla kaçakçılık suçlarına ilişkin oldukça dağınık bir özel kanunlar manzumesi mevzubahistir. Bu yönüyle çalışmamız 5607 sayılı kanunda sayılan kaçakçılık suçları ile sınırlandırılmıştır. 5607 sayılı kanunda sayılan suçların her bir şekli ülkenin gümrük sistemi ihlal edilerek işlenirse de genel olarak “*gümrük kaçakçılığı suçları*” olarak adlandırılmaktadır. Temelde ihracat ve ithalat kaçakçılığının düzenlendiği kanunun yürürlüğe girdiği ilk dönemde bu adlandırma makul karşılanabilirdi. Ancak 6455, 6545, 7247 ve 7255 sayılı kanunlarla 4733 sayılı Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu Teşkilat ve

Görevleri Hakkında Kanun ve 5015 Sayılı Petrol Piyasası Kanunu gibi kanunlarda bulunan tütün mamulleri ve akaryakıt kaçakçılığına ilişkin suçların 5607 sayılı kanuna aktarılması ile gümrük kaçakçılığı suçları adlandırmasının dışına çıkıldığı görülmektedir. Diğer bir kısım kanunlardan aktarılan bu suçların bazı şekillerinin gümrük sistemi kullanılarak işlenmesi nedeniyle ithalat ve ihracat kaçakçılıkları yanında tütün mamulleri ve akaryakıt kaçakçılığını da çalışmaya dâhil etmemizi gerektirmiştir.

Kaçakçılığa ilişkin mevzuattaki dağınıklığın en azından 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu bakımından ortadan kaldırılması ve suç tiplerinin daha net bir şekilde anlaşılması, Yargıtay kararları ile uygulamanın ortaya konulması bu çalışmada amaçlanmıştır. Zira toplumsal yaşamda ekonomik faaliyetlere konu neredeyse her ürün bu suçlara konu olabilmektedir. Ancak bazı ürünler ise ekonomik faaliyetler içerisindeki yerleri itibariyle kaçakçılığa konu edilmeleri halinde ayrıca cezalandırılmaktadırlar. Kaçakçılıkla mücadeleye ilişkin hukuki mevzuat sadece ika edilen eylemlerin suç vasfının belirlenmesi ve cezalandırılmasından ibaret değildir. Bu anlamda arama, el koyma, etkin pişmanlık gibi kurumlara da kanunda yer verildiğini görmekteyiz. Dolayısıyla uygulamada koruma tedbirlerine hangi şartlar dâhilinde başvurulması gerektiği de önem arz etmektedir.

Çalışmanın ilk bölümünde kaçakçılığın tanımı yapılmış, kaçakçılık suçlarına Cumhuriyet Döneminde geçirdiği değişiklikler ele alınmış, genel olarak sınıflandırması yapılmış ve suçları anlamada kolaylık sağlaması açısından bazı teknik terimler açıklanmıştır.

İkinci bölümde Kanunun 3'üncü maddesinde fıkralar halinde düzenlenmiş kaçakçılık suçları tek tek ele alınmış, suçlarla korunan hukuki değer, maddi ve manevi unsurlar, özel görünüş şekilleri incelenmiştir. Öte yandan kanunda suçlar için öngörülmuş ortak hükümler ele alınmıştır. Bu yapılırken kaçakçılık suçlarına ilişkin kanun yolu incelemelerini yapan Yargıtay 7.Ceza Dairesinin her bir suç açısından vermiş olduğu kararlara yer verilmiş ve çalışma içtihatlarla desteklenmiştir.

Üçüncü bölümde ise kaçakçılık suçlarının soruşturulması ve kovuşturulması genel hatları ile incelenmiştir.

BÖLÜM I

GÜMRÜK KAÇAKÇILIĞI KAVRAMI

1.1. KAÇAKÇILIK OLGUSU VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Kaçakçılık, “Devlete vermekte mükellef olduğu vergi ve resmi vermemek için hile kullanmak, alım satımı yasak maddeleri gizlice alıp satmak ve bu suretle menfaat temin eylemektir” şeklinde tanımlanmıştır.¹Ancak 5607 sayılı Kanun selefleri gibi kaçakçılık kavramını tanımlama yoluna gitmemiştir. Esasen Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu ve diğer ilgili hukuki müktesebatın cezai bir müeyyide bağladığı bütün fiiller kaçakçılık kavramının içeriğini oluşturur. Canlı veya cansız bir varlığın, hukuki düzenin bu varlık için öngördüğü düzenlemelere aykırı olarak sınırlardan sokulması, ülke dışına çıkarılması veyahut yasal muamelelerin hile, gizleme, kaçırma vb. yollarla yerine getirilmemesi genel olarak kaçakçılığın tanımıdır. Burada iki ayrı unsurun öne çıktığı görülmektedir: 1-Yasadışılık, 2-Canlı veya cansız varlığı sınırdan geçirme.

Kaçakçılık eylemlerinin cezalandırılmasının temel nedeni bu suçların ekonomik düzeni bozucu niteliğidir. Gümrük kapılarından ülke içerisine giren malların kontrolü, vergilendirilmesi, yasak malların girişinin engellenmesi hem ekonomik açıdan hem de toplum sağlığı açısından önemlidir. Öte yandan yerli üreticinin yabancı tüccarlarla rekabet edebilmesi için bazı ürünlerin gümrük vergisi artırılmakta ve bu vergi politikası ile yerli üretici desteklenmekte ve korunmaktadır. Kaçakçılık ise devletçe ekonomik düzenin korunması için geliştirilmiş sistemin ihlalidir.

Gerçekten bu türden fiillerin cezalandırılması noktasında bir gereklilik “*ultima ratio*” olması modern ceza hukuku açısından önemlidir. Devletin ceza verme gücünü ölçülü hale getirme ve birey haklarını koruma açısından bu konu kaçakçılık suçlarının kamu düzenini bozucu niteliği ile birlikte değerlendirilmelidir. Modern liberal devlet için cezalandırmanın sınırlandırılması bir zorunluluktur. Devleti veya toplumu az ya da çok tehdit eden her ihlalin cezalandırılması temel hak ve özgürlüklerin giderek

¹ *Türk Hukuk Lügati*(1991), Başbakanlık Basımevi, Ankara.

kısıtlanması sonucunu doğuran bir ceza siyaseti doğuracaktır.² Birey-devlet dengesinin korunması açısından cezanın son çare olması ilkesi bu açıdan temel hak ve özgürlüklerin korunmasına hizmet etmektedir. Elbette son çare olma ilkesinin pek çok başka pratik gerekçesi de bulunmaktadır.

5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda suç olarak yer alan fiiller incelendiğinde her bir fiilin koruduğu değer genel olarak ekonomik temelli olduğu görülmektedir. Öte yandan halk sağlığını korumak maksatlı olarak getirilmiş suç türleri de bu kanun kapsamına alınmıştır. Kamu düzenini belirgin ölçüde ilgilendiren aynı zamanda temel hak ve özgürlükler kapsamında sayılamayacak kaçakçılık eylemlerinin idari yaptırımlarla önlenmesi mümkün görülmemiş ve suç olarak sayılmıştır. Ancak daha fazla ceza hukukuna ihtiyaç duyulması bu türden eylemlerin önüne geçilmesi anlamına gelmemektedir.

Kaçakçılık genel olarak iki başlık altında, göçmen kaçakçılığı ve gümrük kaçakçılığı olarak sınıflandırılabilir.³ Gümrük Kaçakçılığı ise uyuşturucu madde kaçakçılığı, emtia kaçakçılığı, akaryakıt kaçakçılığı, alkollü içki, tütün ve mamulleri kaçakçılığı, kültür ve tabiat varlıkları kaçakçılığı şeklinde alt başlıklara ayrılabilir. Çalışmamız 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun suç olarak saydığı fiillerle sınırlı olduğu için eşya kaçakçılığı, akaryakıt, tütün ve alkollü içki kaçakçılığı suçları 5607 sayılı kanun kapsamında ele alınacaktır.

1.2. GEÇMİŞTEN BUGÜNE TÜRK KAÇAKÇILIK MEVZUATI

Gümrük vergileri, geçmişi antik çağlara dayanan devletler açısından hem ithalat hem de ihracattan alınarak gelir elde etme, yerli sanayi üreticilerini rekabet edebilir halde tutma ve koruma, katma değeri artırma amaçlarını taşıyan dış ticaret politikası aracıdır. Gümrük vergilerinin devletler bakımından esas amacının gelir elde etmekten ziyade “*dış ticarete korumacılık*” olduğu söylenebilir.⁴

Gümrük vergilerinin bu ana işlevine dönük politikaların doğru şekilde uygulanmadığı durumlarda toplumlar büyük ekonomik çöküşler yaşamışlardır. İlk önceleri siyasi bir araç olarak Osmanlı devleti tarafından kullanılan kapitülasyonlar

²Ozan Ercan TAŞKIN (2016), *Son Çare (Ultima Ratio) Olarak Ceza Hukuku*, T.C. Maltepe Üniversitesi, Hukuk Fakültesi Dergisi, 2016/1,

³Osman ŞAHPAZ (2009), *Gümrük Kontrolü Uygulamalarının Kaçakçılık Üzerine Etkileri*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya, s.21

⁴Muhammet ŞAHİN (2019), “*Günümüz Ticaret Savaşlarında Gümrük Vergilerinin Yeri Ve Önemi.*” Mali Çözüm Dergisi/Financial Analysis 29.152, s. 95-97.

gümrük ve ticaret üzerindeki politikalara bakan yönü itibariyle ülkeyi ekonomik olarak çöküşe götüren önemli nedenlerden olmuştur. Kapitülasyonlar idari ve hukuki ayrıcalıklar yanında verildikleri devletlerin tacirlerine daha düşük oranda gümrük vergisi uygulama taahhüdü de içeriyordu.⁵

28 Mayıs 1740 tarihinde Osmanlı Devletinin politik kaygılarla Fransa'ya vermiş olduğu kalıcı kapitülasyonlar, 1738 Belgrat antlaşması kapsamında Rusya'ya verilen ayrıcalıklar, 1838 tarihinde İngiltere'ye verilen kapitülasyonlar sonucunda yerli pazar yabancıların denetimine geçmiş, yerli üretici yabancı tacirlerle rekabet edemez hale gelmiştir. Aynı zamanda ülke içerisindeki hammadde kolayca ihraç edilmiş, küçük esnaf yabancı sermaye ile rekabet edememiş, sanayileşme durmuş ve ülke ekonomisi neredeyse sömürgeleştirilmiştir.⁶

Osmanlı Devleti'nin yaşamış olduğu bu tarihsel süreç aslında gümrük politikalarının önemini de ortaya koymaktadır. Devletin bu noktadaki "*dış ticarete korumacılık*" ile vergi geliri elde etme hedefine zarar veren bir olgu olarak kaçakçılık, hukuk düzenimizce özel bir ceza kanunu ile yasaklanmıştır. Zira gümrükler üzerindeki hâkimiyetin sağlanmasının bir diğer yönü de kaçakçılık faaliyetlerinin yasaklanmasıdır.

Cumhuriyetin ilk yıllarında girişilen kodifikasyon çabalarının bir ürünü olarak ilk defa 10.12.1927 tarihli 1126 sayılı Kaçakçılığın Men'i ve Takibi Hakkında Kanun yürürlüğe girmiştir. Osmanlı Devleti'nin son yüzyılı ve milli mücadele döneminde ortaya çıkan asayiş bozukluğu ve otorite eksikliği kaçakçılık faaliyetlerinde büyük bir artışa neden olmuştur.⁷ Dolayısıyla kaçakçılıkla mücadele amacıyla çıkarılan bu Kanun sosyolojik, ekonomik ve idari sorunlara dayalı bir gereklilik olmuştur.

Devam eden iki yılda mezkûr kanunun kaçakçılıkla mücadele konusunda yetersiz kaldığı düşünülmüş ve 15.06.1929 tarihli 1510 sayılı Kaçakçılığın Men'i ve Takibi Hakkında Kanun'a yerini bırakmıştır. 07.01.1932 tarihinde ise 1918 sayılı Kaçakçılığın Men'i ve Takibi Hakkında Kanun yürürlüğe konulmuştur.

⁵Aybars PAMİR (2002), "*Kapitülasyon Kavramı Ve Osmanlı Devleti'ne Etkileri.*" Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 51.2, s. 90.

⁶ Ertuğrul ACARTÜRK ve Ramazan KAPTAN KILIÇ 2007 (2011), *Osmanlı Devletinde Kapitülasyonların İktisadi Ve Siyasi Perspektiften Analizi*, Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 29.2, s.11

⁷Alev GÖZCÜ ve Fevzi ÇAKMAK (2019), *Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Türkiye'nin Güney Sınırında Gerçekleştirilen Kaçakçılık Faaliyetleri*, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Cilt: 21, Sayı: 3, s.687, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/808490> (Erişim Tarihi: 26.10.2021)

Cumhuriyetin kurulmasından sonraki on yılda ekonomik olarak çökmüş, savaşlarla yıpranmış olan ülkenin ayağa kaldırılmasına önem verilmiştir. 1929 Büyük Buhran'ından sonra devletlerin içerisine düşmüş olduğu ciddi ekonomik sorunlar doğal olarak ülkemizi de etkilenmiş ve müdahaleci politikalara geçiş yapılmıştır.⁸ Gümrükler konusunda daha sıkı politikalar ve vergilendirmeler kaçakçılık faaliyetlerinde artışa neden olmuş ve dolayısıyla seleflerine göre çok daha ağır cezalarla bezenmiş 1918 sayılı kanun yürürlüğe girmiştir. 1918 sayılı kanunu ortaya çıkaran siyasi ve ekonomik sorunlar, yerli sermaye ve üreticilerin korunmasına dair gerekliliğin devam etmesi bu kanunun 2003 yılına kadar yürürlükte kalmasını sağlamıştır.

Türkiye'nin Avrupa Birliği ile Gümrük Birliği Anlaşmasını imzalaması, AB üyeliği için tam üyelik görüşmelerinin başlaması ile doğrudan bağlantılı olarak yeni bir kaçakçılıkla mücadele kanunu ihtiyacı doğmuş ve 4926 sayılı kanun hazırlanmıştır.⁹ 1918 sayılı Kanun, devletçi ekonomi politikalarının yerini serbest piyasa ekonomisinin alması, adaletsizlik oluşturacak şekilde ağır özgürlüğü bağlayıcı yaptırımların bulunması, suçun manevi unsurunun oluşumu noktasında sorunlu kararlara imza atılması gibi olumsuz yönleri nedeniyle eleştirilmiştir.¹⁰ Yine bazı maddelerin kıyas yasağı ile suç ve cezaların kanuniliği gibi ilkeleri çiğnediği dile getirilmiştir.¹¹ Doktrindeki bu eleştiriler kanun koyucunun genel gerekçesine de yansdığı üzere dikkate alınarak 1918 sayılı kanun 4926 sayılı kanunla ilga edilmiştir.¹²

4926 sayılı kanunun yürürlüğe girmesinin ardından 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu 1.6.2005 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yeni Türk Ceza Kanunu genel hükümler yönünden sistematığı geniş ölçüde değiştirmiş, cürüm-kabahat, teşebbüs-eksik teşebbüs, asli-fer'i ceza, hapis-hafif hapis ayrımlarını kaldırmış, kusur-hukuk devleti ve hümanizm ilkelerini temel almıştır.¹³

⁸Osman ŞAHPAZ 2009, agt. s.23.

⁹İsa POLAT (2009), *5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Uyarınca İhracat Kaçakçılığı Suçları Ve Kabahatleri*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, İstanbul, s.5.

¹⁰Rıfat ÇULHA (2003), *4926 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Yasası Değişiklikler Ve Yeni Düzenlemelere İlişkin Açıklamalar*, TBB Dergisi, Sayı 49, s.116 <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2003-49-749> (Erişim Tarihi: 16.10.2021)

¹¹Kayıhan İÇEL (1996), *1918 Sayılı Kaçakçılık Kanununa İlişkin İki Hukuki Sorun*, İHFM C. LV, s.102 <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/95871> (Erişim Tarihi:23.10.2021)

¹²4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun Genel Gerekçesi için bkz. <https://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/kanunmaddeleri?pkanunlarno=24099&pkanunnumarasi=4926>

¹³ İzzet ÖZGENÇ (2017), *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 13. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara, s.72.

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun genel hükümlerinin özel kanunlarda sayılan suçlar için uygulanmasını temin etmek adına 5. madde ihdas edilmiştir. “*Bu Kanunun genel hükümleri, özel ceza kanunları ve ceza içeren kanunlardaki suçlar hakkında da uygulanır.*” Dolayısıyla teşebbüs, içtima ve iştirake ilişkin genel hükümleri uyuşmayan özel ceza kanunlarının TCK’nın genel hükümlerine göre revize edilmesi gerekmiştir. Bu kapsamda 5252 sayılı Türk Ceza Kanununun Yürürlük Ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun’un geçici 1. maddesi ile “*Diğer kanunların, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun Birinci Kitabında yer alan düzenlemelere aykırı hükümleri, ilgili kanunlarda gerekli değişiklikler yapılincaya ve en geç 31 Aralık 2008 tarihine kadar uygulanır.*” hükmü getirilmiştir. Benzer bir düzenlemenin 5326 sayılı Kabahatler Kanununda yer alması hasebiyle 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu hazırlanmış ve yürürlüğe girmiştir.

5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu kabahat-suç ayırımını esas alarak daha sade bir dille ele alınmış 31.03.2007 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu, 4926 sayılı kanununun esas aldığı “*ekonomik suça ekonomik ceza ilkesi*”ni gözetmemiş ve kaçakçılık suçlarına hürriyeti bağlayıcı müeyyideler de bağlamıştır. Yine “*suçta ve cezada kanunilik ilkesi*”ne ilişkin daha önceki kanunlara getirilen eleştirilerin bu kanunda dikkate alındığı ve idareye düzenleyici işlemle ceza koyma yetkisi vermediği görülmektedir.¹⁴ Halen yürürlükte olan bu kanun şartlar ve gereklilikler doğrultusunda devamlı olarak güncellenmektedir.¹⁵

5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu, 6455 Sayılı Gümrük Kanunu İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla ilk olarak kapsamlı bir değişikliğe uğramıştır. Bu değişikliğin temel gerekçesi kanunda var olan kabahatlerin 4458 sayılı Gümrük Kanununa aktarılması yoluyla aynı eylemlerin her iki kanunca yaptırım altına alınmasının ve cezalandırılmasının önüne geçilmek istenmesidir.¹⁶

¹⁴Hüseyin ERTUĞRUL (2008), *Kaçakçılık Fiilleri Bağlamında Suçta ve Cezada Kanunilik İlkesi*, Terazi Hukuk Dergisi, Cilt: 3, Sayı: 26, s.68.

¹⁵ İsa POLAT, 2009, agt. s.9

¹⁶ 6455 Sayılı Gümrük Kanunu İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Genel Gerekçesi, “*5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 5 inci maddesinde 5237 sayılı Kanunun genel hükümlerinin özel ceza kanunları ve ceza içeren kanunlardaki suçlar hakkında da uygulanacağı düzenlenmiştir. 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 3 üncü maddesinde de, 5326 sayılı Kanunun genel hükümlerinin diğer kanunlardaki kabahatler hakkında da uygulanacağı hükme bağlanmıştır. Bu hükümler gereğince mülga 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun suç ve kabahate ilişkin genel düzenlemelerinin 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ve 5326 sayılı Kabahatler*

6455 sayılı kanun 5607 sayılı Kaçakçılıkça Mücadele Kanununun “Suçlar ve Kabahatler” kenar başlıklı 3. maddesinin başlığını “*Kaçakçılık Suçları*” şeklinde değiştirmiş ve kabahatleri 4458 sayılı Gümrük Kanununa aktarmıştır.

Daha sonra ise 18.06.2014 tarih ve 6545 sayılı Kanunun 89’uncu maddesi ile üçüncü maddenin ikinci, dördüncü, beşinci, altıncı, sekizinci, dokuzuncu, onuncu fıkralarında değişiklikler yapılmış, on birinci ve on sekizinci fıkralar değiştirilmiş ve bazı eklemeler yapılmıştır.¹⁷ 28.11.2017 tarih ve 7061 sayılı Kanunun 93. maddesi ile daha önce yürürlükten kaldırılan yirminci fıkra yeniden ihdas edilmiştir.

4733 sayılı Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 8. Maddesindeki ve 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununun ek 5. Maddesindeki kaçakçılık suçları yine inceleme konusu üçüncü maddeye taşınmıştır.

Değişen şartlar ve gerekliliklere bağlı olarak 7255 sayılı Kanunun 28. maddesindeki “*21/3/2007 tarihli ve 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3 üncü maddesinin onuncu, on altıncı, on yedinci ve on sekizinci fıkralarına “tütün mamulleri,” ibaresinden sonra gelmek üzere “makaron, yaprak sigara kâğıdı,” ibareleri ve on sekizinci fıkrasına “tütün mamullerinin” ibaresinden sonra gelmek üzere “, makaron, yaprak sigara kâğıdı,” ibaresi eklenmiştir.*” şeklinde düzenleme ile tütün kaçakçılığının yanında “*makaron ve yaprak sigara kağıdı*”nı da kapsama alarak bu ürünlerin kayıt dışı ticareti ve bundan kaynaklı vergi kaybının önüne geçilmek istenmiştir. Buna benzer bir kaygıyla 29.04.2021 tarih ve 7318 sayılı kanunla 3’üncü maddenin 12’nci fıkrasına akaryakıt kaçakçılığı ile ilgili olarak ek bir cümle eklenmiştir.

Kanunu ile uyumlu hale getirilmesi amacıyla 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu yürürlüğe konulmuştur. Ancak, 5607 sayılı Kanunda yer alan kabahat fiillerinin birçoğu ya da bu kabahat fiillerinin benzerleri aynı zamanda 4458 sayılı Gümrük Kanununda kabahat olarak düzenlenmiş ve ayrı cezalar öngörülmüştür. 5607 sayılı Kanunda yer alan kabahatlerin ancak kastla işlenebileceği hükme bağlanmışken, 4458 sayılı Kanunda idari para cezası verilebilmesi için söz konusu fiillerin taksirle işlenmesi yeterli görülmüştür. Gümrük idareleri, fiilin 4458 sayılı Kanunda da yer alması halinde, hem 4458 sayılı Kanun hükümleri uyarınca idari para cezası düzenlenmekte, hem de fiilin kasıtlı işlenip işlenmediği hususunu mahkemelerin takdirinde görmeleri nedeniyle, fiilde kasıt unsuru bulunup bulunmadığı yönünden araştırma yapmaksızın 5237 sayılı Kanun ve 5607 sayılı Kanun hükümleri uyarınca konu Cumhuriyet Başsavcılıklarına intikal ettirilmiştir. Aynı fiil için birden fazla Kanunda hüküm bulunması, aynı fiil için iki ayrı ceza uygulanmasına ve iki ayrı dava açılmasına ve gümrük idarelerinin yanı sıra yargının yükünün de artmasına neden olmaktadır. Tasarı ile, 5607 sayılı Kanunda yer alan “kabahat” fiilleri 4458 sayılı Kanuna aktarılarak mükerrerliğin giderilmesi ve mevzuatın sadeleştirilmesi amaçlanmaktadır.”

<https://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/kanunmaddeleri?pkanunlarno=121428&pkanunnumarasi=6455>, (Erişim Tarihi:27.10.2021)

¹⁷ <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/06/20140628-9.htm>

Görüleceği üzere çalışmamızın konusu olan kaçakçılık suçlarına ilişkin 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu sürekli olarak değişime ve dönüşüme uğramış ve halen de uğramakta olan bir kanundur. Zira bu alan, devletlerarası ilişkiler gibi geniş bir ölçekten ülkenin ekonomik, demografik, sosyolojik durumuna göre değişen vatandaş eylemlerine kadar doğrudan ilgilidir. Dolayısıyla ekonomik daralma içerisindeki bir ülkede vergilerin rahatsız ediciliği insanları kayıt dışılığa yöneltmekte ve devleti ek tedbir olarak yeni ürünleri kaçakçılık suçlarının konusu haline getirmeye itmektedir.¹⁸

1.3. KAÇAKÇILIK SUÇLARINA İLİŞKİN BİLİNMESİ GEREKEN TANIMLAR

5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda düzenlenen kaçakçılık suçlarının anlaşılabilmesi için 5607 sayılı kanunda geçen bir kısım kavramların anlaşılması gerekmektedir. Kaçakçılık suçları ile sınırlı kalmak kaydıyla gümrük işlemlerine dair bazı tanımlamalara burada yer vermek istiyoruz.

1.3.1. Genel Olarak Gümrük İşlemleri

Devletler ülke ekonomisinin gelişimi, denetlenmesi, yönlendirilmesi, ülkedeki insanların sağlığının korunması, hayvan ve bitki varlıklarının devamının sağlanması, güvenliğin tesisi, kültürel varlıkların ülke dışına çıkarılmasının önlenmesi, dış ticaret ve iç pazar dengesinin sağlanması için ülkeye giren veyahut çıkan eşyalar üzerinde belli işlemler öngörerek bu amaçları yerine getirmeye çalışırlar. Bu amaçların karşısında devletin vergi geliri elde etme amacı yan fayda olarak değerlendirilebilir.¹⁹ Bu amaçların yerine getirilmesi maksadıyla ülkemizde temel kanun olarak 4458 sayılı Gümrük Kanunu yürürlüğe girmiştir. 4458 sayılı Gümrük Kanunu amacını, “*Bu Kanunun amacı, Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesine giren ve çıkan eşyaya ve taşıt araçlarına uygulanacak gümrük kurallarını belirlemektir.*” şeklinde ifade etmiştir.

Bu tanımlamadan yola çıkılarak gümrük işlemleri, “*Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesine giren ve çıkan eşyaya ve taşıt araçlarına*” mevzuatın öngördüğü zorunlu muamelelerin uygulanması sürecinin tamamını ifade eder.

¹⁸Murat MURAT AYDIN 2011 (2011), *5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Çerçevesinde Kaçakçılık Fiilleri Ve Yaptırımları*, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Konya, s.13

¹⁹Aynur ÖNÜR ASLAN(2019/2020), *Gümrük İşlemleri*, İstanbul Üniversitesi Açık Ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Dış Ticaret Lisans Programı, Ders Kitabı, s.12

1.3.2. Gümrük Bölgesi

4458 sayılı Gümrük Kanunu “gümrük bölgesini” 2. maddesinde; “Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesi, Türkiye Cumhuriyeti topraklarını kapsar. Türkiye kara suları, iç suları ve hava sahası gümrük bölgesine dahildir. Bu Kanunda geçen Türkiye Gümrük Bölgesi ve Gümrük Bölgesi kavramları Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesini ifade eder.” şeklinde açıklamıştır.

1.3.3. Gümrük Rejimi

Gümrük rejimi; ithalat veya ihracat yapan işletmelere destek, teşvik ve kolaylıklar sağlamak, ticarete standart elde etmek, rekabet ortamı yaratmak, denetim sağlamak amacıyla yasa ile sınıflandırılmış kurallar dizisi olarak tanımlanabilir. 4458 sayılı Gümrük Kanununun 3/15. maddesi “gümrük rejimi”ni aşağıdaki şekilde tanımlamıştır.²⁰ Gümrük rejimi geniş manada bütün gümrük faaliyetlerini dar anlamda ise mevzuatça eşyanın tabi tutulacağı işlemleri ifade eder.²¹

“15. "Gümrük rejimi" deyimi,

- a) Serbest dolaşıma giriş rejimini,
- b) Transit rejimini,
- c) Gümrük antrepo rejimini,
- d) Dahilde işleme rejimini,
- e) Gümrük kontrolü altında işleme rejimini,
- f) Geçici ithalat rejimini,
- g) Hariçte işleme rejimini,
- h) İhracat rejimini; ...

İfade eder.”

Gümrüğe gelen her bir eşya için öngörölmüş işlemler ve kurallar tabi olduğu gümrük rejimine göre değişmektedir. “Bir gümrük rejimine tabi tutulmak istenen eşya, bu rejime uygun şekilde yetkili gümrük idaresine beyan edilir.”(Gümrük Kanunu m.58)

1.3.4. Serbest Dolaşımda Bulunan/Bulunmayan Eşya

²⁰ age s.40

²¹Mehmet YÜCE, Ali ÇELİKKAYA (2016), *Örnek Uygulamalarla Gümrük Uyuşmazlıkları ve Çözüm Yolları*, Dora Yayınları, s.3

Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda bir diğer açıklanması gereken “*serbest dolaşımda bulunan eşya*” ve “*serbest dolaşımda bulunmayan eşya*” hususlarıdır. 4458 sayılı Gümrük Kanununun 3/6. maddesi şu şekilde tanımlama yapmıştır;

Serbest dolaşımda bulunan eşya deyimi, “*tamamen Türk Gümrük Bölgesinde elde edilen ve içerisinde Türk Gümrük Bölgesi haricindeki ülkelerden ithal edilen girdileri muhteva etmeyen veya şartlı muaftiyet düzenlemelerine tabi tutulan eşyadan elde edilen ve tabi olduğu rejim hükümleri uyarınca özel ekonomik değer taşımadığı tespit edilen veya Türkiye Gümrük Bölgesi dışındaki ülke veya topraklardan serbest dolaşıma giriş rejimine tabi tutularak ithal edilen veya Türkiye Gümrük Bölgesinde, yukarıda belirtilen eşyadan ayrı ayrı veya birlikte elde edilen veya üretilen eşyayı*” ifade eder. Serbest dolaşımda bulunmayan eşya ise “*serbest dolaşımda bulunan eşya dışında kalan eşya ile transit hükümleri saklı kalmak üzere Türkiye Gümrük Bölgesini fiilen terk eden*” eşyadır. Eşyanın gümrük bölgesine girip girmediği konusu gümrük statüsünü ortaya koyar. Serbest bölge ise; devlet sınırları ve egemenliği altında bulunan fakat gümrük işlemlerinin uygulanmadığı bölgedir. Böylece dış ticaretin artırılması amaçlanmaktadır.²²

1.3.5. Transit Rejimi

Transit rejimi, “*ekonomik etkili olmayan rejimler*” den biri olarak “*Transit Rejimi, ithalat vergileri ve ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmayan serbest dolaşıma girmemiş ve ihracatla ilgili gümrük işlemleri tamamlanmış eşyanın gümrük gözetimi altında Türkiye Gümrük Bölgesi içindeki bir noktadan diğerine taşınmasına uygulanır.*” şeklinde tanımlanmıştır.²³ Ticaret konusu eşya pek çok sınır kapısından geçmek durumunda olduğu için her sınırdaki çeşitli işlemlere tabi olacaktır. Eşya tahakkuk edecek vergiler için alınacak teminatla transit rejimine tabi tutularak kolayca yabancı ülkeler arasında, Türkiye ile yabancı ülke arasında veya iç gümrük idareleri arasında taşınabilecektir.

1.3.6. Geçici İthalat ve Dahilde İşleme Rejimi

Geçici şekilde ithalat konusu edilen emtianın, kullanımdan kaynaklı yıpranması dışında bir değişime uğramadan, belirlenen zaman sonrasında tekrar

²² Feridun KAYA, (2020), *Dış Ticaret İşlemleri Yönetimi*, Beta Yayınevi, Temmuz, s.176

²³<https://www.ticaret.gov.tr/gumruk-islemleri/sikca-sorulan-sorular/ticari/transit>

(Erişim

Tarihi:30.10.2021)

ihracata konu edilmesi bu rejimin esasıdır.²⁴ Geçici ithalatı yapılması konusunda gerekli izinleri alan eşya asli özelliğini koruyacak ve işlenemeyecektir. Örneğin fuar faaliyetlerinde veya sergilerde kullanılmak üzere getirilen eşyalar bu kapsamdadır.²⁵

Söz konusu rejime tabi olabilecek eşyalar “*Tam Muafiyet Suretiyle Rejimden Faydalanacak Eşya*” ve “*Kısmi Muafiyet Suretiyle Rejimden Faydalanacak Eşya*” şeklinde ikili bir ayrıma tutulmaktadır. Bilimsel materyaller, mesleki teçhizatlar, sergi veya fuar alanlarına getirilen eşyalar, tıbbi cihazlar, afet yardımı kapsamında gönderilen eşyalar, ticari amacı olmayan binek araçlar vb. tam muafiyetten faydalanacak eşyalar arasındadır. Tam muafiyetten faydalanan eşyalardan olmayan veya koşulları sağlamayan eşyalar ise kısmi muafiyetten yararlanır ve serbest dolaşıma girmiş eşyalardan alınan ithalat vergisinin %3’ünün ödenmesini gerektirir.²⁶

Dahilde işleme rejimi, devletlerin ihracatı teşvik etmek amacıyla işletmelere uluslararası piyasa fiyatları düzeyinde hammadde satın alabilmelerini bu sürecin vergiden muaf tutulmasını ve işlenen ürünün ihraç edilmesi sürecini ihtiva eder.²⁷ Global piyasalarla rekabet fırsatı sunması, ihracatı artırması, katma değer ve istihdam yaratması, ihraç ürünlerini çeşitlendirmesi bakımından ekonomik etkili bir rejimdir ve amaca matuf olarak muafiyet kazandırmaktadır.²⁸

1.3.7. Ulusal Marker

Petrol Piyasasında Ulusal Marker Uygulamasına İlişkin Yönetmeliğin 3/1-g bendinde “*Ulusal marker: Akaryakıtta; rafineri çıkışında, gümrük girişinde, sanayide yan ürün olarak veya diğer şekillerde üretilen veya tasfiye edilmiş kaçak akaryakıttan*

²⁴ Feridun KAYA 2020, age. s.178

²⁵ Aynur ÖNÜR ASLAN 2019/2020, age. s. 225

²⁶ age s. 231

²⁷ T.C. Ticaret Bakanlığı Gümrük Rehberi tanımı için bkz. “*Dünya ticaretinin serbestleştirilmesi için özellikle 1990’lı yıllardan itibaren artan girişimler sonucunda, küresel ticaretin yapısı değişti ve hacmi arttı. Günümüzde küresel gelirin yarısı mal ticaretinden elde ediliyor. Uluslararası ticaretteki rekabet giderek artıyor ve rekabet koşulları da hızla değişiyor. Ülkeler bir yandan rekabetçi dış ticaret ortamına uyum sağlamak, bir yandan da üretim maliyetlerini azaltmak istiyorlar. Bu koşullar, üretimin ve dış ticaret hacminin artırılmasına yönelik enstrümanlar geliştirilmesini sağlıyor. Bu enstrümanlardan birisi olan Dahilde İşleme Rejimi, yerli üreticilerin dünya piyasa fiyatlarından, rekabetçi koşullarda ve daha kaliteli girdi (hammadde, yarı mamul ve mamul eşya olarak) ithal etmelerine imkan tanıyan ve dolayısıyla ihracatçılarımızın rekabet gücünü arttıran bir gümrük rejimidir.*” <https://gumrukrehberi.gov.tr/sayfa/dahilde-i% C5% 9Fleme-rejimi> (Erişim T.:30.10.2021)

²⁸ Güven SAYILGAN ve Coşkun ŞENOL (2010), *Dahilde İşleme Rejimi Ve Türk İşletmelerinin İhracatı Üzerine Etkileri*, Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı: 35, Ocak-Temmuz, s.38, <https://dergipark.org.tr/download/article-file/66558> (Erişim Tarihi:30.10.2021)

teknik düzenlemelere uygun olan akaryakıtta veya benzin türlerine harmanlanacak etanole ticari faaliyete konu edilmeden önce eklenecek ve akaryakıtın özelliklerini bozmayacak niteliği haiz kimyasal ürünü, ... ifade eder.” şeklinde tanımlanmıştır. Bu kimyasal madde içine konulduğu ürünün özelliğini bozmayan ancak akaryakıtın kaçak olmadığı noktasında mühür işlevi görmeyen bir özellik taşımaktadır.

Ülke içerisinde piyasaya sürülecek olan benzin, gazyağı ve motorin türlerine katılan, taklit edilmesi mümkün olmayan, yakıtın özelliğini bozmayan ve TÜBİTAK tarafından formüle edilmiş kimyasala ulusal marker adı verilmektedir. Yurtiçindeki akaryakıt üzerinde ulusal marker uygulamasının işleyişi ve kontrolü Enerji Piyasası Denetleme Kurumu(EPDK) tarafından yapılır.

Bahsi geçen yönetmeliğin 6. Maddesine göre; *“Ulusal marker, yurt içinde pazarlanacak akaryakıtta, rafineri çıkışında, gümrük girişinde, sanayide yan ürün olarak veya diğer şekillerde üretilen veya tasfiye edilmiş kaçak akaryakıttan teknik düzenlemelere uygun olan akaryakıtta veya benzin türlerine harmanlanacak etanole ticari faaliyete konu edilmeden önce, ilgili lisans sahibi tüzel kişiler tarafından Kurumca belirlenecek şart ve özellikte ve bağımsız gözetim firması nezaretinde eklenir.”*

Akaryakıtın ülke piyasasında yasal şekilde dolaşp dolaşmadığının tespiti, standartlara uymayan ürünlerin satışının engellenmesi, kaçakçılığın önlenmesi, kayıt dışı faaliyetlerin ortadan kaldırılması adına ulusal marker uygulaması oldukça önemlidir.²⁹ Ülke ekonomisinin vergi kaybını önemli ölçüde azaltan bu uygulama rekabet ortamını korumakta ve tüketicinin belli bir standarda sahip ürünlere ulaşmasını kolaylaştırmaktadır.³⁰

1.4. GENEL OLARAK GÜMRÜK KAÇAKÇILIĞI SUÇLARI VE SINIFLANDIRILMASI

En ilkel haliyle olsa da tarih boyunca sınırları belirlenmiş bir toprak parçası üzerinde bulunan her topluluk açısından gümrük konusuna ilişkin kurallar söz konusu olmuştur. Modern devletin teşekkül ettiği yakın tarihte gümrüklerle ilgili mevzuatın gerekliliği daha da önemli hale gelmiştir. En temelde devletler dış ticaret ve iç pazara

²⁹ Güven SAYILGAN ve Coşkun ŞENOL 2010, agm, s.42

³⁰Doğan GEDİK (2020), *Akaryakıt Kaçakçılığıyla Mücadelede Teknik Ve İdari Yöntem Olarak Ulusal Marker*, TAAD, Yıl: 11, Sayı: 43 (Temmuz) s.311

ilişkin ekonomik faaliyetleri düzenleme amacına matuf olarak gümrük mevzuatına ihtiyaç duymaktadırlar.

Ekonomik suç konusunun tanımlanması doktrinde oldukça tartışmalı olmakla beraber belli fail tipi tarafından işlenebildiğini öne süren kriminolojik ve sosyolojik yaklaşımın yanında ekonomik düzenin işleyişi ve istikrarını koruma unsurunu taşıması gerektiği de savunulmaktadır.³¹ 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda sayılan suçlar ekonomik suçlar arasında yer almaktadır.³²

Failin eylemini ihlal ortaya çıkmadan evvel müeyyide altına alarak “cezalandırılabilirliğin öne çekilmesi” anlayışına dayalı olan soyut tehlike suçları açısından eylemin suçun konusu üzerinde herhangi bir zarara sebep olması gerekmez.³³ Hareketin yapılmasıyla tehlikenin meydana geldiği varsayılır.³⁴ Başlığı “... Mücadele Kanunu” olan kanunlar bu anlayışa dayalı olarak ihdas edilmişlerdir.³⁵ 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu sahip olduğu nitelik itibariyle devletin ekonomik düzenini hedef alan suçları cezalandırma amacını taşıyan ve içerisinde soyut tehlike suçlarını barındıran bir kanundur.³⁶

31.03.2007 tarihli ve 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu yürürlüğe girdikten sonra pek çok değişikliklerle bugünkü halini almıştır. Kaçakçılığa ilişkin mevzuat halen tam manasıyla temel bir kanunda toplanmış değildir. Çalışmamız 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda düzenlenen suçlarla sınırlı olduğu için mezkûr suçlar bu kapsamda sınıflandırılacaktır.

5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu bugünkü halini almadan önce kanundaki suçlar ithalat ve ihracat kaçakçılığı diye ikili bir ayrıma tabi olarak tasnif edilmekteydi. Fakat 6455 Sayılı Gümrük Kanunu İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 18.06.2014 tarih ve 6545 sayılı Kanun, 28.11.2017 tarih ve 7061 sayılı Kanun, 7255 ve son olarak 7318 sayılı Kanunlarla yapılan değişiklikler sonrası dördü bir ayrıma gitmek gerekmektedir.

³¹Uğur GÜNER (2019), *Ekonomik Suçlar ve Ekonomi Ceza Hukukuna İlişkin Yasal Düzenlemeler*, D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Durmuş TEZCAN’a Armağan, C.21, Özel S. s. 1438

³²Asuman AYTEKİN İNCEOĞLU (2020), *Ekonomik Suçlar*, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi - 2020/1, s.126

³³Uğur ERSOY (2020), *Ceza Hukukunun Gri Alanı: Tehlike Suçları*, TAAD, Yıl: 11, Sayı: 41 (Ocak 2020) s.29

³⁴Nur CENTEL ve Hamide ZAFER (2006), *Türk Ceza Hukukuna Giriş*, 4. Bası, İstanbul, s.251

³⁵Bahri ÖZTÜRK ve Mustafa Ruhan ERDEM (2018), *Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku*, 18. Baskı, Ankara, s.364

³⁶Candide ŞENTÜRK (2016), *Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nda Yer Alan İthalat Kaçakçılığı Suçları*, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı Doktora Programı Doktora Tezi, İzmir, s.85

Buna göre; 1-İthalat Kaçakçılığı Suçları, 2-İhracat Kaçakçılığı Suçları, 3- Akaryakıt Kaçakçılığı Suçları, 4- Tütün Ve Alkollü İçkiye İlişkin Kaçakçılık Suçları şeklinde bir ayırım, çalışma konusu suçların anlaşılması açısından daha sağlıklı olacaktır.

BÖLÜM II

5607 SAYILI KANUNDA YER ALAN KAÇAKÇILIK SUÇLARI

2.1. İTHALAT KAÇAKÇILIĞI SUÇLARI

2.1.1. Gümrük İşlemlerine Tabi Tutmadan Ülkeye Eşya Sokma Suçu

2.1.1.1. Genel Olarak

Söz konusu suç türü 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3. maddesinin ilk fıkrasında düzenlenmektedir. Buna göre; “(1) Eşyayı, gümrük işlemlerine tabi tutmaksızın ülkeye sokan kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis ve on bin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır. Eşyanın, gümrük kapıları dışından ülkeye sokulması halinde, verilecek ceza üçte birinden yarısına kadar artırılır.”

5607 sayılı yasa “gümrük işlemi” mefhumunu tanımlamamakla beraber, mülga 4926 sayılı yasa bu kavramı “Gümrük idarelerince, gümrük mevzuatı ve ilgili diğer mevzuat gereğince yapılan işlemleri ifade eder” olarak tarif etmiştir. Türkiye Cumhuriyeti gümrük mıntikasına giren veyahut çıkan eşyanın mevzuatça öngörülmüş prosedüre tabi tutulması, onaylaması ülkeye sokulabilir veya ülkeden çıkabilir hale getirilmesi süreci gümrükleme işlemlerini ifade eder.³⁷

Mülga 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 2/1-e bendi gümrük işlemini, “Gümrük idarelerince, gümrük mevzuatı ve ilgili diğer mevzuat gereğince yapılan işlemleri,” şeklinde tanımlamıştır.

4458 sayılı Gümrük Kanununa göre bir eşyanın kanunda sayılan rejimlerden birine tabi tutulması gerekmektedir. Ekonomik düzenin istikrarını korumaya ve ihracatı teşvik etmeye dönük olarak öngörülmüş olan bu rejimlere tabi tutulmadan yani gümrük statüsü kazandırılmadan eşyanın ülkeye ithal edilmesi ile bu suç oluşur.

³⁷Candide ŞENTÜRK 2016, agt, s.88

2.1.1.2. Korunan Hukuki Değer

Devletler egemenlik hakları kapsamında ülkeye giriş yapan veyahut çıkan hem kişileri hem de eşyaları kontrole tabi tutarlar. Kişiler açısından öngörülen hukuki rejimin yanında ülkeye giren eşyaların ekonomik düzenin devamı açısından kontrole tabi tutulması suretiyle devletin hükümlerlik yetkisi ve ekonomik çıkarları korunmaktadır. Kanun koyucu söz konusu suçu ihdas etmekle iç piyasa dengesini bozacak, kayıt dışılık oluşturacak, devletin dış ticaret politikasını ve saygınlığını zedeleyecek, vergi gelirlerini azaltacak şekilde ülkeye eşya sokulmasını yasaklamaktadır. Devlet, gümrük idareleri ve ajanları aracılığı ile oldukça organize bir yapı kurmuş, sayılan amaçları gerçekleştirmek gümrük kapıları ve bunun dışında kalan bölgelerde faaliyet yürütmektedir.³⁸

2.1.1.3. Suçun Maddi Unsuru

Ceza hukukunda suç maddi unsur olarak üçe bölünmüştür: Fiil, netice ve illiyet bağı.³⁹ “Gümrük işlemlerine tabi tutmaksızın ülkeye eşya sokma” suçunda fiil, 4458 sayılı Gümrük Kanununun öngördüğü işlemleri yerine getirmeden eşyanın gümrük kapısından ülke içerisine sokulmasıdır.

Ülke dışından yurtiçine sokulan eşyalar ilk olarak gümrük kanunu ile ilgili mevzuat çerçevesinde öngörülmüş bir gümrük rejimine tabi kılınmak mecburiyetindedir. Devamında eşya için öngörülmüş olan gümrük rejimlerine muvafık şekilde mevzuatça belirlenmiş işlemlere tabi kılınır, gerekli vergiler tahsil edildikten sonra eşya getirenin tasarrufuna bırakılır. Bu eşyanın ithali yasak bir eşya olmaması gerekir.⁴⁰ Eşyanın mülkiyeti esas olarak ithalatçıya ait olmasına rağmen gerekli hallerde tasfiye ya da imha hakkını içeren kullanım hakkı gümrük idaresindedir.⁴¹

Gümrük işlemleri deyiminden “Eşyanın gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulması” anlaşılmalıdır. “Eşyanın gümrükçe onaylanmış bir işlem

³⁸ Candide ŞENTÜRK 2016, agt, s.86

³⁹Doğan SOYASLAN (2020) *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 9. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara, s.245

⁴⁰Selçuk BÜTÜN (2008), *5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Kapsamında Gümrük Kaçakçılığı Suçları*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hukuk Bilim Dalı, Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Kocaeli, s.18 <http://dspace.kocaeli.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11493/2179/231052.pdf?sequence=1&isAllo wed=y> (Erişim Tarihi:20.12.2021)

⁴¹Abdulkadir TEKİN ve Ümit Engin TEKİN (2021), *4458 Sayılı Gümrük Kanunu'na Göre Gümrük İşlemleri Mevzuat - Teori, Uygulama – Vergilendirme*, Seçkin Yayınları, Ankara, s.23

veya kullanıma tabi tutulması" deyimi eşyanın, a) Bir gümrük rejimine tabi tutulmasını, b) Bir serbest bölgeye girmesini, c) Türkiye Gümrük Bölgesi dışına yeniden ihracını, d) İmhasını, e) Gümrüğe terk edilmesini;... ifade eder.”(4458 sayılı Kanun, 14. madde)

Mezkûr suç tipinin oluşması “Bir gümrük rejimine tabi tutulmasını” içeren beyannamenin hiç verilmemesi, usulüne uygun verilmemesi hallerinde söz konusu olur.⁴²

Bu kapsamda 4458 sayılı Gümrük Kanununun 33. maddesine göre Türk Gümrük Bölgesinde belirlenmiş giriş ve çıkış kapıları kullanılarak gümrük işlemleri yapılır. Bu bir nevi devlet hükümranlılığının da göstergesidir.⁴³

4458 sayılı Gümrük Kanununun 36. Maddesine göre; “1. Türkiye Gümrük Bölgesine getirilen eşya, girişinden itibaren gümrük gözetimine tabidir. Bunlar, yürürlükteki hükümlere uygun olarak gümrük idareleri tarafından denetlenir. 2. Söz konusu eşya gümrük statüleri belirleninceye, serbest dolaşımda olmayan eşya ise 77 nci maddenin 1 inci fıkrası hükmü saklı kalmak üzere, gümrük statüleri değişinceye ya da serbest bölgeye girinceye yahut 163 ve 164 üncü maddeler gereğince yeniden ihraç veya imha edilinceye kadar gümrüğün gözetimi altında kalır.”

Anılan kanunun 37. Maddesi ise; “1. Türkiye Gümrük Bölgesine getirilen eşya, getiren kişi tarafından gecikmeksizin Müsteşarlıkça belirlenen usul ve esaslara uygun olarak; a) Belirlenen bir gümrük idaresine veya gümrükçe uygun görülen herhangi bir yere, b) Deniz veya havayoluyla ya da Türkiye Gümrük Bölgesinden geçmeksizin karayoluyla doğrudan bir serbest bölgeye, götürülür.

2. Türkiye Gümrük Bölgesine getirildikten sonra eşyanın aktarılması sonucunda nakliyesinden sorumlu olanlar yukarıda belirtilen hükümlere uymak zorundadır.

3. Gümrük idarelerinin gözetim ve kontrolüne ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla, yolcu, sınır ahalisi ve posta eşyası ile ekonomik açıdan önem arz etmeyen eşya için özel hükümler getirmeye Müsteşarlık yetkilidir.” şeklindedir.

Gümrük Bölgesine giren eşya için -“kara suları veya hava sahasından gümrük bölgesi içinde durmaksızın geçen taşıt araçları ile taşınan eşya hariç olmak üzere”- öncelikle özet beyan verilmesi gerekmektedir.

⁴² Selçuk BÜTÜN 2008, agt, s.23

⁴³ Candide ŞENTÜRK 2016, agt, s.85

İkinci olarak 39. maddeye göre eşyanın gümrük idaresine sunulması gerekmektedir. “Türkiye Gümrük Bölgesinin kara suları veya hava sahasından durmaksızın geçen taşıt araçları ile taşınan eşya hariç olmak üzere, Türkiye Gümrük Bölgesine gelen eşya, getiren kişi ya da duruma göre eşyanın gelişinden sonra taşıma sorumluluğunu üstlenen kişi tarafından gümrüğe sunulur. Gümrüğe sunan kişi, eşyayı daha önce ibraz olunan özet beyan ya da gümrük beyannamesi ile ilişkilendirir.”(4458 sayılı Gümrük Kanunu m. 39)

Anılan kanununun 58/1 maddesi ise “Bir gümrük rejimine tabi tutulmak istenen eşya, bu rejime uygun şekilde yetkili gümrük idaresine beyan edilir...” şeklindedir. Gümrük beyanı sözlü, yazılı, bu amaçla kurulmuş bilgisayar sistemi üzerinden veya eşya sahibinin gümrük rejimine tabi kılma amacını ortaya koyduğu herhangi bir şekilde yapılabilir. Beyanname ve ek belgelerin gümrüğe sunulmasından sonra eşyanın beyanı gerçekleşmiş olur. Sistem üzerinden tescil işlemi yapılan eşya için bir (kırmızı, sarı, mavi, yeşil) kontrol türü belirlenir.⁴⁴Kontrol işlemi sonrasında tahakkuk eden vergi ödenir ve ardından eşya teslim edilir. Yukarıda genel olarak sistematüğinden bahsetmiş olduğumuz gümrük işlemlerinin birinin veya bir kaçının yerine getirilmeden eşyanın gümrük kapısından ülke içerisine sokulması bu suçun oluşumuna vücut verecektir. Örneğin; beyannamede eşyanın belirtilmemesi veya yükümlülük doğmasına rağmen hiç beyanname verilmemesi, eşyanın gümrük rejimine tabi tutmama suretiyle ülke içerisine eşya sokulması halinde suç meydana gelecektir.

Maddi unsuru teşkil eden “gümrük işlemlerine tabi tutmama” gümrük idarelerine karşı işlenmelidir. Ancak beyan sorumluluğunun doğmadığı dolayısıyla henüz beyannamenin gümrük idaresine sunulmadığı aşamada mezkûr suç oluşmayacaktır.⁴⁵ Mevzuata göre yapılması gereken gümrük muamelelerini yerine

⁴⁴Abdulkadir TEKİN ve Ümit Engin TEKİN 2021, age. s.125 “Kırmızı hat; eşyanın fiziki muayenesi ile birlikte belge kontrolünün de yapıldığı hattır. Sarı hat; fiziki muayeneye gerek görülmeksizin eşyaya ait Beyanname ve eklerinin doğruluğunun ve birbiriyle uygunluğunun kontrol edildiği hattır. Mavi hat; ihracatta, eşyanın tesliminden önce belge kontrolüne veya muayeneye tabi tutulmadığı hattır. Bu hattan yararlanmak isteyen ihracatçıları yetkilendirilmiş yükümlü sertifikasına sahip olması gerekmektedir. Yeşil hat; eşyanın yolcu beraberinde belge kontrolüne veya muayeneye tabi tutulmadığı hattır.”

⁴⁵ “10.07.2007 tarihli ihbar ve 11.07.2007 tarihli olay, yakalama ve elkoyma tutanakları içeriğine, tutanak tanıklarının beyanları ile sanıkların savunmalarına ve dosya kapsamına göre; 10.07.2007 tarihinde gece geç saatlerde Suriye'den gelip siyasi sınırı aracı ile geçerek Türkiye'ye giriş yapan sanık ...'in gümrük sahasından geçiş yapmak istediği, inşaat halinde bulunan gümrük sahasındaki fiziki şartların uygun olmaması nedeniyle işlemlerinin sabah yapılacağı ve gümrük sahasında beklemesi gerektiğinin gümrük muayene memurlarınca sanığa söylendiği, gümrük sahasında beklemekte olan ve pasaport işlemleri devam eden sanığın yanına, gümrük işlemlerinde tercüman olarak yardımcı olması için sanık... tarafından gönderilen sanık ...'in geldiği, sanıklar Mohamed ile Ahmet'in sabah geçiş

getirmeme ve buna rağmen eşyayı ülke sınırlarına sokma şeklinde iki ayrı eylem söz konusu olmalıdır.⁴⁶ Ülkeye sokma eylemi bir yere gizleme, bildirmeme, beyan etmeme, eksik veya yanlış beyan etme şeklinde işlenebilir.⁴⁷ Yine gümrük işlemlerinden muaf eşya⁴⁸ için bu suçun söz konusu olmayacağı belirtilmelidir.⁴⁹ Suçun konusu olarak eşya kelimesi, ekonomik olarak bir değerle ölçülebilen, üzerinde

yapmak üzere araçta bekledikleri sırada, ihbar üzerine ilçe kaymakamı ile polis memurlarının gümrük sahasına geldikleri, gümrük memurlarınca sanık... beyana davet edilmeden ve sanığa beyanda bulunma hakkı tanınmadan, gümrük muayene memurlarının katılımı ile araçta yapılan aramada arka koltuk üzeri ve altı ile arka koltuk cam ön kısmında suça konu külçe altınların ele geçirildiği, sanıklar Mohamed ve Ahmet'in gözaltına alınmalarını takiben gümrük sahasına geldiği görülen sanık ...'nın da adı geçenlerle ilgisi olabileceğinin değerlendirilmesi üzerine yakalandığı olayda; sanık ...'in Türkiye'ye giriş yapmak için gümrük sahasında beklediği sırada, gümrük memurlarınca beyana davet edilmeden ve beyanda bulunma hakkı tanınmadan aracında yapılan arama sonucunda suça konu külçe altınların ele geçirilmesi ve sanık ...'in altınlar ile ilgili beyanda bulunacağını savunması karşısında, bu haliyle fiilin, henüz icra hareketlerine başlanılmaması nedeniyle teşebbüs aşamasına ulaşmamış hazırlık hareketi niteliğinde olduğu, bu aşamaya kadarki fiilerin bir başka suçu da oluşturmadığı, sanıkların ülkeye işlenmemiş altın ithal edebilme şartlarına sahip olmamalarının, hazırlık hareketi niteliğindeki fiilinin cezalandırılmayacağı gerçeğini değiştirmeyeceği anlaşıldığından, sanıklara atılı suçun yasal unsurlarının oluşmadığının kabulü gerekmektedir." (Yargıtay Ceza Genel Kurulu 03.04.2018 tarih, 2017/735 E. ve 2018/173 K. sayılı kararı)

⁴⁶Batuhan AKTAŞ (2015), *Gümrük İşlemlerine Tabi Tutmadan Ülkeye Eşya Sokma Suçu Üzerine Bir İnceleme*, TBB Dergisi(121) s.128

⁴⁷"Yukarıda belirtildiği şekilde giriş gümrük idarelerince TIR kamesinde beyan edilen miktara göre tespit edilen fazlalığa ilişkin eşyanın karayolu taşıtının veya konteynerin mühürlü kısmında bile olsa gizlenerek, saklanarak veya özel olarak yapılmış zula tabir edilen yerler de bulunması halinde bu fiikrânın l'inci bendinde belirtildiği gibi işlem yapılmayıp 5607 sayılı Kanun hükümleri gereğince takibatta bulunulur." ve 31.12.2010 tarih ve 27802 (5. mükerrer) Resmi Gazete' de yayımlanan Gümrük Genel Tebliğ'inin (Tır İşlemleri - Seri No.2) 27. maddesinin 5 fıkrası "Ancak, TIR karnesinde beyan edilen miktara göre tespit edilen fazlalığın, taşıtın veya konteynerin mühürlü kısmında olsa dahi gizlenmiş, saklanmış halde veya özel olarak yapılmış zula olarak tabir edilen bir yerde bulunması durumunda dördüncü fıkra hükümleri uygulanmaz ve 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu hükümlerine göre takibatta bulunulur." hükümleri yukarıda açıklandığı üzere somut olayda birlikte değerlendirildiğinde sanığın, transit dışı eşya hakkında beyanda bulunmaksızın ve mühürsüz transit eşyalar arasına saklanarak getirmiş olduğu kaçak bir adet lazer epilasyon cihazını gümrük işlemlerini yaptırmadan yurda sokmaya teşebbüs ettiği anlaşıldığından sanığın 5607 sayılı Kanun'un 3/1 maddesi ile cezalandırılması yerine beraatine karar verilmesi, yasaya aykırı..." (Yargıtay 7. Ceza Dairesinin 2014/2000 E., 2015/23838 K. sayılı Kararı)

⁴⁸ "Yolcunun beraberinde getirdiği, ticari miktar ve mahiyet arz etmeyen eşyadır. Her bir yolcu, beraberinde getirdiği Ek-9 liste kapsamı kişisel eşyayı ve 430 Avro'luk eşyayı muaf olarak getirebilmektedir." <https://ticaret.gov.tr/gumruk-islemleri/sikca-sorulan-sorular/bireysel/yolcu-muafiyetleri> (Erişim tarihi: 01.11.2021)

⁴⁹ "Sanığın dava konusu eşyayı gümrük işlemlerine tabi tutmadan yurda getirdiği gerekçesiyle kamu davası açılmış olup, tüm dosya içeriğine göre sanığın belirlenen gümrük kapısından yolcu olarak yurda giriş yaptığı, ele geçen ve yolcu beraberisi statüsünde getirilen eşyanın ticari mahiyette bulunmadığı ve ithalinin yasak olmadığı gözetilerek beraatine..." (Yargıtay 7. Ceza Dairesi 2013/275 E. 2013/23754 K.)

hak sahibi olma yetkisi veren⁵⁰ maddi cisimleri ifade eder. 4458 sayılı Gümrük Kanunu ise eşyayı “*her türlü madde, ürün ve değer*” olarak tanımlamıştır. Fakat suçla konu olan eşya ithalat vergilerinden muaf⁵¹ ise bu suç oluşmayacak ve Gümrük Kanununun 239’uncu maddesindeki kabahat söz konusu olacaktır.⁵²

“*Gümrük işlemlerine tabi tutmaksızın ülkeye eşya sokma*” suçunun oluşması için görünüşte herhangi bir neticenin ortaya çıkması beklenmez. “*Gümrük işlemlerine tabi tutmaksızın ülkeye eşya sokma*” fiili suç konusu üzerinde doğrudan somut bir zarar oluşturmamakla beraber bir tehlike oluşturmaktadır. Bu suçun neticesi ortaya çıkan tehliktir.⁵³ Öte yandan somut bir tehlikenin ortaya çıkmaması ve sadece varsayıma dayalı bir tehlike öngörmesi nedeniyle mezkûr suç “soyut tehlike suçu” olarak nitelendirilecektir.⁵⁴ Zira somut tehlike suçu, hareketin suçun konusu üzerinde gerçek bir zarar doğurmasını gerektirir.⁵⁵

Suçun kanuni tanımında maddi unsur olarak eylemin nasıl gerçekleştirilebileceği hususunda bir özelleştirme yapılmadığı için gümrük işlemlerine tabi tutmadan ülkeye eşya sokulması suçunun “serbest hareketli” bir suç olduğu söylenebilir.⁵⁶

Bahsi geçen suçun faili madde metninde geçen eylemleri ika eden herkes olabilir. Yine ithalat yapan bir tüzel kişiliğin temsilcisi bu kapsamda suçun faili olabilir. Suçun “*kaçakçılık fiillerini önlemek, izlemek, araştırmak ve soruşturmakla görevli kişiler tarafından veya meslek ve sanatın sağladığı kolaylıklardan yararlanmak suretiyle işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında...*” artırılacaktır.(5607 sayılı k. m.4/4)

Suçun mağduru suç ihdas edilmesi suretiyle korunan hukuki değerın bizatihi sahibidir.⁵⁷ Korunan hukuki değerin devletin egemenlik yetkisi ve vergi toplama faaliyeti olduğu düşünülüğünde müşahhas bir mağdurun bu suç bakımından söz

⁵⁰Kemal OĞUZMAN, Özer SELİÇİ ve Saibe OKTAY (2012), *Eşya Hukuku*, Filiz Kitabevi, İstanbul, s.8

⁵¹Gümrük Vergilerinden Muaf Eşyalar için 4458 sayılı Gümrük Kanununun 167’nci maddesine bakınız.

⁵²Batuhan AKTAŞ 2015, age. s.133

⁵³Veli Özer ÖZBEK, Koray DOĞAN, Pınar BACAKSIZ ve İlker TEPE (2020), *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 11. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara, s.228

⁵⁴İzzet ÖZGENÇ 2017,, age. s.205

⁵⁵Timur DEMİRBAŞ (2014), *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 10.Baskı, Ankara, s.238

⁵⁶Veli Özer ÖZBEK, Koray DOĞAN, Pınar BACAKSIZ ve İlker TEPE 2020, age. s.227

⁵⁷Veli Özer ÖZBEK, Koray DOĞAN, Pınar BACAKSIZ ve İlker TEPE 2020, age. s.214

konusu olmadığı ve suçtan zarar gören olarak devletin kabulünün makul bir düşünce olduğu savunulmuştur.⁵⁸

2.1.1.4. Suçun Manevi Unsuru

Suçun meydana gelmesinde maddi unsurun ardından manevi unsurun da gerçekleşmesi gerekir. Manevi unsur dış dünyada meydana gelen olaylardan farklı olarak fiil ve fail arasındaki sübjektif ilişkiyi ilgilendirir.⁵⁹ Kusurluluk ise maddi ve manevi unsurlar oluştuktan sonra failin ortaya koyduğu fiil nedeniyle kınanabilirliğini belirleyen bir ölçüt olması münasebetiyle manevi unsurdan farklıdır.⁶⁰ Failin failini icra ederken zihninde oluşan tasavvur manevi unsurun ortaya çıkmasında oldukça önemlidir.⁶¹ Failin zihni faaliyeti ile ika edilen eylem arasındaki ilişki, suçun iradi olup olmadığının ölçüsünü ortaya koymaktadır.⁶²

TCK'nın 21'inci maddesinde “(1) Suçun oluşması kastın varlığına bağlıdır. Kast, suçun kanuni tanımındaki unsurların bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesidir. (2) Kişinin, suçun kanuni tanımındaki unsurların gerçekleşebileceğini öngörmesine rağmen, fiili işlemesi halinde olası kast vardır.” şeklindeki tanımlama ile irade ölçüsünün ilk kademesi ortaya konulmuştur. Dolayısıyla manevi unsur olarak kast yani “bilme ve isteme” varsa suç oluşacaktır.

Suçun manevi unsurunu asıl olarak kast oluşturmakla birlikte istisnai hallerde taksirle işlenmesi de cezalandırılmıştır. “(2) Taksir, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesi öngörülmeyle gerçekleştirilmesidir...” (TCK m. 22/2) Suçun taksirle işlenebilmesi için kanuni tanımda buna yer verilmesi gerekmektedir.⁶³

İnceleme konusu suç kastla işlenebilecek bir suçtur. Taksirle işlenmiş hali cezalandırılmamıştır. Bu bakımdan failin gümrük kapısından eşyayı geçirirken bir kısım işlemler yapılması gerektiğini bilmesi fakat buna rağmen ülke içine eşyayı sokma isteğini taşıması gerekir.⁶⁴ Yargıtay “ithalat kaçakçılığı” olarak bahsi geçen suçta failin bilgi düzeyi, yapılacak gümrük işlemlerine ilişkin bilgilendirilip

⁵⁸ Candide ŞENTÜRK 2016, agt, s.99

⁵⁹Hakan HAKERİ (2011), Ceza Hukuku Genel Hükümler, 10.Baskı, Ankara, s.301

⁶⁰Mehmet Emin ARTUK ve Ahmet GÖKCEN (2020) *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Adalet yayınevi, 14. Bası, Ankara, s.383

⁶¹ Zeki HAFIZOĞULLARI (2008), *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Ankara, s.103

⁶² İzzet ÖZGENÇ 2017., age. s. 225

⁶³ age. s.256

⁶⁴Batuhan AKTAŞ 2015, agm, s.139

bilgilendirilmediği ve kişilik özelliklerini dikkate alarak bu suçun oluşup oluşmadığına ilişkin kastın varlığını araştırmaktadır.⁶⁵

5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun üçüncü maddesinin ikinci cümlesinde eşyanın gümrük kapıları dışından ülkeye sokulması nitelikli hal olarak düzenlenmiştir. “...Eşyanın, gümrük kapıları dışından ülkeye sokulması halinde, verilecek ceza üçte birinden yarısına kadar artırılır.”

Gümrük kapısı dışında başka bir yerden ülke içerisine eşya sokma durumunda devletin sınırlarından kontrol dışı bir giriş söz konusudur. Gümrük kapılarından geçiş esnasında denetim imkânı en üst seviyede iken ülkenin herhangi bir sınırından eşya sokulması denetim imkânını ortadan kaldırmakta ve devlet için ek önlemler alma zorunluluğu doğurmaktadır. Nitekim bu maksatla kolluk güçleri faaliyetler yürütmekte kaçakçılıkla mücadele için birimler kurulmaktadır. Dolayısıyla ekonomik çıkarları ve devletin egemenlik yetkisi daha fazla zedelenmekte ve bu sebeple suç daha ağır bir şekilde cezalandırılmaktadır.

Gümrük kapısı dışında başka bir yerden ülkeye eşya sokulması halinde artık gümrük işlemlerinin yapılmadığı net bir şekilde ortaya çıkmaktadır. 4458 sayılı Gümrük Kanununun 2’nci maddesine göre “Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesi, Türkiye Cumhuriyeti topraklarını kapsar. Türkiye kara suları, iç suları ve hava sahası gümrük bölgesine dâhildir. Bu Kanunda geçen Türkiye Gümrük Bölgesi ve Gümrük Bölgesi kavramları Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesini ifade eder.”

⁶⁵ “Gümrük işlemlerine tabi tutmadan ülkeye eşya sokma suçu genel kastla işlenebilen bir suçtur. Suçun oluşması için failin belirli bir amaç ya da saikle (özel kast) hareket etmesine gerek yoktur. Kanun koyucu bu suçun taksirli hâlinin cezalandırılacağını düzenlememiştir. Kast, bu suç bakımından eşyanın ithalat vergilerinden muaf olmadığını ve eşyanın bir takım işlemlere tabi tutulabileceğini bilme (öngörme); ancak buna rağmen gümrük işlemlerine tabi tutmadan yurda sokulmasını isteme şeklinde ortaya çıkacaktır (Sahir Erman, Ticari Ceza Hukuku Cilt IV – Kaçakçılık Suçları, İstanbul, 1981, s.42). Suçun temel hâli bakımından, kastın ortaya konulduğunun anlaşılması açısından rejim beyannamesinin verilmesi önemlidir. Çünkü yukarıda da vurgulandığı üzere failin kaçığa konu eşyayı yurda sokma iradesi bu beyannamenin gümrük idaresine sunulması ile ortaya çıkmaktadır. Ancak eşyayı gümrük idaresini sunan kişi, beyannamede belirttiği malların cinsi, nevi ve miktarı bakımından bir eksiklik veya fazlalığın oluşması durumunda söz konusu mallar bakımından kaçınılmaz bir hataya düştüğünü ispatlaması durumunda cezalandırılmayacaktır (Erman, s. 43)... sanığın beraberinde getirdiği eşyanın hangi prosedürlere tabi tutulacağına ve transit yolcuların ne şekilde hareket edeceklerine ilişkin bilgilendirildiğine ve bu bilgilendirmenin hangi dilde yapıldığına ilişkin herhangi bir bilgi ve belgenin bulunmaması, böyle bir bilgilendirme yapılmış olsa dahi Trablus Askeri Konseyinde görevli olması nedeniyle kanuna aykırı olduğunu ve bu nedenle el konulacağını bilebilecek durumdaki sanığın, buna rağmen 16.850 gr ağırlığındaki altını beraberinde getirmesinin hayatın olağan akışına aykırı olması hususları birlikte değerlendirildiğinde; somut olay özelinde sanığın savunmasının aksine, **kasıtlı olarak hareket ettiğine ilişkin her türlü şüpheden uzak, kesin ve inandırıcı delil bulunmadığı ve bu nedenle atılı suçun manevi unsurunun gerçekleşmediği kabul edilmelidir.**” (Yargıtay Ceza Genel Kurulu 2017/587 E. , 2021/131 K.)

Esasen bu nitelikli hal, kanunda geçen “ülkeye sokma” eyleminin ithal etmeyi kapsayan ve daha geniş şekilde ele alınmayı gerektiren bir fiil olduğunu ifade eder.⁶⁶ Birinci fıkranın ilk cümlesi gümrük bölgesine giriş çıkışın yapıldığı gümrük kapılarından yapılan ülkeye sokma fiillerini cezalandırırken ikinci cümle gümrük kapıları dışından ülkeye eşya sokma suçunu daha ağır bir şekilde cezalandırmaktadır.⁶⁷ 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda teşebbüs konusunda ayrıca bir düzenleme yoktur. Bu nedenle yukarıda özetlenen Türk Ceza Kanununun Genel Hükümlerinin bu konuda ortaya koyduğu teşebbüs kaideleri kaçakçılık suçları açısından uygulama alanı bulacaktır.

2.1.1.5. Suçun Özel Görünüş Şekilleri

Suçta teşebbüs Türk Ceza Kanununun 35’inci maddesinde düzenlenmiştir. *“Kişi, işlemeyi kastettiği bir suçu elverişli hareketlerle doğrudan doğruya icraya başlayıp da elinde olmayan nedenlerle tamamlayamaz ise teşebbüsten dolayı sorumlu tutulur.”* Bir suçun işlenmesi sürecinde öncelikle hazırlık hareketleri ardından icra hareketleri gerçekleştirilmektedir. Failin zihninde uyanan tasavvur ve alınan kararla birlikte suça yönelik bir kısım hazırlık hareketlerine girişilmesi cezalandırılabilir değildir. Başlı başına hazırlık hareketlerinin cezalandırıldığı durumu bu kuralın dışında bırakmak gerekir. Teşebbüs hükümlerinin uygulanabilmesi için öncelikle failin kastla hareket etmesi gerekmektedir.⁶⁸

İkinci olarak ise gerçekleştirilen eylemin icra hareketi vasfı taşıması gerekmektedir. Hazırlık hareketi vasfı taşıyan eylemler cezalandırılmazlar. Suç yolunun her aşaması cezalandırılabilir nitelikte değildir.⁶⁹ Yargıtay bu hususu *“elverişli hareketlerle suçun doğrudan doğruya icrasına başlanmalı”* şeklinde ifade

⁶⁶ Candide ŞENTÜRK 2016, agt, s.110

⁶⁷ *“Olay tarihinde... (...) adası yönünden intikal etmekte olan sanık ...'un sevk ve idaresindeki "... isimli özel teknenin güvenlik güçlerince şüphe üzerine durdurulması sonucu usulüne uygun yapılan aramada, yaklaşık 510 kg çeşitli markada gıda cinsi eşyanın ele geçirilmesi şeklinde gerçekleşen olayda, sanık ...'un aşamalarındaki savunmalarında da açıkça beyan ettiği üzere, ... adasından yüklenen suça konu kaçak eşyanın... gümrük limanına giderek gümrük işlemlerini tamamlaması gerekirken, diğer sanık ...'ın talimatı ile Akyarlar mevkiine doğru yöneldiğinin anlaşılması karşısında, dava konusu ticari miktar ve mahiyette olan eşyanın gümrük işlemine tabi tutulmaksızın gümrük kapıları dışından yurda sokulduğu gözetilmeden, sanıkların atılı suçtan mahkumiyetleri yerine suçtan kurtulmaya yönelik savunmalarına itibar edilerek yazılı şekilde beraatlerine karar verilmesi,”* (7. Ceza Dairesi 2020/3632 E. , 2021/8156 K.)

⁶⁸ Doğan SOYASLAN 2020, age. s. 287(Genel Hükümler)

⁶⁹ age s.291(Genel Hükümler)

etmektedir.⁷⁰ Diğer bir konu ise ika edilen eylemlerin öngörülen neticeyi ortaya çıkarmaya elverişli olmasıdır. Elverişlilik koşulunun gerçekleşmediği bir durumda failin cezalandırılmasından bahsedilemez.⁷¹ Son olarak suça teşebbüsten bahsedebilmek için icra hareketlerinin “*failin elinde olmayan nedenlerle*” tamamlanamaması veyahut maddi unsur olarak öngörülen neticenin gerçekleşmemiş olması gerekir.⁷²

5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3’üncü maddesinin 20’nci fıkrasında kaçakçılık suçları ile ilgili olarak “*Yukarıdaki fıkralarda tanımlanan fiiller, teşebbüs aşamasında kalmış olsa bile, tamamlanmış gibi cezalandırılır.*” şeklinde düzenleme mevcuttur. Kanun koyucu kaçakçılık suçlarının önleyici niteliğini göz önünde bulundurarak teşebbüs aşamasında olsa dahi cezalandırma yoluna gitmiştir. Gümrük işlemlerine tabi tutmadan eşyayı ülke içerisine sokma suçunda icra hareketleri yükümlülük doğmasına rağmen beyanname vermeme, eksik veya yanlış beyanname verme veyahut gümrük kapısı dışından eşyayı ülke sınırına sokmaya dönük hareketlerinden itibaren başlar ve fiiller tamamlanmış suç gibi cezalandırılır. Eşyasını beyan etmeye henüz davet edilmemiş bir kişinin aracı içerisinde bulunan eşyadan ötürü suça teşebbüs ettiği savunulamaz. Yargıtay Genel Kurulu bahse konu suçla ilgili olarak teşebbüsün hangi aşamada söz konusu olduğunu tartıştığı kararında gümrük beyanname verme yükümlülüğünün doğmadığı dolayısıyla eşyanın henüz beyan edilmediği durumda icra hareketlerine başlanmadığını varsaymıştır.⁷³

⁷⁰ Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 31.10.2012 tarih, 2012/9-1234 E., 2012/1825 K. sayılı kararı.

⁷¹ İzzet ÖZGENÇ 2017., age. s.493

⁷² “*Genel olarak suçun dış dünyada oluşmaya başladığı süreç, "hazırlık hareketleri" ve "icra hareketleri" olmak üzere birbirinden farklı iki evreye ayrılmaktadır. Suçu işlemek için kullanılacak aletlerin üretilmesi ya da temini, eylem yerinin araştırılması veya gözetlenmesi, eylemle ilgili çeşitli bilgilerin toplanması, suç işlendikten sonra sorumlu tutulmayı önleyici tedbirler alınması, suçtan elde edilecek eşyalar için güvenli bir yer ayarlanması gibi fiiller hazırlık hareketleri olup, suç tipini oluşturan icra hareketlerinden önce gerçekleştirilen ve cezalandırılmayan davranışlardır. Teşebbüs, suçun tamamlanmasından önce fakat hazırlık hareketleri aşamasından sonra gelen, başlanmış ancak bitirilememiş bir eylemli evreyi ifade etmektedir.*” (Yargıtay Ceza Genel Kurulu 2017/735 E. , 2018/143 K.)

⁷³ “*...sanık ...'in Türkiye'ye giriş yapmak için gümrük sahasında beklediği sırada, gümrük memurlarınca beyana davet edilmeden ve beyanda bulunma hakkı tanınmadan aracında yapılan arama sonucunda suça konu külçe altınların ele geçirilmesi ve sanık ...'in altınlar ile ilgili beyanda bulunacağını savunması karşısında, bu haliyle fiilin, henüz icra hareketlerine başlanılmaması nedeniyle teşebbüs aşamasına ulaşmamış hazırlık hareketi niteliğinde olduğu, bu aşamaya kadarki fiillerin bir başka suçu da oluşturmadığı, sanıkların ülkeye işlenmemiş altın ithal edebilme şartlarına sahip olmamalarının, hazırlık hareketi niteliğindeki fiilin cezalandırılmayacağı gerçeğini değiştirmeyeceği anlaşıldığından, sanıklara atılı suçun yasal unsurlarının oluşmadığının kabulü gerekmektedir.*” (Yargıtay Ceza Genel Kurulu 2017/735 E. , 2018/143 K.)

Suçta iştirak Türk Ceza Kanunu'nun 37, 38 ve 39'uncu maddelerinde düzenlenmiştir. Çok failli suçlar dışında bir suçun birden fazla fail tarafından işlenmesi halinde iştirak söz konusu olur.⁷⁴ İştirak, işlenmiş olan suçta birden fazla failin sorumluluk derecesini belirler. İştirak hükümlerinin iki ayrı görünüş şekli söz konusu olmaktadır. İlki bir suç işleme anlaşması kapsamında hareket edilmesi ve fiiller üzerinde ortak bir hâkimiyeti ifade eden müşterek fail kavramı ikincisi ise şeriklik yani azmettirme ve yardım etmedir.

Gümrük işlemlerine tabi tutmaksızın veya gümrük kapıları dışından ülkeye eşya sokma suçunda iştirak hükümlerinin tamamı söz konusu olabilir. Dolayısıyla bu suç ortak bir kararla gümrük işlemlerine tabi tutmadan veya gümrük kapısı dışında başka bir yerden ülke içerisine eşya sokma fiillerine girişen ve eylem üzerinde fonksiyonel hâkimiyet sağlayan kişiler müşterek fail olarak azmettiren veya yardım edenler ise şerik olarak cezalandırılacaktır.

5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 4'üncü maddesinin 6'nı fıkrası "*(6) Kaçakçılık fiillerini önlemek, izlemek ve araştırmakla görevli olup da bu Kanunda tanımlanan suçların işlenmesine kasten göz yuman kişi, işlenen suçun müşterek faili olarak sorumlu tutulur.*" şeklindeki düzenleme ile özel bir iştirak kuralı ihdas etmiştir. Buna göre kaçakçılık suçlarını önleme ve ortaya çıkarmakla görevli kişiler bahsi geçen suçların işlenmesine kasten göz yumar ise statüsü yardım eden dahi olsa müşterek fail olarak cezalandırılacaktır.

5607 sayılı kanun içtima konusunda özel bir düzenlemeye gitmediği için kaçakçılık suçları açısından yine TCK'nın m.42 vd. maddelerine başvurulacaktır. Örneğin tek bir seferde hem gümrük işlemlerine tabi tutmadan hem de ithali yasak eşyayı ülkeye sokan kişi TCK'nın 44'üncü maddesi gereğince "*(1) İşlediği bir fiil ile birden fazla farklı suçun oluşmasına sebebiyet veren kişi, bunlardan en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı cezalandırılır.*" Yasak eşya sokma suçundan yani ağır olan ceza ile cezalandırılacaktır.⁷⁵ Farklı neviden fikri içtima hükümleri 5607 sayılı KMK'da düzenlenen bir suç ile başka kanunlarda düzenlenen suçlar arasında da söz konusu olabilir. Örneğin ülke içerisine ticari maksatla uyuşturucu madde sokulması halinde daha ağır ceza öngören TCK'nın 188'inci maddesi uygulanacaktır.

⁷⁴ Doğan SOYASLAN 2020, age. s.504(Genel Hükümler)

⁷⁵ Kaptan KILIÇ 2007, age. s.103

Yine bir suç işleme kararı kapsamında müteaddit kere gümrük kapısından usule riayet etmeden eşya sokan kişinin durumu zincirleme suç hükümleri kapsamında değerlendirilecektir.⁷⁶

2.1.2. Eşyayı, Aldatıcı İşlem Ve Davranışlarla Gümrük Vergileri Kısmen Veya Tamamen Ödenmeksizin Ülkeye Sokma

2.1.2.1. Genel Olarak

5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3'üncü maddesinin 2'nci fıkrası "(2) Eşyayı, aldatıcı işlem ve davranışlarla gümrük vergileri kısmen veya tamamen ödenmeksizin ülkeye sokan kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve on bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır." şeklindedir. 6545 sayılı Kanunun 89'uncu maddesiyle yapılan değişiklikten önce "aldatıcı işlem ve davranışlarla" ibaresi yerine "sahte belge kullanmak suretiyle" ifadesi kullanılmıştı. Ancak bu suçun yanlış sözlü beyanlarla da işlenmesi nedeniyle kapsam genişletilmiş ve sahte belge yerine aldatıcı işlem ve davranışlar ibaresi getirilmiştir.⁷⁷ Madde gerekçesinde bu hususa değinilmiştir.⁷⁸

Bahsi geçen suç gümrük işlemleri esnasında gümrük kapılarında ziyadesiyle A.TR Dolaşım Belgesi, Form A Belgesi, EUR-1, EUR-MED Dolaşım Belgeleri, banka dekontları, taşıma ve yük senetleri üzerinde sahtecilik yapılması suretiyle işlenmektedir.⁷⁹

2.1.2.2. Korunan Hukuki Değer

Bu suç açısından korunan hukuk değer devletin egemenlik hakkı kapsamında mali çıkarları, vergilendirme yetkisi ve ülkeye ithal edilecek eşyalar üzerinde vergiler

⁷⁶Hüseyin ERTUĞRUL (2008), *Suç Veya Kabahat Olarak Kaçakçılık Fiilleri*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı Ceza Ve Ceza Usul Hukuku Bilim Dalı, Ankara, s.132

⁷⁷Seyfettin ÇİLESİZ (2018), *İçtihatlı 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Açıklaması*, 5. Baskı, Ankara, s.129

⁷⁸ "Maddenin birinci (ikinci' yazılması gerekirken zuhulen "birinci" yazılmıştır.) fıkrasında yer alan "sahte belge kullanmak suretiyle ibaresi, aldatıcı işlem ve davranışlarla" şeklinde değiştirilmiştir. Bu suretle sahtecilik oluşturmayan aldatıcı davranışlarla gerçekleştirilen kaçakçılık fiilleri de bu fıkra kapsamında cezalandırılmış olacaktır. Örneğin beyana dayalı olarak gerçekleştirilen gümrük işlemlerinde, yapılan sözlü beyanın gerçeği yansıtmaması halinde, gerçekleştirilen kaçakçılık fiilinden dolayı bu fıkra hükmüne istinaden cezaya hükmedilecektir."

⁷⁹ Seyfettin ÇİLESİZ 2018, age. s.130

yoluyla kontrol stratejisidir.⁸⁰ Kanun koyucu tarafından söz konusu suç ortaya konulmakla piyasa dengesini bozan, kayıt dışılık oluşturan vergi gelirlerini azaltacak şekilde ülkeye eşya sokulması önlenmek istenmiştir.⁸¹

Mezkûr suç açısından eşyanın gümrük işlemlerine tabi tutulması esnasında aldatıcı işlem veya davranışlarda bulunma söz konusudur. Kanun koyucu gümrük işlemlerine hiçbir şekilde tabi tutulmadan ülkeye eşya sokulması suçuna göre mezkûr suçu daha ağır şekilde cezalandırmaktadır. Çünkü 3'üncü maddenin 2'nci fıkrasındaki suç "*kamu güvenine karşı suçlar*" sayılabilecek bir nitelik arz etmektedir.

2.1.2.3. Suçun Maddi Unsuru

Suçun faili madde metninde geçen eylemleri ika eden herkes olabilir. Yine ithalat yapan bir tüzel kişiliğin temsilcisi bu kapsamda suçun faili olabilir. Suçun "*kaçakçılık fiillerini önlemek, izlemek, araştırmak ve soruşturmakla görevli kişiler tarafından veya meslek ve sanatın sağladığı kolaylıklardan yararlanmak suretiyle işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında...*" artırılabilecektir.(5607 sayılı k. m.4/4)

Failin aldatıcı işlem veyahut davranışlara girişerek gümrük vergilerini ödemediği ülke içine sokması suçun maddi unsurunu oluşturmaktadır. "*Aldatıcı işlem ve davranış*" ibaresi kanunun ilk halinde "sahte belge kullanmak suretiyle" şeklinde yer almaktaydı. Ancak gümrük beyanının yazılı, sözlü, interaktif sistem veyahut bunların dışında bir hareketle verilebilmesi durumu karşısında yeni bir düzenlemeye ihtiyaç duyulmuştur. Bu kapsamda eşyayı ülkeye sokarken sadece sahte belge kullanmak dışında sözlü olarak veyahut başka şekilde aldatıcı işlem ve davranış sergileyerek gümrük vergilerini ödemeyenler cezalandırılabilir.

Suçun maddi unsurunun iki ayrı eylemden oluştuğu görülmektedir. Birden çok hareketin bir eylemi oluşturabilmesi için hareketlerin aynı amaca matuf olarak icra edilmesi gerekir.⁸² Öncelikle aldatıcı eylemin icrası ardından bu şekilde eşyanın gümrük vergileri ödenmeden ülkeye sokulmuş olması gerekir. Aldatıcı işlem ve eylemin ne şekilde ortaya çıkacağı kanuni tanımda belirsiz bırakılmıştır. Bu tanımlamanın belirsiz oluşu "kanunilik" ilkesi bağlamında eleştirilmiş olsa da⁸³ gümrük kaçakçılığı suçlarını oluşturabilecek fiillerin bilhassa bu suç açısından sürekli

⁸⁰ Candide ŞENTÜRK 2016, agt. s.162

⁸¹ Kaptan KILIÇ 2007, age. s.105

⁸² Doğan SOYASLAN 2020, age. s.247 (Genel Hükümler)

⁸³ Seyfettin ÇİLESİZ 2018, age. s.131

değişmesi, yeni kaçakçılık yöntemlerinin ortaya çıkması gibi sebeplerle kanun koyucunun tahdidi olarak belirtmediğini düşünmekteyiz.

Aldatıcı işlem veya davranışla gümrük memurunun iradesi fesada uğratılmaktadır. Yapılan hilenin neticesi olarak ithal edilen eşyanın gümrük vergisi ya ödenmemekte ya da daha az ödenmektedir.

Ülkeler arası anlaşmalar gereği menşee ülkeye bağlı olarak eşyanın vergi indiriminden faydalanması durumunda bu indirimden faydalanmak maksadıyla eşyanın menşeeinin yanlış gösterilmesi,⁸⁴ bedelsiz ithaline izin verilen eşyalardan olduğu yönünde sahte evrak düzenlenmesi,⁸⁵ eşyanın nev'inin yanlış gösterilmesi suretiyle verginin eksik ödenmeye çalışılması,⁸⁶ gümrük vergisine tabi eşyanın gizlenmiş olması halinde Yargıtay suçun işlendiğine karar vermiştir.⁸⁷

⁸⁴ "26.11.2009 tarihli IM002087 sayılı serbest dolaşıma giriş beyannamesi ile ithali yapılan ceviz içi cinsi eşya için ibraz edilen A-0564134 nolu EUR-1 dolaşım belgeleri ile ilgili olarak sonradan yapılan kontrol sonucunda Gümrükler Genel Müdürlüğü'nün 30.09.2010 tarih ve 21562 sayılı yazılarında bahse konu EUR-1 dolaşım belgesi için Bosna Hersek makamlarından alınan 26.06.2010 tarih ve 1337-2 sayılı yazıda belge konusu eşyanın Bosna Hersek menşeli eşya statüsünü sağlamadığının tespit edilmesi şeklinde gerçekleşen olayda, Türkiye ile Bosna Hersek arasında imzalanan Serbest Ticaret Anlaşması gereğince Bosna Hersek Makamları'nca düzenlenen EUR-1 belgeleri gereği vergi indiriminden yararlandığı, ancak ithal edilen ceviz içlerinin 26.06.2010 tarih ve 1337-2 sayılı belgede Bosna Hersek menşeli olmadığına tespit edildiğinin bildirilmesi karşısında, sanıkların olaydaki fonksiyonlarına göre hukuki durumlarının değerlendirilerek mahkûmiyetlerine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi,"(7. Ceza Dairesi 2020/6437 E. , 2021/4868 K.)

⁸⁵ "Bedelsiz İthalat Tebliği kapsamında ithal edilen araçlarla ilgili yapılan araştırma neticesinde, Ankara Batı Cumhuriyet Başsavcılığı'nca 74 şüpheli hakkında tebliğdeki şartlara uymayan araçları sahte evraklarla ülkeye ithal etmek eylemleri"(7. Ceza Dairesi 2015/27971 E. , 2020/11351 K.)

⁸⁶ "Her ne kadar mahkemece sanıklar hakkında "...ne verilen 22/12/2014 tarih ve 14650100TR013783 sayılı gümrük beyannamesi kapsamındaki eşyanın transit rejimine tâbi olduğu, henüz millileştirilmediği, eşyanın varış gümrük idaresinde serbest dolaşıma giriş beyannamesi verilerek millileştirileceği, ithalat işlemine ilişkin henüz bir icrai hareketin yürütülmediği..." gerekçesiyle beraat kararı verilmiş ise de, suça konu "pirinç" olarak beyan edilen eşyanın sanık ... tarafından ihracatçı İran ülkesinde mukim firmadan yüklenerek yurda getirildiği, ardından dava konusu 22.12.2014 tarihli transit beyannamesinin eki belgelerde İran menşeli, kuru gıda olarak gözüken ancak pirinç olarak belirtilen eşyanın sarı hat kriterleri çerçevesinde fiziki kontrolü yapılmadan sevk edildiği, Gürbulak Gümrük İdaresi nezdinde yapılan X-Ray taramasında ise eşyanın beyan edildiği şekilde pirinç olmadığı, aynı miktarda "ceviz içi" olduğunun tespit edildiği gözetilerek, 12.07.2013 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren "İthalat Rejimi Kararına Ek Karar'a göre; kabuklu ve kabuksuz cevizin AB ve Avrupa Serbest Ticaret Birliği (EFTA) ülkeleri, Gürcistan ve Ukrayna hariç dünya ülkeleri için %43,2 oranında gümrük vergisine tabi olduğu, bu nedenle başlangıçtan itibaren gümrük vergilerini kısmen veya tamamen ödememek amacıyla, gümrük idaresini sahte belge kullanmak suretiyle yanıltarak yurda eşya sokma kastı ile hareket eden sanıkların 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun 3/2. maddesine muhalefet suçunu oluşturduğu anlaşılmalı, atılı suçtan mahkûmiyetlerine karar verilmesi gerektiği gözetilmeden, oluş ve dosya içeriğine uygun gerekçelerle yazılı şekilde beraatlerine hükmedilmesi,"(7. Ceza Dairesi 2019/10691 E. , 2020/18359 K.)

⁸⁷ "Her ne kadar mahkemece, sanıklar hakkında "...ne verilen 30.10.2013 tarih ve ... sayılı gümrük beyannamesi kapsamındaki eşyanın transit rejimine tabi olduğu, özet beyan niteliğindeki transit

“Aldatıcı işlem ve davranışlarla gümrük vergileri kısmen veya tamamen ödenmeksizin ülkeye eşya sokma” suçunun oluşması için aldatma unsurunun gümrük vergilerini ödemediği kaçınmaya yönelik gerçekleşmesi gerekir.

Suçun konusu eşyanın gümrük vergilerinden muaf tutulmamış olması gerekmektedir. Yine ithali yasak olan bir eşyanın ülke içine sokulması halinde bu fıkradaki değil 3/11’inci fıkradaki suç oluşacaktır. Gümrük vergileri, 4458 sayılı Gümrük Kanununun 15’inci maddesinde düzenlenmiştir. “1. Gümrük vergileri, gümrük yükümlülüğünün başladığı tarihte yürürlükte olan gümrük tarifesine göre hesaplanır. 2. Eşya ticaretine ilişkin özel hükümlerle belirlenmiş diğer önlemler, gerektiği takdirde, söz konusu eşyanın tarife pozisyonuna göre uygulanır.”

Gümrük Tarifesi, “Uluslararası ticarete konu olacak eşyanın cins, nev’i ve niteliklerine göre sistematik bir şekilde numaralandırılarak sınıflandırıldığı ve bu eşyadan ithalatta alınması gereken gümrük vergisi oranlarını gösteren cetvel olarak tanımlanabilir.”⁸⁸

Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu(GTİP) ise on iki rakamdan oluşan, Dünya Gümrük Örgütü ve Avrupa Birliği üyesi ülkelerde kullanılan ve ülkesel bir takım kodları içeren uluslararası ticarete konu ürünlerin tanımını, ayırımını ve sınıflandırılmasını kolaylaştıran indekstir.⁸⁹ Belirlenen tarife üzerinden GTİP üzerinden kodlanan eşyanın vergilendirmesi yapılır. İthal edilen eşyanın GTİP

beyannamesi verilmesinden sonra, henüz serbest dolaşıma ilişkin gümrük giriş beyannamesi düzenlenmeden, ilçe emniyet müdürlüğü memurları tarafından yapılan aramada, dava konusu özet beyan niteliğindeki transit beyannameler harici eşyanın tırın içerisinde gizlenmemiş vaziyette ele geçirilmiş olması karşısında, sanıklara isnat edilen kaçakçılık suçunun yasal unsurlarının oluşmadığı” gerekçesiyle beraat kararı verilmiş ise de, suça konu beyan dışı eşyaların sanık ... tarafından ihracatçı İran ülkesinde mukim firmadan yüklenerek yurda getirildiği, 12.07.2013 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren ‘İthalat Rejimi Kararına Ek Karar’a göre; özellikle beyan dışı çıkan çanta ve valiz türü eşyanın AB ve Avrupa Serbest Ticaret Birliği (EFTA)ülkeleri, Gürcistan ve Ukrayna hariç dünya ülkeleri için %30 oranında gümrük vergisine tabi olduğu, bu nedenle başlangıçtan itibaren gümrük vergilerini kısmen veya tamamen ödememek amacıyla, gümrük idaresini sahte belge kullanmak suretiyle yanıltarak yurda eşya sokma kastı ile hareket eden sanıkların eyleminin 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3/2.maddesine muhalefet suçunu oluşturduğu anlaşılmalı, sanıkların atılı suçtan mahkumiyetlerine karar verilmesi gerektiği gözetilmeden, oluş ve dosya içeriğine uygun düşmeyen gerekçelerle yazılı şekilde beraatlerine karar verilmesi, ...Yasaya aykırı, katılan ... İdaresi vekilinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmemiş olduğundan, hükmün 5320 sayılı Yasanın 8/1. Maddesi gereğince yürürlükte bulunan 1412 sayılı CMUK’nun 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA,” (7. Ceza Dairesi 2017/9126 E. , 2020/19593 K.)

⁸⁸Aynur ÖNÜR (2011), *İthalat Uygulaması Ders Notları*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, İstanbul, s.51.

⁸⁹<https://ggm.ticaret.gov.tr/data/5dedfe4d13b876e93804ba65/7799ebb6c81e095c86a6e8163af8ad02.pdf> (Ayrıntılı bilgi için.)

saptırması yapılarak ülkeye sokulması 5607 sayılı kanunun 3'üncü maddesinin 2'nci fıkrasındaki suç oluşturacaktır.⁹⁰

Gümrük vergisinin ödenmemesi konusunda dikkat edilmesi gereken husus Katma Değer Vergisi, Özel Tüketim Vergisi vb. vergiler dışında münhasıran 4458 sayılı Gümrük Kanunca düzenlenen gümrük vergilerinin ödenmemesinin bu suçta vücut vereceğidir. Zira diğer vergilerin ödenmemesi vergi ceza hukukunu ilgilendirmektedir.⁹¹

5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3'üncü maddesinin 2'nci fıkrasına göre işlenebilecek olan suçun faili herkes olabilir. Eşyayı bizatihi ithal eden gerçek kişinin yanında ithalatçı tüzel kişinin aldattıcı işlem ve davranışlara sevk eden temsilcisi ve çalışanları bu suçun faili olabilir.

Suçun mağdurunun suç ihdas edilmesi suretiyle korunan hukuki değerini bizatihi sahibi olmasından ötürü vergi toplayan olarak devletin suçun mağduru olduğu tartışmalı olsa da daha geniş bir kavram olan suçtan zarar gören olarak değerlendirilmesi gerekir.⁹² Doktrinde suçun pasif süjesi olarak devletin de menfaatinin ihlal edildiği ifade edilmiştir.⁹³ Bu kapsamda 5607 sayılı kanun 18'inci maddesi ile *"Bu Kanunda tanımlanan suçlar dolayısıyla açılan davalarda mahkeme, iddianamenin bir örneğini ilgili gümrük idaresine de gönderir. Başvurusu üzerine, ilgili gümrük idaresi açılan davaya katılan olarak kabul edilir."* düzenlemesini

⁹⁰ "...fırması adına Halkalı Gümrük Müdürlüğüne tescilli 31.01.2011/İM020987 tarih ve sayılı Serbest Dolaşıma Giriş Beyannamesi ile tuş boardı olarak beyan edilen eşyanın muayenesi sonucunda, 1 kap içerisinde cep telefonlarına ait anakart olduğu, dosyada bulunan 22.06.2012 tarihli ek bilirkişi raporuna göre; anakart üzerinde sim kart takma yerinin bulunduğu, eşyanın bu durumu ile basit bir işçilik ile cep telefonunun mümeyyiz vasfını oluşturacağı, eşyanın 8517.12.00.00.11 GTİP'inde değerlendirilmesi gerektiği, söz konusu eşyanın ithali için DTS uygunluk belgesi aranıldığı ayrıca Sanayi Bakanlığında alınacak garanti belgesi ibrazı gerektiği, ...sanıkların GTİP saptırması yapmak suretiyle ithali uygunluk belgesi ve garanti belgesine tabi eşyayı ülkeye sokmaya çalıştıkları,... 9.887,45 TL olarak beyan edilen CIF değerinin emsal değerler dikkate alındığında 78.581 TL olduğunun tesbit edildiği, 3093 sayılı karar gereğince cep telefonu ithalatında KDV matrahı üzerinden % 6 oranında bandrol vergisi tahsil edileceğinin kararlaştırıldığı, buna göre 11.299,86 TL bandrol ücreti tahsilinin gerekeceği,...hiç alınmayan ÖTV tutarının 109.750 TL, KDV tutarının 33.899,58 TL olduğu, hiç ödenmeyen gümrük vergilerinin toplamının ise 143.649,58 TL olduğunun bildirildiği;"(7. Ceza Dairesi 2019/5728 E. , 2020/11546 K.)

⁹¹ Candide ŞENTÜRK 2016, s.193

⁹² Veli Özer ÖZBEK, Koray DOĞAN, Pınar BACAĞIZ ve İlker TEPE (2018), *Ceza Muhakemesi Hukuku*, 11. Baskı, Ankara, s.559

⁹³ Doğan SOYASLAN 2020, age. s.249(Genel Hükümler)

getirmiştir. Mezkur suçun kamu idaresi nezdinde somut bir zarara neden olacağı gözetildiğinde zarar suçu olarak nitelendirilmesi daha uygun olacaktır.⁹⁴

2.1.2.4. Suçun Manevi Unsuru

“Aldatıcı işlem ve davranışlarla gümrük vergileri kısmen veya tamamen ödenmeksizin ülkeye sokma” suçunda failin suçun kanuni tanımındaki unsurlarını bilerek ve neticeyi isteyerek hareket etmesi gerekir. Fail, gümrük idaresine beyanda bulunurken ilgili memurun iradesini fesada uğratmayı ve bu şekilde gümrük vergilerini ödememeyi zihnen tasavvur etmesi gerekmektedir. Zira bu tasavvurunu gerçekleştirmek maksadıyla örneğin eşyanın menşei ülkesini yanlış belirtecek ve daha az vergi ödeyecektir. Nihayetinde fail ülke içerisine soktuğu eşyanın türünü, miktarını, menşei bilebilecek bir durumdadır. Buna rağmen eşyaya ilişkin beyanları gerçeği yansıtmıyorsa kasten hareket ettiği söylenecektir. Ancak gerçeğe aykırı beyan her zaman aldatıcılık arz etmeyebilir.⁹⁵ Maddi hataya bağlı olarak ve ek evrakların incelenmesi ile anlaşılabilir yanlılıklar suç oluşturmayacaktır.⁹⁶

2.1.2.5. Suçun Özel Görünüş Şekilleri

Özel görünüş şekli olarak “aldatıcı işlem ve davranışlarla gümrük vergileri kısmen veya tamamen ödenmeksizin ülkeye sokma” suçu için teşebbüs hükümleri genel kurallara göre değerlendirilecektir. Buna göre aldatıcılık vasfı taşıyan eylem ve işlemin ortaya konulması sırasında eşyanın beyan yükümlülüğünün doğmuş olması gerekir. Aksi halde hazırlık hareketlerinin cezalandırılması söz konusu olacaktır. Yapılan aldatma nitelikli davranışın düzeltilmesi ek beyan verilmesi suça teşebbüs durumunu değiştirmeyecektir.⁹⁷ 5607 sayılı Kanunun 3’üncü maddesinin 11’inci

⁹⁴Mustafa YAŞAR (2020), *5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu’nda İthalat Kaçakçılığı Suçları*, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ekonomi Hukuku Ana Bilim Dalı, Gaziantep, s.48

⁹⁵ “Sanıklar hakkında sahtecilik suçunu işledikleri iddi ası ile açılan kamu davasında, sahteciliğe konu beyannameler ile ekinde yer alan özet beyan ve faturalarda eşya cins ve miktarının açıkça farklı olması karşısında sahtecilik suçunun oluşup oluşmadığı yönünden arılan belgelerin "aldatıcılık" unsurunun olup olmadığı tartışıldıktan sonra hüküm tesis edilmesi gerekirken eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm kurulmasından mahkeme kararının bozulmasına karar vermiştir.”(20.11.2018 T. 2017/13857 E. 2018/768 K.)

⁹⁶ Seyfettin ÇİLESİZ 2018, age. s.137

⁹⁷ “Dosya kapsamına göre, Mersin Gümrük Müdürlüğü’nde sanığın yetkilisi olduğu E...a Hırdavat İth. Ihr. Kuyum. Pet. İnş. Mak. Tek. San. ve Tic. Ltd. Şti. adına işlem gören 23.04.2012 tarihli serbest dolaşıma giriş beyannamesi ile 1593 kap asma kilit ve 20 kap silindir (bare) beyan edildiği, muayene memurunca yapılan tespitte, asma kilit türü eşyanın 1413 kap, silindir (bare) türü eşyanın ise 200 kap

fikrasına göre bahse konu suça ilişkin eylemler teşebbüs aşamasında kalmış olsa dahi tamamlanmış gibi cezalandırılacaktır.

Ortak bir suç işleme kararı kapsamında olarak “aldatıcı işlem ve davranışlarla gümrük vergileri kısmen veya tamamen ödenmeksizin ülkeye sokma” suçunun hareketlerinden birini veya birkaçını birlikte işleyen kişiler iştirak halinde cezalandırılır.⁹⁸ Bu kişilerin menfaat elde etme zorunlulukları da yoktur. Sahte belgeyi hazırlayan kişi ile beyanda bulunan kişi farklı kişiler olabilir.⁹⁹ Mezkûr suç açısından dolaylı fail, azmettirme ve yardım etme de söz konusu olacaktır. Suçun icra edilmesi esnasında eylem üzerindeki fonksiyonel etkisine göre yardım etme olarak nitelendirilebilecek eylemler ayrıca değerlendirilmelidir.

5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu 4’üncü maddesinin 6’ncı fıkrasında iştirak konusunda özel bir düzenlemeye yer vererek kaçakçılık suçunun işlenmesine kasten göz yuman kamu görevlilerinin de suça iştirak etmiş gibi cezalandırılacağını ifade etmiştir. Buna göre; “Kaçakçılık fiillerini önlemek, izlemek ve araştırmakla görevli olup da bu Kanunda tanımlanan suçların işlenmesine kasten

olduğunun belirlendiği, mua yine sonucunda tespit edilen toplam kap adetinin beyana uygun olmasına karşın asma kilit türü eşyanın 180 kap eksik, silindir (barel) türü eşyanın ise 180 kap fazla olduğu, her kaptan 10 kutu, her kutuda da 12 adet bulunduğu, toplamda 21600 adet silindir (barel) eksik beyan edildiği, Çin menşeli bu eşyanın adedinin 0,74 USD anti-damping vergisine tabi olduğu, ayrıca 13.01.2011 tarih ve 27814 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2011/2 sayılı "ithalatta Gözetim Uygulamasına ilişkin Tebliğ" gereğince CIF 15 USD/Kg, altında kıymeti olan eşyanın ithalatında "gözetim belgesi" ibrazı gerektiği, sanık tarafından Gümrük İdaresine sunulan dilekçe ile siparişleri dışında fazla gelen 180 kap silindir (barel) mahrecine iadesi talep edilmiş ise de, yine dilekçe kapsamına göre, bu istemin, beyana aykırı durumun gümrük idaresince tespitinden sonra yapıldığı, 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 63. maddesi uyarınca "tescilin bağlayıcı olduğu ve beyan sahibine eşyanın muayene edileceğinin bildirilmesinden ya da beyandaki bilgilerin yanlış olduğunun idarece tespitinden sonra beyannamede düzeltme yapılamayacağı". Tüm bu hususlar karşısında; sanığın eksik vergi ödemek amacıyla tarife saptırması yapmak suretiyle dava konusu eşyayı ithale teşebbüs ettiği, bu şekilde atılı suçların sübuta erdiği gözetilerek cezalandırılması yerine, delillerin takdirinde yanılığa düşülerek yazılı şekilde hüküm kurulması,”(Yargıtay 7. Ceza Dairesi 04.11.2015 T. 2014/20540 E. 2015/21461 K.)

⁹⁸ “...Antik Tekstil Gıda Naylon Plastik İthalat, İhracat ve Ticaret Limited Şirketi adına tescilli 29.09.2000 gün ve 59427 sayılı gümrük beyannamesinde 100 kartonda 1992 adet plastikten gemi ve 95 kartonda 1520 adet plastikten motosikletin ithali talep edildiği halde, fiili ithal sırasında muayene memurlarınca yapılan kontrolde beyan edilenlerden başka 25 kartonda 997 adet metal biblo şövalye ve 108 kartonda 63.520 adet gazlı cep çakmağı eşyanın beyan dışı tespit edildiğine göre, beyanın bağlayıcı olduğu ve ithalatçı sanık O.G. ve beyannameyi vekaleten beyan eden sıfatıyla imzalayan gümrük komisyoncusu sanık H.A.’nın, beyandan önce eşyayı kontrol imkan ve yetkilerinin bulunduğu cihetle, beyan dışı eşyaları beyan etmeyerek buna terettüp edecek vergi ve resimleri ödemediği yurda kaçak yollardan ithale teşebbüs edildiği gözetilerek oluşan suçtan sanıkların mahkumiyetlerine karar verilmesi gerekirken, oluş ve dosya içeriğine uygun düşmeyen gerekçelerle yazılı şekilde hüküm tesisi...”(Y.7.CD., 23.05.2005T., 2005/241E. 2005/4780 K.)

⁹⁹ Seyfettin ÇİLESİZ 2018, age. s.134

göz yuman kişi, işlenen suçun müşterek faili olarak sorumlu tutulur” Bu düzenleme menfaat temini veyahut başka saiklerle bu suçun işlenmesini görmezden gelen, vazifesini yapmayan görevlilere yönelik getirilmiş bir hükümdür.

“aldatıcı işlem ve davranışlarla gümrük vergileri kısmen veya tamamen ödenmeksizin ülkeye sokma” suçunun belgede sahtecilik yapmak suretiyle işlenmesi halinde içtima konusu gündeme gelmektedir. Zira suçun birden fazla hareketlerinden birisi *“sahte belge düzenlemek”* olabilir. Bu durumda kanun koyucu *“tanımlanan suçların belgede sahtecilik yapılarak işlenmesi halinde, ayrıca bu suçtan dolayı da cezaya hükmolunur.”* şeklinde düzenleme ile sahtecilik suçunun ayrıca cezalandırılacağı hükmünü getirmiştir. (5607 s. Kanun m.4/5)

2.1.3. Serbest Dolaşımda Bulunmayan Eşyanın Rejim Hükümlerine Aykırı Olarak Gümrük Bölgesinde Bırakılması Suçu

2.1.3.1. Genel Olarak

5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3’üncü maddesinin 3’üncü fıkrası *“ Transit rejimi çerçevesinde taşınan serbest dolaşımda bulunmayan eşyayı, rejim hükümlerine aykırı olarak gümrük bölgesinde bırakan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.”* şeklindedir. Bu suçun anlaşılabilmesi için öncelikle transit rejimi ve serbest dolaşımda bulunmayan eşya kavramlarının açıklanması gerekmektedir.

İkinci Dünya savaşı sonrasında artan ticaret hacmi nedeniyle uluslararası ticareti kolaylaştıracak yollar aranmaya başlanmış ve hem Birleşmiş Milletler nezdinde hem de Avrupa ülkeleri arasında anlaşmalar imzalanmıştır.¹⁰⁰ Bu anlaşmalar eşya için tek bir gümrük vergisi ödenmesi ve bir seferlik gümrük işlemlerine tabi tutulması esasına dayanmaktadır.¹⁰¹ Uluslararası ticaretin konusu olan eşyanın gideceği yere kadar çok sayıda gümrük kapısından geçmek zorunda olduğu için her gümrük kapısında beyan, kontrol, vergilendirme gibi çeşitli işlemlere tabi olmaması adına teminat karşılığında transit rejimine tabi tutularak kolay bir şekilde ülkeler arasında taşınabilecektir.

Serbest dolaşımda olmayan bir eşyanın iç gümrük bölgesinde taşınması, yabancı ülkeler arası veya bir tarafı Türkiye olan taşımalar bu rejim kapsamındadır.

¹⁰⁰ Aynur ÖNÜR ASLAN 2019/2020, age. s.11

¹⁰¹ Kaptan KILIÇ 2007, age. s.161

Türkiye’de üretilip ihraç edilecek eşya giriş gümrüğünde ihracat işlemlerine tabi tutulduktan sonra serbest dolaşımda olmayan eşya statüsüne geçer ve çıkış gümrüğüne dek taşınması transit rejime bağlı olarak yapılır.¹⁰²

4458 sayılı Gümrük Kanununun 84’üncü maddesinde transit rejim, “1. Transit rejimi; a) İthalat vergileri ve ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmayan serbest dolaşıma girmemiş, b) İhracatla ilgili gümrük işlemleri tamamlanmış, eşyanın, gümrük gözetimi altında Türkiye Gümrük Bölgesi içindeki bir noktadan diğerine taşınmasına uygulanır.....” şeklinde tanımlanmıştır. Transit rejim, eşyanın ticaret ve vergi uygulamalarından muaf tutularak daha kolay bir şekilde taşınmasını amaçlayan ara rejimdir.¹⁰³

4458 sayılı Gümrük Kanununun 3/6’ıncı fıkrasında “Serbest dolaşımda bulunan eşya” ve “Serbest dolaşımda bulunmayan eşya” tanımlanmıştır. Buna göre serbest dolaşımdaki eşya öncelikle Türkiye’de elde edilen madenleri, bitkisel ve hayvansal ürünleri, yetiştirilen veya avlanan hayvanları, çıkarılan petrol ve türevlerini yani Türk menşeli eşyaları kapsar. İkinci olarak ise ülke dışından gelerek “serbest dolaşıma giriş rejimi” ne tabi tutulan eşyaları kapsamaktadır. Eşya açısından gümrük politikası gereğince alınması gereken önlemler alınır, ithalat için gereken işlemler yapılır, yasal vergiler tahsil edilir ve mali sorumluluklar yerine getirildikten sonra eşya iç pazarda ticaret konusu edilebilir.¹⁰⁴ Bir eşyanın statüsü belirlenirken serbest dolaşımda olup olmadığına göre ikili bir ayırım yapılır. Serbest dolaşımda bulunmayan eşya ise; “, serbest dolaşımda bulunan eşya dışında kalan eşya ile transit hükümleri saklı kalmak üzere Türkiye Gümrük Bölgesini fiilen terk eden eşyayı” ifade eder. (4458 s. Gümrük Kanunu m.3/6-b)

2.1.3.2. Korunan Hukuki Değer

Bu suçla korunmak istenen hukuki değer devletin egemenlik yetkisi ve mali menfaatlerin yanında devletin uluslararası saygınlığıdır.¹⁰⁵ Zira transit rejim devletlerin dış ticaret işlemlerini kolaylaştırmak maksadıyla aralarında yapmış oldukları anlaşmalara dayanmaktadır. Transit rejimine tabi eşyanın vergilendirilmesi

¹⁰² Abdulkadir TEKİN ve Ümit Engin TEKİN 2021, age. s.142

¹⁰³ Yusuf ERGİN (2019), 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Kapsamında Kaçakçılık Suçları, İstanbul Murat AYDIN 2011 Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı / Ceza Hukuku Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, age. s.74

¹⁰⁴ Hüseyin ERTUĞRUL 2012, age. s.48

¹⁰⁵ Candide ŞENTÜRK 2016, agt. s.85

de farklı olacağından devletin mali yararlarının zedeleneceği açıktır. Bu rejimin getiriliş amacına aykırı hareket edilmesi ve kötüye kullanımlarla dış ticareti oldukça kolaylaştıran sistemin işlemez hale getirilmesi ve amacına aykırı kullanılması engellenmek istenmiştir.

2.1.3.3. Suçun Maddi Unsuru

Yukarıda transit rejiminden genel olarak bahsedilmiştir. Buna göre ülke içerisinde bu rejime tabi olarak bir bölgeden diğer bölgeye taşınan, yabancı bir ülkeden ülkemize, ülkemizden yabancı bir ülkeye veya yabancı bir ülkeden yabancı bir ülkeye taşınan serbest dolaşımda olmayan eşya bu suçun konusunu oluşturacaktır.¹⁰⁶

Transite rejimine tabi tutulmuş eşyayı rejim hükümlerine aykırı olarak gümrük bölgesinde bırakan kişiler, eşya sahibi, araç şoförü, çalışanlar kısaca bu suçu kanuni tanımdaki eylemleri ika eden herkes işleyebilir. Suçtan zarar gören olarak gümrük idaresinin davalara katılma talebi mahkemelerce kabul edilmek zorundadır.

“Transit rejimi çerçevesinde taşınan serbest dolaşımda bulunmayan eşyayı, rejim hükümlerine aykırı olarak gümrük bölgesinde bırakma” suçu transit rejime tabi ve serbest dolaşımda olmayan eşyanın rejim hükümlerine aykırı şekilde gümrük bölgesinde bırakılması ile ortaya çıkar. Bu eşya transit rejimin kurulma amacına uygun olarak gümrük vergilerine tabi tutulmaz. Ancak diğer bir kısım hizmetlerin karşılığı olarak ücret alınabilir. Yabancı bir ülkeden yabancı bir ülkeye bu rejim kapsamında taşınan eşyanın varacağı gümrük idaresine götürülmeden ülke içerisinde bırakılması temelde bir kaçakçılık türü oluşturmaktadır. İç gümrükte transit olarak taşınan eşya da failin kastına bağlı olarak bu suçun konusu olabilir.¹⁰⁷

Transit rejime tabi bir eşyanın kontrolü de istisnai hallerde söz konusu olabilmektedir. Dolayısıyla ülke sınırları içerisinde taşınması oldukça kolaylaştırılmış olan bir eşyanın bu kolaylıktan faydalanılarak kaçakçılığa konu edilmesi olasıdır. Bu halde gümrük işlemlerine tabi tutulmayan, aldatıcı işlem ve eylemlerle vergisi ödenmeyen eşyanın ülke içerisine sokulması suçlarının bir başka yöntemle icra edilmesi söz konusudur.

Rejim kapsamında yurtdışına çıkması gereken eşyanın sahte belge ile yurt dışına çıkarılmış gibi gösterilmesi halinde *“Transit rejimi çerçevesinde taşınan serbest*

¹⁰⁶Erdener YURTCAN(2019), Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Şerhi, Seçkin Yayıncılık, Ankara, s.54

¹⁰⁷Yusuf ERGİN 2019, age. s.75

dolaşımında bulunmayan eşyayı, rejim hükümlerine aykırı olarak gümrük bölgesinde bırakma” suçu ortaya çıkacaktır.¹⁰⁸ Yine transit beyannamesi verildiği halde yurtdışı edilmeyen ve yurtiçinde satılan eşya bu suçun konusu edilmiş olacaktır.¹⁰⁹

Hareket gümrük idaresinden varış gümrük idaresine giden eşyanın taşıma vasıtasının türü, taşıma yöntemi, hava ve yol durumuna bağlı olarak belirlenen süre içerisinde varmaması bırakma eylemine karine olabilir.¹¹⁰ Ancak bunun yanında eşyanın miktarında düşüş¹¹¹, niteliğinde farklılaşma olması¹¹² suçun işlendiğine delalet

¹⁰⁸ “Sanık hakkında Nahçıvan Özerk Cumhuriyetine götürmek üzere Dört Yol akaryakıt Gümrük Müdürlüğünden 23.12.1998 tarih ve 7885 sayılı transit beyannamesi muhteviyatı olan 35.300 kg. transit motorini götürmeyecek yurt içinde sattığı ve bunu gizlemek içinde Dilucu Gümrük Müdürlüğünde görevli personelin imza, kaşe ve mühürlerini taklit etmek suretiyle söz konusu transit beyannamesinde motorini götürdüğüne dair sahte çıkış işlemi yaptığı ve bu belgeyi de dolmuş yaptığı gümrük müdürlüğüne ibraz ettiği, beyannameye konu motorinin yurt dışı edilmediği Dilucu Gümrük Müdürlüğü'nün 27.07.1999 gün ve 5773 sayılı yazısı ile bildirildiği, Adli Tıp Kurumu Başkanlığı'nın 12. 3, 2004 gün ve 898 sayılı raporunda suça konu gümrük beyannamesindeki "Beyanname muhteviyatı eşyalar nezaretim altında yurtdışı edildi" yazısının altındaki ait imza ile "5 nolu nüshanın geri geliş tarihi ve kayıt numarası" bölümündeki N...B... 'a atfen atılan imzaların bu şahsın eli ürünü olmadığına dair tespit karşısında, gerektiğinde 16.11.1999 tarihinde kaçakçılık suçundan tefrik edilen 1999/598 hazırlık numarasına kayıtlı dava dosyası celp ile incelenerek özetinin duruşma tutanağına geçirilmesi, bu davayı ilgilendiren delillerin onaylı örneklerinin dava dosyasına intikal ettirilmesi, Iskenderun ve Dilucu gümrük müdürlüklerinden ayrı aynı suça konu transit beyannamesinin kayıtlarında mevcut olup olmadığı, beyannamedeki motorini taşıyan plakalı aracın ve bu aracın sürücüsü olan sanığın 28.12.1998 tarihinde yurtdışına çıkışının yapıp yapılmadığı sorularak ve sanığa ait pasa port da incelenerek çıkış yapmadığının anlaşılması karşısında yüklenen suçun sübuta erdiğinin kabulü ile mahkumiyetine karar verilmesi yerine, transit beyannamelerinin nüshalarının karışmasından dolayı tescil işlemi görmediğinden bahisle eksik soruşturma sonucu yazılı şekilde karar verilmesi,”(Yargıtay 7. Ceza Dairesi 2005/4681 E. 2007/302 K.)

¹⁰⁹ “Dava konusu yabancı menşeli eşyalar yurtdışı edilmek üzere Transit Beyannamesi düzenlenip sanığın kullandığı plakalı Tır aracı ile Ankara'dan Gürbulak Gümrüğüne sevk edildiği halde, eşyaların yurtdışı edilmediği ve sanığın 7.10.2002 tarihinde Cumhuriyet Savcısına verdiği her türlü etkiden uzak samimi ilk ifadesinde Transit Beyannamesine konu eşyaları yurtdışı etmeyip Doğubeyazıt'ta 4500 Dolar karşılığında sattığını açıkladığı cihetle, atılı suçun oluştuğu gözetilerek, mahkumiyetine karar verilmesi gerekirken, oluşa ve dosya içeriğine uygun düşmeyen gerekçelerle yazılı şekilde hüküm tesisi,”(7. C.D. 27.5.2004, 2003/20769, 2004/7265)

¹¹⁰ Hüseyin ERTUĞRUL 2008, age. s.50(Yüksek Lisans Tezi)

¹¹¹ “Olay tarihinde İran ülkesinden Gürcistan'a gitmek üzere Gürbulak Gümrük kapısına gelen sanığın sevk ve idaresindeki transit rejim çerçevesinde eşya taşıyan nakil aracının orijinal yakıt deposunda 1150 lt akaryakıt bulunduğunun tespit edildiği, ardından Türkiye'den çıkış yapmak üzere Türkgözü sınır kapısına gelen aracın daha önce mühürlenmiş deposundaki incelemede 350 lt akaryakıt olduğunun anlaşıldığı cihetle, sanığın suça konu İran ülkesinden getirdiği transit rejime tabi olmayan akaryakıtı yurt içinde bırakması şeklindeki eylemine uyan 6455 sayılı Yasa ile değişik 5607 sayılı Yasanın 3/11. maddesi uyarınca mahkumiyeti yerine, uygulama yeri bulunmayan 5607 sayılı Yasanın 3/3. maddesi gereğince cezalandırılmasına karar verilmesi,”(7. Ceza Dairesi 2015/23046 E. , 2020/12969 K.)

¹¹² “...eşyanın yapılan tespitinde 433 kap olarak beyan edilen eşyadan 1. sırada kayıtlı 11000 adet cüzdan cinsi eşyanın ambalaj kolileri üzerinde ... ve ...arkalarının bulunduğu ve 50560 adet cüzdan olduğunun, 2. sırada kayıtlı 7384 adet çantanın araçta olmadığına, bunun yerine üzerlerinde Wippy

edecektir. Yargıtay'a göre transit rejime tabi eşyanın yurt içinde iken varış ülkesine gitmeden "bırakıldığı" tespit edilirse "gümrük işlemlerine tabi tutmadan ülkeye eşya sokma" suçu değil "Transit rejimi çerçevesinde taşınan serbest dolaşımda bulunmayan eşyayı, rejim hükümlerine aykırı olarak gümrük bölgesinde bırakma" suçu oluşacaktır.¹¹³ Taşıma esnasında rejim hükümleri ihlal edilmekle beraber eşya ülke içerisinde bırakılmamışsa suç oluşmayacaktır.¹¹⁴

Transit eşyayı bırakma suçunda esas olan transit beyannamesindeki eşyanın gümrük bölgesine bırakılmasıdır. Yani beyannamede belirtilen eşyanın haricinde bir eşyanın ülke içerisinde bırakılması 5607 sayılı Kanunun 3/1 veya 3/2'inci maddelerindeki suçlara vücut verecektir.¹¹⁵

(made in Turkey) yazılı plastikten üretilmiş 9110 adet makyaj çantası olduğunun belirlendiği, 3. sırada kayıtlı kumaş cinsi 1300 m. 13 kap eşyanın araçta yer aldığı, 4. sırada kayıtlı 6000 adet aksesuar cinsi eşyalar üzerinde Türk menşeli olduklarına dair ibarelerin yer aldığı, ayrıca 300 adet toka ve 9408 adet anahtarlık cinsi eşyanın ele geçirildiği, antrepoda yer alan suça konu eşyalardan dolayı muhafaza ve denetim yükümlülüğü bulunan gümrük müşavir yardımcısı Sanık ... ile antrepoda eşyanın fiziki muayenesini yapan gümrük muayene memuru sanık ...'in tüm aşamalarda savunmalarında, eşyanın yüklenmesi ve muayenesi aşamasında hazır bulduklarını beyan etmeleri ve yakalanan kaçak eşya miktarı da gözetilerek, sanık ...'nin sahibi diğer sanık ...'in yetkilisi olduğu ... Ticaret Şirketi adına tescilli Transit Beyannamesi muhteviyatı, varış yeri Bulgaristan ülkesi olan eşyanın transit rejim hükümlerine aykırı olarak Türkiye Gümrük Bölgesinde bırakıldığı ve sanıkların üzerlerine atılı eylemin 5607 sayılı Kanunun 3/3. maddesi kapsamında kaldığı cihetle, atılı suçtan mahkumiyetleri yerine oluşa ve dosya kapsamına uymayan gerekçe ile yazılı şekilde beraatlerine karar verilmesi,"(7. Ceza Dairesi 2019/6982 E. , 2020/2905 K.)

¹¹³ "Sanık ...'in aşamalarda savunmalarında, diğer sanık ...'i telefonla arayarak ikinci el oto aksamının olduğunu ve müşteri bulmak istediğini beyan ettiği, ardından sanık ...'e ait işyerinin bahçesine gelen ... Bulgar plakalı mühürlenmiş araçtan, sanık ...'ya ait 3... plaka sayılı açık kasa kamyonu, sanıklar ..., ... ve ...'nin suça konu eşyaları aktardıklarının tespit edilmesi sonucu sanıkların suç üstü yakalandıkları, bu sırada sanıklar ... ve ...'nin eşya aktarımının yapıldığı... plakalı açık kasa kamyonunun yanında hazır buldukları, tutanak tanıklarının olay tutanağını doğruladıkları, özellikle sanıklar ..., ..., ... ve ... oto yedek parçası alım satım işi ile uğraşmaları, işleri sebebi ile birbirlerini tanımaları ve tüm doya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde, sanıkların eyleminin suç tarihinde yürürlükte bulunan 5607 sayılı Yasanın 3/3. madde ve fıkrasında düzenlenen suç kapsamında kaldığı ve adı geçen sanıkların transit rejimi çerçevesinde taşınan, serbest dolaşımda bulunmayan eşyayı, rejim hükümlerine aykırı olarak gümrük bölgesinde bıraktıkları anlaşıldığından sanıkların cezadan kurtulmaya yönelik savunmalarına itibarla mahkumiyetleri yerine yazılı şekilde beraatlerine karar verilmesi," (7. Ceza Dairesi 2019/3705 E. , 2021/10191 K.)

¹¹⁴ Selçuk BÜTÜN 2008, age. s.57

¹¹⁵ "Olay tarihinde sanık ...'in sevk ve idaresindeki ...plakalı ve sanık ...'nin sevk ve idaresindeki ... plakalı tır aracı ile İran'dan gelerek ülkemiz üzerinden transit olarak Ukrayna'ya gitmek üzere Gürbulak Gümrük sahasına geldiği, sanıkların Türkiye'ye giriş yapmadan Uçar Gümrükleme firmasının sahibi olan ...'ı aradıkları, sanık ...'in da firmada çalışan ...'ı yardımcı olması için gönderdiği ve ...'in Gümrük Müdürlüğü'ne tescil işlemlerini yaptırdığı, Gümrük Müdürlüğüne tır karnesi belgesi ekinde bulunan fatura numarası ile ekli fatura numarasının farklı olduğunun görülmesi üzerine İran gümrük mühürlerinin sağlamlığı kontrol edilip kopartılarak yapılan kontrolde; tescil beyanına aykırı olarak ...plakalı araçta 885 kap içerisinde 14.220 eşofman takımı ve 15.084 çift ayakkabı, ... plakalı tır ve dorsesinde 296 kap içerisinde 4.240 eşofman takımı, 10.444 çift ayakkabı, 20.800 muhtelif tekstil

Suçun oluşması için herhangi bir neticenin gerçekleşmesi beklenmez. Transit rejimi çerçevesinde taşınması icap eden eşyanın gümrük bölgesi içerisinde bırakılması suçun oluşumu için yeterlidir. Dolayısıyla transit eşya bırakma suçu soyut tehlike suçu niteliği taşımaktadır.

2.1.3.4. Suçun Manevi Unsuru

“Transit rejimi çerçevesinde taşınan serbest dolaşımda bulunmayan eşyayı, rejim hükümlerine aykırı olarak gümrük bölgesinde bırakma” suçunda failin bilerek ve isteyerek eşyayı gümrük bölgesi içerisinde bırakması gerekmektedir. Suç genel kastla işlenebilir ve taksirli hali cezalandırılmamıştır. Suça konu eşya ülke sınırları içerisinde serbest dolaşımda olmayan, iç pazar politikalarına ve ithalat vergilerine tabi tutulmamış bir eşyadır. Failin konumu itibarıyla eşyanın bu niteliğini bilmesi ve eşyanın beyannamesine uygun davranmaması gerekmektedir.¹¹⁶ Yine giriş gümrük idarelerince mühürlenmiş, koruma altına alınmış, kayıt altına alınmış özelliklerin fail tarafından bilindiği varsayılmalıdır.¹¹⁷ Yargıtay ülke sınırlarına sokulmamış olan ve geçici depolama alanında bekletilen eşyanın gümrük bölgesinde bırakılacağına dair emareler bulunsa dahi hazırlık hareketi aşamasında kaldığına karar vermiştir.¹¹⁸

eşyası ve 100 adet Drebox marka multimedya cihazının ibraz edilen fatura muhteviyatına aykırı olarak yakalanması olayı ile ilgili olarak, eşyanın transit eşya dışında olduğu ve beyan dışı yurda sokulmaya teşebbüs edilmesi nedeniyle, bu şekilde gerçekleşen olayda sanıkların hukuki durumunun tayin ve tespiti bakımından kaçakçılık kanunu ve transit rejim hükümlerine bakmak gerekir...5607 sayılı Kanun hükümlerine göre kaçakçılık suçunun oluşabilmesi için, eşyanın gümrük işlemlerine tabi tutulmaksızın yurda sokulması veya teşebbüs edilmesi şartı aranmaktadır. Transite tabi eşyanın dışında ayrıca beyanda bulunulması gereken eşyanın beyansız olarak gizli yurda sokulması halinde kaçakçılık kanundaki transit rejimi hükümleri uygulanamayacaktır.”(7. Ceza Dairesi 2015/27524 E. , 2019/39925 K.)

¹¹⁶ Yusuf ERGİN 2019, agt, s.76

¹¹⁷ Seyfettin ÇİLESİZ 2018, age. s.190

¹¹⁸ “Yerel mahkemece verilen hüküm temyiz edilmekle; başvurunun nitelik, ceza türü, süresi ve suç tarihine göre dosya okunduktan sonra Türk Milleti adına gereği görüşülüp düşünüldü; I- Sanıklar hakkında 5607 sayılı Yasaya muhalefet suçundan kurulan hükme yönelik temyiz isteminin incelenmesinde; Sanık ...'in yetkilisi olduğu ... Dan. İth. İhr. Ulus. Nak. Ltd. Şti adına tescilli lrn13lr3309002493228 numaralı transit refakat belgesi kapsamı alıcısı Suriye ülkesindeki sanık ... gözüken 13 kaptı 4579 adet cep telefonu ve aksesuarı olarak beyan edilen, Suriye ülkesine transiti talep edilen eşyaya ilişkin olarak Adana Havalimanı THY kargo geçici depolama alanında yapılan inceleme ve araştırmalar neticesinde cep telefonlarından 2118 adedinde Türkiye de kayıtlı imei numarası bulunduğu, yani imeileri klonlu cep telefonu olduklarının, 152 adet cep telefonunun ise beyan harici eşya olduğunun tespit edildiği, imeileri klonlu 2118 adet cep telefonuna Türkiye'de daha önce başka cep telefonlarına kayıtlı olan imei numaraları Dubai'de kopyalanarak Suriye ülkesine transit olarak gönderilmeye çalışıldığı, cep telefonlarının Suriye ülkesindeki savaş ve Suriye ülkesine olan sınır kapılarındaki problemlerden ötürü tekrar Türkiye'ye sokulmaya çalışılacağından bahisle Gümrük İdaresince yapılan ihbar üzerine kamu davası açıldığı ve mahkemece de transit rejimi çerçevesinde

2.1.3.5. Suçun Özel Görünüş Şekilleri

“Transit rejimi çerçevesinde taşınan serbest dolaşımda bulunmayan eşyayı, rejim hükümlerine aykırı olarak gümrük bölgesinde bırakma” suçu teşebbüs aşamasında kalmış olsa bile cezalandırılacaktır. (m3/21) Eşyanın ülke içerisinde bırakılacağına dair ihbar üzerine elde edilen emareler hazırlık hareketi niteliği taşıyacağı için cezalandırılmaz. Ancak eşyayı taşıyan vasıtanın makul bir sebep olmaksızın belirlenen güzergâh dışına çıkması, eşya boşaltmaya yönelik hareketlere girişilmesi veya mühürlerin bozulması teşebbüs kapsamındadır.

Mezkûr suçun işlenmesinde eylem icra edenin konumuna göre müşterek fail, azmettiren veya yardım eden olarak iştirak hükümleri uygulanacaktır. Fail tarafından bu suçun aynı suç işleme kararının icrası kapsamında birden fazla işlenmesi halinde zincirleme suç hükümleri uygulanacaktır. Öte yandan transit rejim kapsamındaki eşya ile birlikte gümrük işlemlerine tabi tutulmayan veya aldatıcı işlemlerle vergileri ödenmeyen eşyanın ülkeye sokulması halinde suçun konusu eşyaların ve fiillerin farklılığından dolayı 5607 sayılı Kanununun 3/1, 3/2 ve 3/3 maddelerindeki suçlar ayrı ayrı oluşacaktır.¹¹⁹ Belgede sahtecilik yapılması suretiyle suçun işlenmesi halinde fail ayrıca cezalandırılacaktır.

2.1.4. Belli Bir Amaç İçin Kullanılmak Veya İşlenmek Üzere Ülkeye Geçici İthalat Ve Dâhilde İşleme Rejimi Çerçevesinde Getirilen Eşyayı, Hile İle Yurt Dışına Çıkarmış Gibi İşlem Yapma Suçu

2.1.4.1. Genel Olarak

5607 sayılı KMK'nın 3'üncü maddesinin 4'üncü fıkrası “(4) *Belli bir amaç için kullanılmak veya işlenmek üzere ülkeye geçici ithalat ve dahilde işleme rejimi*

taşınan serbest dolaşımda bulunmayan eşyayı rejim hükümlerine aykırı olarak gümrük bölgesinde bırakmaya teşebbüs suçundan mahkumiyet hükmü kurulduğu; suç tarihinde yürürlükte bulunan 6111 sayılı Kanun ile değişik 5607 sayılı Yasanın 3/3. maddesinin "Transit rejimi çerçevesinde taşınan serbest dolaşımda bulunmayan eşyayı, rejim hükümlerine aykırı olarak gümrük bölgesinde bırakan kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır" hükmünü içerdiği, dava konusu cep telefonlarının Adana Havalimanı THY kargo geçici depolama alanında ele geçirilmiş olmaları karşısında henüz ülkeye sokulmaya teşebbüs edilmedikleri, gümrük bölgesinde bırakılmadıkları, eylemin hazırlık hareketi mahiyetinde olup atılı suçun icra hareketlerinin gerçekleşmediği anlaşılacakla, yasal unsurları oluşmayan suçtan sanıkların beraati yerine mahkumiyetlerine karar verilmesi,” (7. Ceza Dairesi 2017/4170 E. , 2020/16650 K.)

¹¹⁹ Seyfettin ÇİLESİZ 2018, age. s.192

çerçevesinde getirilen eşyayı, hile ile yurt dışına çıkarmış gibi işlem yapan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.” şeklindedir.

Küresel ekonomide pazar payının artırılması ve rekabetin potansiyelinin güçlendirilmesi için ihracatı teşvik etmek devletler açısından oldukça önemlidir. 20’nci yüzyılın sonu itibariyle ülkemiz Dünya Ticaret Örgütü ve Avrupa Birliği nezdinde imza atmış olduğu anlaşmalarla ihracatın artırılması konusunda nakit teşvikler yerine bizzat ihracat faaliyetlerinin desteklenmesi yönünde ticaret politikaları izlemeye başlamıştır. İhracata konu edilecek ürünün hammaddesinin ithalat vergisinde muafiyet sağlanarak ihracatçının ürünü dünya piyasaları seviyesinde elde etmesi ve bu şekilde ihracatın desteklenmesi ihtiyacı dâhilde işleme rejiminin uygulanmasını gerektirmiştir.¹²⁰

Bazı hammaddelerin yurt içinden satın alınması veya elde edilmesi ihracata konu ürünün maliyetini oldukça artıracığından devletler dış pazardan hammadde alımını gümrük vergileri ve ticaret politikası yükümlülüklerinden muaf tutarak yerli sanayiye desteklemekte ve işletmelerden ihracat taahhüdü alarak ihracat artırılmaktadır.¹²¹

4458 sayılı Gümrük Kanununun 108. maddesine göre “*dâhilde işleme rejimi*”,
“1. Serbest dolaşımda olmayan eşya, işlem görmüş ürünlerin üretiminde kullanılmasından sonra Türkiye Gümrük Bölgesinden yeniden ihraç edilmesi amacıyla, gümrük vergileri ve ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmaksızın ve vergileri teminata bağlanmak suretiyle, dâhilde işleme rejimi kapsamında geçici olarak ithal edilebilir. Eşyanın işlem görmüş ürünler şeklinde ihracı halinde, teminat iade olunur. Eşyanın bu şekilde dâhilde işleme rejiminden yararlanmasına şartlı muafiyet sistemi denir.

2. Serbest dolaşımda bulunan eşyanın işlem görmüş ürünlerin üretiminde kullanılmasından sonra Türkiye Gümrük Bölgesinden ihraç edilmesi halinde, bu eşyanın serbest dolaşıma girişi esnasında tahsil edilmiş olan ithalat vergileri, dâhilde işleme rejimi kapsamından geri verilir. Eşyanın bu şekilde dâhilde işleme rejiminden yararlanmasına geri ödeme sistemi denir.

¹²⁰ Güven SAYILGAN ve Coşkun ŞENOL (2010), *Dahilde İşleme Rejimi Ve Türk İşletmelerinin İhracatı Üzerine Etkileri*, Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı: 35, Ocak-Temmuz 2010, s.38 <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/66558> (Erişim tarihi:10.10.2021)

¹²¹ Yusuf ERGİN 2019, age. s.77

3. "İşleme faaliyetleri" deyimi;

a) Eşyanın montajı, kurulması ve diğer eşya ile birleştirilmesi dâhil olmak üzere işçiliğe tabi tutulması,

b) Eşyanın işlenmesi,

c) Eşyanın yenilenmesi ve düzenli hale getirilmesi dâhil olmak üzere tamir edilmesi,

d) İşleme sırasında tamamen veya kısmen tüketilseler dahi, işlem görmüş ürünler içinde bulunmayan ancak, bu ürünlerin üretilmesini sağlayan veya kolaylaştıran önceden belirlenmiş bazı eşyanın kullanılması,

Anlamına gelir." şeklinde tanımlanmıştır.

4458 sayılı Gümrük Kanununun 128. maddesine göre geçici ithalat rejimi ise "Geçici ithalat rejimi, serbest dolaşıma girmemiş eşyanın ithalat vergilerinden tamamen ya da kısmen muaf olarak ve ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmaksızın, Türkiye Gümrük Bölgesi içinde kullanılması ve bu kullanım sırasındaki olağan yıpranma dışında, herhangi bir değişikliğe uğramaksızın yeniden ihracına olanak sağlayan hükümlerin uygulandığı rejimdir." şeklinde tanımlanmıştır. 129'uncu maddeye göre ise; "1.Geçici ithalat izni, eşyayı kullanan veya kullandıran kişinin talebi üzerine gümrük idarelerince verilir. 2. İthal eşyası ile ilgili ayniyet tespitinin mümkün olmadığı hallerde, geçici ithalat rejiminin kullanılmasına izin verilmez. Ancak, eşyanın veya yapılacak işin niteliği itibariyle, ayniyet tespiti ile ilgili önlemlerin alınmamasına rejimin kötüye kullanılmasına sebep olmayacağı hallerde, gümrük idareleri vergilerin tümünü teminata bağlamak suretiyle, geçici ithalat rejiminin kullanılmasına izin verebilirler."

Bilimsel materyaller, mesleki teçhizatlar, sergi veya fuar alanlarına getirilen eşyalar, turistik reklam ekipmanları, tıbbi cihazlar, afet yardımı kapsamında gönderilen eşyalar, ambalajlar, canlı hayvan ve ekipmanları, numuneler, ticari amacı olmayan binek araçlar vb. tam muafiyetten faydalanacak eşyalar arasındadır.¹²²

Eşyanın kullanımı ve yeniden ihracı konusunda müsteşarlık tarafından rejimde kalma süresi belirlenir.¹²³ Belirlenen süre istisnai durumlar haricinde 24 ayı geçemez. Tam muafiyet veya kısmi muafiyete tabi tutulan eşya için kısmi muafiyet durumunda eşyanın serbest dolaşıma girdiğinde alınan verginin %3'ü her ay için alınır. (m.130-

¹²² Seyfettin ÇİLESİZ 2018, age. s.205

¹²³Birsen BİRSEN KARAKAŞ 2009 (2009) 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Şerhi Uygulamalı İctihathı, Adalet Yayınevi, Ankara, s.140

133) Geçici ithalat rejimi kapsamında verilen izin süresi sona ermeden eşya yeniden ülkeden çıkarılmalı ya da gümrükçe onaylanmış bir işleme tabi tutulmalıdır.

2.1.4.2. Korunan Hukuki Değer

Geçici ithalat ve dâhilde işleme rejimi kapsamında ülke içerisine sokulan eşyanın işlenip ya da kullanılıp yeniden ihracı veyahut vergileri tahsil edilerek ticaret politika önlemlerine tabi tutulup serbest dolaşıma sokulması gerekmektedir. Uluslararası alanda ihracatı artırmaya yönelik teşviklerin amaca uygun şekilde kullanılması öte yandan ülke içerisinde gerçekleştirilecek sergi, fuar, turistik faaliyetler, bilimsel çalışmalara konu eşyaların vergilendirilmeden muaf tutularak bu tür faaliyetlerin artırılmasına yönelik organizasyonun bozulması, işleme hale getirilmesi ve bu muafiyetlerin kullanılarak kaçakçılık yapılması söz konusu fıkra ile engellenmeye çalışılmaktadır. Kanun koyucunun mezkûr suçu ihdas etmekle emeli bütün bu organize faaliyeti korumaktır. Dolayısıyla devletin mali yararları ve ticaret politikaları üzerindeki egemenlik yetkisi suçun koruduğu hukuki değerdir.¹²⁴

2.1.4.3. Suçun Maddi Unsuru

18.6.2014 tarihli ve 6545 sayılı Kanunun 89'uncu maddesi ile 4'üncü fıkradaki “*sahte belgeyle yurt dışına çıkarmış gibi işlem yapan kişi, altı aydan üç yıla*” ibaresi “*hile ile yurt dışına çıkarmış gibi işlem yapan kişi, bir yıldan üç yıla*” şeklinde değiştirilmiştir. 3'üncü maddenin 2'nci fıkrasında yapılan değişiklikte “aldatıcı işlem ve davranışlarla” ibaresi kullanılmasına rağmen bu fıkrada “*hile ile*” ibaresi kullanılması yeknesaklığı bozduğundan bahisle eleştirilmiştir.¹²⁵

Suçun kanuni tanımındaki belli bir amaca matuf olarak kullanılmak üzere gelen eşya geçici ithalat rejimine tabidir. İşlenmek üzere gelen eşya ise dâhilde işleme rejimi kapsamındaki eşyaya tekabül eder.¹²⁶

Dâhilde işleme rejimi kapsamında ülkede bulunan eşya verilen izin ve muafiyetler kapsamında işlendikten sonra yurtdışı edilmek zorundadır.¹²⁷ Yine geçici ithalat rejimine göre kısmi veya tam muafiyet altında ülkeye gelen eşyanın kullanıldıktan sonra ülkeden çıkarılması gerekmektedir. İşte bu iki rejimden birisi

¹²⁴ Candide ŞENTÜRK 2016, agt, s.234

¹²⁵ Erdener YURTCAN 2019, age. s.60

¹²⁶ Seyfettin ÇİLESİZ 2018, age. s.209

¹²⁷ Mustafa DANIŞMAN 2010, age. s.38

kapsamında ülke içerisinde bulunan ve yurtdışı edilmesi gereken eşya hakkında hile ile yurt dışına çıkarılmış gibi işlem yapılırsa bahsi geçen suç oluşacaktır.

Suçun konusu “belli bir amaç için kullanılmak veya işlenmek üzere ülkeye geçici ithalat ve dâhilde işleme rejimi çerçevesinde getirilen” her türlü ürün ve maddedir. Kanun metninde ayrı birer gümrük rejimi olan “dâhilde işleme rejimi” ile “Geçici ithalat rejimi” “ve” bağlacı ile bağlanmış olsa da bunu her iki rejim türünden birine tabi olarak getirilen eşya olarak anlamak gerekir.¹²⁸

Eşyanın bırakılmasından yeniden işleme veya kullanım sonrasında ülke dışına çıkarılmamayı kapsayan her türlü durum anlaşılır. Ancak gerçekte bu suç ithalat vergilerine uygulanan muafiyetten faydalanılarak getirilen eşyanın satılması suretiyle işlenmektedir.

Suçun işlenmesi çok farklı şekillerde olabilir. Uygulamada dâhilde işleme rejimi kapsamında getirilen ürünün ülke içerisinde bırakılarak başka bir ürünün ihrac edilmesi,¹²⁹ Dâhilde işleme İzin Belgesine aykırı ürün ihracı,¹³⁰ rejim muafiyetlerinden

¹²⁸Murat AYDIN (2012), 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Çerçevesinde Kaçakçılık Fıilleri ve Yaptırımları, Adalet, Ankara, Adalet Yayınevi, s.197

¹²⁹ “Dosyadaki tüm bilgi ve belgelerden, sanığın yetkilisi olduğu ... Hayv. Gıda İnş, Elektronik Sanayi Ticaret Ltd. Şti tarafından Dahilde İşleme İzin Belgesi kapsamında yurda getirilen buğday, yemlik mısır ve ayçiçeği küspesinin işlendikten sonra karma hayvan mısır yemi haline getirilip, Dahilde İşleme Rejimi çerçevesinde, anılan firma adına tescilli 15/11/2013 gün ve EX012225 sayılı ihracat beyannamesi kapsamında ihraç etmek istedikleri ve ihraç konusu eşyanın arpa olduğunun anlaşıldığı, sanığın dahilde işleme rejimi çerçevesinde yurda getirilen ve işlenip ihraç edilmesi gereken buğday, yemlik mısır ve ayçiçeği küspesini ihraç etmeyerek yurt içerisinde bıraktıkları anlaşılma, sanığın atılı suçtan cezalandırılması gerekirken, yetersiz bilirkişi raporuna dayanılarak, dosya kapsamıyla örtüşmeyen gerekçelerle beraatine karar verilmesi,” (7. Ceza Dairesi, 2020/4305 E. , 2021/4670 K.)

¹³⁰ “Dosyadaki tüm bilgi ve belgelerden, sanık ...'in ortağı ve yetkilisi olduğu ... Halı ve Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş tarafından Dahilde İşleme İzin Belgesi kapsamında yurda getirilen polipropilen ürününün, işlendikten sonra makine halısı haline getirilip, Dahilde İşleme Rejimi çerçevesinde, anılan firma adına tescilli 10/03/2015 gün ve ... sayılı ihracat beyannamesi kapsamında ihraç etmek istedikleri ve ihraç konusu eşya ile ilgili olarak ... Gümrük Laboratuvar Müdürlüğü'nde, 11/03/2015 tarihinde yapılan incelemede, ... Halı ve Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş adına tescilli ... sayılı ihracat beyannamesi konusu eşyanın beyannamede, polipropilen makine halısı olarak gösterildiği halde muayenesinde, eşyanın ağırlık itibariyle akrilik ipliklerden mamül olduğu, Dahilde işleme İzin Belgesinin ithalat listesinde kayıtlı polipropilen üründen yapılmadığının tespit edilmesinden sonra, gümrük müşaviri sanık ...'in, beyannamelerin iptali için dilekçe vermiş olması ve 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 61 ve 64. maddelerindeki düzenlemeler karşısında, sanıkların dahilde işleme rejimi çerçevesinde yurda getirilen ve işlenip ihraç edilmesi gereken polipropilen ürünü ihraç etmeyerek yurt içerisinde bıraktıkları anlaşılma, sanıkların atılı suçtan cezalandırılmaları gerekirken, yetersiz bilirkişi raporuna dayanılarak, dosya kapsamıyla örtüşmeyen gerekçelerle beraatlarına karar verilmesi Yasaya aykırı,” (7. Ceza Dairesi 2018/1275 E. , 2020/18988 K.)

faydalanmak maksadıyla hile,¹³¹ eşyanın ihraç edilmeden satılması¹³² şeklinde işlendiği görülmektedir. Yurt içine bahsi geçen rejimler kapsamında getirilen eşyanın sadece bırakılması ile bu suç oluşmayacaktır. Ayrıca yurt dışına çıkarılmayan eşya hakkında hileli davranış ve işlemler yaparak muhatap memurların iradesinin fesada uğratılması ve eşyanın yurt dışına çıkarılmış gibi gösterilmesi gerekmektedir. Rejime göre izin verilen süre sonunda eşyanın ihraç edilmeyip yalnızca bekletilmesi bu suçta vücut vermeyip Gümrük Kanununa göre kabahat sayılabilir.¹³³ Bu halde suçun birden fazla hareketli bir suç olduğu açıktır.

"Belli bir amaç için kullanılmak veya işlenmek üzere ülkeye geçici ithalat ve dahilde işleme rejimi çerçevesinde getirilen eşyayı, hile ile yurt dışına çıkarmış gibi işlem yapmak" suçu açısından gerçek anlamda mağdur olmasa da suçtan zarar gören olarak gümrük idaresi davaya katılabilecektir. Devlet tüzel kişiliği hak süjesi sayılamayacağından mağdur sıfatını almayacaktır.¹³⁴

2.1.4.4. Suçun Manevi Unsuru

"Belli bir amaç için kullanılmak veya işlenmek üzere ülkeye geçici ithalat ve dahilde işleme rejimi çerçevesinde getirilen eşyayı, hile ile yurt dışına çıkarmış gibi

¹³¹ "bu bağlamda davaya konu ihracat beyannamesinin eşdeğer eşya kullanımını gerektiren zorunlu unsurları içermediği, dahilde işleme izin belgesi kullanılarak yapılan ihracatta, Dahilde İşleme Rejimi Tebliğinin anılan hükümleri uyarınca alınması gereken vergilerin süresi içinde ithalat yapılmadığından teminat altına alınmadığı, kaldı ki 31.07.2014 tarihli ve D1-04681 sayılı dahilde işleme izin belgesinde gümrük muafiyetli kırmızı kabuklu mercimek ithal edebilmek için eşdeğer eşya kullanılabilmesine ilişkin herhangi bir ibarenin de yer almadığının anlaşılması karşısında, ... beraatine karar verilmesi, BOZMA" (7. Ceza Dairesi 2019/10261 E. , 2020/1960 K.)

¹³² "Dosya kapsamı, sanıkların beyanları ve vergi denetmeni ... tarafından hazırlanan 10/01/2011 tarihli bilirkişi raporundan, sanık ...'ın yetkilisi olduğu ...Gıda Nakliyat Turizm Sanayi ve Dış Ticaret Limited Şirketi tarafından dahilde işleme rejimi kapsamında ithal edilen beyanname muhteviyatı eşyanın ... Elektronik Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi'ne satıldığı anlaşılmalıyla dahilde işleme rejimi gereklerine aykırı davranıldığı, bununla beraber dosya içerisinde yer alan Sırbistan yetkili makamlarının 16/08/2012 tarihli yazısından dava konusu ihracat beyannamelerinde alıcı olarak görünen ... isimli şirket kayıtlarının Sırbistan İş Kayıt Ajansı'na ait veri tabanında bulunmadığının anlaşıldığı gözetilerek; sanık ...'in dahilde işleme rejimi kapsamında ithal ettiği eşyayı tahsis yerinden başka bir yere nakledip satış yapmak suretiyle diğer sanık ...'nin yetkilisi olduğu ... Elektronik LTD. ŞTİ. üzerinden ihraç edilmiş gibi göstermeye çalıştığı cihetle sanık ...'in sanık ...'in eylemine iştirak ettiğinin kabulü ile mahkumiyeti yerine yazılı şekilde beraatine hükmedilmesi," (7. Ceza Dairesi 2015/17545 E. , 2019/34504 K.)

¹³³ Seyfettin ÇİLESİZ 2018, age. s.209

¹³⁴ Yener ÜNVER (2012), Ceza Hukuku Genel Hükümler, 13. Baskı, Ankara, s.142

işlem yapmak" eyleminde genel kast aranmaktadır.¹³⁵ Failin bilerek ve isteyerek hile yoluna başvurması gerekir.¹³⁶

Yargıtay aşağıdaki kararında yapılan ihracat işlemleri konusunda bilgisiz olan ve vermiş olduğu vekaletle adına işlemler yapıldığını iddia eden sanığın kastının ortaya çıkarılması için gerekli araştırmaların yapılması gerektiğini vurgulamıştır. Olayda suçun kanuni tanımındaki maddi unsurlar oluşmasına rağmen manevi unsurun varlığı şüphelidir.

"Sanık ...'ın aşamalarda değişmeyen savunmasında,... isimli şahsın yurtdışından mal getirdikten sonra kendilerine parça başı üretim yaptıracağını ve bu ürünleri ihraç edeceğini söylediğini, kendilerinin fason üretim yaptıklarını ve emeklerinin karşılığını alacakları düşüncesi ile teklifi kabul ettiklerini, ihracat işlerinden anlamadıklarını, firmaları adına ithalat ve ihracat yapılacağını bildiklerini ve bu konuya ilişkin içeriğini tam hatırlamadıkları bir vekalet verdiklerini beyan ettiği anlaşılmalı;...Tekstil Ltd. Şti. adına kimin Dahilde İşleme Rejimi İzin Belgesi için başvurduğunun ve işlemleri gerçekleştirildiğinin araştırılarak, sanığın işlemleri gerçekleştirdiğini iddia ettiği... isimli şahsın ve ... Tekstil Ltd. Şti'nin %98 ortağı olan...'in dinlenilerek ve gerektiğinde haklarında suç duyurusunda bulunularak, dava açılması halinde bu dosya ile birleştirilerek hüküm kurulması gerektiği gözetilmeden eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm kurulması;"¹³⁷

2.1.4.5. Suçun Özel Görünüş Şekilleri

"Belli bir amaç için kullanılmak veya işlenmek üzere ülkeye geçici ithalat ve dahilde işleme rejimi çerçevesinde getirilen eşyayı, hile ile yurt dışına çıkarmış gibi işlem yapmak" suçunda teşebbüse ilişkin genel hükümler uygulanır. Yine anılan maddenin 11'inci fıkrasına göre *"Yukarıdaki fıkralarda tanımlanan fiiller, teşebbüs aşamasında kalmış olsa bile, tamamlanmış gibi cezalandırılır."*

Suç açısından iştirak şekillerinin her türü söz konusu olabilir.¹³⁸ İcra hareketleri üzerinde fonksiyonel katılım gösterenler müşterek fail, teşvik eden, kişinin kararını kuvvetlendiren veya yardım edeceğini vaat eden, yol gösteren veyahut araç sağlayan ve kolaylaştıran kişi yardım eden olarak cezalandırılacaktır. Yine somut vakadaki duruma göre azmettirme ve dolaylı faillik bu suç açısından söz konusu olabilecektir.

¹³⁵ Kaptan KILIÇ 2007, age. s.182

¹³⁶ Murat AYDIN 2012, age. s.200

¹³⁷ 7. Ceza Dairesi, 2015/22170 E., 2018/2186 K.

¹³⁸ Seyfettin ÇİLESİZ 2018, age. s.209, Yusuf ERGİN 2019, age. s.84

5607 sayılı KMK'nın 4/6 maddesine göre "Kaçakçılık fiillerini önlemek, izlemek ve araştırmakla görevli olup da bu Kanunda tanımlanan suçların işlenmesine kasten göz yuman kişi, işlenen suçun müşterek faili olarak sorumlu tutulur."

İştirak açısından değinilmesi gereken bir diğer konu 5607 sayılı Kanunun 3'üncü maddesinin 5'inci fıkrasındaki düzenlemedir; "(5) Birinci ila dördüncü fıkralarda tanımlanan fiillerin işlenmesine iştirak etmeksizin, bunların konusunu oluşturan eşyayı, bu özelliğini bilerek ve ticarî amaçla satın alan, satışı arz eden, satan, taşıyan veya saklayan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır."

Buna göre "geçici ithalat ve dahilde işleme rejimi çerçevesinde getirilen eşyayı hile ile yurt dışına çıkarmış gibi işlem yapma" suçuna iştirak etmeden eşyanın bu rejimlere tabi olduğunu ve nihayetinde yurtdışına ihraç edilmesi gerektiğini bilen ve buna rağmen ticari amaçla bu eşyayı satın alan, satışı arz eden, satan, taşıyan veyahut saklayan kişi de cezalandırılacaktır. KMK'nın 3/5 maddesi TCK'nın 165'inci maddesine göre "Suç Eşyasının Satın Alınması ve Kabul Edilmesi" suçuna göre özel bir düzenlemedir.¹³⁹

Suçun hile unsurunun sahte belge kullanmak suretiyle icra edilmesi halinde ayrıca bu suçtan ötürü fail cezalandırılacaktır. Aynı suç işleme kararı çerçevesinde belgede birden fazla kez sahtecilik yapılması veya hileli davranışlara girişilmesi halinde zincirleme suç hükümleri uygulanacaktır.

KMK'nın 4'üncü maddesinin 5'inci fıkrası ile TCK'nın 212'nci maddesi uyumlu şekilde resmi belge kullanılması halinde hem kaçakçılık hem de sahtecilik suçları söz konusu olacaktır.

2.1.5. Özel Kanunları Gereğince Gümrük Vergilerinden Kısmen Veya Tamamen Muaf Olarak İthal Edilen Eşyayı, İthal Amacı Dışında Başka Bir Kullanıma Tahsis Eden, Satma Veya Devretme Ya Da Bu Özelliğini Bilerek Satın Alma Veya Kabul Etme Suçu

2.1.5.1. Genel Olarak

¹³⁹ Candide ŞENTÜRK 2016, age. s.254

“Özel kanunları gereğince gümrük vergilerinden kısmen veya tamamen muaf olarak ithal edilen eşyayı, ithal amacı dışında başka bir kullanıma tahsis eden, satan veya devreden ya da bu özelliğini bilerek satın alan veya kabul etme” suçunun konusunu oluşturan eşyayı ilk olarak ortaya koymak gerekmektedir. Gelişen teknoloji, artan nüfus ve buna bağlı talep artışı, enerji ihtiyacı ve ticaretin küresel boyuta ulaşması sonucu ülke içerisinde yapılacak üretim faaliyetlerinde kullanılacak bir kısım eşyaların yurt dışından temin edilmesi ihtiyacı doğmuştur. Devlet üretimin desteklenmesi maksadıyla kullanılacak eşyaların teminini kolaylaştırmak için gümrük vergilerini almayabilir. Bu vergi istisnaları çeşitli özel kanunlarda düzenlenmiştir.¹⁴⁰ Elbette gümrük vergisinden muaf şekilde ülke içerisine belli bir kullanım şekline bağlı olarak ithal edilen ürünün amaç dışı kullanımı bu hususta ortaya çıkabilecek kötüye kullanımları engellemek adına bu eylem kaçakçılık suçu olarak düzenlenmiştir.¹⁴¹

5607 sayılı kanunun 3’üncü maddesinin 6’ncı fıkrasında ihdas edilen suçta konu vergi muafiyeti taşıyan eşyalara örnek olarak 6326 sayılı Petrol Kanununun 112’nci maddesindeki durum örnek gösterilebilir. Buna göre ilgili düzenleme aşağıdaki şekildedir;

“Bir petrol hakkı sahibi bizzat veya bir temsilci veya Genel Müdürlükçe kabul edilmiş bir müteahhidi vasıtasıyla kendi adına Türkiye’deki petrol ameliyesi için idari faaliyetleri ile bina tesislerinin ve teçhizatlarının inşası, kurulması ve işletilmesine ait malzemeler hariç olmak üzere Genel Müdürlükçe lüzumlu görülen malzemeyi, akaryakıtı ve kara, deniz, hava nakil vasıtalarını münhasıran bu ameliyelerde kullanmak kaydıyla, gümrük ve diğer ithal vergi ve resimlerden muaf olarak ithal edebilir... 2. (Değişik: 5/4/1973 - 1702/45 md.) Petrol hakkı sahibi; hakkı yürürlükte bulunduğu müddetçe kendi petrol ameliyesi için lüzumlu olan ve yerli kaynaklardan temini mümkün bulunmayan hampetrolü piyasa fiyatı üzerinden Gümrük ve diğer İthal Vergi ve resimlerinden muaf olarak ithal edebilir.”

Kanun koyucu ülkedeki enerji ihtiyacını göz önüne alarak bu alanda iştegal eden firmaların bir kısım malzeme ihtiyaçlarının teminini kolaylaştırmak istemiştir. Yine ihtiyaç duyulan ve ülke içerisinde de temin edilemeyen ham petrol de bu kapsamdadır. İthal yasağının kanunla getirilmiş olması şarttır.¹⁴²

2581 sayılı Deniz Ticaret Filosunun Geliştirilmesi ve Gemi İnşa Tesislerinin Teşviki Hakkında Kanun 1’inci maddesindeki “Yurt dışında inşa suretiyle veya hazır

¹⁴⁰ Yusuf ERGİN 2019, age. s.100

¹⁴¹ Seyfettin ÇİLESİZ 2018, age. s.293

¹⁴² Selçuk BÜTÜN 2008, age. s 78

olarak satın alınan gemilerle, yurt içinde inşa, tadil veya onarılan gemilerde (yüzer havuzlar dahil) ve bu gemilerin donatım ve seyirlerinde kullanılan makine, teçhizat ve demirbaş ile gemi üretim tesislerinin inşa, tadil, tevsi veya onarımlarında kullanılan makine, teçhizat ve demirbaşlar, ilgili mercilerin müsaadesi şartıyla gümrük vergisi ile ithalde alınan diğer vergi ve resimlerden (damga resmi dahil) muaftır.” düzenlemesi ile bir başka muafiyet getirmiştir. 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununun 7’inci maddesi ile 4458 sayılı Gümrük Kanununun 167’nci maddesi bu kapsamda örnek olarak gösterilebilir.¹⁴³ Gerçekten Gümrük Kanununun 167’nci maddesi oldukça ayrıntılı şekilde muafiyet konusu eşyaları saymıştır. 2009/15481, 2000/53, 2009/15199 numaralı Bakanlar Kurulu kararlarında olduğu gibi pek çok muafiyet konusu eşya bulunmaktadır.¹⁴⁴

2.1.5.2. Korunan Hukuki Değer

“Özel kanunları gereğince gümrük vergilerinden kısmen veya tamamen muaf olarak ithal edilen eşyayı, ithal amacı dışında başka bir kullanıma tahsis etme, satma veya devretme ya da bu özelliğini bilerek satın alma veya kabul etme” suçunda kanun koyucunun amacı ekonomik açıdan desteklenmesi gereken bir kısım faaliyetlere konu eşyanın vergiden muaf hale getirilmesidir. Yine nitelik olarak vergilendirilmesi gerekmeyen evlenmek üzere getirilen çeyiz eşyası, miras yoluyla kalan eşya, eğitim malzemeleri, yolcuların ticari mahiyet arz etmeyen eşyalarının vergilendirilmemesi amaçtır. Ancak ithal amacına aykırı olarak başka bir kullanıma tabi tutulan eşyadan gümrük vergisi alınmazsa burada hem ekonomik düzenin işleyişi hem de devletin egemenlik yetkisi kapmasında mali yararları zedelenecektir.¹⁴⁵ Bu suç açısından korunan hukuki değer özellikle ekonomik düzene ilişkin muafiyetlerin usule aykırı kullanımının önüne geçilmek istendiği söylenebilir.

2.1.5.3. Suçun Maddi Unsuru

Suçun konusu olarak Deniz Ticaret Filosunun Geliştirilmesi ve Gemi İnşa Tesislerinin Teşviki Hakkında Kanun, Özel Tüketim Vergisi Kanunu, Petrol Kanunu, Gümrük Kanunu, diğer kanun ve düzenleyici işlemlere göre gümrük vergilerinden muaf tutularak ülke içerisinde belli bir kullanıma özgülenmiş eşyanın,

¹⁴³ Murat AYDIN 2012, age. s.224

¹⁴⁴ Candide ŞENTÜRK 2016, agt, s.284

¹⁴⁵ agt s.255

- Amacı dışında bir kullanıma tahsis edilmesi,
- Satılması,
- Devredilmesi,
- Niteliği bilinerek satın alınması veya kabul edilmesi,

şeklinde fiillerle bu suç işlenmiş olacaktır. Eşyanın amaca aykırı kullanımı, bedelli veya bedelsiz kiralınması, bağışı, muvazaalı icraya takibine konu edilmesi, zilyetliği geçmemiş olsa dahi satın alınması bu kapsamdadır.¹⁴⁶ Kabul etme eyleminden bağış olarak veya herhangi bir şekilde zilyet kılınma anlaşılmalıdır.

Eşyanın gümrük vergilerinden muaf olup olmadığı ve şarta bağlı ithalinin belli bir şarta bağlı olup olmadığı öncelikle araştırılmalıdır.¹⁴⁷ Söz konusu eşyanın genel olarak ithal edilmesi halinde gümrük vergisi ödenecekken bu durumda şarta bağlı olarak gümrük vergilerinden muaf tutulmaktadır. Dolayısıyla belli bir amaçla kullanım şartı aranmayan eşyalar bu suça konu olamaz.¹⁴⁸ Örneğin; 4458 sayılı kanunun 167/5-b bendine göre “*Yerleşim yerlerini Türkiye Gümrük Bölgesine nakleden gerçek kişilere ait her türlü kullanılmış ev eşyası,*” için herhangi bir kullanım şartı koşulmadığı için bu suçun oluşmayacağı açıktır.¹⁴⁹

Örneğin 4458 sayılı Gümrük Kanununun 167/7-f bendine göre “*Ulusal araştırma geliştirme kurumları tarafından yürütülen veya desteklenen araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde kullanılmak üzere ithal edilen eşya*”nın AR-GE faaliyetleri dışında kullanılması, satılması veya devredilmesi bu suçu oluşturacaktır. Yine anılan Kanunun 167/12-a bendine göre “*Malül ve engellilerin kullanımına mahsus*” eşyanın

¹⁴⁶ Murat AYDIN 2011, age. s.230

¹⁴⁷ “Sanık ...'in,... Boya ve Kim. San. İth. İhr. Tic. Ltd. Şti'nin sorumlusu ve imza yetkilisi olduğu, ...Kim. Plas. Teks. İth. İhr. Paz. Taş. Tic. San. Ltd. Şti.'nin,... Kim. San ve Tic. Ltd. Şti. adına ithal etmiş olduğu 17.140 kg white spirit maddesini satın aldığı, bu maddeyi... plakalı araca yükleyip herhangi bir boşaltma yapmaksızın malın faturadaki vasfını sentetik petrol olarak değiştirerek fatura düzenlemek suretiyle ... İli'nde faaliyette bulunan...İzasyonat Kim. Mad. İmt. Nak. İht. İhr. Pas. Tic. Ltd. Şirketi'ne sattığı, bu suretle 5607 sayılı Yasanın 3/6. maddesinde düzenlenen özel kanunlar gereğince gümrük vergilerinden kısmen veya tamamen muaf olarak ithal edilen eşyayı, ithal amacı dışında bu özelliğini bilerek satın almak ve satmak suçunu işlediğinin kabul edildiği olayda; sanığın üzerine atılı suçun yasal unsurlarının gerçekleşip gerçekleşmediğinin tespiti bakımından, ... Kim. Plas. Teks. İth. İhr. Paz.Taş. Tic. San. Ltd. Şti'nin, ... Sanayi Ticaret Ltd. Şti. adına ithal etmiş olduğu 17.140 kg white spirit maddesinin özel kanunlar gereğince gümrük vergilerinden muaf olup olmadığını ve bu maddenin ithal edildikten sonra ithal edildiği hali ile yurt içinde satışının mümkün olup olmadığını, bu şekilde satışının 5607 sayılı Yasanın 3/6. maddesi kapsamında amacın dışında kullanım sayılıp sayılmayacağına tespiti bakımından gerek görülmesi halinde ilgili ... İdaresi'nden gümrük giriş beyannameleri tüm ekleriyle birlikte getirilerek incelenmesi, sonucuna göre sanığın hukuki durumunun tayin ve takdiri gerektiği gözetilmeden eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm tesisi,” (7. Ceza Dairesi 2016/12280 E. , 2020/3806 K.)

¹⁴⁸ Seyfettin ÇİLESİZ 2018, age. s.293

¹⁴⁹Şentürk ÇILDIR ve Oğuz KORKMAZ (2020); 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunda Düzenlenen Kaçakçılık Suçları, Kasım, s.227

başka bir kullanıma tahsis edilmesi, satılması veya devredilmesi ya da bu özelliği bilinerek satın alınması veya kabul edilmesi halinde suç meydana gelecektir.¹⁵⁰

Eşyayı ithal eden ve amaca aykırı kullanıma tahsis eden veya ithal etmemekle beraber satın alan, kabul eden ve devreden herkes suçun faili olabilir. Kanun maddesinde geçen hareketlerden herhangi birinin icra edilmesi halinde suçun ortaya çıkacağı düzenlenmişse seçimlik hareketli suçtan bahsedilecektir.¹⁵¹ Bu durumda seçimlik hareketlerden birden fazlasını veyahut hepsini yapan fail sadece bir suç işlemiş olacaktır. Ancak bu husus cezanın belirlenmesi ve bireyselleştirilmesi hususunda dikkate alınacaktır.¹⁵² Suçun işlenmesi sonucunda herhangi bir menfaat elde edilmesi gerekmez.¹⁵³

“Özel kanunları gereğince gümrük vergilerinden kısmen veya tamamen muaf olarak ithal edilen eşyayı, ithal amacı dışında başka bir kullanıma tahsis etme, satma veya devretme ya da bu özelliğini bilerek satın alma veya kabul etme” suçu “ani suç” olarak nitelendirilir. Zira icra hareketi ile netice bitişik ve aynı zamanda netice devam etmemektedir.¹⁵⁴ Tahsis etme, satma, satın alma, devretme gibi icra hareketleri sonrasında netice hemen gerçekleşmekte ve sona ermektedir. Başkaca bir fiile gerek kalmadan suç tamamlanmış olmaktadır. Suç icrai olarak işlenebilen ve kaçakçılık suçlarının genel karakteristiği olan soyut tehlike suçu niteliği arz etmektedir. Zira bu

¹⁵⁰ “Fiziken sakat bulunan sanık C... T... tarafından vergilerden muaf ithal edilen sakat aracının ithal amacı dışında kullanılması, devri ve hibe edilmesinin yasak bulunmasına rağmen, dava konusu otomobil sakat tertibatı sökülmiş ve plakadaki sakat logosu yok edilmiş vaziyette diğer sanık C... B... kullanımında 29.03.2001 tarihinde zapt edildiği cihetle, eylemlerinin ithal amacı dışında kullanılmasının sağlamaya yönelik olduğu gözetilmeden yazılı şekilde beraat kararı verilmişse de, Bozmayı icap ettirmiş olup, müdahil idare vekilinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görüldüğünden hükmün sair yönleri incelenmeksizin BOZULMASINA.” (Yargıtay .7.CD.10.05.2004T., 2003/9174E)

¹⁵¹ “Almanya’da çalışan... adlı şahsa ait ve 1969 model olması dolayısıyla ithali mümkün olmayan ford marka minibüsü, sanıklardan Köy Muhtarı ...in, arkadaşları... ve ...la birlikte 36.000 liraya satın aldıkları halde, 5.12.1975 tarihli hibe mukavelesini düzenleyip, köylerine hibe edilmiş gibi göstererek, 1615 sayılı Yasanın 8/2-b maddesinden yararlanıp, gümrüksüz olarak ithalini sağlayarak köy tüzel kişiliğine mal ettikleri ve bu suretle 1918 sayılı Yasanın 20. maddesine aykırı davranışta buldukları anlaşıldığı gibi; adı geçen sanıkların, köy ihtiyar heyetinden olan diğer sanıklarla birlikte, çeşitli tarihlerde aldıkları kararlarla, "tahsis gayesi dışında kullanılması, kiraya, rehine verilmesi, satılması, başkala rinin istifadesine bırakılması, köyün müşterek işlerinin dışında kullanılması" mümkün olmayan suç konusu minibüsü, 1500-2500 lira gibi sembolik rakamlarla şahıslara kiraya verdikleri, ve ...in, peşin ödedikleri 36.000 lirayı bahane ederek kardan hisse de aldıkları ve bu suretle tüm sanıkların 1918 sayılı Yasanın 1/E maddesine aykırı davranışta bulunmak suretiyle kaçakçılık suçunu işledikleri anlaşıldığından, Hazine Avukatının temyiz itirazının kabulü ile, direnme hükmünün bozulmasına karar verilmelidir.” (CGK. 20.10.1986, 1986/7-147/449)

¹⁵² Uğur ALACA KAPTAN (1975(*Suçun Unsurları*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları No. 372, Ankara 1975, s.51

¹⁵³ Candide ŞENTÜRK 2016, age. s.293

¹⁵⁴ Uğur ALACA KAPTAN 1975, agm, s.51, Doğan SOYASLAN 2020, age. s.259 (Genel Hükümler)

konuda neticenin gerçekleşme ihtimali de netice sayılmakta mutlak bir maddi olgu aranmamaktadır.¹⁵⁵

2.1.5.4. Suçun Manevi Unsuru

“Özel kanunları gereğince gümrük vergilerinden kısmen veya tamamen muaf olarak ithal edilen eşyayı, ithal amacı dışında başka bir kullanıma tahsis etme, satma veya devretme ya da bu özelliğini bilerek satın alma veya kabul etme” suçu genel kastla işlenebilecek ve taksirli hali cezalandırılmayan bir suçtur. Suç konusu eşyayı satın alan kişinin eşyanın gümrük vergilerinden şarta bağlı olarak muaf tutulduğunu bilmesi gerekmektedir.¹⁵⁶

“özelliğini bilerek” ibaresi eşyayı satın alan ve kabul edenin doğrudan kast ile hareket etmesini gerektirir. Dolayısıyla bir “Özel kanunları gereğince gümrük vergilerinden kısmen veya tamamen muaf olarak ithal edilen eşyayı” bu özelliğini bilmeden satın alan kişi açısından suç oluşmayacaktır. Satın alan ve kabul eden açısından ortaya konulan bu hususiyet gereği kastın ortaya çıkarılması önemlidir.¹⁵⁷

2.1.5.5. Suçun Özel Görünüş Şekilleri

TCK'nın 35'inci maddesinin “Kişi, işlemeyi kastettiği bir suçu elverişli hareketlerle doğrudan doğruya icraya başlayıp da elinde olmayan nedenlerle tamamlayamaz ise teşebbüsten dolayı sorumlu tutulur.” hükmü uyarınca bu suça teşebbüs mümkündür. “Özel kanunları gereğince gümrük vergilerinden kısmen veya tamamen muaf olarak ithal edilen eşyayı” satma, devretme, başka bir kullanıma tahsis etme gibi fiillerin icrai hareketlerine girişen ve fakat elinde olmayan sebeplerle tamamlayamayan kişiler teşebbüsten sorumlu tutulacaktır. Yine en baştan itibaren

¹⁵⁵ Doğan SOYASLAN 2020, age. s. 255(Genel Hükümler)

¹⁵⁶ “Sanık...’ün gümrük vergilerinden muaf olarak ithal edip, adına tescil ettirdiği dava ko nusu Mercedes marka sakat aracını, gümrük idaresinden izin alıp, idarenin gözetimi al tında dizayn ettirmeden, fiziken sakat bulunan diğer sanık ... 'a satarak teslim ettiği cihet le, alıcı-satıcı konumunda olan sanıkların eylemlerinin münferit ticari kaçakçılık suçunu oluşturacağı gözetilerek mahkumiyetlerine karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde hü küm tesis edilmiş ise de; 19.7.2003 gün ve 25173 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren ve 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine dair kanunu yürürlükten kaldıran 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun getirdiği lehe düzenlemeler ile TCK.2. maddesi de gözönünde tutularak sanıkların hukuki durumlarının yeniden değerlendirilerek bir hüküm kurulmasının gerekmesi, Bozmayı icabettirmiş olup, Cumhuriyet Savcısı ve müdahil idare vekilinin temyiz iti razları bu itibarla yerinde görüldüğünden hükmün sair yönleri incelenmeksizin BOZULMA SINA, 24.3.2004 günü oybirliğiyle karar verildi.” (7. C.D. 2003/9151, 2004/4155) Seyfettin ÇİLESİZ 2018, s.309

¹⁵⁷ Murat AYDIN 2012, age.s.212

eşyayı ithal ederken muafiyetlerden faydalanarak daha uygun fiyata ülke içerisine ürün getirme ve satma amacı ile hareket eden kişilerin bu organizasyonları açıkça ortaya konabilirse teşebbüs hükümleri uygulanacaktır.

5607 sayılı kanunun “*Yukarıdaki fıkralarda tanımlanan fiiller, teşebbüs aşamasında kalmış olsa bile, tamamlanmış gibi cezalandırılır.*” Hükümü gereğince teşebbüs aşamasında kalan fiiller tamamlanmış gibi cezalandırılacaktır.

Suçun seçimlik hareketlerini ayrı ayrı işleyen farklı kişiler açısından doğrudan faillik söz konusu olurken ortak bir kararla fiilleri icra eden kişiler açısından müşterek faillik söz konusu olur.¹⁵⁸ Suç işleme düşüncesi olmayan bir kişinin ikna edilerek harekete geçirilmesi halinde otorite durumuna göre azmettirme veya yardım etme söz konusu olabilir. Bu suçun üç veya daha fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılacaktır.(m4/2) Yine “*Kaçakçılık fiillerini önlemek, izlemek ve araştırmakla görevli olup da bu Kanunda tanımlanan suçların işlenmesine kasten göz yuman*” kişiler müşterek fail olarak cezalandırılacaktır. (m.4/6)

Mezkûr suça konu çok sayıda eşyanın farklı zamanlarda satılması, devredilmesi, amaca aykırı kullanıma tahsis edilmesi veya satın alınması hallerinde TCK'nın 42 ila 44'üncü maddelerine göre zincirleme suç hükümleri uygulanabilir. Bileşik suç hükümlerinin istisnası olarak örneğin muafiyet altındaki eşya satılırken satın alanı ikna etmek maksadıyla sahte evrak kullanılması halinde ayrıca belgede sahtecilik suçundan cezalandırma yoluna gidilecektir.¹⁵⁹

2.1.6. İthal Kanun Gereği Yasak Olan Eşyayı Ülkeye Sokma Suçu

2.1.6.1. Genel Olarak

5607 sayılı KMK'nın 3'üncü maddesinin 7'nci fıkrası söz konusu suçu “(7) *İthal kanun gereği yasak olan eşyayı ülkeye sokan kişi, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren suç oluşturmadığı takdirde, iki yıldan altı yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır. İthal yasak eşyayı, bu özelliğini bilerek satın alan, satışa arz eden, satan, taşıyan veya saklayan kişi, aynı ceza ile cezalandırılır.*” şeklinde düzenlemiştir.

¹⁵⁸ Doğan SOYASLAN 2020, age. s.508(Genel Hükümler)

¹⁵⁹ Yusuf ERGİN 2019, age. s.105

Söz konusu suç açısından eşyanın gümrük işlemlerine tabi tutulup tutulmadığı, gümrük vs. vergilerden muaf olup olmadığı konularının önemi yoktur. Herhangi bir kanuna dayalı olarak ülke içerisine sokulması yasak olan eşya bu suçun konusunu oluşturur.¹⁶⁰

Bu tür eşyalara örnek vermek gerekirse¹⁶¹; “*Esrar ve müstahzar afyonun, ipek böceği tohumu, zirai amaçla kullanılan her türlü toprak, yaprak, sap, saman ot, tabi gübre, oyun alet ve makinelerinin, sahte menşeli eşya ve zarfların, ozon tabakasını incelten maddelerin ithali, kimyasal silahlar sözleşmesi ekinde yer alan kimyasal maddelerin ithali, çevrenin korunması yönünden kontrol altında tutulan atıkların, çevrenin korunması bakımından kontrol altında tutulan bazı kimyasal maddeler, çevrenin korunması yönünden kontrol altında tutulan metal hurdaların*” yetkili makamların izni olmadan ithali yasaktır.¹⁶²

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 51/2’üncü fıkrası uyarınca bir başka ithalat yasağı şu şekilde düzenlenmiştir. “*Hız sınırlarının aşılp aşılmadığını, tespit etmekte kullanılan cihazların yerini tespit veya sürücüyü ikaz eden her türlü cihazın imalı, ithali ve araçlarda bulundurulması yasaktır.*”

2.1.6.2. Korunan Hukuki Değer

Devletin temel amaçlarından biri de kişilerin ve toplumun refahını, sağlığını huzur ve mutluluğunu, güvenliğini sağlamak ve ekonomik çıkarlarını korumaktır.¹⁶³ Uluslararası anlaşmalar ve kanunlarla bir kısım malların ithalinin yasaklanmasının devlet açısından pek çok gerekçesi olabilir. İthali yasak madde toplum sağlığını ya da güvenliği tehdit edebilir veya sosyal yapıda bozulmalara yol açabilir. Bir malın ithal edilmesi ülke içerisindeki üretim etkinliklerini alt üst edebilir. Dolayısıyla bu suçla korunan hukuki değer kamu sağlığı, sosyal ve ekonomik düzen, devletin egemenlik yetkisidir.¹⁶⁴

2.1.6.3. Suçun Maddi Unsuru

¹⁶⁰ Seyfettin ÇİLESİZ 2018, age. s.310

¹⁶¹Gümrük Kanununun 4458 sayılı 56’ncı maddesi.

¹⁶²Nur AKTAŞ (2017), *Türk Dış Ticaret Sistemi Ve Yapısının İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi Dış Ticaret Enstitüsü Uluslararası Ticaret Anabilim Dalı Uluslararası Ticaret Yüksek Lisans Programı, İstanbul 2017, s.100-102

¹⁶³Türkiye Cumhuriyeti Anayasası m.5

¹⁶⁴Candide ŞENTÜRK 2016, age. s.307

Suçun konusu ülkeye ithal edilmesi yasak olan eşyadır. Hangi eşyaları ithalinin yasak olduğu uluslararası sözleşmelere¹⁶⁵ ve kanunlara dayanılarak belirlenecektir. Suçun oluşabilmesi için en başta eşyanın ithalinin yasak olması gerekmektedir.¹⁶⁶

Maddenin 6455 sayılı kanunla değiştirilmeden önceki halinde “ithal eden” ibaresi kullanılmıştı. Yasak eşyanın sadece ithal edilmekle ülke içine sokulmadığı ve daha başka yöntemler kullanılabildiği uygulamada görülmektedir. Örneğin sınır kapısı dışında bir yerden ülkeye yasak eşya sokulması halinde önceki madde metni tereddüt oluşturabilirdi.¹⁶⁷ O halde sınır kapısından veya başka bir yerden ülke sınırları içerisine yasak eşyanın sokulması, sokulan bu eşyanın satın alınması, satışa arz edilmesi, satılması, taşınması veya saklanması ile eylem unsuru gerçekleşmiş olacaktır. Gerçekleştirilen fiilin ticari bir amaç taşınması gerekmez.¹⁶⁸ Eşyanın satılması, satın alınması, taşınması veya saklanması konusunda da ticari bir amaç aranmaz. Ayrıca kişisel kullanım sınırı dâhilinde olup olmadığı da önem arz etmez.¹⁶⁹

Kanun koyucu, yasak eşyanın ülke içerisine sokulmasını cezalandırdığı kanun maddesinde “*fiil daha ağır bir cezayı gerektiren suç oluşturmadığı takdirde*” şeklinde bir şart ibaresini metne ekleme ihtiyacı hissetmiştir. Bunun nedeni başka özel kanunlarca bazı malların ülke içerisine sokulmasının yasaklanmış olmasındandır. Örneğin TCK’nın 188/1’inci maddesine göre “*Uyuşturucu veya uyarıcı maddeleri*

¹⁶⁵ “Basel Sözleşmesinin Ek – IX/B – B1100 listesindeki değerler ve yukarıda belirtilen tebliğlerin Ek – 2/B listedeki İthal Yasak Diğer Atıklar listesindeki değerler ve Tubitak MAM – Marmara Araştırma Merkezi Endüstriyel Teknik Destek Hizmetler Biriminin 16.02.2012 tarih ve 465/2581 sayılı raporu, 23.03.2012 tarih ve 4767 sayılı cevabi yazuları birlikte değerlendirildiğinde sanıklar tarafından yurda getirilen atığın “GTİP’i 2620.11.00.00.00 olan İthal yasak diğer atıklar” kapsamında olduğu halde ... giriş beyannamesinde 26201900 00 00 olarak beyan edildiği anlaşılmaktadır. T.C Anayasasının 90/son fıkrasına göre “Usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası andlaşmalar kanun hükmündedir.” Bu nedenle sanıkların eylemi, ithali kanun gereği yasak olan eşyayı ülkeye sokmalarından dolayı 5607 sayılı Kanunun 3/7 maddesine uyduğundan mahkumiyetleri yerine beraatlerine karar verilmesi,”(7. Ceza Dairesi 2014/32227 E. , 2017/5749 K.)

¹⁶⁶ “Sanık hakkındaki temel cezanın uygulanması sırasında kaçak sigaraların ithalinin yasak olmadığı gözetilmeden 6545 sayılı Yasa ile değişik 5607 sayılı Yasanın 3/18-2. madde yolu ile 3/5 ve 3/10. maddeleri ile cezalandırılması yerine, aynı yasanın ithali kanun gereği yasak olan eşyanın ithalatına ilişkin 3/7. maddesine göre belirlenmesi”(7. Ceza Dairesi 2017/12499 E. , 2018/1362 K.)

¹⁶⁷ Erdener YURTCAN 2019, age. s.98

¹⁶⁸ “5607 sayılı Yasanın 3/7. maddesinde “İthal kanun gereği yasak olan eşyayı ülkeye sokan kişi, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren suç oluşturmadığı takdirde, iki yıldan altı yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. İthal yasak eşyayı, bu özelliğini bilerek satın alan, satışa arz eden, satan, taşıyan veya saklayan kişi, aynı ceza ile cezalandırılır.” şeklinde düzenleme bulunmaktadır. Kanun koyucu anılan maddenin birinci cümlesi bakımından ithali yasak eşyayı ithal eden (yurda sokan) kişinin, eşyanın ithalinin yasak olduğunu bilmesi şartını aramadığı gibi ticari amaç koşulunu da aramamaktadır. Anılan maddenin ikinci cümlesi bakımından ise, bir şekilde yurda sokulmuş ithali kanun gereği yasak eşyayı satın alan, satışa arz eden, satan, taşıyan veya saklayan kişinin cezalandırılabilmesi için, eşyanın ithalinin kanun gereği yasak olduğunu bilmesi şartına bağlanmış olup, burada da ticari amaç koşulu aranmamaktadır.”(7. Ceza Dairesi 2017/2823 E. , 2017/5559 K.)

¹⁶⁹ Birsen KARAKAŞ 2009, age. s.203

ruhsatsız veya ruhsata aykırı olarak imal, ithal veya ihraç eden kişi, yirmi yıldan otuz yıla kadar hapis ve ikibin günden yirmibin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır” TCK’nın uyuşturucu maddesi ithal etme eylemini daha ağır bir şekilde cezalandırması nedeniyle KMK’nın 3/7’inci maddesi uygulanmayacaktır.

Vergi Usul Kanununa göre vergi numarası alan gerçek ve tüzel kişiler ithalat yapabilir. Dolayısıyla ithalat yapan gerçek kişi, tüzel kişi temsilcisi, eşyanın bu özelliğini bilerek satın alan, satışa arz eden, satan, taşıyan veya saklayan kişi bu suçun faili olabilir.

Mezkûr suç seçimlik hareketli bir suçtur. Seçimlik hareketlerden birini veya birkaçını işleyenler tek bir suç işlemiş gibi cezalandırılır. Yine netice fiilin icra edilmesi anında ortaya çıkıp temadi etmediği için ani suç niteliği taşımaktadır. Yedinci fıkrada sayılan bu kaçakçılık fiilinin kovuşturmasında suçtan zarar gören olarak gümrük idareleri davaya katılabilecektir.

2.1.6.4. Suçun Manevi Unsuru

İthali yasak olan eşyayı ülkeye sokma suçunda failin kastı aranır. 7’nci fıkranın ilk cümlesinin olası kast ve doğrudan kastla işlenebileceği ancak ikinci cümlesine göre satın alan, satışa arz eden, satan, taşıyan veya saklayan kişilerin doğrudan kast taşıması gerekir.¹⁷⁰ Failin suçu işlerken ticari bir kaygı ile hareket etmesi gerekmez. Eşyanın ithalinin yasak olduğunu bilmesi ve ithal, satma, satın alma, saklama, satışa arz etme, taşıma gibi fiilleri isteyerek icra etmesi gerekir.¹⁷¹

Bir eşyanın ithalinin yasak olup olmadığı konusunda failin bilgi sahibi olup olmadığını ortaya koymak kast açısından önemlidir. Nitekim mahkemeler dahi kovuşturma esnasında ilgili kurumlarla yazışma yaparak eşyanın ithali yasak eşya kapsamında olup olmadığını sormaktadırlar. Yargıtay bu husustaki tereddütlerden

¹⁷⁰ Murat MURAT AYDIN 2011 2011, age, s.220

¹⁷¹ “5607 sayılı Yasanın 3/7. maddesinde “İthali kanun gereği yasak olan eşyayı ülkeye sokan kişi, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren suç oluşturmadığı takdirde, iki yıldan altı yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. İthali yasak eşyayı, bu özelliğini bilerek satın alan, satışa arz eden, satan, taşıyan veya saklayan kişi, aynı ceza ile cezalandırılır.” şeklinde düzenleme bulunmaktadır. Kanun koyucu anılan maddenin birinci cümlesi bakımından ithali yasak eşyayı ithal eden (yurda sokan) kişinin, eşyanın ithalinin yasak olduğunu bilmesi şartını aramadığı gibi ticari amaç koşulunu da aramamaktadır. Anılan maddenin ikinci cümlesi bakımından ise, bir şekilde yurda sokulmuş ithali kanun gereği yasak eşyayı satın alan, satışa arz eden, satan, taşıyan veya saklayan kişinin cezalandırılabilmesi için, eşyanın ithalinin kanun gereği yasak olduğunu bilmesi şartına bağlanmış olup, burada da ticari amaç koşulu aranmamaktadır.” (7. Ceza Dairesi 2016/2302 E. , 2020/14077 K)

ötürü eksik araştırma gerekçesiyle bozma kararları vermektedir.¹⁷² Dolayısıyla ithali yasak eşyayı ülkeye sokma suçunun hareketlerini icra eden kişinin eylemlerinin TCK'nın 30'uncu maddesinin 4'üncü fıkrası kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir. “İşlediği fiilin haksızlık oluşturduğu hususunda kaçınılmaz bir hataya düşen kişi, cezalandırılmaz.”(TCK m.30/4) Failin kaçınılmaz hataya düşüp düşmediği araştırılırken bilgi düzeyi, eğitim durumu, statüsü, çevre şartları göz önüne alınacaktır.¹⁷³ Buna göre bireysel olarak ithali yasak bir eşyayı ülkeye sokan kişi ile tüzel kişinin temsilcisi olarak hareket eden kişi arasında kast bakımından bir ayırım yapılacağı açıktır.¹⁷⁴ Kanunda suçunda taksirli olarak işlenmesi cezalandırılmadığı için özen yükümlülüğüne aykırı davranma nedeniyle ülkeye sokulan ithali yasak eşya nedeniyle suç oluşmayacaktır.

¹⁷²“TBMM tarafından da onaylanarak yürürlüğe girdiği anlaşılan Tehlikeli Atıkların Sınırötesi Hareketinin Kontrolüne İlişkin Basel Sözleşmesinin Ek IX, B1100 listesine göre; çinko içerikli galvanizli mat'ların tehlikeli atık olarak değerlendirilmemesi için çinko değerininin %90 ve 92 nin üzerinde, çinko içeren cürufların çinko değerinin ise (Zinc die casting dross) % 85 den fazla olması gerektiği, bu hususun sözleşmede açıkça düzenlendiği, usulüne göre TBMM tarafından onaylanmış uluslararası sözleşmelerin Anayasanın 90. maddesine göre Kanun hükmünde olduğu, sanığın yetkilisi olduğu şirketin ithal etmek istediği cürufların çinko değerinin ise TÜBİTAK- MAM raporuna göre %44 ve 41 olarak belirlendiği, bu haliyle çinko değerinin kanun statüsündeki sözleşme hükümlerinin aradığı kriterlerin altında tehlikeli atık durumunda olduğu, bu durum karşısında sözleşmenin uygulanması için çıkarılan Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Atıkların İthalatı ve Denetimi Tebliğindeki 26.20.11 kodu altında belirtilen “galvanizli mat” ve 26.20.19 kodu altında “diğerleri” başlığı ile herhangi bir değer bildirmeyen düzenlenmeye, sözleşmeye aykırı anlam verilerek ithal edilmek istenen atığın “diğerleri” başlığı altında olduğu görüşünün ve Zonguldak Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü'nün atığın gümrük bölgesine girişinin uygun olduğunu bildiren yazısının hukuki dayanağının bulunmadığı, ithal edilmek istenen atığın tehlikeli atık olduğu ve ithalinin yasak olduğu, tebliğ düzenlemesi ile düşülen tereddüt ve Çevre Müdürlüğü yazısı nedeniyle sanığın kastının sabit olmadığı,” (7. Ceza Dairesi 2014/27276 E. , 2015/19554 K.)

¹⁷³Olgun DEĞİRMENCİ (2014), *Ceza Hukukunda Yanılma Kavramı ve Hukuka Uygunluk Nedenlerinde Yanılma*, TBB Dergisi (110), <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2014-110-1343> (Erişim tarihi: 21.11.2021) s.147

¹⁷⁴ “Somut olayda, sanığın sevk ve idaresindeki otomobilin durdurulması neticesinde, aracın ön kısmında gözle görülebilir şekilde ... marka bir adet radar tespit cihazının görülerek muhafaza altına alındığı anlaşılmaktadır. Sanık mahkemedeki savunmasında, radar cihazının ... kaçağı olduğunu bilerek kullanmadığını, bir seminere gittiğinde öğrencisinin hediye ettiğini, belirtmesi karşısında cihazın sanık tarafından ithal edildiğine dair delil bulunmadığı ve bir şekilde yurda sokulmuş ithali kanun gereği yasak eşyayı satın alan, satışa arz eden, satan, taşıyan veya saklayan kişinin cezalandırılabilmesi için de eşyanın ithalinin kanun gereği yasak olduğunun sanık tarafından bilinmesi şartına bağlanmış olduğundan ve dosya kapsamında sanığın radar tespit cihazının ithalinin kanun gereği yasak olduğunu bildiğine dair mahkumiyete yeterli her türlü şüpheden uzak delil bulunmadığından, katılan ... İdaresi vekilinin yerinde görülmeyen temyiz itirazlarının reddiyle hükmün ONANMASINA, 29.05.2017 günü oybirliği ile karar verildi.” (7. Ceza Dairesi 2017/2823 E., 2017/5559 K.)

2.1.6.5. Suçun Özel Görünüş Şekilleri

İthal yasak olan eşyayı ülkeye sokma suçunda teşebbüs hükümleri uygulanabilecektir. Yasak malın gümrükten geçirilmesine dair icrai hareketlere girişilmiş ve elde olmayan nedenlerle ülkeye sokulamamışsa suç teşebbüs aşamasında kalmıştır. Yine satış gerçekleşmeden ya da eşya taşınmadan yükleme aşamasında yakalanmışsa teşebbüsten söz edilecektir.¹⁷⁵ Bu suça teşebbüs tamamlanmış gibi cezalandırılır. Yasak olan eşyanın ülkeye sokulması, satılması, satışa arz edilmesi noktasında icra hareketlerine girişmemiş kişinin durumu teşebbüs olarak değerlendirilemeyecektir.¹⁷⁶ İthal yasak olan eşyayı ülke içine sokan satın alan, satışa arz eden, satan, taşıyan veya saklayan kişilerle birlikte bu işleyen kişiler müşterek fail olarak cezalandırılır.

İthal yasak eşyayı ülkeye sokmaya teşvik etmek ya da suç işleme kararını kuvvetlendirmek, ülkeye soktuktan sonra satma hususunda sonra yardımda bulunacağını vaat etmek, yol göstermek, satın alınması hususunda aracılık etmek yardım etme olarak nitelendirilecektir. Eşyayı taşıyan veya saklayan kişi yardım eden değil fail olarak cezalandırılacaktır. Suç işleme azminde olmayan kişiye bu suç işleme kararı verdiren azmettiren olarak cezalandırılacaktır.

“Kaçakçılık fiillerini önlemek, izlemek ve araştırmakla görevli olup da bu Kanunda tanımlanan suçların işlenmesine kasten göz yuman kişi, işlenen suçun müşterek faili olarak sorumlu tutulur.”(m. 4/6)

Seçimlik hareketli suçların özelliği gereği bu suçta da seçimlik hareketlerin hepsi işlenmiş olsa dahi tek bir suç işlenmiş olacaktır. Kanun maddesinde yer verilmiş olan fikri içtima kuralı *“daha ağır bir cezayı gerektiren suç oluşturmadığı takdirde”* şeklinde ifade edilmiştir. Buna göre uyuşturucu maddenin ülke içerisine sokulması halinde bir fiille hem KMK 3/7 maddesindeki hem de TCK'nın 188'inci maddesindeki suç oluşmuş olacak ve daha ağır cezayı ihtiva eden TCK'nın 188'inci maddesine göre ceza verilecektir.

¹⁷⁵ Murat AYDIN 2011, age. s.202

¹⁷⁶ *“Suç tarihinde Atatürk Havalimanı Kargo Gümrük Müdürlüğü ekiplerince MNG Kargo Geçici Depolama Merkezinde yapılan Fedex Kurye muayenesi sırasında alıcısı sanık olan 2 adet radar tespit cihazı ele geçirilmiş olup; sanık tüm aşamalarda "motosikleti olduğunu, arazide kullanmak için navigasyon cihazı siparişi verdiğini ancak sipariş verdiği firmanın talebi dışında aynı marka olan radar cihazını gönderdiğini, bu nedenle eşyayı teslim almadığını" savunması, dosya kapsamından da eşyanın sanık tarafından gümrükten teslim alınmadığı anlaşılacakla; sanığın eyleminin teşebbüs aşamasına ulaşmamış hazırlık hareketi niteliğinde olduğu gözetilerek beraati yerine yazılı şekilde hüküm kurulması,”* (Y.7. CD. 03.11.2016 T. 2014/29100 E. 2016/10632 K.)

Bir suç işleme kararının icrası kapsamında farklı zamanlarda ülkeye sokulan eşyanın parça parça satılması veya alınması zincirleme suç kapsamında değerlendirilecektir.¹⁷⁷ Belgede sahtecilik yapılarak suçun işlenmesi halinde gerçek içtima uygulanacaktır.

2.2. İHRACAT KAÇAKÇILIĞI SUÇLARI

2.2.1. İhracı Kanun Gereği Yasak Olan Eşyayı Ülkeden Çıkarma Suçu

2.2.1.1. Genel Olarak

5607 sayılı Kanununun 3'üncü maddesinin 8'inci fıkrası “ *İhracı kanun gereği yasak olan eşyayı ülkeden çıkaran kişi, fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.*” şeklindedir.

Bir eşyanın ihracı çeşitli gerekçelerle yasaklanabilir. Uluslararası bir anlaşma gereği devletin taahhüdüne uyması kapsamında kanuni düzenlemeler söz konusu olabileceği gibi ekonomik düzen ve kültürel varlıkların korunması gibi gerekçelere dayanılarak da bir ürünün ihracı yasaklanabilir. Eşyanın kişisel kullanıma özgülenmiş olması veyahut hediye olması önem arz etmemektedir.¹⁷⁸

2.2.1.2. Korunan Hukuki Değer

Ülke içerisinde elde edilen bazı ürünlerin ülke dışına çıkarılmasını gerektirecek bir kısım sebepler olabilir. Bu durumda korunması gereken değer ekonomik düzen olabileceği gibi devletin politik çıkarları veya kültürel varlıkların korunması da olabilir. Öte yandan uluslararası anlaşmalar gereği uyuşturucu veya terörizme konu olabilecek tehlikeli maddelerin ihracı yasaklanmış olabilir.¹⁷⁹

2.2.1.3. Suçun Maddi Unsuru

“*İhracı kanun gereği yasak olan eşyayı ülkeden çıkarma*” suçu tek hareketli bir suç olup herhangi bir yöntemle eşyanın ülke dışına çıkarılmış olması suçun ortaya çıkması bakımından yeterlidir. 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3'üncü maddesinin 8'inci fıkrasında tanımlanan bu suça konu olan eşyanın ihracı kanunla yasaklanmış olmalıdır. Bu eşyanın ticari nitelik arz etmesi veyahut kişisel kullanıma

¹⁷⁷ Murat AYDIN 2011, age. s.206

¹⁷⁸ Yusuf ERGİN 2019, age. s.114

¹⁷⁹ Kaptan KILIÇ 2007, age. s.220

özülenmiş olması sonucu değıştirmmez. Yasak olan eşyanın ihracı başka bir kanuna göre daha ağır cezayı gerektiren bir suç teşkil ediyorsa bu durumda fiil cezası daha ağır olan suç kapsamında değerlendirilir. Başka özel kanunlar tarafından bazı eşyaların ihracının yasaklanmış olması halinde özel kanun uygulama alanı bulacaktır. Örneğin Türk Ceza Kanununun 188'inci maddesi bu kapsamdadır. Yine Kültür Ve Tabiat Varlıklarının Korunması Hakkında Kanun, 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununa göre daha özel bir kanundur.¹⁸⁰ Eşya nezdindeki ihraç yasağı bir kanun hükmüne dayanmalıdır. Yönetmelik, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi, tüzük gibi düzenleyici işlemlerle bir kısım malların ihracının yasak edilmesi durumunda bu kanun hükmü uygulanmayacaktır.¹⁸¹ Yine ihracı belli kurum ve kuruluşların iznine tabi olan malların ihracı halinde bu suç değil¹⁸², Gümrük Kanununa göre kabahat oluşacaktır.¹⁸³

Bir kanun maddesi ile ihraç edilmesi yasaklanmış olan eşyayı yurt dışına çıkarma fiilini icra eden gerçek veya tüzel kişi bu suçun faili olabilir. Suça konu eylemlerin üç veya daha fazla kişi tarafından icra edilmesi halinde verilecek ceza artırılacaktır. Suç açısından önemli olan usule aykırı beyanname verme, sahte belge düzenleme, eşyayı gizleme veyahut başka bir surette ihracı yasak olan eşyanın yurtdışına çıkarılmasıdır. Eşyanın ticari veya kişisel kullanıma tabi olup olmaması veyahut bir kısım vergilere tabi olup olmaması önemli değildir.

Eşyanın gümrük kapısından veya Gümrük Kapısı dışında bir yerden yurt dışı edilmesi yeterlidir. Ancak gümrük kapısı dışında bir yerden eşyanın yurt dışına çıkarılması eylemi daha ağır bir yaptırma bağlanmalıdır. Zira burada hem yasak eşya yurt dışına çıkarılmakta hem de sınır ihlali yapılarak devletin egemenliği ihlal edilmektedir.¹⁸⁴ Suç açısından cezalandırılan fiil eşyanın ihraç edilmesidir. Kanunun

¹⁸⁰ Seyfettin ÇİLESİZ 2018, age. s.319

¹⁸¹ Birsen KARAKAŞ 2009, age. s.213

¹⁸² "Dava konusu asit anhidrit isimli maddenin dosyada bulunan Gümrükler Baş Müdürlüğünün 20 Eylül 1995 günlü ve Dış Ticaret Müsteşarlığı İthalat Genel Müdürlüğünün 5.11.2003-55586 gün ve sayılı yazıları ve ekindeki belgelere göre ithali izne tabi eşya niteliğinde bulunduğu gözetilmeden anılan yazılara yanlış anlam verilerek, bu maddenin 4926 s. Kanunun 3/b maddesi kapsamında ithali yasak eşya olduğu kabul edilerek yazılı şekilde hüküm kurulması yasaya aykırıdır." (7. CD. 26.06.2007, E. 2007/8238, K. 2007/5087) "Tarım ve Köyşleri Bakanlığı'nın 23.09.1996 gün ve 20257 sayılı yazısında dava konusu ilaçların Bakanlıklarınca ruhsatlı olmaması nedeni ile ithali yasak ilaçlardan bulunduğu belirtilmiş olup, suça konu eşyaların ithalinin özel kanunla veya Bakanlar Kurulunca yasaklanıp yasaklanmadığı araştırılıp sonuca göre hürriyeti bağlayıcı ceza tayini gerekeceği gözetilmeden yazılı şekilde hüküm tesisi, yasaya aykırıdır." (7. CD. 31.03.1998, E. 1998/2011, K. 1998/2784)

¹⁸³ Murat AYDIN 2011, age. s.213

¹⁸⁴ Yusuf ERGİN 2019, age. s.116, Murat AYDIN 2011, s.212

3/7. fıkrasında olduğu gibi satılması, satın alınması, satışa arz edilmesi, saklanması veya taşınması fiilleri suç teşkil etmez.¹⁸⁵

2.2.1.4. Suçun Manevi Unsuru

Mezkûr suç açısından manevi unsur ihracı yasaklanmış olan malın bilerek ve istenerek yurtdışına çıkarılması ile oluşur. Dolayısıyla suç genel kastla işlenebilir. Eşyanın yasak olup olmadığı noktasında failin bilgisinin olup olmadığı Türk Ceza Kanununun 30. maddesine göre hata kapsamında değerlendirilecektir. Ancak suçun taksirle işlenmesi mümkün değildir.¹⁸⁶

2.2.1.5. Suçun Özel Görünüş Şekilleri

İhracı yasak olan malın sınır kapısından geçirilmeye çalışılması, gerçeğe aykırı beyanname sunulması, gümrük kapısı dışından geçirmek üzere icrai faaliyetlere başlanması durumunda suça teşebbüs söz konusu olur. İhracı yasak eşyanın gümrük kapısından geçirilmek üzere yola çıkarılması hazırlık hareketi olarak nitelendirilir. Ancak gümrük işlemlerinin yapıldığı alana giriş yapıldıktan sonra yakalanması icra hareketlerine geçildiğini ve dolayısıyla teşebbüsün söz konusu olduğunu gösterir. Bu suça teşebbüs tıpkı tamamlanmış hali gibi cezalandırılır. (KMK m.3/21)

“İhracı kanun gereği yasak olan eşyayı ülkeden çıkarma” suçuna yapılan katkının değerine göre faillik veya şeriklik söz konusu olacaktır.¹⁸⁷

Mezkûr madde hükmü içtima açısından kendi içerisinde bilinen bir kuralı tekrar etmiştir. Buna göre ihracı yasak eşyanın ülkeden çıkarılması ile başka bir kanunda sayılan ve daha ağır bir yaptırıma bağlanan suç meydana gelmişse daha ağır olan suça göre cezalandırma yoluna gidilecektir. Diğer bir konu zincirleme suç hükümlerinin uygulama alanı bulmasıdır. Bu suç açısından ayrı ayrı işlenen fiiller arasında psikolojik bir bağın varlığı ile söz konusu olan zincirleme suç, yakalanmamak için elindeki malı ayrı ayrı yurt dışına çıkararak kişinin fiillerinde ortaya çıkar.¹⁸⁸ Böylece ortak bir karar çerçevesinde birden fazla işlenen fiiller zincirleme suç olarak

¹⁸⁵ Erdener YURTCAN 2019, age. s.98

¹⁸⁶ Selçuk BÜTÜN 2008, age. s.85

¹⁸⁷Berrin AKBULUT (2010), *Bağlılık Kuralı*, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. XIV, Y. 2010, Sa. 1, https://webftp.gazi.edu.tr/hukuk/dergi/14_1_7.pdf (Erişim Tarihi:11.10.2021) s.168

¹⁸⁸Türkan YALÇIN SANCAR (2007) *Yeni Türk Ceza Kanunu'nda “Zincirleme Suç”*, TBB Dergisi, Sayı 70, <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2007-70-322>, (Erişim Tarihi:10.11.2021) s.254

değerlendirilir. Ayrıca bu suçun belgede sahtecilik yapılarak işlenmesi halinde ayrıca sahtecilik suçundan da ceza verilecektir.

2.2.2. Teşvik, Sübvansiyon Veya Parasal İadelerden Yararlanmak Amacıyla İhracat Gerçekleşmediği Hâlde Gerçekleşmiş Gibi Gösterme Ya da Gerçekleştirilen İhracata Konu Malın Cins, Miktar, Evsaf Veya Fiyatını Değişik Gösterme Suçu

2.2.2.1. Genel Olarak

5607 sayılı KMK'nın 3'üncü maddesinin 9'uncu fıkrasına göre; *“(9) İlgili kanun hükümlerine göre teşvik, sübvansiyon veya parasal iadelerden yararlanmak amacıyla ihracat gerçekleşmediği hâlde gerçekleşmiş gibi gösteren ya da gerçekleştirilen ihracata konu malın cins, miktar, evsaf veya fiyatını değişik gösteren kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis ve on bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Beyanname ve eki belgelerde gösterilen ile gerçekte ihraç edilen eşya arasında yüzde onu aşmayan bir fark bulunması halinde, sadece 27/10/1999 tarihli ve 4458 sayılı Gümrük Kanunu hükümlerine göre işlem yapılır.”*

Devletler, ekonomik gelişmişlikle ihracat arasındaki bağlantı nedeniyle dışa açılmakta ihraç ürünlerle dış pazarda rekabet gücünü, ülke içerisinde ise üretim kapasiteleri ile ürün çeşitliliğini artırmaya çalışmaktadırlar. İhracat teşvikleri ihracatın artırılması maksadıyla kişilere ve firmalara sağlanan parasal ya da vergi muafiyeti veyahut istisnası şeklinde uygulanan düzenleyici ve destekleyici işlemlerdir. Teşvik ve sübvansiyonlara başvurulmasının temel nedenleri ekonomik gelişme, istihdam, üretim ve yatırımların artırılması, ekonomideki dengesizliklerin azaltılması, ihracat yapan firmalara ihracat konusunda uygun şartların sağlanması olarak gösterilebilir.¹⁸⁹ Hâlihazırda uygulanmakta olan ihracat destekleri şöyle sıralanabilir¹⁹⁰:

- Pazar Araştırması ve Pazara Giriş Desteği
- Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesi Desteği Yurtdışı Birim, Marka ve Tanıtım Desteği
- Marka ve Turquality Desteği
- Tasarım Desteği

¹⁸⁹Cengiz SOYLU ve Adem DEMİRCİ (2021), *İhracat Teşvik Yöntemleri ve Eximbank Kredilerinin İhracat Üzerindeki Rolü*, Gümrük Ticaret Dergisi, Mart, 8(23), 22-33, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1590808> (Erişim Tarihi:11.12.2021) s.25

¹⁹⁰ <https://ticaret.gov.tr/destekler/ihracat-destekleri>

- Yurtdışına Gerçekleşecek Fuar Katılımlarının Desteklenmesi
- Sektörel Nitelikteki Yurt İçi İhtisas Fuarlarının Desteklenmesi
- Pazara Giriş Belgeleri ve Küresel Tedarik Zinciri Yetkinlik Projesi Desteği
- İstihdam Desteği
- Araştırma ve Geliştirme (ARGE) Desteği
- Tarımsal Ürünlerde İhracat İadesi Yardımı

Şartlı muafiyet sistemi ve geri ödeme siteminde ihracatçı tarafından vergiler ödenmemekte veyahut ihracat taahhüdüne karşılık sonradan geri alınmaktadır. Yine ihracat yapan kişi ve şirketler bir kısım harcamalarını gelir ve kurumlar vergisinden düşmektedirler.¹⁹¹

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 11'nci maddesinde şu düzenlemelere yer verilmiştir.

“1. Aşağıdaki teslim ve hizmetler vergiden müstesnadır: a) (Değişik: 4/6/2008-5766/12 md.) İhracat teslimleri ve bu teslimlere ilişkin hizmetler, yurt dışındaki müşteriler için yapılan hizmetler, serbest bölgelerdeki müşteriler için yapılan fason hizmetler ve karşılıklı olmak şartıyla uluslararası roaming anlaşmaları çerçevesinde yurt dışındaki müşteriler için Türkiye’de verilen roaming hizmetleri, ...”

4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununun 5'inci maddesine göre *“1. Bu Kanuna ekli listelerdeki malların ihracat teslimleri aşağıdaki şartlarla vergiden müstesnadır....”* Yine 488 sayılı Damga Vergisi Kanununun 9'uncu maddesine göre; *“Bu Kanuna ekli (2) sayılı tabloda yazılı kağıtlar Damga Vergisinden müstesnadır.”*

Ülkemizin 1994 yılında Dünya Ticaret Örgütü'ne üye olmasının ve sonrasında AB Gümrük Birliği'ne dahil olunmasının ardından doğrudan nakden teşvikler kaldırılmış, uluslararası anlaşmalara zıt olmayan destekler uygulanmaya başlamıştır.¹⁹² Eximbank'tan alınan kredi ile sigorta ve garanti programları, hariçte ve dahilde işleme rejimleri kapsamında döviz kazandırıcı faaliyetlerde vergi ve harç istisnaları bu çerçevede zikredilebilir.¹⁹³

2.2.2.2. Korunan Hukuki Değer

¹⁹¹ <http://www.esmmmo.org/storage/file/dec043723414e409d39c9312564f5d0.pdf>

¹⁹² Selçuk BÜTÜN 2008, age. s.87

¹⁹³ Coşkun, ATAYETER ve Arzu EROL (2014), *Türkiye’de Uygulanmakta Olan İhracat Teşvikleri*, <http://iibfdergisi.ksu.edu.tr/tr/download/article-file/107617> (Erişim Tarihi: 10.10.2021) s.2-3

5607 sayılı KMK, uygulamada “*hayali ihracat*” olarak adlandırılan bu suçla ekonomik gelişim açısından oldukça önemli olan ihracat teşvik ve vergi muafiyetlerinin suiistimal edilmesini önlemek istemektedir. Zira çeşitli yöntemlerle ihracat yapmadığı halde yapmış görünen kişi ve işletmeler yapmadıkları ihracatla ekonomiye katkıda bulunmamakta ve aynı zamanda vergi iadeleri veya başka teşvikler alarak kamu maliyesini zarara uğratmaktadır. Bu suçu işleyen kişiler ayrıca sahtecilik vb. suçlarda işleyebilmekte ve güveni sarsıcı hareketlere girişebilmektedir. Dolayısıyla kanun koyucu ekonomik düzeni ve bu düzen üzerinde devletin egemenlik hakkını korumak üzere bu suçu ihdas etmiştir.

2.2.2.3. Suçun Maddi Unsuru

“*Teşvik, sübvansiyon veya parasal iadelerden yararlanmak amacıyla ihracat gerçekleştirmediği hâlde gerçekleştirilmiş gibi gösterme ya da gerçekleştirilen ihracata konu malın cins, miktar, evsaf veya fiyatını değişik gösterme*” suçunun daha iyi anlaşılabilmesi için yukarıda teşvik, sübvansiyon ve parasal iadeleri genel olarak açıklamıştık.

4558 sayılı Gümrük Kanununun 150’nci maddesi; “*1. İhracat rejimi, serbest dolaşımda bulunan eşyanın ihraç amacıyla Türkiye Gümrük Bölgesi dışına çıkışına ilişkin hükümlerin uygulandığı rejimdir. İhracat, ticaret politikası önlemleri ve gerektiği takdirde ihracat vergileri de dahil olmak üzere çıkış işlemlerine ilişkin hükümlerin uygulanmasıyla gerçekleştirilir...*”şeklindedir.

Kanun metninde iki ayrı suç tipi düzenlenmiştir. İlk suç tipine göre ihracat gerçekleşmemesine rağmen gerçekleştirilmiş gibi gösterilmesi ve teşvik sübvansiyon ya da parasal iadelerden yararlanılması gerekir. Bu suç uygulamada hayali ihracat olarak isimlendirilmektedir. Suçun gerçekleşmesi için öngörülen ikinci tipte ise ihracata konu malın cins, miktar, evsaf veya fiyatı farklı gösterilmeli ve bu yolla teşvik, sübvansiyon veya parasal iadelerden yararlanılmalıdır.¹⁹⁴ Maddenin son cümlesinde ise “*Beyanname ve eki belgelerde gösterilen ile gerçekte ihraç edilen eşya arasında yüzde onu aşmayan bir fark bulunması halinde, sadece 27/10/1999 tarihli ve 4458 sayılı Gümrük Kanunu hükümlerine göre işlem yapılır.*” şeklindeki düzenleme ile malın gerçek fiyatı ile gösterilen fiyat arasındaki kabul edilebilir % 10’luk oynamanın suç

¹⁹⁴ Seyfettin ÇİLESİZ 2018, age. s.328

değil kabahat olarak değerlendirileceği vurgulanmıştır.¹⁹⁵ Cezalandırılabilirliğin sınırını çizen bu düzenlemenin ceza adaletine aykırı olduğu savunulmuştur.¹⁹⁶

Gerçekleşmemiş bir ihracatı gerçekleşmiş gibi göstermek hareketi, gümrük beyannamesi verilmesi suretiyle gerçekleştirilebilir iken ihracata konu malın cins miktar evsaf veya fiyatını değişik göstermek hareketi ise çıkış beyannamesi üzerinde yapılan değişiklikle işlenebilecektir. Suç işlenirken çoğu zaman evrakta sahtecilik de yapılmaktadır.

Suçun konusu eşya ihracatı teşvik, sübvansiyon ve parasal iadelerle desteklenen eşyadır. “Teşvik, sübvansiyon ve parasal iadeler” in kanun hükmüne dayalı olarak uygulanıyor olması gerekir.¹⁹⁷

6455 sayılı kanununun 89’uncu maddesi ile yapılan değişiklik öncesinde madde metninde “ *Ihracat gerçekleşmediği halde gerçekleşmiş gibi göstermek ya da gerçekleştirilen ihracata konu malın cins, miktar, evsaf veya fiyatını değişik göstererek ilgili kanun hükümlerine göre teşvik, sübvansiyon veya parasal iadelerden yararlanmak suretiyle haksız çıkar sağlayan kişi,*” ibaresi bulunmaktaydı.¹⁹⁸ Değişiklik öncesi yararlanma suçun unsuru olarak düzenlenmiş iken mevcut düzenlemede failin “*teşvik, sübvansiyon veya parasal iadelerden yararlanmak amacı*” taşıması yeterlidir.¹⁹⁹

Yargıtay Ceza Genel Kurulu, 2020/399 E. ve 2021/132 K. sayılı kararında “teşvik, sübvansiyon veya parasal iadelerden yararlanmak amacıyla ihracat gerçekleşmediği hâlde gerçekleşmiş gibi gösterme ya da gerçekleştirilen ihracata konu malın cins, miktar, evsaf veya fiyatını değişik gösterme” suçunun unsurlarını şu şekilde açıklamıştır;

“Ihracat gerçekleşmediği hâlde gerçekleşmiş gibi göstermek veya ihracata konu malın, cins, miktar, evsaf veya fiyatını değişik göstererek ilgili kanun hükümlerine göre teşvik, sübvansiyon veya parasal iadelerden yararlanmak suretiyle haksız çıkar sağlamak hareketleri bu suçun maddi unsurunu oluşturmaktadır. Bu fıkrada iki ayrı suç tipine yer verilmektedir. Anılan suç iki ayrı hareketle işlenebilmekte olup seçimlik hareketlidir. Birinci suç tipinde; 1- Ihracat gerçekleşmediği hâlde gerçekleşmiş gibi gösterilmiş olmalı ve bu şekilde, 2- İlgili Kanun hükümleri uyarınca teşvik,

¹⁹⁵ Birsen KARAKAŞ 2009, age. s.216

¹⁹⁶ Murat AYDIN 2011, age. s. 222

¹⁹⁷ Seyfettin ÇİLESİZ 2018, age. s.322

¹⁹⁸ Hüseyin ERTUĞRUL 2008, age. s.85

¹⁹⁹ Seyfettin ÇİLESİZ 2018, age. s.321

sübvansiyon veya parasal iadelerden yararlanmak suretiyle haksız çıkar sağlanmalıdır. İkinci suç tipinde ise; 1- Gerçekleştirilen ihracata konu malın, cins, miktar, evsaf veya fiyatı değişik gösterilmeli ve bu şekilde, 2- İlgili Kanun hükümleri uyarınca teşvik, sübvansiyon veya parasal iadelerden yararlanmak suretiyle haksız çıkar sağlanmalıdır. İhracat gerçekleşmediği hâlde gerçekleşmiş gibi göstermek hareketi gerçeği yansıtmayan beyanname ve eki belgelerin ya gümrük idaresine hiç gitmeden elektronik ortamda veya gümrük idaresine gidilerek verilmesi suretiyle gerçekleştirilebilir. Gerçekleştirilen ihracata konu malın, cins, miktar, evsaf veya fiyatını değişik göstermek hareketi ise gümrük idarelerine verilen gümrük çıkış beyannameleri veya ekli belgelerde gösterilmesi suretiyle yapılabilir. Gümrük İdaresine beyanname vererek ihraç yapmaya yetkili herkes bu suçun faili olabilir. Bu suçun manevi unsuru ise kasttır. İhracat gerçekleşmediği hâlde gerçekleşmiş gibi göstermek hareketi ya da ihracata konu eşyanın cins, miktar, evsaf veya fiyatını değişik göstermek hareketi, ilgili kanun hükümleri uyarınca teşvik, sübvansiyon veya parasal iadelerden yararlanmak suretiyle haksız çıkar sağlamak amacıyla, bilerek ve istenerek yapılmalıdır.”

Mezkûr suç seçimlik hareketli olduğu için iki hareketten birinin işlenmesi suçun varlığı için yeterlidir.

2.2.2.4. Suçun Manevi Unsuru

Bahsi geçen suç açısından manevi unsur olarak özel bir kast aranmaktadır.²⁰⁰ Zira failin hayali ihracat yaparken veya malın cins, miktar, evsaf veya fiyatını değiştirirken “teşvik, sübvansiyon veya parasal iadelerden yararlanmak amacı” taşınması gerekmektedir. Hukukumuzda özel kast saik olarak da adlandırılmaktadır.²⁰¹

“Teşvik, sübvansiyon veya parasal iadelerden yararlanmak amacıyla ihracat gerçekleşmediği hâlde gerçekleşmiş gibi gösterme ya da gerçekleştirilen ihracata konu malın cins, miktar, evsaf veya fiyatını değişik gösterme” amaç suçun temel haline ilişkin bir unsurdur. TCK’nın 141’inci maddesine göre hırsızlık suçunun yarar sağlamak maksadıyla işlenmesi gerektiği gibi failin yarar sağlama kastıyla hareket etmesi gerekmektedir.²⁰²

²⁰⁰ Murat AYDIN 2011, age. s. 224

²⁰¹ İzzet ÖZGENÇ 2017,, age. s.290

²⁰²Kayıhan İÇEL (2007), *Ceza Hukukunda Temel Kusurluluk Şekli “Kast”*, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Yıl:6 Sayı:12 Güz 2007/2 s. 66 <http://www.ticaret.edu.tr/uploads/yayin/dergi/s12/M00188.pdf> (Erişim Tarihi:24.11.2021)

2.2.2.5. Suçun Özel Görünüş Şekilleri

“Teşvik, sübvansiyon veya parasal iadelerden yararlanmak amacıyla ihracat gerçekleştirmediği hâlde gerçekleştirilmiş gibi gösterme ya da gerçekleştirilen ihracata konu malın cins, miktar, evsaf veya fiyatını değişik gösterme” teşebbüsle işlenebilecek bir suçtur. Yargıtay Ceza Genel Kurulu mezkûr suçta teşebbüse açısından aşağıdaki değerlendirmeleri yapmıştır;

“Ancak, bir suçta teşebbüsten söz edebilmek için failin kastettiği suçun icrai hareketlerine elverişli araçlarla başlaması gerekmektedir. Teşebbüsün maddi unsuru, icra hareketlerine elverişli hareketlerle başlanılmış olmasıdır. Araç elverişli değilse icraya başlanılmış olmayacaktır. Gümrük mevzuatı ihracatı yapılacak malların beyanname verildiği esnada gümrükte hazır edilmesini aramadığından, hayali ihracat suçunun elverişli icrai hareketlerinin başladığından bahsedebilmek için en azından suçta konu malların gümrük sahasında hazır bulunmasından sonra, muayenelerinin gündeme gelmesini müteakip sanıklar tarafından muayeneden kaçırmak amacıyla gümrük sahasından çıkarılmaya çalışılması gerekmektedir. Sanıkların sahte ve gerçeğe aykırı bir takım eylem ve işlemlerle hayali ihracat suçunu işlemeye kalktıklarına dair herhangi bir delil olmadan ya da bu yönde bir delil ortaya konmadan, eylemleri ışığında kastlarının atılı suçta işlemeye yönelik olduğu somut delillerle değerlendirilmeden, sadece ihracat beyannamesinin kırmızı hatta düşmesini hayali ihracat suçunun elverişli hareketi kabul edilerek atılı suçun teşebbüs aşamasına geldiğinin kabulünün mümkün olmadığı değerlendirilmiştir.”²⁰³

TCK’nın 37,38 ve 39’uncu maddelerinde göre “Teşvik, sübvansiyon veya parasal iadelerden yararlanmak amacıyla ihracat gerçekleştirmediği hâlde gerçekleştirilmiş gibi gösterme ya da gerçekleştirilen ihracata konu malın cins, miktar, evsaf veya fiyatını değişik gösterme” suçuna iştirakin her türlü mümkün olabilir. Failin suç işlemeye kastına göre zincirleme suç söz konusu olabileceği gibi suç işlenirken belgede sahtecilik yapılması halinde ise gerçek içtima kuralı uygulanacaktır.²⁰⁴

2.3. AKARYAKIT KAÇAKÇILIĞI SUÇLARI

Akaryakıt türevi ürünlerin ülke ekonomileri için önemi tartışmadan uzak bir konudur. Devletçe akaryakıt ürünlerinden alınan vergileri ödememek için akaryakıt üzerinden yapılabilecek kaçakçılık türleri kanun koyucu tarafından yaptırım altına alınmıştır. Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu 3’üncü maddesinin 10, 11, 12, 13, 14 ve

²⁰³Yargıtay Ceza Genel Kurulu 2020/399 E. , 2021/132 K.

²⁰⁴ Selçuk BÜTÜN 2008, age. s.91

15'inci maddelerinde akaryakıt ve benzeri ürünlere ilişkin çeşitli cezalar öngörmüşse de bu suçların yarattığı ciddi bir kayıt dışılık söz konusudur. Serbest piyasa ekonomisinde başat bir rol üstlenen akaryakıt türevleri ekonomik politikalar dikkate alınarak ülke içerisine kontrollü olarak sokulmaktadır.²⁰⁵ Buna rağmen akaryakıt kaçakçılığı kaçakçılık suçları içerisinde en büyük paya sahip kaçakçılık türüdür.²⁰⁶

YILLARA GÖRE ELE GEÇİRİLEN KAÇAK AKARYAKIT TÜRLERİ VE MİKTARLARI (Lİ)					
AKARYAKIT	2016	2017	2018	2019	2020
MOTORİN	666.193	644.920	563.723	620.469	8.515.146
BENZİN	3.455	279	2.310	1.206	1.404
FUEL-OİL	170.580	55.056	57.520	7.000	78.750
SOLVENT	0	32.100	0	0	3.084
BIO-DİZEL	0	99.684	0	1.583.982	590
KARIŞIMLI AKARYAKIT	1.960.043	2.221.374	2.285.550	3.198.793	3.912.025
HAM PETROL	553.570	128.932	358.782	97.785	0
MADENİ YAĞ	67.930	35.016	20.050	60.926	254.350
LPG	11.136	25.535	0	0	0
GAZYAĞI	560	50.928	36.000	0	0
JET YAKITI	0	0	0	32.000	0
TOPLAM	3.433.467	3.293.824	3.323.935	5.602.161	12.765.349

Tablo:1 (Kaynak: EGM KOM Daire Başkanlığı 2020 Raporu)

2.3.1. Ulusal Marker Uygulamasına Uygun Olmayan Akaryakıtı Ticari Amaçla Üretme, Bulundurma, Nakletme, Satışa Arz Etme, Satma, Satın Alma Suçu

2.3.1.1. Genel Olarak

5607 sayılı KMK'nın 3'üncü maddesinin 11'inci fıkrası, “*Ulusal marker uygulamasına tabi olup da, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun belirlediği seviyenin altında ulusal marker içeren veya hiç içermeyen akaryakıtı; a) Ticari amaçla üreten, bulunduran veya nakleden, b) Satışa arz eden veya satan, c) Bu özelliğini bilerek ve ticari amaçla satın alan, kişi iki yıldan beş yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Ancak, marker içermeyen veya seviyesi*

²⁰⁵Çetin ARSLAN, Arzu BALAN (2019), *Gümrük Kaçakçılığı Suçunun Nitelikli Hali Olarak Ülkeye Kaçak Akaryakıt Sokma Fiili*, D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Durmuş TEZCAN'a Armağan, C.21, Özel S. ,s.5

²⁰⁶<https://ticaret.gov.tr/data/5d76399213b8768ba06eaf49/5-Yillara%20Gore%20En%20Fazla%20Yakalama%20Yapilan%20Esya%20Turleri.pdf> (Erişim Tarihi:25.12.2021)

geçersiz olan akaryakıtın kaçak olarak yurda sokulduğunun anlaşılması hâlinde, onuncu fıkra hükmüne istinaden cezaya hükmolunur.” şeklindedir.

Akaryakıt ürünleri üzerinden alınan ağır vergiler, sınırlardaki hâkimiyetin yetersizliği, akaryakıt kaçakçılığında elde edilen yüksek kar, ekonomik sebepler, istihdam eksikliği gibi nedenler bu suçu doğurmaktadır.²⁰⁷

Kanun maddesinin ciddi anlamda değişikliğe uğradığı 11.04.2013 tarihli 6455 sayılı kanunla yapılan düzenleme ve eklemeler sonrasında 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununda (PPK) yer alan bu suç KMK'ya 3/11. fıkra olarak eklenmiştir.²⁰⁸ Anılan değişiklikle “Akaryakıt” ın tanımı da kanuna eklenmiş ve “*Akaryakıt: Benzin, gaz yağı, jet yakıtı, motorin, fuel-oil, sıvılaştırılmış petrol gazları, doğal gaz gibi akaryakıt ürünleri ile akaryakıt yerine kullanılan petrol türevleri ve bunların karışımları ile akaryakıt yerine kullanılan diğer ürünleri,*” ifade ettiği belirtilmiştir. (m. 2/1-c) Kanun koyucu akaryakıt ürünleri olan uçak yakıtı, benzin, motorin, fuel-oil petrol gazlarının yanında akaryakıt benzeri ürünleri de dâhil etmiş bu kapsamda petrol türevleri ve bunlardan elde edilen ve akaryakıt yerine kullanılan ürünleri kapsama dâhil etmiştir. Bu durumda esas olan akaryakıt yerine kullanılma unsurudur. Akaryakıt yerine kullanılan maddenin petrol ürünü olma zorunluluğu yoktur. Zira bir takım kimyevi maddeler de akaryakıt olarak kullanılmaktadır. Yine bitkisel ve hayvansal atıklardan elde edilen biyo-dizel yakıtlarda bu kapsamdadır.²⁰⁹

Petrol ürünleri üzerinden yapılan kaçakçılık ülke ekonomisi yönünden çok ciddi vergi kayıplarına neden olduğu gibi kara para aklama aracına da dönüşmekte kayıp dışı bir suç ekonomisi oluşturmaktadır. Bir şekilde denetime tabi tutulmuş olan akaryakıtın kaçakçılık suçuna konu edilip edilmediğini anlama açısından “*ulusal marker*” uygulaması getirilmiştir.²¹⁰

Petrol Piyasasında Ulusal Marker Uygulamasına İlişkin Yönetmeliğin 3/1-g maddesi ulusal markeri şu şekilde tanımlamıştır.

“Ulusal marker: Akaryakıt; rafineri çıkışında, gümrük girişinde, sanayide yan ürün olarak veya diğer şekillerde üretilen veya tasfiye edilmiş kaçak akaryakıttan teknik düzenlemelere uygun olan akaryakıt veya benzin türlerine harmanlanacak etanole ticari faaliyete konu edilmeden önce eklenecek ve akaryakıtın özelliklerini

²⁰⁷ Doğan GEDİK (2018), *Akaryakıt Kaçakçılığı Suçları Seçkin Yayıncılık, Ankara,* s. 41-53

²⁰⁸ Çetin ARSLAN ve Arzu BALAN 2019, age. s.7

²⁰⁹ Doğan GEDİK 2018, age. s. 14

²¹⁰ Mustafa DANIŞMAN (2010), *Açıklamalı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Kaçak Petrol ve Ulusal Marker*, Bilge Yayınevi, Ankara, s.352

bozmayacak niteliği haiz kimyasal ürünü, ... ifade eder.” Anılan yönetmeliğin 5’inci maddesine göre “Ulusal markerin ekleneceği akaryakıt türleri; benzin türleri, nafta (hammadde, solvent nafta hariç), gazyağı, motorin türleri ve biodizeldir.”

Bu suç şeklinde ulusal marker içermeyen veyahut yeterli seviyede içermeyen ülke içerisinde üretilmiş olsa dahi akaryakıtın fıkra hükmü kapsamında cezalandırılacağı açıktır. Ancak ülke içerisinde üretilmiş olan akaryakıt ve türevi maddenin sınırlarımız dışından ülke içerisine sokulmadığı bu durumda hem Ceza Muhakemesi Kanunu hem de kaçakçılıkla mücadele kanunu kapsamında oldukça ağır bir yaptırım rejimine tabi tutmanın adil olmayacağı savunulmuştur. Bu kapsamda ülke içerisinde üretilmiş akaryakıt ve türevlerinin ulusal marker içermemesi suçunun Petrol Piyasası Kanununda düzenlenmesinin daha uygun olacağı belirtilmiştir.²¹¹

2.3.1.2. Korunan Hukuki Değer

“Ulusal marker uygulamasına uygun olmayan akaryakıtı ticari amaçla üretme, bulundurma, nakletme, satışa arz etme, satma, satın alma suçu” ile fail ekonomik bir amaç taşımaktadır. Öte yandan bu kaçakçılık türünün yüksek kazançlar sağlaması kayıp dışı ekonomiye dayalı örgütlü suçları artırmaktadır. Sosyolojik olarak oluşturduğu etki başkaca suçlara önyak olmakta suç örgütlerine finansman kaynağı olmaktadır.²¹² Korunan hukuki değer, devletin mali yararları, ekonomik işleyiş, sözleşme özgürlüğü, adil rekabet ortamı, tekelleşmenin önlenmesi ve kamu düzenidir.²¹³

2.3.1.3. Suçun Maddi Unsuru

Suçun konusu, Enerji Piyasası Denetleme Kurumunun belirlediği seviye ile uyumsuz veya hiç ulusal marker taşımayan akaryakıttır. Yukarıda bu kapsamdaki akaryakıtı ve ulusal markerin ne olduğunu incelemiştik. 2007 yılından beri uygulanmakta olan bu yöntemde akaryakıt rafineri çıkışında ya da gümrük girişinde ulusal marker eklenmektedir.²¹⁴

Peki, ulusal marker seviyesi, *“Petrol Piyasasında Yapılacak Denetimler İle Ön Araştırma Ve Soruşturmalarda Takip Edilecek Usul Ve Esaslar Hakkında*

²¹¹ Seyfettin ÇİLESİZ 2018, age. s.374

²¹² Mahmut CENGİZ (2015), *Türkiye’de Organize Suç Gerçeği Ve Terörün Finansmanı Organize Suç Tehdidî - Terör Ve Kaçakçılık Mücadele Zeminini*, Ankara, s. 157

²¹³ Çetin ARSLAN ve Arzu BALAN 2019, age. s.11

²¹⁴ Mustafa DANIŞMAN 2010, age. s.54

Yönetmelik”e göre seyyar veya sabit kurulmuş tesislerde ilgili kurum görevlilerince alınan numune üzerinde inceleme yapılması suretiyle belirlenecektir. Uygulamada alınan bu numune üzerinde “*akredite laboratuvar analizi*” yaptırıldıktan sonra karar beraat veya mahkumiyet kararı verilmektedir.²¹⁵

Suçta konu akaryakıt “*Türkiye’de üretilen veya yurtdışından yasal yollarla getirilen akaryakıt*”tır.²¹⁶ 3’üncü maddenin 11’inci fıkrasının son cümlesi “*Ancak, marker içermeyen veya seviyesi geçersiz olan akaryakıtın kaçak olarak yurda sokulduğunun anlaşılması hâlinde, onuncu fıkra hükmüne istinaden cezaya hükmolunur.*” şeklindedir. O halde yasal olmayan yollardan yurt içine sokulan akaryakıt öncelikle 5607 sayılı KMK’nın 3/1 maddesine göre cezalandırılacak ve ardından nitelikli hal olarak 3/10 fıkrasına cezada artırım yapılacaktır.

Bu suçun faili kanuni tanımda sayılan eylemleri icra eden gerçek kişiler olabilir. Tüzel kişiler açısından ise güvenlik tedbirine hükmedilecektir. Kanuni tanımda suçun işlenmesi için öngörülen seçimlik hareketler ise şunlardır;

- Ticari amaçla üretme, bulundurma veya nakletme,
- Satışa arz etme veya satma,
- Bu özelliğini bilerek ve ticari amaçla satın alma,

Ticari amaçla üretme akaryakıtın ülke içerisinde üretilmesidir. Bulundurma failin akaryakıt üzerinde tasarruf edebileceği bir durumu ifade etmektedir.²¹⁷ Ticari amaç faildeki maddi getiri elde etme saikini ifade eder.²¹⁸ Nakletme bir taşıtla ya da insan bedeni ile olabilir. Kişisel kullanım düzeyinde olan miktarlar suç kapsamında değildir.²¹⁹ Ticari amaç somut olayın özelliklerine göre belirlenmelidir.²²⁰ Gümrük

²¹⁵“*II-Katılan vekilinin, sanık... hakkındaki hükmeye yönelik temyiz itirazlarının incelenmesine gelince; 1- Olay günü ele geçirilen akaryakıttan 05/11/2013 tarihinde alınan numunenin Ulusal Marker Kontrol Cihazı ile yapılan aynı tarihli ölçümünde, cihazdan alınan elektronik ölçüm sonuç çıktısına göre numunenin akredite laboratuvar analizinin yaptırılması gerektiği anlaşılınca, dava konusu akaryakıtın ulusal marker içerip içermediği hususunda anılan şekilde analiz ve inceleme yaptırılmadan sanık hakkında eksik araştırmayla hüküm tesisi,*” (7. Ceza Dairesi 2016/1978 E. , 2016/5484 K.)

²¹⁶Mustafa MUSTAFA ÖZEN 2015 (2015), 5607 Sayılı Kaçakçılık Kanununda Düzenlenen Suçlar, Adalet Yayınevi, Ankara, 2015, s.172

²¹⁷ Seyfettin ÇİLESİZ 2018, age. s.376

²¹⁸ Erdener YURTCAN 2019, age. s.

²¹⁹ Doğan GEDİK 2018, age. s.176

²²⁰ “*Saniğin olay tarihinde şoförlük yaptığı ... plakalı kamyonetin arkasında bulunan 2 adet bidonda ele geçen marker seviyesi geçersiz 120 litre akaryakıtı tanımadığı bir şahıstan kendisinin aldığı beyan etmesi, kaçak eşyanın yakalandığı aracın ticari nitelikte olmasının anlaşılması karşısında saniğin atılı suçtan mahkumiyeti gerekirken, saniğin ticari kastının olmadığı yönündeki beyanına itibar edilerek, mahkumiyeti yerine beraatine karar verilmesi,*” (7. Ceza Dairesi 2021/1131 E., 2021/10651 K.) “*15/07/2014 tarihinde saniğin kullandığı ... plaka sayılı aracın durdurulduğu, araçtan mazot kokusu*

vergilerinden muaf olan akaryakıt açısından da bu suç oluşmayacaktır.²²¹ Satma ve satışa arz etme hareketlerinde faaliyetin doğası gereği ticari bir amaç olacaktır. Satın alan kişinin cezalandırılabilmesi için akaryakıtı ulusal marker uygulamasına aykırı olduğunu bilmesi gerekir.

Bu suç açısından netice olarak bir zararın gerçekleşmesi aranmadığından suç soyut tehlike suçu niteliğindedir. Suçtan zarar gören olarak gümrük idaresi davaya katılacaktır. Suçun doğrudan bir mağduru yoktur. Devletin suçun mağduru olduğu yönündeki anlayış modern ceza hukukunda geçerliliğini yitirmiştir. Zira bir hakkın süjesi bireylerdir.²²²

2.3.1.4. Suçun Manevi Unsuru

“Ulusal marker uygulamasına uygun olmayan akaryakıtı ticari amaçla üretme, bulundurma, nakletme, satışa arz etme, satma, satın alma suçu” kasten işlenebilen ve taksirli hali yaptırım altına alınmamış bir suçtur. Öte yandan mezkur suç açısından genel kastın yeterli olmadığını, özel kast bir diğer deyişle saik olarak kazanç elde etme amacı yani “ticari amaç” unsurunun arandığını belirtmek gerekir.²²³ Ticari amaç konusunda Yargıtay şu şekilde açıklama yapmıştır;

“... Bu bakımdan "ticari amaç"ın kazanç elde etmek amacı olarak tanımlanması mümkündür. Ticari amaç çoğunlukla bir ticari işletmeyi, kısmen de olsa, kendi adına işleten "tacir"ler tarafından güdülen bir amaçtır. Ancak ticari amacın, "tacir" sıfatıyla mutlak bir bağlantısı bulunmamaktadır. Zira tacir sıfatını taşıyan gerçek kişilerin tüm eylem ve işlemleri ticari değildir. Aynı şekilde tacir olmayan kişilerin de ticari maksatla hareket etmesi mümkündür. Ticari amaç, kazanç elde etmek için satmak

gelmesi ve bidonların görülmesi üzerine Cumhuriyet Savcılı ile görüşme tutanağına istinaden yapılan aramada marker seviyesi geçersiz 1300 litre kaçak akaryakıtın ele geçirildiği olayda, mazot bidonlarının görülür vaziyette bulunması ve suçüstü hali ve yakalanan akaryakıtın miktar ve niteliğine nazaran ticari mahiyette oluşu değerlendirilerek, eylemin 5607 sayılı Yasa kapsamında bulunduğu anlaşılacakla, sanığın bu suçtan mahkumiyeti yerine yazılı şekilde beraatine karar verilmesi,” (7. Ceza Dairesi 2021/4090 E. , 2021/9841 K.)

²²¹ “4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun bazı maddelerinin uygulanması hakkındaki 2009/15481 sayılı Kararın 95 ve 96. maddenin 1. fıkrasının (a) bendine göre “Motorlu ticari araçların ve özel konteynerlerin standart depolarında mevcut bulunan ve gümrük vergilerinden muaf olarak ithal edilecek yakıt miktarı; TIR çekicilerinde 550 litre” olarak belirlendiği, Buna göre ele geçen, Suriye ülkesinden getirilen motorinin miktar itibarıyla muafiyet kapsamında kaldığı ve Suriye ülkesinden gümrük vergilerinden muaf olarak yurda akaryakıt sokma eyleminin suç olmadığından beraat kararı sonucu itibarıyla doğru ise de; Muafiyet kapsamında, aracın orijinal yakıt deposunda ele geçirilen motorinin iadesi yerine müsaderesine karar verilmesi, yasaya aykırı...”(7. Ceza Dairesi 2018/16846 E. , 2021/5968 K.)

²²² İzzet ÖZGENÇ 2017., age. s.209

²²³ Doğan GEDİK 2018, age. s.190, Erdener YURTCAN 2019, age. s.69

amacıyla almakla da sınırlı değildir. Kişinin kendi şahsi ihtiyaçları dışında belirli bir meslek veya ticari faaliyetin icrası kapsamında maliyet unsuru olarak yahut alacak-borç ilişkilerinde kullanmak üzere yaptığı alımların da ticari amaçla yapıldığı kabul edilmelidir. Tüm bu nedenlerle failin ticari amaçla hareket edip etmediği, ekonomik ve sosyal durumu, suça konu eşyanın cinsi, nevi, kullanım yeri, zamanı, miktarı, değeri, bulundurma ve ele geçiriliş biçimi gibi hususlar gözetilerek her olayın özelliğine göre değerlendirilip belirlenmelidir.”²²⁴

Akaryakıtın EPDK tarafından belirlenen seviyeye aykırı ulusal marker içerdiğini veya hiç içermediğini failin bilmesi gerekir. Bu bilme suç açısından haksızlık bilincini ve dolayısıyla kusurluluğu ortaya koyar.²²⁵

2.3.1.5. Suçun Özel Görünüş Şekilleri

Türk Ceza Kanununun benimsediği sisteme göre failin teşebbüsten ötürü sorumlu tutulabilmesi için “doğrudan doğruya icra” niteliğindeki hareketlere girişmesi gerekir.²²⁶ Bahsi geçen suça teşebbüs seçimlik hareketlerden bazıları için mümkün olsa da örneğin satışa arz etme hareketi için teşebbüs söz konusu değildir. Zira bu suç sırf hareket suçu olup gözle görülür belli bir neticenin ortaya çıkması beklenmez.²²⁷ Failin zihninde oluşturduğu suç tasavvuru icra hareketi niteliğinde olmadığı için kural olarak cezalandırılmaz. Satışa arz etmenin bir şekilde dış dünyaya yansıtılması suçun oluşması için yeterlidir. Ülke içerisinde akaryakıtı ürettikten sonra ulusal marker eklemeyen failin durumu için de teşebbüs bu şekilde değerlendirilmelidir.

Satma veya satın alma konusunda icra hareketleri parçalara bölünebildiği için teşebbüs söz konusu olabilir. Yine suça konu akaryakıtı deposuna yerleştirirken veya taşıtına yüklerken yakalanan kişi teşebbüsten sorumlu tutulabilecektir.²²⁸ Suç teşebbüs aşamasında kalmış olsa dahi tamamlanmış gibi cezalandırılacaktır.

Suç açısından ortak suç işleme kararı çerçevesinde hareket eden kişiler aralarındaki iş bölümüne dayalı olarak müşterek fail olarak cezalandırılır. Suça teşvik eden gerekli araçları sağlayan kişiler, yardım eden; henüz suç işleme fikri olmayan kişiye suç işleme kararı verdiren ise azmettiren olarak cezalandırılacaktır. “Bu

²²⁴ Doğan GEDİK 2018(Tez), s.168,(YCGK, 09.02.2016, 2013/7-649-2016/54)

²²⁵ İzzet ÖZGENÇ 2017,, age. s.388

²²⁶ İlhan ÜZÜLMEZ ve Mahmut KOCA (2021), *Ceza Hukuku, Genel Hükümler*, Ankara, s.424

²²⁷ Doğan SOYASLAN 2020, age. s.260 (Genel Hükümler)

²²⁸ Doğan GEDİK 2018, age. s.203

Kanunda tanımlanan suçların, kaçakçılık fiillerini önlemek, izlemek, araştırmak ve soruşturmakla görevli kişiler tarafından veya meslek ve sanatın sağladığı kolaylıklardan yararlanmak suretiyle işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.”(m.4/4)

Mezkur suç son cümlesinde içtima konusunda özel bir düzenleme içermektedir. “Ancak, marker içermeyen veya seviyesi geçersiz olan akaryakıtın kaçak olarak yurda sokulduğunun anlaşılması hâlinde, onuncu fıkra hükmüne istinaden cezaya hükmolunur” Kanun koyucu bu düzenleme ile failin ayrıca ulusal markersiz veya yetersiz seviyede markersiz akaryakıttan ötürü 3/11 fıkrasına göre cezalandırılmamasını, 3/1, gerekirse 3/5 ve nihayetinde 3/10 maddesine göre failin cezalandırılmasını istemiştir.²²⁹ Bu düzenleme TCK’nın 44’üncü maddesine göre fikri içtima kuralının bir görünüş şekli olmuştur. KMK’nın 3’üncü maddesinin fıkraları arasında oluşacak bu türden durumlar fikri içtima kuralı bağlamında çözülecektir.²³⁰

“Marker içermeyen veya seviyesi geçersiz olan akaryakıtın” satılması, üretilmesi, satın alınması, satışa arz edilmesi, bulundurulması, nakledilmesi seçimlik hareketlerinden birini veya bir kaçını işleyen kişi tek bir suç işlemiş gibi cezalandırılacaktır.²³¹ Suç işleme saiki ile icra edilen bu kapsamdaki eylemler ise zincirleme suç hükümlerine göre cezalandırılacaktır.

2.3.2. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumundan İzin Almadan; Akaryakıt Haricinde Kalan Petrol Ürünlerinden Akaryakıt Üretme Veya Bunları Doğrudan Akaryakıt Yerine İkmal Ederek Üretme, Satışa Arz Etme, Satma, Bulundurma, Bu Özelliğini Bilerek Ticarî Amaçla Satın Alma, Taşıma Veya Saklama Suçu

2.3.2.1. Genel Olarak

5607 sayılı KMK’nın m.3/12 hükmü şu şekildedir; “Enerji Piyasası Düzenleme Kurumundan izin alınmadan; akaryakıt haricinde kalan solvent, madenî yağ, baz yağ, asfalt ve benzeri petrol ürünlerinden akaryakıt üreten veya bunları doğrudan akaryakıt yerine ikmal ederek üreten, satışa arz eden, satan, bulunduran, bu özelliğini bilerek ticarî amaçla satın alan, taşıyan veya saklayan kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır. (Ek

²²⁹ Çetin ARSLAN ve Arzu BALAN 2019, age. s. 33

²³⁰ Seyfettin ÇİLESİZ 2018, age. s. 380

²³¹ Doğan GEDİK 2018, age. s.204

cümle:29/4/2021-7318/13 md.) Akaryakıt yerine kullanılan diğer ürünler yönünden de bu fıkra uyarınca cezaya hükmolunur.”

11.04.2013 tarihli 6455 sayılı kanunla 5015 sayılı PPK'dan alınarak 5607 sayılı KMK'nın 3'üncü maddesinin 12'nci fıkrası haline getirilmiştir. Ekonomik faaliyetlerin her bir aşamasında ihtiyaç duyulan akaryakıtın daha ucuza mal edilmesi ve vergileri ödememe maksadıyla akaryakıt dışında kalan petrol ürünlerinin işlenerek veya akaryakıtta katılarak kullanıldığı görülmektedir.²³² Esasen bu petrol türevleri sanayi ve imalat tesislerinde kullanılmak üzere üretilmekte veya ithal edilmektedir. Ancak akaryakıt haline getirilip kullanılmalari halinde çevreye, araç motorlarına ve insan sağlığına zarar vermekte rekabeti zedeleyip vergi gelirlerini düşürmektedir.²³³

29/4/2021 tarih ve 7318 sayılı Kanunun 13'üncü maddesi ile bahsi geçen fıkraya bir cümle daha eklenmiştir. Buna göre *“akaryakıt haricinde kalan solvent, madenî yağ, baz yağ, asfalt ve benzeri petrol ürünleri”* nin yanında petrol ürünü olmayan ve akaryakıt yerine kullanılabilen ürünlerde kapsama dahil edilmiştir. Bu değişikliğin gerekçesi ise şu şekildedir; *“Petrol türevi ürünlerin haricinde bitkisel yağlar ve bunların atıkları başta olmak üzere birçok üründen akaryakıt yerine kullanılacak maddelerin üretiminin gerçekleştirilmesi teknik olarak mümkündür. Petrol türevli ürünlere ilave olarak madde ile Enerji Piyasası Düzenleme Kurumundan izin alınmaksızın herhangi bir üründen üretilen maddelerin akaryakıt olarak; ikmal edilmesi, satışa arz edilmesi, satılması, bulundurulması, bu özelliğini bilerek ticarî amaçla satın alınması, taşınması veya saklanması da kaçakçılık suçları kapsamına dahil edilmektedir.”*²³⁴ Sadece petrol türevi olan maddeler değil bitkisel yağlarda akaryakıt olarak kullanılabilir. Kanun koyucu uygulamada ortaya çıkan tereddütleri giderme adına bu düzenlemeyi getirme gereği duymuştur.

Giderek tükenen petrol kaynakları alternatif yakıt ürünlerini ortaya çıkarmaktadır. Örneğin ülkemizde baz yağ, solvent, ham yağ, bitkisel yağ, atık yağlardan imal edilen 10 numara yağ olarak tabir edilen ürün 2008 yılından sonra yaygın şekilde kullanılmaya başlanmıştır.²³⁵ Ancak çevresel zararlarının yanında

²³² Yusuf ERGİN 2019, age. s.138

²³³ Mustafa ÖZEN 2015, age. s.175

²³⁴<https://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/kanunmaddeleri?pkanunlarno=292691&pkanunnumarası=7318> (Erişim Tarihi:26.11.2021)

²³⁵Dilek BOLAT, Emine CAN-GÜVEN, Kadir GEDİK ve Perihan Binnur KURT-KARAKUŞ (2016), *Yağ Sektörü Ürün Veya Atıklarının Alternatif Yakıt Olarak Kullanılmasının Çevre Ve İnsan Sağlığı Üzerine Etkileri*, Uludağ Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Dergisi, Cilt 21, Sayı 1, s.28

ölümlü araç yangınlarına çokça sebebiyet vermiştir. Öte yandan vergilendirilmemiş bu yakıtın ciddi mali kayıplara yol açtığı görülmektedir.²³⁶

Elbette EPDK'nın izin verdiği ölçüde bu tür ürünlerin usule uygun olarak katılması bu suç kapsamında değildir. Örneğin; Motorin Türlerine Biodizel Harmanlanması Hakkında Tebliğin 5'inci maddesine göre *“Dağıtıcı lisansı sahipleri tarafından, bir takvim yılı içerisinde, ithal edilen ve kara tankeri dolum üniteleri hariç rafinericiden temin edilen motorininin toplamına, en az %0,5 (V/V) oranında yerli tarım ürünlerinden ve/veya bitkisel atık yağlardan üretilmiş biodizelin harmanlanmış olması zorunludur.”* Yine çimento fabrikalarında veya termik santrallerde atık yağların yakıt olarak kullanılmasına izin verilmiştir. (Atıktan Türetilmiş Yakıt, Ek Yakıt Ve Alternatif Hammadde Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ)

2.3.2.2. Korunan Hukuki Değer

“Enerji Piyasası Düzenleme Kurumundan izin almadan; akaryakıt haricinde kalan petrol ürünlerinden akaryakıt üretme veya bunları doğrudan akaryakıt yerine ikmal ederek üretme, satışa arz etme, satma, bulundurma, bu özelliğini bilerek ticari amaçla satın alma, taşıma veya saklama” suçunda devletin vergi gelirlerinden kaynaklı mali yararları²³⁷ ile çevre ve insan sağlığının korunan hukuki değer olduğu söylenebilir.

2.3.2.3. Suçun Maddi Unsuru

Bu kaçakçılık suçunun konusu, akaryakıt dışındaki petrol ürünü maddenin EPDK'nın izni olmadan akaryakıt yerine kullanılabilecek şekle dönüştürülmüş halidir. Akaryakıt, *“Benzin, gaz yağı, jet yakıtı, motorin, fuel-oil, sıvılaştırılmış petrol gazları, doğal gaz gibi akaryakıt ürünleri ile akaryakıt yerine kullanılan petrol türevleri ve bunların karışımları ile akaryakıt yerine kullanılan diğer ürünler”* şeklinde tanımlanmıştır. (m. 2/1-c) Kanunda sayılan solvent, madenî yağ, baz yağ, asfalt dışında White spirit, toluen, benzol, solvent nafta, ksilen, Spindle Oil, Light Neutral, Heavy Neutral, Bright Stock vb. ürünler akaryakıt harici petrol ürünlerindedir. (Akaryakıt Haricinde Kalan Petrol Ürünlerinin Yurt İçi ve Yurt Dışı Kaynaklardan Teminine

²³⁶ <https://www.haberturk.com/ekonomi/makro-ekonomi/haber/669314-10-numara-yaga-otv-ayari>

²³⁷Zeynep Müjde SAKAR (2020), "Türkiye'de Ekonomik Anlamda Kaçakçılık Suçları Ve Güvenlik Uygulamaları (2017-2018)." Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 11.2 , s.245

İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ)²³⁸ 7318 sayılı kanunun 13'üncü maddesine eklenen cümle ile petrol ürünleri haricinde bitkisel yağ ve diğer akaryakıt dönüştürülmeye elverişli ürünler de kapsama dâhil edilmiştir. Akaryakıt bir petrol ürünüdür. Ekonomik anlamda yürütülen neredeyse bütün faaliyetlerde kullanılan en temel enerji kaynağıdır. Dolayısıyla akaryakıt üzerinde sıkı bir vergilendirme politikası yürütülmektedir. Ülkemizde yaygın bir şekilde üretimi ve satışı yapılan bu kapsamdaki yegâne ürün 10 numara yağdır. 10 numara yağ Yargıtay içtihatlarına göre KMK'nın 3/12 fıkrasındaki suçun konusunu oluşturmaktadır.²³⁹ Suçun faili belirtilen fiilleri gerçekleştiren herkes olabilir. Mağdur toplumun bütün fertleri olsa da davaya gümrük idaresi suçtan zarar gören olarak katılacaktır.

Suçun seçimlik hareketleri şu şekildedir;²⁴⁰

- Akaryakıt dışındaki solvent, madenî yağ, baz yağ, asfalt ve benzeri petrol ürünleri ile petrol ürünleri dışındaki maddelerden akaryakıt üretme,

Bunları doğrudan akaryakıt yerine ikmal ederek;

- Üretme,
- Satışa arz etme,
- Satma,
- Bulundurma,
- Bu özelliğini bilerek ticarî amaçla satın alma,
- Taşıma,
- Saklama

Üretme; EPDK'dan izin almadan “Akaryakıt dışındaki solvent, madenî yağ, baz yağ, asfalt gibi benzeri petrol ürünleri ve petrol ürünleri dışındaki bitkisel yağ” gibi ürünleri bir araya getirerek akaryakıt olarak kullanılabilir vasfa sahip kılmaktır.²⁴¹

²³⁸ <https://www.epdk.gov.tr/Detay/Icerik/3-0-0-137/tebligler>

²³⁹ Yargıtay 7. Ceza Dairesi 29.09.2016 T., 2014/24880 E. 2016/9635 K.

²⁴⁰ Erdener YURTCAN 2019, age. s.218

²⁴¹ “İstasyona ait yakıt pompalarından alınan ve S... firmasına ait otobüslerin depola rından alınan akaryakıt numunelerinin marker seviyesi ölçümünün ve cins tespitinin Ege Üniversitesi EGE-PAL Müdürlüğü tarafından yapıldığı ve söz konusu numunelerin motorin olduğunun tespiti ile marker seviyesinin geçerli bulunduğu; ancak istasyon sahasın da bulunan 21 adet teneke ve yağ satışına ilişkin işletmeye ait bölümde bulunan 285 adet tenekenin içeriğinin ise bitkisel ve mineral yağ karışımından oluştuğu ve akaryakıt olarak kullanılabilirliğinin belirtildiği anlaşılmalı, mahkemece tenekelerde bulunan yağlardan dolayı sanığın 5607 sayılı Kanunun 3/12. maddesi gereğince cezalandırılması

Doğrudan akaryakıt yerine ikmal ederek üretme hareketinden ne anlaşılması gerektiği tartışmalıdır.²⁴² Fikrimizce bu ifadeden anlaşılması gereken üretilen maddenin doğrudan akaryakıt yerine kullanılmasıdır. Örneğin taşıtta doğrudan kullanılabilir yağın üretilmesi bu kapsamdadır. Burada bahsi geçen ürünlerden akaryakıt üretilmesi değil akaryakıt gibi kullanılması(ikmal edilmesi) gerekir.²⁴³ Yargıtay içtihatları da bu yöndedir.²⁴⁴ Dolayısıyla kanunilik ilkesi açısından üretme ifadesinin kanun maddesinden çıkarılması yerinde olacaktır. Kanun maddesi içerisinde üretmeyle ilgili fiil zaten cezalandırılmakta iken “ikmal ederek üretme” fiilinin yerine “kullanma” ifadesinin kullanılması gerekir. Zira *doğrudan akaryakıt yerine ikmal ederek üretme* şeklindeki tanım ciddi bir belirsizlik arz etmektedir.

Satışa arz etme; bu kapsamdaki iradeyi ortaya koyacak fiillerle, satma bedel karşılığı devirle, bulundurma fiili hâkimiyet kurma şeklinde gerçekleşir.²⁴⁵ İfade etmek gerekir ki bu eylemlerin hiçbirinde ticari amaç aranmamıştır.²⁴⁶ Örneğin suç konu akaryakıtı hatır ilişkisine binaen yedinde tutan kişi de suç işlemiş olacaktır.

Taşıma, saklama ve satın alma hareketlerinin suç konu eşyanın bu özelliğini bilmesi ve ticari amaçla hareket etmesi gerekmektedir. Bahsi geçen hareketlerden birinin gerçekleştirilmesi ile suç oluşmuş olacaktır.

2.3.2.4. Suçun Manevi Unsuru

yerine yazılı şekilde hüküm kurulması, - BOZMA” (Y.7. CD. 05.07.2017 T. 2016/8742 E. 2017/6040 K.) Birsen KARAKAŞ 2009, age. s.264

²⁴² Doğan GEDİK 2018, age. s.237-238

²⁴³ Seyfettin ÇİLESİZ 2018, age. s.387

²⁴⁴ “*Kendisine ait ... plakalı kamyon ile nakliyecilik yapan sanığın, ticari mahiyette olan kamyonunun deposuna akaryakıt yerine ikame edilmek üzere madeni yağ koydururken suçüstü yakalanması cihetiyle, olayın oluş şekli dikkate alındığında, akar yakıt yerine ikame edilen madeni yağın ticari amaca yönelik kullanıldığının kabulüyle eylemin sabit olduğu gözetilmeden, mahkumiyeti yerine yazılı şekilde beraatına karar verilmesi-BOZMA”* (Y.7. CD. 26.01.2016 T. 2014/9701 E. 2016/513 K.) Birsen KARAKAŞ 2009, s.264

²⁴⁵ “20.08.2014 tarihli olay tutanağına göre, kolluk görevlileri tarafından sanığa ait işyerinde kaçak akaryakıt olduğuna dair alınan bilgiler üzerine usulüne göre yapılan arama da, 3 adet metal tank içerisinde 22.177 litre, dosyada mevcut İnönü Üniversitesi-PAL tarafından düzenlenen 01.09.2014 tarihli analiz raporuna göre mineral yağ ve biodizel karışımı, ulusal marker seviyesi geçersiz ve teknik düzenlemelerde yer alan özelliklere aykırı olduğu tespit edilen petrol ürününün ele geçirildiği, her ne kadar sanık aşamala daki savunmalarında, yakalanan eşyanın soya yağı olduğunu ve faturalı aldığını beyan etmiş ise de, olayın oluş şekli dikkate alındığında, akaryakıt yerine ikame edilen madeni yağın ticari amaca yönelik bulundurulduğunun kabulüyle eylemin sabit olduğu gözetilmeden, mahkumiyeti yerine yazılı şekilde beraat kararı verilmesi, -BOZMA” (Y.7. CD. 09.04.2018 T. 2017/11937 E. 2018/3922 K.)

²⁴⁶ Erdener YURTCAN 2019, age. s.119

Bu suç açısından aranan manevi unsur failin kastla hareket etmesidir. Ürettiği, sattığı, satışa arz ettiği, bulundurduğu ürünü EPDK'nın izni olmadan bu eylemlere konu ettiğini bilmeli ve buna rağmen hareket etmelidir.

Taşıma, saklama ve satın alma açısından failin eşyanın bu özelliğini bilerek hareket etmesi şarttır. Yine ticari amaçla bu eylemlerin icrası arandığı için özel kast gerçekleşmelidir.

“Somut olayda, dosyada mevcut TÜBİTAK analiz raporunda dava konusu karışımın yapılan analizi sonucunda ağırlıkça mineral yağ ve organik çözücüden ibaret olduğu, yine bu karışımın 5015 sayılı yasanın 2/21-c bendi kapsamında ve teknik düzenlemelere uygun olmayan akaryakıt olduğunun belirtildiği, keza bu hükmü yürürlükten kaldıran 6455 sayılı Kanununun 54.maddesiyle düzenlenen 5607 sayılı KMK'nın 3. maddesinin 12. fıkrasında söz konusu ürünlerin akaryakıt olarak kullanılmak üzere satımı, ticari amaçla alım fiillerinin suç olarak kabul edildiği de dikkate alınarak sanığın kollukta satın aldığı madeni yağları kamyonlara sattığını ifade etmesi, duruşmada da kolluktaki ifadesi kendisine okunmasına rağmen itirazı olmaması ve ibraz edilen belgelerin sanığın beyanı ile uyuşmaması karşısında, atılı suçun oluştuğu gözetilerek, sanığın mahkûmiyetine karar verilmesi yerine oluş ve dosya içeriğine uygun düşmeyen yasal olmayan gerekçeyle yazılı şekilde beraatine hükmolunması, -BOZULMASINA,”²⁴⁷

2.3.2.5. Suçun Özel Görünüş Şekilleri

Bahsi geçen suçun seçimlik hareketlerinden icrası bölünebilenler açısından teşebbüs hükümleri uygulanabilecektir.²⁴⁸ Buna göre satışa arz etme ve buldurma dışındaki seçimlik hareketler açısından teşebbüs söz konusu olabilir.²⁴⁹ Suça konu eşyanın nakil aracına yüklenmesi esnasında failin elinde olmayan nedenlerden ötürü icra hareketleri kesintiye uğramış ise suç teşebbüs aşamasında kalmıştır. KMK'nın 3/21. Fıkrası uyarınca teşebbüs aşamasında kalmış olsa dahi suç tamamlanmış gibi cezalandırılacaktır.

İştirak açısından TCK'nın 37 ila 40'inci maddeleri uygulama alanı bulacaktır. 5607 sayılı KMK'nın 4/6'inci maddesine göre; *“Kaçakçılık fiillerini önlemek, izlemek ve araştırmakla görevli olup da bu Kanunda tanımlanan suçların işlenmesine kasten göz yuman kişi, işlenen suçun müşterek faili olarak sorumlu tutulur”* hükmü ile özel

²⁴⁷ Yargıtay 7. C.D. 2014/12841-15494, Seyfettin ÇİLESİZ 2018, age. s.391

²⁴⁸ Doğan GEDİK 2018, age. s.249

²⁴⁹ Seyfettin ÇİLESİZ 2018, age. s.388

bir iştirak şekli ihdas edilmiştir. Bahsi geçen düzenleme kaçakçılıkla mücadele eden görevliler açısından icrai suça ihmali hareketle iştirak hükmü olarak değerlendirilebilir.

Suç açısından TCK'nın 43'üncü maddesine göre zincirleme suç hükümleri uygulanabileceği gibi aynı eylemle 3'üncü maddenin diğer fıkralarında sayılan suçların meydana gelmesi halinde aynı neviden fikri içtima kuralı uygulanacaktır. Ancak suçun belgede sahtecilik yapılarak işlenmesi halinde gerçek içtima kuralı söz konusu olacaktır. Bu suçun işlenmesi için bir örgüt kurulmuş ise TCK'nın 220'nci maddesine göre failler ayrıca cezalandırılacak 5607 sayılı KMK'nın 4/1 maddesine göre kaçakçılık suçunda artırım yapılacaktır.²⁵⁰ Sadece bir suçun işlenmesi kapsamında bir araya gelme söz konusu ise iştirake ilişkin hükümler akla gelmelidir.²⁵¹

2.3.3. Çalıntı Hidrokarbon Ve Türevlerini Satışa Arz Etme, Satma, Bulundurma, Ticari Amaçla Satın Alma, Taşıma, Saklama Suçu

2.3.3.1. Genel Olarak

5607 sayılı KMK'nın 3'üncü maddesinin 13'üncü fıkrası "*Her türlü üretim, iletim ve dağıtım hatları dahil olmak üzere sıvı veya gaz halindeki hidrokarbonlarla, hidrokarbon türevi olan yakıtları nakleden boru hatlarından, depolarından veya kuyulardan kanunlara aykırı şekilde alınan ürünleri satışa arz eden, satan, bulunduran, bu özelliğini bilerek ticarî amaçla satın alan, taşıyan veya saklayan kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.*" şeklindedir. 11.04.2013 tarih ve 6455 sayılı kanun değişikliği ile 13'üncü fıkra kanuna eklenmiştir.²⁵²

Avrasya üzerinde boru hatları ile yapılan enerji sevkiyatında ülkemiz jeostratejik konumu nedeniyle önemli bir geçiş noktasıdır. Ortadoğu ve Orta Asya üzerinden Avrupa'ya yapılan sevkiyat hatlarının neredeyse tamamı ülkemiz sınırlarından geçmektedir.²⁵³ Bu hatlarda hidrokarbon bileşiğinden türetilen yakıtlar, doğal olarak elde edilen petrol ve doğal gaz gibi maddeler taşınmaktadır.

²⁵⁰ Yusuf ERGİN 2019, age. s.143

²⁵¹ Doğan SOYASLAN 2020, age. s.263

²⁵² Doğan GEDİK 2018, age. s.257

²⁵³ Türkiye Petrolleri A.O., 2020 Petrol ve Doğal Gaz Sektör Raporu, s.50 <https://www.tpao.gov.tr/file/2106/2020-petrol-ve-dogal-gaz-sektor-raporu-47460b743c70c609.pdf> (Erişim tarihi:11.12.2021)

- Türk Akımı
- Trans-Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı (TANAP)
- Irak-Türkiye Ham Petrol Boru Hattı
- Türkiye-Yunanistan Enterkonnektörü
- Bakü-Tiflis-Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı
- Trans-Adriyatik Doğal Gaz Boru Hattı (TAP)
- Irak-Türkiye Doğal Gaz Boru Hattı
- Bakü-Tiflis-Erzurum Doğal Gaz Boru Hattı

Boru hatları temelde ham petrol ve sıvılaştırılmış doğal gazın taşınması ve varış noktası liman veya bölgeden pazarlanması esasına dayanır.²⁵⁴

5607 sayılı KMK'nın 3/13 maddesindeki kaçakçılık suçunun söz konusu olabilmesi için öncelikle boru hatlarından, depolarından veya kuyulardan kanunlara aykırı şekilde elde edilmiş bir ürünün varlığı şarttır. KMK 3/13 maddesi kaçakçılık anlamında bu boru hattı ve tesislerden ürünün gayri hukuki şekilde alınmasını kapsam dışında bırakmıştır. Çünkü bu eylem TCK'nın 142/3 maddesinde hırsızlık suçunun nitelikli hali olarak yaptırım altına alınmıştır. O halde boru hattından veya depolama tesisinden anılan maddenin alınması TCK'nın 142/3 maddesine göre hırsızlık, *satışa arz etme, satma, bulundurma, bu özelliğini bilerek ticarî amaçla satın alma, taşıma eylemleri kaçakçılık olarak değerlendirilecektir.*²⁵⁵

TCK'nın 142/3 maddesine göre "Hırsızlık" suçunun "...sıvı veya gaz hâlindeki enerji hakkında ve bunların nakline, işlenmesine veya depolanmasına ait tesislerde işlenmesi halinde, beş yıldan oniki yıla kadar hapis cezasına..." hükmolunacaktır. Bu suçun, sıvı veya gaz halindeki enerji hakkında bu enerjinin taşındığı, depolandığı veya işlendiği tesislerde işlenmesi gerekir. Suçun konusu doğal gaz, petrol, sıvılaştırılmış petrol gazı ve diğer hidrokarbon türevleridir.²⁵⁶

2.3.3.2. Korunan Hukuki Değer

Suçta konu hidrokarbon ve türevleri çoğu zaman uluslararası anlaşmalar çerçevesinde taşınmaktadır. Ülke ekonomilerinin en temel enerji kaynağını taşıyan bu dağıtım ve depolama hatları sanayi tesislerini beslemekte tüketici olarak insan

²⁵⁴ <https://www.botas.gov.tr/Sozluk?Kelime=655> (Erişim tarihi:11.12.2021)

²⁵⁵ Yargıtay 7. Ceza Dairesi, 2014/29007 E. ve 2016/10846 K.

²⁵⁶ Banu TAYLAR (2010), *Türk Ceza Kanunu'nda Hırsızlık Suçu*, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İzmir, s.172

yaşamının her noktasında hayati bir rol üstlenmektedir. Binlerce kilometre uzunluğunda olabilen bu hatlar devletler tarafından çok büyük maliyetlere katlanılarak yapılmaktadır. Dolayısıyla bu hatlardan çalınan yakıtın satılması, satışa arz edilmesi, taşınması gibi fiiller doğrudan ülke ekonomisini hedef aldığı gibi ülkenin saygınlığını da zedelemektedir. Yine devletlerarası anlaşmalara göre sınırları içerisinde garantörlük yapan ülkenin oluşan bu zararlar nedeniyle tazminat ödemesine neden olmaktadır. Dolayısıyla bahsi geçen dağıtım hatlarından hukuka aykırı elde edilen yakıtın bu suça konu edilmesi ile devletin vergi gelirleri, egemenlik yetkisi, saygınlığı hukuki değer olarak korunmaktadır.²⁵⁷ Yine Yargıtay bir kararında korunan hukuki değere ilişkin şu açıklamaları yapmıştır;

“Gerek 5015 gerekse 5607 sayılı Kanun’larla korunmak istenen amaçlardan biri de ticari hayatta haksız kazanca bağlı rekabet dengesini bozabilecek Unsurun ortadan kaldırılmasıdır. Nitekim, 5015 sayılı Kanun’un “Amaç ve kapsam” başlıklı 1. maddesinde bu husus “Bu Kanunun amacı; yurt içi ve yurt dışı kaynaklardan temin olunan petrolün doğrudan veya işlenerek güvenli ve ekonomik olarak rekabet ortamı içerisinde kullanıcılara sunumuna ilişkin piyasa faaliyetlerinin şeffaf, eşitlikçi ve istikrarlı biçimde sürdürülmesi için yönlendirme, gözetim ve denetim faaliyetlerinin düzenlenmesini sağlamaktır.”²⁵⁸

2.3.3.3. Suçun Maddi Unsuru

Suçun konusu “sıvı veya gaz halindeki hidrokarbonlarla, hidrokarbon türevi olan yakıtları” yani hidrokarbon bileşiğinin doğal yoldan elde edilmiş ürünleri ile işlem görmüş halidir. Hidrokarbon;

“Bünyesinde sadece Hidrojen ve Karbon elementleri bulunan organik bir bileşimdir. Hidrokarbonlar; katı, sıvı veya gaz halinde bulunabilirler.”²⁵⁹ “Doğal gaz, metan (CH₄), etan (C₂H₆), propan (C₃H₈) gibi hafif moleküler ağırlıklı hidrokarbonlardan oluşan bir karışımdır. Yeraltında yalnız başına veya petrol ile birlikte bulunabilir. Petrol gibi doğal gaz da kayaçların mikroskopik gözeneklerinde bulunur ve kayaç içerisinde akarak üretim kuyularına ulaşır. Doğal gaz, yüzeyde ayrıştırılarak içerisinde bulunan ağır hidrokarbonlar (bütan, pentan vb) uzaklaştırılır.”²⁶⁰

Boru hattı ile taşıma sürecinde boru hattına girmeden veya varış noktasında depolanması söz konusudur. Ancak kanun kapsamında sayılması için boru hattı ile

²⁵⁷ Doğan GEDİK 2018, age. s.258

²⁵⁸ Yargıtay Ceza Genel Kurulu, 2017/512 E. , 2019/38 K.

²⁵⁹ <https://www.botas.gov.tr/Sozluk?Kelime=385> (Erişim tarihi:11.12.2021)

²⁶⁰ <https://www.botas.gov.tr/Sozluk?Kelime=222> (Erişim tarihi:11.12.2021)

taşınması şart değildir.²⁶¹ Örneğin LNG(Sıvılaştırılmış Doğal Gaz)²⁶² yakıtı boru hattı ile taşınmaya elverişli değildir. Bu maddenin taşındığı gemiler veya depolama tesislerinden çalınan yakıt kaçakçılık suçuna konu olabilir. Yine LPG²⁶³ olarak bilinen sıvılaştırılmış petrol gazı bu suça konu olabilir.

Fail suça konu yakıtı “*satışa arz eden, satan, bulunduran, bu özelliğini bilerek ticarî amaçla satın alan, taşıyan veya saklayan*” gerçek kişidir.

Suçla ilişkin eylemlerin “*Her türlü üretim, iletim ve dağıtım hatları dâhil olmak üzere sıvı veya gaz halindeki hidrokarbonlarla, hidrokarbon türevi olan yakıtları nakleden boru hatlarından, depolarından veya kuyulardan kanunlara aykırı şekilde alınan ürünleri*” konu edinmesi gerekir.²⁶⁴

Suçla konu hareketler iki ayrı grupta toplanabilir.²⁶⁵ İlk grup “*boru hatlarından, depolarından veya kuyulardan kanunlara aykırı şekilde alınan*” satışa arz etme, satma ve bulundurma eylemlerinden oluşmaktadır. Kısa süreli bulundurmaların bu kapsamda olmayacağı belirtilmelidir.²⁶⁶ İkinci grup ise “*bu özelliğini bilerek ticarî amaçla*” satın alma, taşıma, saklama eylemlerinden eylemlerinde oluşur.²⁶⁷ Birinci grupta sayılan seçimlik hareketler için kanuni tanımda ticari amaç aranmamışsa da satma, satışa arz etme eylemleri nitelik olarak ticari amaç taşımaktadır.²⁶⁸ Ancak bulundurma eyleminde ticari amaç olmasa bile suç oluşacaktır. Eylemlerin icrası ile suç tamamlanmış olacaktır. Ayrıca bir neticenin gerçekleşmesi gerekmemektedir.²⁶⁹

²⁶¹ Seyfettin ÇİLESİZ 2018, age. s. 395

²⁶² “Doğal gazın depolanması veya SDG tankerleriyle taşınması amacıyla, atmosferik basınçta ve sıcaklığın yaklaşık -162°C’ye düşürülmesi yoluyla sıvılaştırılmış halidir. Doğal gazın hacmi sıvılaştırılma işleminden sonra 600 kat küçülür. SDG’nin bünyesini büyük oranda metan teşkil eder. SDG, dağıtım yapılmadan önce yeniden gazlaştırılır.” <https://www.botas.gov.tr/Sozluk?Kelime=729> (Erişim tarihi:11.12.2021)

²⁶³ “Propanın veya Bütanın veya bunların karışımının, basınç altında ve sıcaklıkdüşürülerek sıvılaştırılması ile elde edilir. LPG, genellikle piyasada “Tüp gaz” olarak isimlendirilir. Tipik kullanım alanları; konutlar, kampingler, karavanlar vb. yerlerdir.” <https://www.botas.gov.tr/Sozluk?Kelime=551> (Erişim Tarihi:27.11.2021)

²⁶⁴ Doğan GEDİK 2018, age. s. 262

²⁶⁵ Seyfettin ÇİLESİZ 2018, age. s.396

²⁶⁶ Mustafa ÖZEN 2015, age. s.202

²⁶⁷ “Petrol boru hattı delinerek 15.900 kg ham petrol hırsızlandıktan sonra taşındığı kamyonun çamura saplanması sonucu söz konusu ham petrolün kollukça yakalanması şeklindeki eylemin, hattın delinip petrolün alınması aşamasında hırsızlık ve mala zarar verme suçlarını oluşturduğu gibi alınan petrolün alındığı yerden yakalandığı yere kadar belirli bir mesafe ticari kasıtlı taşınması ve bu süre zarfında yakalanana kadar bulundurulması aşamasında bu petrolün vergilendirilmemiş olması nedeniyle ayrıca kaçakçılık suçunu oluşturduğu ve sanıkların hukuki durumlarının buna göre belirlenmesi gerektiği”(Yargıtay 7. Ceza Dairesi. 30/11/2016 T. 2014/29007 E. 2016/10846 K.)

²⁶⁸ Doğan GEDİK 2018, age. s.265

²⁶⁹ Mustafa ÖZEN 2015, age. s. 205

2.3.3.4. Suçun Manevi Unsuru

“Satışa arz etme, satma ve bulundurma” eylemlerinde herhangi bir özel kast aranmazken bilme ve isteme unsuru kastın varlığı için yeterlidir. Ancak “satın alma, taşıma, saklama” eylemlerinde ticari amaçla hareket etme saiki aranmaktadır.²⁷⁰ Dolayısıyla ekonomik olarak sadece kullanıma özgülendiği anlaşılan bir akaryakıtın satın alınması bu madde kapsamında kaçakçılık suçu teşkil etmez. Suçu oluşturan bütün eylemlerde failin suça konu eşyanın “*boru hatlarından, depolarından veya kuyulardan kanunlara aykırı şekilde alınan*” bir eşya olduğunu bilmesi gerekmektedir. Aksi halde TCK’nın 30’uncu maddesi kapsamında hata hükümleri söz konusu olacaktır.

2.3.3.5. Suçun Özel Görünüş Şekilleri

Suçun sırf hareket suçu olmasından kaynaklı olarak teşebbüse elverişli olmadığı ifade edilse²⁷¹ de satışa arz etme ve bulundurma dışındaki seçimlik hareketler teşebbüse elverişlidir.²⁷² Eşyanın fiyatının öğrenilmeye çalışılması teşebbüs anlamına

²⁷⁰ “Ticari amaç birçok kaçakçılık suçunda aranan bir manevi unsur olup öğretilde bu konuda; “Ticari amaç maddi menfaat elde etmek amacıdır. Ticaret maddi kazanç için yapılan faaliyettir. Failin amacı kazanç dışında amaç ise maddi unsuru eksik kalacaktır.” (Erdener Erdener YURTCAN 2019, Yeni Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Şerhi, Beta Yayınları, İstanbul, 2007, s.21); “Bu suç düzenlemesinde kast, özel kasttır. Bu nedenle, bu suç düzenlemesi ancak özel kastla işlenebilir. Bu özel kast, faildeki ticari amacı ifade eder. Fail, suç teşkil eden seçimlik hareketleri, ticari amaçla (saikle) işlemesi gerekir. Eğer, failde ticari amaç bulunmuyorsa, bu suç oluşmayacaktır. Bu nedenle, bu seçimlik hareketin kişisel kullanımlar için yapılması bu suçu oluşturmayacaktır.” (Mustafa Mustafa ÖZEN 2015, 5607 sayılı Kaçakçılık Kanununda Düzenlenen Suçlar, Adalet Yayınevi, 1.Bası, Ankara, 2015, s.98); “Yurda kaçak olarak sokulmamış ancak yeterli veya hiç marker içermeyen akaryakıtın, ticari amaçla üretilmesi, bulundurulması, nakledilmesi satışa arz edilmesi, satılması ve markersiz olma özelliği bilinerek ticari amaçla satın alma hareketlerinin fail tarafında bilerek ve istenerek yapılması halinde manevi unsur gerçekleşmiş olacaktır. Ticari amaç gözetmeden kendi ihtiyacı için akaryakıt üreten, nakleden, bulunduran veya satın alan kişinin bu fiillerinde kasten hareket ettiği kabul edilemez. Bir olayda manevi unsurun gerçekleşip gerçekleşmediği, somut olayın tüm özellikleri, ele geçen eşyanın miktar ve değeri ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun, ceza sorumluluğunun şahsiliğini, kastı, taksiri, ceza sorumluluğunu kaldıran veya azaltan nedenleri düzenleyen 20–34. madde hükümleri birlikte değerlendirilerek belirlenmelidir.” (Seyfettin Seyfettin ÇİLESİZ 2018, İçtihatlı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Açıklaması, 5. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018, s. 376-377); “Ticari amaç olması için, belli bir uğraşın sonunda maddi bir menfaat gereklidir. Kazanç dışında başka bir amaç varsa belirtilen suç oluşmayacaktır. Örneğin, fail acıyarak yardım etmek veya korumak amacıyla belirtilen fiilleri işlerse bu takdirde koşulları çerçevesinde iştirak iradesi araştırılacaktır. Kişisel kullanım veya tüketim çerçevesinde yapılanlar suç kapsamında değerlendirilmemektedir.” (Dilara Şahin, 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunundaki İthalat Kaçakçılığı Suçları ve Kabahatler, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2011, s.68); “Kendisinin kişisel kullanım ve tüketimi için kaçak eşyanın satın alınması, saklanması, taşınması hareketleri kasten işlense dahi bu suç oluşmayacaktır” (Selçuk Selçuk BÜTÜN 2008, 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Kapsamında Gümrük Kaçakçılığı Suçları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli, 2008, s.70) şeklinde görüşler ileri sürülmüştür.” (Ceza Genel Kurulu, 2017/512 E. , 2019/38 K.)

²⁷¹ Doğan GEDİK 2018, age. s.270, Mustafa ÖZEN 2015, age. s.202

²⁷² Seyfettin ÇİLESİZ 2018 age. s. 397

gelmeyecek ancak elverişli icra hareketlerine girişildiği için nakil aşamasında yakalanma teşebbüs olarak kabul edilecektir.

Suçta iştirak şeklinin belirlenmesi açısından TCK'nın 37 ila 40'ıncı maddelerine göre değerlendirme yapılacaktır. 5607 sayılı KMK'nın 4/6'ıncı maddesinde düzenlenmiş olan özel iştirak şeklinin bu suç bakımından da yer bulacağı kuşkusuzdur.

Bu suç açısından içtima konusu TCK'nın 42, 43 ve 44'üncü maddelerine göre değerlendirilecektir. İnceleme konusu suç TCK'nın 142/3 maddesine göre "Hırsızlık" suçu ile de ilgilidir. Buna göre; "...sıvı veya gaz hâlindeki enerji hakkında ve bunların nakline, işlenmesine veya depolanmasına ait tesislerde işlenmesi halinde, beş yıldan oniki yıla kadar hapis cezasına..." şeklinde işlenen suçta konu eşya daha sonra satma, satın alma vd. eylemlere konu edilmektedir. Bu aşamada "mala zarar verme" suçu da işlenebilmektedir. Boru hatlarından veya depolama tesisinden akaryakıtı çalan kişi devamında bunu satışa arz ederse her iki suçtan yani TCK'nın 142/3 ve 5607 sayılı Kanununun 3/14 maddelerindeki suçlardan ayrı ayrı cezalandırılacaktır.

2.3.4. Lisansa Esas Teşkil Eden Belgelerde Belirlenenlere Aykırı Olarak Sabit Ya Da Seyyar Tank, Düzenek Veya Ekipman Bulundurma Suçu

2.3.4.1. Genel Olarak

5607 sayılı kanunun 3'üncü maddesinin 14'üncü fıkrası ile bu suç ihdas edilmiştir. "(14) Kaçak akaryakıt veya sahte ulusal marker elde etmeye, satmaya ya da herhangi bir piyasa faaliyetine konu etmeye yarayacak şekilde lisansa esas teşkil eden belgelerde belirlenenlere aykırı olarak sabit ya da seyyar tank, düzenek veya ekipman bulunduranlar iki yıldan beş yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır."

28.03.2013 tarih ve 6455 sayılı kanunla PPK'dan alınarak KMK'ya eklenen bu hükümlerle birlikte 5015 sayılı PPK'nın 4/4-1 bendine "(Ek: 28/3/2013-6455/37 md.) Kaçak akaryakıt veya sahte ulusal marker elde etmeye, satmaya ya da herhangi bir piyasa faaliyetine konu etmeye yarayacak şekilde lisansa esas teşkil eden belgelerde belirlenenlere aykırı olarak sabit ya da seyyar tank, düzenek veya ekipmanı bulundurmamak," hükmü eklemiştir.²⁷³ PPK'nın 19/1-a-3 bendine göre ise bu fiil

²⁷³ "Bugüne kadar tesislerde yapılan denetimlerde; yerleşim planına aykırı olacak şekilde kaçak ve kayıt dışı satış yapılmak amacıyla röle, kumanda, kumanda alıcısı gibi düzenekler ile gizli tank ve boru hatları bulundurulduğu tespit edilmiştir. Bu tür sahte düzeneklerin akaryakıt kaçakçılığında

kabahat olarak cezalandırılmıştır. Görüleceği üzere 5607 sayılı kanununun 3/14 maddesi ile 5015 sayılı kanununun 4/4-1 maddesi aynı fiilleri biri suç diğeri kabahat olacak şekilde yaptırım altına almıştır.²⁷⁴ Fikrimizce 5607 sayılı kanundaki düzenleme gereksiz olmuştur. Zira kaçak akaryakıtın bulundurulması, ulusal markerin izinsiz üretilmesi gibi filler zaten kanunda suç olarak sayılmıştır. Bu amaçlara dönük olarak sabit ya da seyyar tank, düzenek veya ekipmanı bulundurma eylemi ise 5015 sayılı kanunda kabahat olarak düzenlenmiştir.²⁷⁵ Bu durumda Kabahatler Kanununun 15/3 fıkrası gereğince “*Bir fiil hem kabahat hem de suç olarak tanımlanmış ise, sadece suçtan dolayı yaptırım uygulanabilir.*” hükmü gereğince sadece 5607 sayılı kanunun 3’üncü maddesinin 14’üncü fıkrasına göre faiz cezalandırılacaktır.

2.3.4.2. Korunan Hukuki Değer

Kanun koyucu, bu suçla EPDK’nın vermiş olduğu lisanslar çerçevesinde hareket eden ve ticari faaliyetlerini yürüten işletmelerin yasal olan bu faaliyetlerinde daha fazla gelir elde etme adına lisansa aykırı eylemlere girişmesini engellemek istemektedir. Çünkü bu tür eylemler kaçak akaryakıtın piyasaya sürülmesini kolaylaştırmaktadır. Dolayısıyla bütün kaçakçılık suçlarında olduğu gibi mali yararlar yanında piyasada adil rekabet ortamının sağlanması korunan hukuki değerdir.

2.3.4.3. Suçun Maddi Unsuru

Suçta konu eşya işletmeci tarafından alınan lisansın dayanağı belge ve düzenlemelere aykırı olarak kurulan sabit veya seyyar tank, düzenek ya da ekipmandır. 5015 sayılı PPK’nın “tanımlar” kenar başlıklı 2’inci maddesinde “*Lisans: Bu Kanuna göre gerçek ve tüzel kişilere piyasada faaliyet gösterebilmeleri için Kurul tarafından izin verildiğini gösterir belgeyi,... ifade eder.*” şeklinde tanımlanmıştır. Kurul tarafından verilen lisans yürütülecek faaliyetlerde kullanılacak tank ve ekipman sayısı, büyüklüklerine ilişkin düzenlemelere uyulması taahhüdüne bağlı olarak verilmektedir. Örneğin 5015 sayılı PPK’nın 5/4 maddesinde “*Rafinerici lisansı sahipleri, tesislerindeki ham petrol, ara ürün, akaryakıt harici ürün ve akaryakıt tankları ile yurt içi ve yurt dışı satış tanklarını lisanslarına işletmek ve tankların kullanımına ilişkin*

kullanımının önlenmesi amacıyla gerekli düzenleme yapılmıştır.”(6455 s. K. 37’inci maddenin gerekçesi)

²⁷⁴ Yusuf ERGİN 2019, age. s.152

²⁷⁵ Doğan GEDİK 2018, age. s.281, Seyfettin ÇİLESİZ 2018, age. s.400

bilgileri Kuruma bildirmekle yükümlüdürler. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Gelir İdaresi Başkanlığının görüşü alınarak Kurum tarafından çıkarılan yönetmelik ile belirlenir.” rafinerici lisans sahiplerinin yeni ekipmanlarını lisanslarına işletmek zorunda olduklarını belirtilmiştir. Ekipman ve düzenden anlaşılması gereken akaryakıt veya ulusal markeri elde etme, satma eylemlerinde depolama, nakletme, iletmeye yarayan her türlü tank, boru hattı, röle, kumanda, kumanda alıcısı vb. aletlerdir. Yargıtay’ın bu konudaki açıklaması şu şekildedir; “5607 sayılı Yasanın 3/14. madde fıkrasında tanımlanan suçun konusunu oluşturan eşya, Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu’ndan alınan izin belgesine (lisansa) esas teşkil eden belgelerde belirlenenlere aykırı olarak yapılan ya da bulundurulan sabit veya seyyar tank, düzenek yahut ekipmanlardır.”²⁷⁶

Mezkur suçun söz konusu olabilmesi için ortada bir lisansın varlığı gerekir.²⁷⁷

“Yukarıda açıklanan nedenlerle, sanığın işlettiği lokantanın eklentisi konumundaki odanın içerisinde yer alan düzenden markersız akaryakıt satılması şeklinde gerçekleşen olayda, suça konu kaçak akaryakıtın ticari amaçla bulundurulduğu yerin Enerji Piyasası Düzenleme Kurulundan lisans alınması zorunlu olan bir işyeri vasfında olmadığı, keza dosya kapsamına göre lisansa teşkil eden belgelerde belirlenenlere aykırı olarak yapılan ya da bulundurulan bir seyyar tank, düzenek veya ekipmanın da bulunmadığı anlaşılmalı, sanığın üzerine yüklenen 5607 sayılı Yasanın 3/14. maddesinde düzenlenen suçun yasal Unsurunun oluşmadığı gözetilmeksizin atılı suçtan beraati yerine yazılı şekilde mahkûmiyetine karar verilmesi,”²⁷⁸

Bu suça konu fiiller bu lisans kapsamında faaliyet yürüten herkes tarafından işlenebileceği için konumuna göre müşterek faillik veya şeriklik söz konusu olabilir.²⁷⁹

Bahsi geçen suçta eylem “bulundurma” dır. Bulundurma, “Var olmasını, hazır bulunmasını sağlamak” anlamına gelir. Bu eylemin özelliği “Kaçak akaryakıt veya sahte ulusal marker elde etmeye, satmaya ya da herhangi bir piyasa faaliyetine konu etmeye yarayacak şekilde” olmasıdır. Kanun koyucunun bu fıkradaki emeli lisans

²⁷⁶ 7. Ceza Dairesi 2020/6428 E. , 2021/11141 K.

²⁷⁷ “sanık ...'in işlettiği ... Petrol İstasyonunda olay günü yapılan aramada tespit edilen 1 ve 4 numaralı tankların ... Kurulu'ndan alınan lisansa esas teşkil eden belgelere aykırı olup olmadığının tespiti için keşif yapılarak bu hususta bilirkişi raporu aldırılmadan eksik inceleme ile yazılı şekilde sanığın beraatine karar verilmesi, BOZMA” (7. Ceza Dairesi 2015/19935 E. , 2016/9097 K.)

²⁷⁸ 7. Ceza Dairesi 2019/8527 E. , 2020/2249 K.

²⁷⁹ Doğan GEDİK 2018, age. s.285

sahibi kuruluşların lisansa aykırı ekipman bulundurmasının önüne geçmektir. Yoksa kaçak akaryakıt bulundurma veya satma bu fıkroda cezalandırılmamaktadır.

2.3.4.4. Suçun Manevi Unsuru

Suçun kanuni tanımındaki unsurların bilinmesini ve isteyerek icra edilmesini ifade eden manevi unsur bu suç bakımından genel kast olarak söz konusu olabilir. Lisans sahibi kendisine EPDK tarafından verilen lisansın kapsamını bilmesine rağmen “Kaçak akaryakıt veya sahte ulusal marker elde etmeye, satmaya ya da herhangi bir piyasa faaliyetine konu etmeye yarayacak” nitelikteki ekipmanı işyerine kurmuşsa bu suç konusunda kastının var olduğu düşünülebilir. Ancak bu işyerinde çalışan ve ekipmanın kurulmasında rol oynamış bir çalışanın kastının varlığı araştırılmalıdır. Suçun kast dışında taksirli hali yaptırım altına alınmamıştır.

2.3.4.5. Suçun Özel Görünüş Şekilleri

Bu suç şeklinin sırf hareket suçu olduğu ve teşebbüsün söz konusu olmayacağı ifade edilmiştir.²⁸⁰ Ancak suça konu olabilecek tank ve diğer elverişli ekipmanların kurulması aşamasında lisans sahibinin yakalanması halinde suça teşebbüs söz konusudur.²⁸¹ Bu durumda kanun koyucu hazırlık hareketlerini suç haline getirmiştir.

Bahsi geçen suçun failinin lisans sahibi olacağı göz önüne alındığında lisans sahibi dışındaki kişilerin konumu azmettiren veyahut yardım eden olarak belirlenecektir. Ancak lisans sahibi kişiden daha fazla hareketler üzerinde filli hakimiyeti bulunan kişinin de lisans sahibi olmasa da asli fail olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Örneğin lisansı kardeşinin adına alınmış olan ancak suça konu ekipmanı kuran ve fiiliyatta petrol istasyonunu işleten kişi de bu suçun asli failidir.²⁸²

“Kaçak akaryakıt veya sahte ulusal marker elde etmeye, satmaya ya da herhangi bir piyasa faaliyetine konu etmeye yarayacak şekilde lisansa esas teşkil eden belgelerde belirlenenlere aykırı olarak sabit ya da seyyar tank, düzenek veya ekipman bulundurma” suçunda bahsi geçen ekipmanı bulunduran ve aynı zamanda kaçak akaryakıtı satan ya da üreten kişinin fiili akaryakıtın niteliğine bağlı olarak 10, 11, 12, 13, veya 15’inci fıkra kapsamında suç olabilecektir. Bu durumda bu suçlarla 14’üncü

²⁸⁰ Seyfettin ÇİLESİZ 2018, age. s. 402

²⁸¹ Doğan GEDİK 2018, age. s.292

²⁸² Yusuf ERGİN 2019, age. s.256

fıkra arasında bileşik suç hükümlerinin uygulanması gerektiği savunulmaktadır.²⁸³ Yargıtay 7. Ceza Dairesi söz konusu durumda ayrı ayrı eylemlerin ortaya çıktığını ve aynı neviden fikri içtima kuralının uygulanmayacağını vurgulamıştır. “*ticari amaçla kaçak akaryakıt bulundurmak ve lisansa esas teşkil eden belgelerde belirlenenlere aykırı olarak sabit ya da seyyar tank bulundurmanın ayrı eylemler olduğu, bu nedenle olaya TCK'nun 44. maddesinin uygulanmasının da mümkün olmadığı gözetilmeksizin... BOZULMASINA*”²⁸⁴

2.3.5. Yetkisiz Ulusal Marker Üretme, Satışa Arz Etme, Satma, Yetkisiz Kişilerden Satın Alma, Kabul Etme, Nakletme Veya Bulundurma Suçu

2.3.5.1. Genel Olarak

5607 sayılı KMK'nın 3'üncü maddesinin 15'inci fıkrası “*Ulusal markeri yetkisiz olarak üreten, satışa arz eden, satan, yetkisiz kişilerden satın alan, kabul eden, bu özelliğini bilerek nakleden veya bulunduranlar, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Ulusal markerin kimyasal özelliklerini taşımasa bile, bu madde yerine kullanılmak amacıyla üretilen kimyasal terkipler hakkında da bu fıkra hükmü uygulanır.*” şeklindedir. 5015 sayılı PPK'nın 18'inci maddesine göre;

“Yurt içinde pazarlanacak akaryakıtta veya akaryakıtla harmanlanan ürünlere rafineri çıkışında veya serbest dolaşıma girişinde rafinericilerce ve dağıtıcılarca Kurumun belirleyeceği şart ve özellikte ulusal marker eklenir. Biyoyakıt ilk üretim merkezleri ile tasfiye edilecek akaryakıt için ulusal marker ekleme noktaları Kurum tarafından belirlenir. Ulusal marker ekleme işlemleri Kurumca yetki verilen bağımsız gözetim firmalarının nezaretinde Kurumun belirleyeceği usul ve esaslara göre yapılır. Ulusal marker ekleme işlemlerinde meydana gelecek usulsüzlüklerden lisans sahibi ile bağımsız gözetim firmaları müştereken sorumludur.”

Ulusal marker, akaryakıtta gümrük girişinde, rafineri çıkışında veya elde edilmiş kaçak akaryakıtta eklenen ve akaryakıtın niteliğini bozmayan bir nevi akaryakıtın kimliği olma özelliği taşıyan formüle edilmiş kimyasal üründür. Ulusal marker uygulaması 2007'den beri ülkemizde yürütülmektedir. Bu ürünün üretimi

²⁸³ Seyfettin ÇİLESİZ 2018, age. s.403

²⁸⁴ 7. Ceza Dairesi 2018/13023 E. , 2021/3874 K.

EPDK gözetimi altında TÜBİTAK Ulusal Metroloji Enstitüsü tarafından yapılmaktadır.²⁸⁵

2.3.5.2. Korunan Hukuki Değer

Uygulandığı tarihten beri kayıt dışı akaryakıtın ekonomik faaliyetlerde kullanımını büyük ölçüde azaltan ulusal marker uygulamasının işleyebilmesi için üretiminin tek elden yapılması gerekmektedir. Aksi halde üretilen marker kaçak akaryakıtta eklenecek ve kaçakçılığın tespiti imkânsız hale gelecektir. Devletin toplaması gereken vergiler azalacak, rekabet ortamı zedelenecek, kayıt dışı ekonomi oluşacaktır. Dolayısıyla ulusal markerin izin alınmadan üretilmemesi gerekmektedir.

2.3.5.3. Suçun Maddi Unsuru

Suçun konusu olarak kimyevi bir formülden elde edilen ulusal marker çalışmanın birinci bölümünde açıklanmıştır. Suça konu olabilmesi için yetkisiz üretilen markerin TÜBİTAK tarafından üretilen markerle aynı kimyasal özellikleri taşıması aranmamaktadır. Ulusal marker yerine kullanılmak amacıyla üretilen benzeri ürünler de suçun konusunda dâhildir.

Suçla ilişkin eylemler iki grupta incelenebilir.²⁸⁶ İlk olarak;

- Üretme,
- Satışa arz etme,
- Satma,
- Yetkisiz kişilerden satın alma ve kabul etme,

İkinci olarak; Bu özelliğini bilerek,

- Nakletme,
- Bulundurma

Fiillerinin icra edilmesi gerekir. Suç, seçimlik hareketlerden oluşan herkes tarafından işlenebilecek sırf hareket suçudur.²⁸⁷

Ulusal marker EPDK ile TÜBİTAK Ulusal Metroloji Enstitüsü arasındaki işbirliği ile üretilmektedir.²⁸⁸ Akaryakıt kaçakçılığının önlenmesi açısından üretim konusundaki bu teknik bir zarurettir. Bu suçla konu olacak şekilde ulusal markeri

²⁸⁵<https://www.ume.tubitak.gov.tr/tr/projeler/akaryakitlar-icin-ulusal-marker-sisteminin-gelistirilmesi-ve-surekli-guncellenmesi-epdk> (Erişim Tarihi: 13.11.2021)

²⁸⁶ Erdener YURTCAN 2019, age. s.124, Yusuf ERGİN 2019, s.157

²⁸⁷ Doğan GEDİK 2018, age. s.303

²⁸⁸<https://www.ume.tubitak.gov.tr/tr/projeler/ulusal-marker-etken-maddeleri-ve-stok-cozeltisinin-srmlerinin-hazirlanmasi>

üreten kişinin ulusal marker yerine kullanmak amacıyla “kimyasal bir terkip” üretmesi gerekir. Satışa arz etme bu konudaki icabın ortaya konulması ile satma ise bir bedel karşılığı devirle ortaya çıkar. Satın alma ve kabul etme hareketlerinde failin satın aldığı kişinin ulusal markeri satmaya yetkisinin olmadığını bilmesi gerekmektedir. Yetkisiz üretilen ulusal markeri nakleden veya bulunduran kişinin bu özelliğini bilmesi gerekir.²⁸⁹

Ulusal marker uygulamasının kullanılarak işlenebilecek suçlarda bu maddenin yetersiz kaldığı kanaatindeyiz. Zira akaryakıtta eklenecek ulusal markeri asgari sınırdan tutup marker artırımını sağlayarak artan markerin kaçak akaryakıtta katılması suretiyle kaçakçılık yapıldığı görülmektedir. Ancak bu kapsamda yapılmış bir düzenleme bulunmamaktadır.²⁹⁰

2.3.5.4. Suçun Manevi Unsuru

TCK'nın 21'inci maddesinin 1'inci fıkrasında kast, “*Suçun oluşması kastın varlığına bağlıdır. Kast, suçun kanuni tanımındaki unsurların bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesidir*” şeklinde tanımlanmıştır. Öncelikle suçun haksızlık niteliğine ilişkin unsurların fail tarafından bilinmesi gerekir. Kastı asıl olarak ortaya koyan özellik “isteme” dir. Failin icra ettiği fiilleri istemesi veya ortaya çıkacak neticeyi istemesi gerekir. Fail sahip olduğu bilgiyi istemelidir.²⁹¹ Ulusal marker üretme azminde olan bir kişi ne maksatla kullanıldığını da bilmektedir. Bu bilme suç açısından kastının varlığını da gösterir. Satın alan kişinin ulusal markerin yetkisiz üretildiğini bilmesi gerekmektedir. Satan ve satışa arz eden için özel bir kast öngörülmemiş iken bulunduran ve taşıyanın ulusal markerin bu özelliğini bilmesi gerekir. Kimyevi olarak ulusal marker niteliğine haiz olmasa da bu amaçla üretilen maddeyi üreten, satan, satışa arz eden, satın alan, yetkisiz ulusal marker olarak üretildiğini bilerek nakleden veya bulunduran da yukarıda bahsi geçen kastı taşıdıkları sürece suçun manevi unsuru oluşacaktır.²⁹²

2.3.5.5. Suçun Özel Görünüş Şekilleri

²⁸⁹ Yusuf ERGİN 2019, age. s.157

²⁹⁰ Türkiye’de Alkollü İçecek, Sigara, Tütün. Akaryakıt Ve Cep Telefonlarının Yasa Dışı Ticaretinin Analizi, Bahçeşehir Üniversitesi Ekonomik Ve Toplumsal Araştırmalar Merkezi, Nisan 2021, s.50

²⁹¹Mahmut GÖKPINAR (2008) “*Ceza Sorumluluğunun Temeli: “Kast”* Türkiye Barolar Birliği Dergisi 79, s.214

²⁹² Doğan GEDİK 2018, age. s.312

Bu suça teşebbüs TCK'nın 35 ve 36'ncı maddelerine göre değerlendirilecektir. Teşebbüs aşamasında kalmış olan fiiller tamamlanmış gibi cezalandırılacaktır.(m.3/21) Satışa arz etme ve bulundurma hareketleri dışında kalan eylemler teşebbüse elverişlidir.²⁹³ Failin suça ilişkin eylemlere girişip girişmeyeceğine dair henüz bir netliğin oluşmadığı aşamada örneğin bazı kimyevi ürünleri temin ettiği dönemde hazırlık hareketlerine girişildiği ancak icranın başlamadığı kabul edilmelidir.²⁹⁴ Dolayısıyla suça teşebbüs de söz konusu değildir.

Kaçakçılık fiillerini önlemek, izlemek ve araştırmakla görevli olup da bu suçun işlenmesine kasten göz yuman kişi işlenen suçun müşterek faili olarak sorumlu tutulacaktır. Ulusal markerin aynı suç işleme kararı kapsamında birden fazla kez işlenmesi halinde zincirleme olarak suç işlendiğinin kabulü gerekir.²⁹⁵ Bu suçun "belgede sahtecilik yapılarak" işlenmesi halinde gerçek içtima, failin tek bir eylemi KMK'nın 3'üncü maddelerinin fıkralarına göre birden fazla suçun kanuni tanımı ile uyuşuyorsa bu halde fikri içtima kuralı uygulanacaktır.

2.4. TÜTÜN VE ALKOLLÜ İÇKİYE İLİŞKİN KAÇAKÇILIK SUÇLARI

2.4.1. Bandrol, Etiket, Hologram, Pul, Damga Veya Benzeri İşaretlerin Taklitlerini İmal Etme Veya Ülkeye Sokma İle Bunları Bilerek Bulundurma, Nakletme, Satma Suçu

2.4.1.1. Genel Olarak

5607 sayılı KMK'nın 3/16 maddesi, "*Tütün mamulleri, makaron, yaprak sigara kâğıdı, etil alkol, metanol ve alkollü içkilerin ambalajlarına kamu kurumlarınca uygulanan bandrol, etiket, hologram, pul, damga veya benzeri işaretlerin taklitlerini imal eden veya ülkeye sokanlar ile bunları bilerek bulunduran, nakleden, satan ya da kullananlar üç yıldan altı yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.*" şeklindedir. 4733 sayılı kanunun 8'inci maddesinin 3'üncü fıkrasında düzenlenmiş olan bu suç 6545 sayılı kanunla KMK'ya aktarılmıştır. 7255 sayılı Kanunun 28'inci maddesiyle daha önce madde kapsamında olmayan "*makaron, yaprak sigara kâğıdı*" ürünleri suç kapsamına alınmıştır.

²⁹³ Seyfettin ÇİLESİZ 2018, age. s.407

²⁹⁴ Murat AYDIN 2011, Devrim(2016), "Suça Teşebbüs." Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 55.1, s.92

²⁹⁵ Doğan GEDİK 2018, s.315

“Bandrol, etiket, hologram, pul, damga veya benzeri işaretlerin” tanımı, kullanılmasının zorunlu olduğu durumlar, istisnai haller, taleplerin değerlendirilmesi, bandrol ve etiketlerin basılması, kullanımı, Ürün İzleme Sisteminin(ÜİS) kurulması ve işletilmesi gibi konular altı farklı tebliğde düzenlenmişti. Hazine ve Maliye Bakanlığınca 11 Eylül 2020 tarihinde 31241 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “Tütün Mamulleri, Makaron, Yaprak Sigara Kâğıdı Ve Alkollü İçkilerde Ürün İzleme Sistemi Uygulama Genel Tebliği” bu konudaki dağınıklığı 7’nci maddesi ile ortadan kaldırmıştır.²⁹⁶ Bu husustaki ayrıntılar aşağıda incelenecektir.

2.4.1.2. Korunan Hukuki Değer

Vergi güvenliğini korumak maksadıyla “tütün mamulleri, makaron, yaprak sigara kâğıdı ile alkollü içkilerin” ambalajlarında bir takım özel etiket ve işaretler kullanılmaktadır. Kanun koyucu KMK’da bu uygulamanın amacına uygun bir şekilde devam etmesi için özel işaret ve etiketlerin sahte olarak üretilip kaçak eşyalara yapıştırılmasının önüne geçmek istemiştir. Zira 16’ncı fıkra ile cezalandırılan fiillerin ika edilmesi ile piyasa dengesi bozulmakta, vergi ödenmemekte devlet hazinesi zarara uğratılmaktadır.

2.4.1.3. Suçun Maddi Unsuru

Suçun kanuni tanımında sayılan unsurların anlaşılabilmesi için öncelikle bir takım tanımlamaların yapılması gerekmektedir. Madde metninde geçen kamu kurumlarından kasıt ilgisine göre Hazine ve Maliye Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığı ve Gelir İdaresi Başkanlığıdır.

Bu konuda tanımlamaların yapıldığı Tütün Mamulleri, Makaron, Yaprak Sigara Kâğıdı ve Alkollü İçkilerde Ürün İzleme Sistemi Uygulama Genel Tebliğine göre;

“**Bandrol:** Bu Tebliğ kapsamında özel etiket ve işaret kullanma zorunluluğu getirilen ürünlerin üzerine yapıştırılacak olan taklit edilemez nitelikteki, açık güvenlik unsurları çıplak gözle, gizli güvenlik özel denetim cihazlarıyla tespit edilebilir özelliklere sahip olan kıymetli damga niteliğindeki kâğıttır. **Bandrol/Kod/Kodlanmış Etiket Uygulanması:** Ürün İzleme Sistemi kapsamında bandrol, kod ve kodlanmış etiketlerin

²⁹⁶ <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/09/20200911-6.htm>

tütün mamulleri, makaron, yaprak sigara kâğıdı, alkollü içki ürünlerinin üzerine yapıştırılması/basılması ve aktivasyon işlemlerinin yapılmasıdır.”

Ürün İzleme Sistemi ise “*Vergi Usul Kanununun mükerrer 257 nci maddesi kapsamında vergi güvenliğini sağlamak amacıyla kullanılmasına zorunluluk getirilen özel etiket ve işaretlerle ürünlerin etiketlenmesi/işaretlenmesi, etiketlenen/işaretlenen ürün bilgilerinin kurulan veri merkezine aktarılması ve özel denetim cihazlarıyla saha denetimine imkân sağlanması işlemlerinin bütünüdür.*” şeklinde tanımlanmıştır.

01.03.2019 tarih, 30701 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Tütün Mamullerinin Üretim Şekline, Etiketlenmesine Ve Denetlenmesine İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”te tütün mamulü, “*Tütünün tamamen veya kısmen hammadde olarak kullanılması ile üretilen, tüttürme yoluyla içme, burna çekme, emme ya da çiğneme amaçlı tüm ürünleri,*” şeklinde tanımlanmıştır.²⁹⁷

29044 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Makaron Üretimi Ve Ticaretine İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’te makaron, “*Sarmalık kıyılmış tütün mamulü tüketiminde kullanılan içi boş sigara tüpünü...ifade eder*” şeklinde tanımlanmıştır. Yaprak sigara kâğıdı, “*Sarmalık kıyılmış tütün mamulü tüketiminde kullanılan kâğıdı,*”²⁹⁸ Alkollü içki, “*Etil alkol, metanol ve alkollü içkileri,*”²⁹⁹ etil alkol içki yapımında kullanılırken metanol sanayide kullanılan bir alkol çeşididir.

“*Tütün mamulleri, makaron, yaprak sigara kâğıdı, etil alkol, metanol ve alkollü içkilerin*” ambalajlarında kullanılacak özel işaret ve etiketler (bandrol, etiket, hologram, pul, damga vb.) Darphane tarafından belirli bir güvenlik ve gizlilik prosedürüne uygun olarak basılır ve üreticiler ile ithalatçılara teslim edilir.

İlk olarak; kanunda sayılan özel işaret ve etiketlerin “*Tütün mamulleri, makaron, yaprak sigara kâğıdı, etil alkol, metanol ve alkollü içkilere*” uygulanmakta olması gerekmektedir. Bu ürünler dışındaki bir ürün için bandrol uygulaması olsa dahi suç oluşmayacaktır.³⁰⁰ Zira KMK bu ürünleri sınırlı sayı ilkesine bağlı olarak ortaya koymuştur. Söz konusu suça konu olacak maddeler yorum yoluyla genişletilemez. Fakat taklit edilecek özel işaret ve etiketler konusunda herhangi bir sınırlandırma

²⁹⁷ <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/03/20190301-5.htm>

²⁹⁸ <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/10/20161025-9.htm>

²⁹⁹ [resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/11/20131114-3.htm](https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/11/20131114-3.htm)

³⁰⁰ “*Ele geçen etiketlerin 4733 sayılı kanunda belirtildiği üzere "kamu kurumlarınca uygulanan" etiket kapsamında olup olmadığı, bu bağlamda T. T. veya ilgili kurumlarca üretilen, ürettirilen ürünler kapsamında olup taklit ürün olup olmadığı araştırılmaksızın, konusunda uzman olmayan bilirkişi raporuna dayanılarak eksik inceleme ile yazılı şekilde karar verilmesi*” (7. Ceza Dairesi, 2013/1280 E. , 2014/18085 K.)

yoktur.³⁰¹ Taklit edilen işareti veya etiketin ilgili kamu kurumlarınca ÜİS'te kullanılması yeterlidir.

İkinci olarak; mevzuatımızca basımı ve dağıtımını yetkili kurumların tekeline verilmiş olan özel işaret ve etiketlerin taklitlerini,

- İmal etme,
- Ülkeye sokma,
Bunları Bilerek,
- Bulundurma,
- Nakletme,
- Satma,
- Kullanma³⁰² gibi eylemlere konu edilmesi gerekir. Bahsi geçen eylemleri icra eden herkes suçun faili olabilir. Suç, seçimlik hareketli bir suçtur. Sahte olarak imal etme dışındaki diğer tüm eylemlerde suça konu eşyanın sahte olması gerekmektedir.³⁰³

2.4.1.4. Suçun Manevi Unsuru

Suç kapsamında sayılan tütün mamulleri, alkollü içkiler vb. ürünlere münhasıran üretilmiş bandrol ve etiketleri sahte üretme, ülkeye sokma, sahteliğini bilerek bulundurma, satma veya kullanma suçları, bilme ve isteme unsurlarının bir araya gelmesi ile oluşur. Failin genel kast sahibi olması yeterlidir. Kullanma, bulundurma, satma ve kullanma gibi eylemlerde failin işaret veya etiketin sahte olarak üretildiğini bilmesi gerekir. Suç açısından kanun koyucunun ticari amaç özel kastını şart koşmadığı açıktır.³⁰⁴

2.4.1.5. Suçun Özel Görünüş Şekilleri

³⁰¹ Erdener YURTCAN 2019, age. s.126

³⁰² "Hakkındaki beraat hükmünün onanmasına karar verilen ...'ın işletmekte olduğu Büfe isimli iş yerinde vergi dairesi görevlilerince cihazla yapılan bandrol denetiminde San. ve Tic. Ltd. Şirketine ait olduğu tespit edilen 10 adet votka üzerindeki bandrolün okunamadığı ve taklit bandrol olduğunun tespiti üzerine suç tarihinde anılan şirketin yetkilisi olduğu tespit edilen sanık ... hakkında 5607 sayılı Yasaya muhalefet suçundan açılan davada; ... hakkında yapılan yargılama esnasında alınan bilirkişi raporu ve beyanına göre bandrollerin sahte olduğunun ve ilk bakışta sahteliği anlaşılamayacak türden olup işgal kabiliyetlerinin bulunduğu belirlendiğinin ve sanığın suç tarihinde anılan şirketin yetkilisi olduğunun anlaşılması karşısında;" (7. Ceza Dairesi 2018/3237 E. , 2021/730 K)

³⁰³ Seyfettin ÇİLESİZ 2018, age. s.412

³⁰⁴ age s.413

Suçta konu eylemler bulundurma dışında teşebbüs hükümlerine konu olabilir. Zira satma, kullanma, ülkeye sokma, imal etme gibi eylemlerin icra hareketleri parçalara bölünebilir. Bu eylemler KMK kapsamındaki diğer suçlar gibi teşebbüs aşamasında kalmış gibi olsa bile tamamlanmış suç gibi cezalandırılacaktır.

Eylemleri icra eden kişilerin iştirak statüsü TCK'nın 37 ila 40'ıncı maddelerine göre belirlenecektir. Yine özel bir iştirak düzenlemesi olan “*Bu Kanunda tanımlanan suçların, kaçakçılık fiillerini önlemek, izlemek, araştırmak ve soruşturmakla görevli kişiler tarafından veya meslek ve sanatın sağladığı kolaylıklardan yararlanmak suretiyle işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.*” KMK'nın 4/4 maddesinin uygulanması söz konusu olabilir.

Bandrol veya hologramı sahte olarak üreten kişi bunu satmış olsa dahi tek bir suçtan ceza alacaktır. Zira bu suç seçimlik hareketli bir suçtur. Kamu kurumlarınca uygulanan özel işaret ve etiketlerin belge niteliğinin olduğu ve taklit edilmesinin sahtecilik suçları kapsamında değerlendirileceği açıktır.³⁰⁵ Her ne kadar KMK'nın 4/5 maddesi “*...belgede sahtecilik yapılarak işlenmesi halinde, ayrıca bu suçtan dolayı da cezaya hükmolunur.*” şeklinde ise de bandrolü sahte olarak üretme konusunda bu kuraldan ayrılmak gerekecektir. Çünkü burada TCK'nın 207'nci maddesine göre “özel belgede sahtecilik” suçunun bandrol üretmek suretiyle işlendiği ve daha ağır bir cezanın öngörüldüğü aşikardır. Dolayısıyla bandrolün sahte imali halinde sadece fail KMK 3/16 uyarınca cezalandırılacaktır.

2.4.2. Özel İşaret Ve Etiketleri Amacına Aykırı Yayma, Alma, İlgili Kurumu Yanıltarak Temin Etme, Tedarik Amacına Aykırı Kullanma Suçu

2.4.2.1. Genel Olarak

5607 sayılı KMK'nın 3'üncü maddesinin 17'nci fıkrası şu şekildedir; “*Tütün mamulleri, makaron, yaprak sigara kâğıdı, etil alkol, metanol ve alkollü içkilerin ambalajlarına kamu kurumlarınca uygulanan bandrol, etiket, hologram, pul, damga veya benzeri işaretleri; ilgili mevzuatta belirlenen şekilde temin etmesine rağmen belirlenen ürünlerde kullanmaksızın bedelli veya bedelsiz olarak yayanlar, bunları alma veya kullanma hakkı olmadığı halde sahte evrak veya dokümanlarla veya herhangi bir biçimde ilgili kurum ve kuruluşları yanıltarak temin edenler, bunları*

³⁰⁵Hasan Tahsin GÖKCAN (2009), *Resmi Belgede Sahtecilik Suçu*, Ankara Barosu Dergisi • Yıl:67 • Sayı: 3, s.99

taklit veya tahrif ederek ya da konulduğu üründen kaldırarak, değiştirerek ya da her ne suretle olursa olsun tedarik ederek amacı dışında kullananlar üç yıldan altı yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.” 17’inci fıkra 6455 sayılı kanununun 54’üncü maddesi ile 4733 sayılı Tütün, Tütün Mamulleri Ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun’dan aktarılmıştır. 7255 sayılı Kanunun 28’inci maddesiyle daha önce suç kapsamına alınmamış olan “*makaron, yaprak sigara kâğıdı*” ürünleri suça konu edilmiştir. Elbette değişen piyasa şartları ve yeni kaçakçılık yöntemlerinin gelişmesi nedeniyle bu iki ürünün kapsama alındığı söylenebilir.³⁰⁶

Bu suç açısından kanun koyucunun sınırlı sayı ilkesine bağlı olarak saydığı “*tütün mamulleri, makaron, yaprak sigara kâğıdı, etil alkol, metanol ve alkollü içki*” ürünlerine hasredilmiş bandrol, hologram, pul, damga vb. işaret ve etiketlerin söz konusu olması gerekir.³⁰⁷

2.4.2.2. Korunan Hukuki Değer

Kaçakçılık sürekli olarak kendisini yenileyen, yeni yöntem ve yollarla ortaya çıkan, kanun açıklarını amaçlarına uygun kullanan dinamik bir suç alanıdır. Tütün mamulleri ve alkollü içki gibi üzerinde değerinden fazla vergi bulunduran ürünlerin kaçakçılığın konusunda getirilen bandrol uygulaması çeşitli eylemlerle delinebilmektedir. Örneğin üretici veya ithalatçı olarak ilgili kurumdan bandrol vb. etiketleri temin eden kişi bunları bedel karşılığı olarak satabilir. Satın alan kişi kaçak olarak ülkeye soktuğu ürünlere bu etiketleri yapıştırarak kaçakçılığını gizleyebilir. Yine hukuken bandrol vb. ürünleri alması mümkün olmayan kişiler ilgili kurumu yanıltarak bunları elde edebilir. Tütün mamulleri, makaron, yaprak sigara kâğıdı, etil alkol, metanol ve alkollü içkilerde söz konusu özel işaret ve etiketlerin usule ve amacına aykırı elde edilmesi kullanılması, satılması bu şekilde yaptırım altına alınarak kayıtdışı ve vergi kaybının önüne geçilmeye çalışılmıştır.³⁰⁸

2.4.2.3. Suçun Maddi Unsuru

KMK’nın 3/17. maddesinde üç ayrı suç düzenlenmiştir.

³⁰⁶ “*Madde ile; kayıt dışılığı ve vergi kaybını önlemek amacıyla makaron ve yaprak sigara kâğıdının 5607 sayılı Kanununun 3 üncü maddesinin kapsamına alınması öngörülmektedir.*” (7255 sayılı Kanununun 28’inci maddesinin gerekçesi)

³⁰⁷ Erdener YURTCAN 2019, age. s.127

³⁰⁸ Mustafa ÖZEN 2015, age. s.253

Özel işaret ve etiketleri usule uygun temin etmesine rağmen özgülünen üründe kullanmayıp bedel karşılığı veya karşılıksız yayma seçimlik hareketinde failin 11 Eylül 2020 tarihinde 31241 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “*Tütün Mamulleri, Makaron, Yaprak Sigara Kâğıdı Ve Alkollü İçkilerde Ürün İzleme Sistemi Uygulama Genel Tebliği*” ne göre bandrol, hologram vb. işaretleri usulüne uygun olarak temin edebilecek statüye sahip olması gerekir.³⁰⁹ Üretici veya ithalatçı olarak ilgili kuruma başvuran ve talebi kabul edilerek kendisine özel işaret ve etiketler verilen fail bunları bedel karşılığı veya bedelsiz olarak yaymalıdır. Failin ticari amaçla hareket etmesi gerekmez.³¹⁰

Mevzuata göre bu işaretleri alma veya kullanma hakkı olmadığı halde sahte belge kullanarak veya başka yollarla ilgili kurumu yanıltarak temin etme; birinci seçimlik harekette bandrol alan kişi bu bandrolü alma hakkına sahiptir. Ancak mevzuatta öngörülen şartları taşımayan bir kişinin sahte belge veya dökümanlarla veya başka bir biçimde ilgili kurumu yanıltarak özel işaret ve etiketleri temin etmesi başlı başına bir suçtur. Bu suçu işlerken TCK’ya göre “Resmi belgede sahtecilik”, “Özel belgede sahtecilik” veya “Resmî belgeyi bozmak, yok etmek veya gizlemek” suçlarını işleyen fail ayrıca adı geçen suçlardan sorumlu tutulacaktır. Kanun örnekleme yoluyla sahte evrak ibaresini saymışsa da ilgili kurumun failin yanıltmaya dönük hareketleri nedeniyle aslında vermemesi gereken bu işaretleri verdiği her durumda ortada sahte evrak olup olmamasına bakılmaksızın suçun oluştuğuna kanaat getirilmelidir.

Çeşitli yollarla bu işaret ve etiketleri temin ederek amaç dışı kullanma; bu suçta ise kanun koyucu “*bunları taklit veya tahrif ederek ya da konulduğu üründen kaldırarak, değiştirerek ya da her ne suretle olursa olsun tedarik ederek amacı dışında kullananlar*” şeklinde bir açıklamada bulunmuştur. Suçun üçüncü şeklinin işlenebilmesi için usulüne uygun olsun ya da olmasın temin edilmiş özel işaret veya etiketin amacına aykırı kullanılması gerekir. “*Bunları taklit veya tahrif ederek*” ibaresinin bu fıkra gereksiz yere eklendiğini düşünmekteyiz. Zira 16’ncı fıkra bu tür işaret ve etiketlerin taklitlerinin imali suç olarak sayılmıştır.³¹¹ Ancak bandrolü

³⁰⁹ Seyfettin ÇİLESİZ 2018, age. s.416

³¹⁰ age s.418

³¹¹ “...işletmekte olduğu Büfe isimli iş yerinde vergi dairesi görevlilerince cihazla yapılan bandrol denetiminde San. ve Tic. Ltd. Şirketine ait olduğu tespit edilen 10 adet votka üzerindeki bandrolün okunamadığı ve taklit bandrol olduğunun tespiti üzerine suç tarihinde anılan şirketin yetkilisi olduğu tespit edilen sanık ... hakkında 5607 sayılı Yasaya muhalefet suçundan açılan davada; ... hakkında yapılan yargılama esnasında alınan bilirkişi raporu ve beyanına göre bandrollerin sahte olduğunun ve ilk bakışta sahteliği anlaşılacak türden olup işgal kabiliyetlerinin bulunduğu belirlendiğinin

konulduğu yerden kaldırarak değiştiren veya başka türlü tedarik ederek ve verilme amacına aykırı olarak başka ürünlerde kullanan kişi bu madde kapsamında cezalandırılacaktır. Zira bu şekilde bandrol tedarik eden kişi ilgili kuruma bedel ödmeden bandrol elde etmekte hem de kaçak tütün mamülü veya alkollü içkide kullanılmasına neden olarak vergi kaybı oluşturmaktadır.

Suçun konusunu “tütün mamulleri, makaron, yaprak sigara kâğıdı, etil alkol, metanol ve alkollü içki” ürünlerinin ambalajına uygulanması gereken bandrol, hologram, etiket gibi özel işaretler oluşturmaktadır.³¹² İcra edilen seçimlik hareketler neticesinde kamu zararı oluşması gerekmez.

2.4.2.4. Suçun Manevi Unsuru

Suçun kanuni tanımında mevzuata uygun elde edilen bandrol vb. ürünün belirlenen ürünler için kullanmadan bedel karşılığı veya bedelsiz olarak yayılmasında failin ticari bir amaçla hareket etmesi gerekmez. Aynı şekilde alan kişinin de ticari bir amacının olmasına gerek yoktur. Esasen bu türden eylemlere girişen kişilerin motivasyonu neredeyse her zaman para kazanma arzusudur. Zira ithalatçı veya üretici olarak ilgili kurumdan bandrol vb. talep eden bir kişinin eylemlerinin anlamını bilerek ve neticesini isteyerek hareket ettiği açıktır.

Yine sahte evrak kullanarak veyahut başka bir yolla ilgili kurumu yanıltarak özel işaret ve etiketleri temin eden kişinin kastının yanıltmaya yönelik olması

ve sanığın suç tarihinde anılan şirketin yetkilisi olduğunun anlaşılması karşısında; 4733 sayılı Yasa'nın 8/2. fıkrasında "Tütün mamulleri, etil alkol, metanol ve alkollü içkilerin ambalajlarına kamu kurumlarınca uygulanan bandrol, etiket, hologram, pul, damga veya benzeri işaretleri; ilgili mevzuatta belirlenen şekilde temin etmesine rağmen belirlenen ürünlerde kullanmaksızın bedelli veya bedelsiz olarak yayanlar, bunları alma veya kullanma hakkı olmadığı halde sahte evrak veya dokümanlarla veya herhangi bir biçimde ilgili kurum ve kuruluşları yanıltarak temin edenler, bunları taklit veya tahrif ederek ya da konulduğu üründen kaldırarak, değiştirerek ya da her ne suretle olursa olsun tedarik ederek amacı dışında kullananlar iki yıldan beş yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır." ve aynı maddenin üçüncü fıkrasında; "İkinci fıkrada belirtilen bandrol, etiket, hologram, pul, damga veya benzeri işaretlerin taklitlerini imal eden veya taklitlerini ülkeye sokanlar ile bunları bilerek bulunduran, nakleden, satan ya da kullananlar üç yıldan beş yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır." hükmü gereği sanığın 4733 sayılı Yasanın 8/2.maddesi uyarınca cezalandırılması yerine suçtan kurtulmaya yönelik savunmalarına itibar edilmek suretiyle yazılı gerekçeyle beraatine karar verilmesi,..." (7. Ceza Dairesi 2018/3237 E. , 2021/730 K.)

³¹² *"Ele geçen etiketlerin 4733 sayılı kanunda belirtildiği üzere "kamu kurumlarınca uygulanan" etiket kapsamında olup olmadığı, bu bağlamda T. T. veya ilgili kurumlarca üretilen, ürettirilen ürünler kapsamında olup taklit ürün olup olmadığı araştırılmaksızın, konusunda uzman olmayan bilirkişi raporuna dayanılarak eksik inceleme ile yazılı şekilde karar verilmesi," (7. Ceza Dairesi 2013/1280 E. , 2014/18085 K.)*

gerekmektedir. Aslında mevzuata göre bandrol temini için öngörülen şartları taşımayan ithalatçı veya üreticinin kendi iradesi dışında kontrol memurunun hatalı işlemi ile bandrol temin etmesinde kastının olmadığı açıktır. Konulduğu üründen kaldırma, taklit veya tahrif veyahut başka bir şekilde tedarik ettiği etiketi kullanan kişinin amaca aykırı kullandığını bilmesi ve sonucu istemesi gerekir.³¹³ Suçun taksirli hali cezalandırılmamıştır.

2.4.2.5. Suçun Özel Görünüş Şekilleri

Suçta teşebbüs konusu TCK'nın 35'inci maddesinde düzenlenmiştir. *“Kişi, işlemeyi kastettiği bir suçu elverişli hareketlerle doğrudan doğruya icraya başlayıp da elinde olmayan nedenlerle tamamlayamaz ise teşebbüsten dolayı sorumlu tutulur.”* Suç yolunda failin öncelikle hazırlık hareketlerine girişmelidir. Failin suça ilişkin planları ve icra niteliğinde olmayan hareketleri cezalandırılmaz. Çünkü henüz suçu işleyip işlemeyeceği bilinmemektedir.

KMK'nın 3/17 fıkrasına göre bedelli veya bedelsiz yayma, kurumun yanıltılarak bandrol vb. temini ve amaç dışı kullanım fiillerinin icra hareketlerinin bölünebilirliği nedeniyle teşebbüse elverişli olduğu ifade edilmiştir.³¹⁴ 3'üncü maddesinin 20'nci fıkrasındaki *“Yukarıdaki fıkralarda tanımlanan fiiller, teşebbüs aşamasında kalmış olsa bile, tamamlanmış gibi cezalandırılır.”* şeklinde düzenleme nedeniyle teşebbüs aşamasında olsa dahi failin cezalandırılmasını öngörmüştür.

Suçta iştirak TCK'nın 37, 38 ve 39'uncu maddelerinde düzenlenmiştir. Fiilleri suçun işlenmesine katkıda bulunmuş olan kişilerin sorumluluk derecesi iştirak hükümlerine göre belirlenir. KMK'nın 4/6 maddesi *“(6) Kaçakçılık fiillerini önlemek, izlemek ve araştırmakla görevli olup da bu Kanunda tanımlanan suçların işlenmesine kasten göz yuman kişi, işlenen suçun müşterek faili olarak sorumlu tutulur.”* uyarınca özel olarak ihdas edilmiş ve “önleme” amacına hizmet eden hüküm uygulanacaktır.

KMK'nın 3/17 maddesine göre seçimlik hareketlerin herhangi birinin icra edilmesi ile suç oluşacaktır. Failin eylemi aynı anda 3'üncü maddenin bütün mamulleri vd. maddelere ilişkin diğer fıkralardaki suçlar oluşmuşsa fikri içtima kuralı uygulanacaktır. Ancak gümrük işlemlerine tabi tutulmadan ülkeye sokulan bu türden

³¹³ Birsen KARAKAŞ 2009, age. s.385

³¹⁴ Seyfettin ÇİLESİZ 2018, age. s.420

eşyalar üzerinde kurumu yanıltarak tedarik edilen bandrol kullanılması durumunda iki ayrı suçun oluştuğu kabul edilmelidir. Özel işaret veya etiketi almak için kurumun yanıltılması fiili icra edilirken TCK'ya göre “Resmi belgede sahtecilik”, “Özel belgede sahtecilik” veya “Resmî belgeyi bozmak, yok etmek veya gizlemek” suçlar işlenmişse yine gerçek içtima kuralı uygulanacaktır.(m. 4/5) Yurtcan'a göre 17'nci fıkra fail 3 ila 6 yıl arasında cezalandırılarak sahtecilik ve dolandırıcılığın suç içerisinde eritildiği ve dolayısıyla bu suçlardan ayrıca cezalandırma yoluna gidilmemesi gerektiği ileri sürülmüştür.³¹⁵

2.4.3. Bandrolsüz Veya Sahte Bandrollü Tütün Mamulleri, Makaron, Yaprak Sigara Kâğıdı, Etil Alkol, Metanol Ve Alkollü İçkileri Ticari Amaçla Üretme, Bulundurma, Nakletme, Satışa Arz Etme, Satın Alma Suçu

2.4.3.1. Genel Olarak

Suçun 5607 sayılı KMK'daki son hali şu şekildedir;

“Ambalajlarında bandrol, etiket, hologram, pul, damga veya benzeri işaret bulunmayan ya da taklit veya yanıltıcı bandrol, etiket, hologram, pul, damga veya benzeri işaretleri taşıyan tütün mamulleri, makaron, yaprak sigara kâğıdı, etil alkol, metanol ve alkollü içkileri; a) Ticari amaçla üreten, bulunduran veya nakleden, b) Satışa arz eden veya satan, c) Bu özelliğini bilerek ve ticari amaçla satın alan, kişi üç yıldan altı yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Ancak, tütün mamullerinin, makaron, yaprak sigara kâğıdı, etil alkol, metanol ve alkollü içkilerin kaçak olarak yurda sokulduğunun anlaşılması hâlinde, onuncu fıkra hükmüne istinaden cezaya hükmolunur.”

4733 sayılı Kanunun 8/4'üncü maddesinde yer alan bu suç 28.03.2013 tarih 6455 sayılı kapsamlı değişiklikle 5607 sayılı KMK'ya 18, 19, ve 20'nci madde olarak aktarılmıştır. Daha sonra 18.06.2014 tarih ve 6545 sayılı Kanunla yapılan değişiklik sonrası bu üç madde tek fıkra 18'inci madde olarak birleştirilmiştir.

2.4.3.2. Korunan Hukuki Değer

“Ambalajlarında bandrol, etiket, hologram, pul, damga veya benzeri işaret bulunmayan ya da taklit veya yanıltıcı bandrol, etiket, hologram, pul, damga veya benzeri işaretleri taşıyan tütün mamulleri, makaron, yaprak sigara kâğıdı, etil alkol,

³¹⁵ Erdener YURTCAN 2019, age. s.128

metanol ve alkollü içkileri” nin ticari faaliyetlere konu edilmesi ile ciddi büyüklükte bir kayıp dışı ekonomi oluşmaktadır.

Bandrol, etiket, hologram vb. uygulamalar ülke içerisinde üretilen veya ithal edilen ürünlerin rekabeti bozmayacak şekilde piyasaya sürülmesini, vergilerinin ödenmesini, kayıt dışı bir sektöre dönüşümünün önlenmesini sağlamak adına yürütülmektedir.³¹⁶ Kanun koyucu bandrolsüz ürünlerin ticari olarak piyasa sürülmesi yoluyla toplumu tehlikeye düşürecek fiilleri bu fıkra kapsamında cezalandırarak toplum sağlığını, devletin mali yararlarını ve adil rekabet ortamını korumak istemiştir.³¹⁷

2.4.3.3. Suçun Maddi Unsuru

Suçun konusu olan eşya “*ambalajlarında bandrol, etiket, hologram, pul, damga veya benzeri işaret bulunmayan ya da taklit veya yanıltıcı bandrol, etiket, hologram, pul, damga veya benzeri işaretleri taşıyan tütün mamulleri, makaron, yaprak sigara kâğıdı, etil alkol, metanol ve alkollü içkiler*” dir. Ambalajda bandrol, etiket, hologram vb. hiç olmaması yanında taklit veya yanıltıcı olması da suçun oluşması için yeterlidir. Örneğin bir litrelik bir ürüne yarım litreyi ifade eden bandrolün yapıştırılması “yanıltıcılık” niteliği taşımaktadır.³¹⁸ “*tütün mamulleri, makaron, yaprak sigara kâğıdı, etil alkol, metanol ve alkollü içki*” kaçak yollardan ülke içerisine sokulmuşsa 3’üncü maddenin 10’uncu fıkrasına göre fail cezalandırılacaktır. O halde kaçak yollardan ülkeye sokulan ürün bu suçun konusu olamayacak 3/5 ve 3/10 fıkralarının uygulanması söz konusu olacaktır.³¹⁹

Suç konusu eşyayı ticari maksatla üreten, nakleden veya bulduran, satan veyahut satışa arz eden, bu özelliğini bilerek ticari maksatla satın alan herkes suçun faili olabilir.

Kanun koyucu 18/1-a bendinde eşyayı üreten, bulduran, nakleden veya satın alan failin **ticari amaçla** bu eylemleri icra etmesi gerektiğini suçun unsuru olarak zorunlu tutmuştur.

³¹⁶ Birsen KARAKAŞ 2009, age. s.389

³¹⁷ Erdener YURTCAN 2019, age. s.130

³¹⁸ Seyfettin ÇİLESİZ 2018, s.424

³¹⁹“*sanık hakkında suç tarihinde yürürlükte bulunan ve 28/06/2014 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 6545 sayılı Kanun’un 89. maddesiyle değişik 5607 sayılı Kanun’un 3/18-son cümle delaletiyle anılan Kanun’un 3/5. maddesi uyarınca temel ceza belirlendikten sonra, aynı Kanun’un 3/10. maddesi gereğince uygulama yapılması gerektiği gözetilmeden, doğrudan 6545 sayılı Kanun ile değişik 5607 sayılı Kanun’un 3/18. maddesinden yazılı şekilde hüküm tesis edilmesinde,*” (7. Ceza Dairesi 2021/420 E. , 2021/700 K.)

“...sanığın 18.10.2013 tarihinde yapılacak olan oğlu...’nın düğün törenine gelen misafirlere ikram etmek amacıyla suça konu eşyayı bulundurduğuna ilişkin savunması ile bu savunmayı destekler mahiyette dosya içerisine sunduğu 18.10.2013 tarihli davetiye ve Jandarma görevlilerince...’ya tebellüğ ettirilen 18.10.2013 tarihinde yapılacak olan düğün töreninin 20.10.2013 günü bitirileceğine dair 09.10.2013 düzenlenme tarihli tutanak içeriği birlikte değerlendirildiğinde; sanığın kaçak eşyayı kişisel ihtiyacı için aldığına dair savunmasının aksine ticari amaçla bulundurduğuna ilişkin mahkûmiyetine yeterli, her türlü şüpheden uzak, kesin ve inandırıcı delil bulunmaması nedeniyle, atılı suçun unsurları itibarıyla oluşmadığı kabul edilmelidir.”³²⁰

Üretme eyleminin ülke içerisinde yapılacağı açıktır. Bulundurma, nakletme, satışa arz etme, satma, satın alma eylemlerinde ise hem ülke içerisinde üretilmiş ürünler hem de ülkeye yasal olarak sokulmuş ürünler kapsam dâhilindedir.³²¹ “Denetim etiketi”³²² olmadan bahsi geçen ürünleri üreten kişinin ticari amaçla hareket ettiği bir durumda buluran veya nakleden kişinin kişisel kullanım için bulundurması veya nakletmesi suç kapsamında değildir.

Satışa arz etme veya satma eylemlerinin ticari nitelik taşımasından ötürü kanunda ayrıca ticari bir saik aranmamıştır.³²³ Satın alan kişi açısından ise iki unsurun bir araya gelmesi gerekmektedir. İlk olarak fail almış olduğu “tütün mamulleri, makaron, yaprak sigara kâğıdı, etil alkol, metanol ve alkollü içki” ürününün “bandrol,

³²⁰ Ceza Genel Kurulu, 2019/4 E. , 2021/310 K.

³²¹Orbay Bahri ULGAR (2021), "Yargıtay Kararları Işığında Sigara Kaçakçılığı Suçu", Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 16, s.395

³²² Erdener YURTCAN 2019, age. s.130

³²³ “Vergi denetmenlerince sanığın müdürü olduğu otelde 22.05.2009 tarihinde yapılan denetim sırasında işletmenin restoran bölümündeki raflarda 19 ayrı markada 77 adet bandrolsüz alkollü içeceğin ele geçirildiği olayda; Firma ve işletmelerde bulunan alkollü içeceklere bandrol zorunluluğu getiren 18.08.2007 tarihli "Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkilerde Bandrollü Ürün İzleme Sistemi Genel Tebliği Seri No: 3" tebliğ ile, faturalı olsun ya da olmasın, elinde bandrolsüz alkollü içecek (bira hariç) buluran ilgililere 05.11.2007 tarihine kadar bandrol alma yükümlülüğü getirilip söz konusu tarihten sonra bandrolsüz alkollü içecek (bira hariç) satışının yapılamayacağını düzenlendiği, 15.05.2008 tarihinde yürürlüğe giren 5752 sayılı Kanunun 3. maddesiyle değişik 4733 sayılı Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 8. maddesinin dördüncü fıkrası gereğince ambalajlarında bandrol, etiket, hologram, pul, damga veya benzeri işaret bulunmayan ürünleri ticari amaçla bulurmanın ve satışa arz etmenin suç olarak yaptırma bağlandığı, buna göre elinde bulundurduğu alkollü içeceklere bahsi geçen tebliğ uyarınca süresinde bandrol almayan ve bu alkollü içecekleri işletme müdürlüğünü yaptığı otelin restoran bölümünde ticari amaçla bulundurup satışa arz eden sanığın eyleminin, suça konu alkollü içeceklerin bir kısmının faturalı olmasının suçun oluşmasına etki etmeyeceği de nazara alındığında, ticari amaçla bandrolsüz alkollü içecekleri bulundurup satışa arz etme suçunu oluşturduğu kabul edilmelidir.” (Ceza Genel Kurulu 2017/737 E. , 2017/365 K.)

etiket, hologram, pul, damga veya benzeri işaret bulunmayan ya da taklit veya yanıltıcı bandrol, etiket, hologram, pul, damga veya benzeri işaretleri taşıyan” bir ürün olduğunu bilmelidir. İkinci olarak ise satın alma fiili ticari bir amaca dönük olmalıdır.

2.4.3.4. Suçun Manevi Unsuru

Mezkûr suçun oluşması için failin kastla hareket etmesi gerekmektedir. Kast suçun kanuni tanımındaki unsurların bilinmesini ve neticenin istenmesini gerektirir.³²⁴ Ambalajlarında “*bandrol, etiket, hologram, pul, damga veya benzeri işaret bulunmayan ya da taklit veya yanıltıcı bandrol, etiket, hologram, pul, damga veya benzeri işaretleri taşıyan tütün mamulleri, etil alkol, metanol ve alkollü içkileri*”

- Ticari amaçla üretme,
- Bulundurma veya nakletme,
- Satışa arz etme veya satma,
- Bu özelliğini bilerek ve ticari amaçla satın alma,³²⁵

Ticari amaçla bu eylemleri bilerek ve isteyerek icra eden kişi kastla hareket etmiş olacaktır. Bu ürünleri kendi kullanımı için üreten kişi manevi unsur oluşmayacağı için cezalandırılmayacaktır. Suça konu ürünleri nakleden kişinin ürünün bu niteliğini bilmesi gerekmektedir. Örneğin kendisine yasal olarak üretildiği söylenerek bandrolsüz içki taşıtılan araç şoförü açısından kast oluşmayacaktır.³²⁶

2.4.3.5. Suçun Özel Görünüş Şekilleri

Teşebbüs konusunda TCK'nın 35 ve 36'ncı maddeleri ile KMK'nın 3/21'inci maddeleri, iştirak konusunda ise TCK'nın 37 ila 41'inci maddeleri uygulanacaktır.

Anılan kanun hükmü ile 3'üncü maddenin diğer fıkralarındaki suçların aynı eylemlerle işlenmesi halinde fikri içtima kuralı uygulanacaktır.³²⁷ “*Temyiz incelemesine konu Derik Asliye Ceza Mahkemesi'nin 30/09/2014 tarih ve 2013/453 Esas - 2014/533 Karar sayılı ilamında; "Mahkememizin 2013/373 Esas sayılı dosyası incelendiğinde sanığın üzerine atılı kaçak cep telefonu bulundurma eylemi ile aynı gün ve aynı aramada sanıktan gümrük kaçağı sigaraların da elde edildiği, jandarma tarafından sigaralar ve telefonlar hakkında ayrı ayrı evraklar tanzim edildiği,*

³²⁴ Orbay Bahri ULGAR 2021, age. s.398

³²⁵ Erdener YURTCAN 2019, age. s.130

³²⁶ Orbay Bahri ULGAR 2021, age. s.400

³²⁷ Seyfettin ÇİLESİZ 2018, age. s. 428

sigaralar yönünden 2013/373 Esas sayılı dosyada karar verildiği bu şekilde aynı eylemle ilişkili iki farklı yargılamanın yapıldığı sonucunun doğduğu bu nedenle CMK'nun 223/7. maddesine göre aynı eylem ile ilgili ikinci kez yargılamaya yasal olanak bulunmadığı ve sonra açılan Mahkememiz dosyasının mükerrer olduğu" gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş ise de; kaçak ve bandrolsüz sigaranın ele geçirilmesi eyleminin suç tarihine göre 5607 sayılı Kanun'un 6455 sayılı Kanun ile değişik 3/18.maddesini, 122 adet kaçak cep telefonunun ele geçirilmesi eyleminin ise aynı kanununun 3/5.maddesini ihlal ettiği cihetle TCK 44.madde gereği değerlendirme yapılmak üzere her iki dosyanın birleştirilerek yargılamanın birlikte yapılması gerektiğinin gözetilmemesi, -BOZMA"³²⁸

2.4.4. Yetkisiz Tütün, Doldurulmuş Makaron Veya Sigara Kağıdı Ticareti Suçu

2.4.4.1. Genel Olarak

5607 sayılı KMK'nın 3'üncü maddesinin 20'nci fıkrası "Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumundan yetki belgesi almadan veya bildirimde bulunmadan tütün ticareti yapanlar ile ticari amaçla; makaron veya yaprak sigara kâğıdını, içine kıyılmış tütün, parçalanmış tütün ya da tütün harici herhangi bir madde doldurulmuş olarak satanlara, satışa arz edenlere, bulunduran ve nakledenlere üç yıldan altı yıla kadar hapis cezası verilir." şeklindedir. Bu kanun maddesi 28.11.2017 tarih ve 7061 sayılı kanununun 93'üncü maddesi ile kanuna eklenmiştir.

Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu (TAPDK), 24.12.2017 tarihinde kapatılmış ve yetkileri Tarım ve Orman Bakanlığına devredilmiştir. Tütün ticareti yapabilmesinin şartı Tarım ve Orman Bakanlığından uygunluk belgesi almış olmaktır. "Uygunluk belgesi" almak için gerçek veya tüzel kişiler "Tütün Üretimi, İşlenmesi, İç Ve Dış Ticareti İle İlgili Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" te sayılan belgelerle başvuru yapmalıdırlar.

7247 sayılı Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 17'nci maddesi ile suça ilişkin iki ayrı yürürlük tarihi öngörülmüştür.

"e) ... 5607 sayılı Kanununun 3 üncü maddesinin yeniden düzenlenen yirminci fıkrası, ticari amaçla makaron veya yaprak sigara kâğıdını, içine kıyılmış tütün,

³²⁸ Yargıtay 7. CD. 09.01.2017 T. 2016/16870 E. 2017/59 K.

parçalanmış tütün ya da tütün harici herhangi bir madde doldurulmuş olarak satanlar, satışa arz edenler, bulunduran ve nakledenler bakımından 1/7/2020 tarihinde,”

“f) ... 5607 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin yeniden düzenlenen yirminci fıkrası, Tarım ve Orman Bakanlığında yetki belgesi almadan veya bildirimde bulunmadan tütün ticareti yapanlar bakımından 1/7/2021 tarihinde,” yürürlüğe girecektir. Söz konusu madde yürürlüğe girmeden önce tütün veya makaron ülkeye kaçak olarak sokulmuş ise 5607 sayılı KMK'nın 3/5 maddesi uygulanmaktaydı.³²⁹ Belirtilen tarihler öncesindeki suça konu yerli ürünler açısından 4733 sayılı kanunun 8/o maddesi uygulanacaktır.³³⁰

2.4.4.2. Korunan Hukuki Değer

Kaçakçılık Ve Organize Suçlarla Mücadele Dairesi Başkanlığının 2020 Raporuna göre ele geçirilen kaçak sigara miktarında yıllara göre düşüş yaşanırken içi doldurulmuş makaron, sigarillo ve tütünde artış yaşandığı görülmektedir. Sigara fiyatları üzerindeki ÖTV yükünün artması makaron veya sarma tütüne insanları yönlendirmiş ve nihayetinde bu ürünlerin kaçak olarak ticarete konu edilmesinde de artış yaşanmıştır. Dolayısıyla kanun koyucu doldurulmuş makaron veya sigara kâğıdını ticarete konu etme eylemlerini yaptırım altına almıştır. Kaçakçılığa ilişkin hukuki düzenlemeler oldukça dinamik bir yapıya sahiptir. Ekonomik ve sosyal faktörlerin değişimi yeni kaçakçılık yöntemlerinin gelişimini ortaya çıkardığı gibi var olan yöntemlere rağbeti artırmaktadır. Kanuna son zamanlarda eklenen bu maddenin amacı da vergi gelirlerini korumanın yanında bu alanda kayıt dışı ekonominin oluşmasının önüne geçmektir.

³²⁹ Birsen KARAKAŞ 2009, age. s.303

³³⁰ “Sulh Ceza Mahkemesi'nin arama kararı ile 22.06.2017 tarihinde usulüne uygun olarak sanığa ait iş yerinde yapılan aramada ele geçen doldurulmuş sigaralar ve sigara sarma makinesi nedeniyle 5607 sayılı Yasaya muhalefet suçundan kamu davası açılmış olup, dava konusu doldurulmuş sigaralara ait tütün, sigara kağıdı, makaron ve sigara filtrelerini ve makinesinin yabancı menşeiili olduklarının tespiti halinde sanığın eyleminin suç tarihi ve ele geçen eşyanın niteliğine göre 5607 sayılı Yasanın 3/5. maddesi kapsamında olacağı, yerli olduklarının tespiti halinde ise tütünler yönünden suç tarihinde yürürlükte bulunan 4733 sayılı Yasanın 8/5-o maddesinde belirtilen ve idari yaptırımı gerektiren kabahati oluşturacağı cihetle, sanık hakkında 06.07.2017 tarihli idari yaptırım karar tutanağı ile 4733 sayılı Yasanın 8/5-o maddesi gereğince idari para cezası da verildiği gözetilerek, suça konu doldurulmuş sigaralara ait tütün, sigara kağıdı, makaron ve sigara filtreleri ve sigara sarma makinesinin yerli ya da yabancı menşeiili olup olmadıklarının belirlenmesi açısından alanında uzman bilirkişiden rapor alınarak sonucuna göre sanığın hukuki durumunun tayin ve tespiti gerekirken eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm tesisi,”(7. Ceza Dairesi, 2021/21741 E. , 2021/14654 K.)

YILLARA GÖRE ELE GEÇİRİLEN TÜTÜN MAMULLERİ MİKTARI					
	2016	2017	2018	2019	2020
SİGARA (PAKET)	75.723.537	42.611.529	20.119.986	8.772.616	3.945.225
İÇİ DOLDURULMUŞ MAKARON (ADET)	8.547.703	17.072.649	10.582.552	8.442.380	18.001.028
PURO / SİGARILLO (ADET)	628.504	446.340	369.689	411.533	696.231
TÜTÜN (KG.)	68.579	141.692	177.229	304.807	277.786

Tablo: 2 (Kaynak: Emniyet Genel Müdürlüğü 2020 Yılı KOM Raporu)

2.4.4.3. Suçun Maddi Unsuru

“Tütün Üretimi, İşlenmesi, İç Ve Dış Ticareti İle İlgili Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik” hükümlerine göre tütün ticareti yapmak isteyenlerin Tarım ve Orman Bakanlığına başvurarak gerekli şartları yerine getirmeleri gerekmektedir. Bu kapsamda gerekli izinleri almamış olan gerçek veya tüzel kişinin tütün ticareti yapması suçun ilk hareketini oluşturmaktadır. Ticaret yapmak kar amacı güdülerek yapılan alım, satım faaliyetleridir. Her somut olayda ticaret yapılıp yapılmadığının araştırılması gerekmektedir.³³¹

Suçun ikinci bölümünü oluşturan hareket ise; makaron veya sigara kağıdının içine “kıyılmış tütün, parçalanmış tütün ya da tütün harici herhangi bir madde” doldurarak ticari faaliyetlere konu etme şeklinde gerçekleşir. Burada cezalandırılan fiiller satma, satışa arz etme, bulundurma ve nakletmedir. Elbette bu fiillerin ticari bir amaçla icra edilmesi gerekmektedir.³³²

Satma ve satışa arz etme noktasında ticari amacın ortaya konulması kolay olsa da bulundurma ve nakletme konusunda ticari amaç somut olayın özelliklerine göre belirlenecektir. Bahsi geçen suç seçimlik hareketli sırf hareketli suçtur. Fiillerden en az birinin gerçekleşmesi ile suç oluşmaktadır. Yine ika edilen eylemin neticesinde herhangi bir somut neticenin gerçekleşmesi de beklenmez. Davaya katılma hakkı Tarım ve Orman Bakanlığının olacaktır.³³³

4733 sayılı Tütün, Tütün Mamulleri Ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanununun 8’inci maddesinde ise suça konu maddelerin üretiminin

³³¹ Erdener YURTCAN 2019, age. s.138

³³² age s.137

³³³ Orbay Bahri ULGAR 2021, age. s.399

cezalandırıldığı görülmektedir. *“Ticari amaç olmaksızın, kendi ürettiği ürünleri kullanarak şahsi tüketimi için elli kilogramı aşmayan sarmalık kıyılmış tütün elde eden veya üçyüzelli litreyi aşmayan fermente alkollü içki imal edenler haricinde, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığında tesis kurma ve faaliyet izni almadan; tütün işleyenler veya tütün mamulleri, makaron, yaprak sigara kâğıdı, sigara filtresi, etil alkol, metanol ya da alkollü içki üretmek üzere fabrika, tesis veya imalathane kuran ve işletenler bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beşbin günden onbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır...”*

Ele geçirilen doldurulmuş makaron veya yaprak sigara kâğıdına ilişkin olarak yerli veya yabancı oluşuna göre ayırım yapılacaktır. Bu durumda 3/5 veya 4733 s. Kanununun 8/o maddesi ya da 3/20 maddesi söz konusu olabilecektir.³³⁴

Kişisel kullanım konusunda Yargıtay’ın uygulaması 20 kartona (200 paket) kadar kişisel kullanım sınırı içerisinde olduğu şeklindedir. Sigara için öngörülmüş olan bu uygulamanın bu suç açısından da dikkate alınması gerekmektedir.

“Olay tutanağına göre; sanığın elindeki poşette 140 paket gümrük kaçağı sigara ele geçmesi şeklinde gerçekleşen olayda, sanığın aşamalarda alınan savunmalarında sigaraları içmek için bulundurduğunu beyan ettiği ve kaçak sigaraların miktar itibarıyla kişisel kullanım sınırlarında olduğu anlaşılmakla;”³³⁵

“Koli içerisinde toplam 26 karton kaçak sigara ele geçirilmesi şeklinde gerçekleşen olayda; sanık aşamalarda üzerine atılı suçlamayı kabul etmemiş ise de, Dairemiz uygulamalarına göre ele geçen sigaraların miktar itibarıyla ticari mahiyette olduğu ve kişisel kullanım miktarının üzerinde bulunduğu gözetilerek, sanığın ticari amaçla kaçak sigara bulundurduğunun kabulü”³³⁶

“01.07.2015 tarihli olay tutanağına göre devriye görevi esnasında elinde poşet olan şahıstan şüphelenildiği ve yapılan kontrolde 173 paket kaçak sigaranın ele geçirildiği olayda; sanığın aşamalarda değişmeyen savunmalarında dava konusu

³³⁴ “Sanık hakkında mahkeme kararı ile iş yerinde yapılan 22.06.2017 ve 18.10.2017 tarihli aramalarda ele geçen toplam 61 paket doldurulmuş makaron ve şeffaf plastik kova ve poşetler içerisinde yaklaşık 51 kg kıyılmış tütün nedeniyle, 5607 sayılı Yasaya muhalefet suçundan kamu davası açılmış olup, ele geçen doldurulmuş makaronların ve kıyılmış tütünlerin yabancı menşei olduklarının tespiti halinde sanığın eyleminin suç tarihi ve ele geçen eşyanın niteliğine göre 5607 sayılı Yasanın 3/5-10 maddeleri kapsamında olacağı gözetilerek suça konu doldurulmuş makaronlar ve içerisindeki kıyılmış tütünlerin yerli ya da yabancı menşei olup olmadıklarının belirlenmesi açısından alanında uzman bilirkişiden rapor alınarak sonucuna göre sanığın hukuki durumunun tespiti gerekirken eksik inceleme ve yetersiz araştırma ile yazılı şekilde hüküm tesisi,” (7. Ceza Dairesi 2021/5424 E. , 2021/14085 K.)

³³⁵ 7. Ceza Dairesi, 2021/2312 E. , 2021/14640 K.

³³⁶ 7. Ceza Dairesi, 2021/22162 E. , 2021/14372 K.

*sigaraları kişisel kullanım için aldığını ifade etmesi ve yakalanan eşya miktarına nazaran savunmasının aksine ele geçen sigaraları ticari amaçla bulundurduğuna ilişkin cezalandırılmasına yeterli, her türlü şüpheden uzak, kesin ve inandırıcı delil elde edilemediği gözetilerek beraati yerine yazılı şekilde mahkumiyet kararı verilmesi,*³³⁷

2.4.4.4. Suçun Manevi Unsuru

Tütün ticareti yapan bir kişinin basiretli davranması gerektiği dolayısıyla izin almadan bu faaliyetleri yürütmesinde bilme ve isteme unsurlarının gerçekleşeceği açıktır. Failin izin alınması gerektiğini bilmediği yönündeki savunmasının basiretli tacir kabul edilmesi karşısında pek fazla geçerliliği yoktur. Fakat kişisel kullanıma özgülenip özgülenmediğinin araştırılması gerekmektedir.³³⁸

Doldurulmuş makaron veya sigara kâğıdını satma, satışı arz etme, bulundurma ve nakletme eylemlerin failin ticari amaçla hareket etmesi gerekmektedir. Failin sosyal durumu, aldığı eğitim, iş alanı gibi konular gözetilerek yaptığı faaliyetin ticari olup olmadığı belirlenecektir. Suçun taksirli hali kanun koyucu tarafından cezalandırılmamıştır.³³⁹

2.4.4.5. Suçun Özel Görünüş Şekilleri

Bu suça teşebbüs edilmesi halinde suç tamamlanmış gibi fail cezalandırılacaktır. Ancak satma ve nakletme gibi hareketleri parçalara bölünebilen eylemler haricinde teşebbüsün mümkün olmadığı bilinmelidir.

KMK'nın 4/6'ncı maddesine göre *“Kaçakçılık fiillerini önlemek, izlemek ve araştırmakla görevli olup da bu Kanunda tanımlanan suçların işlenmesine kasten göz yuman kişi, işlenen suçun müşterek faili olarak sorumlu tutulur.”* Bunun dışında eylemleri icra eden kişilerin fonksiyonel durumu tespit edilerek azmettiren, dolaylı fail, yardım eden şeklinde belirleme yapılacaktır.

Bahsi geçen suç işlenirken suça konu eşyanın KMK'nın 3'üncü fıkrasına başka bir suça konu edilmesi halinde fikri içtima kuralı uygulanacaktır. Yine zincirleme suç hükümlerinin uygulanması bu madde açısından mümkün olabilmektedir.³⁴⁰

2.5. KAÇAKÇILIK SUÇLARINA UYGULANACAK ORTAK HÜKÜMLER

³³⁷ 7. Ceza Dairesi, 2021/22841 E. , 2021/14203 K.

³³⁸ Yusuf ERGİN 2019, age. s.171

³³⁹ Seyfettin ÇİLESİZ 2018, age. s.432

³⁴⁰ age s.433

5607 sayılı KMK 3'üncü maddesinde bugüne dek yapılmış pek çok değişiklikle şekillenmiş kaçakçılık suçları bulunmaktadır. Hem 3'üncü maddenin kendi içerisinde hem de diğer bazı maddelerinde suçlara ilişkin uygulanması öngörülen hükümler mevcuttur.

Bu ortak hükümlerden ilki KMK'nın 3/5 maddesidir. Bu madde "*Birinci ila dördüncü fıkralarda tanımlanan fiillerin işlenmesine iştirak etmeksizin, bunların konusunu oluşturan eşyayı, bu özelliğini bilerek ve ticarî amaçla satın alan, satışı arz eden, satan, taşıyan veya saklayan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır*" şeklindedir. Suçları ayrıntılı olarak incelerken suça konu eşyanın satın alınması, satışı arz edilmesi, satılması, taşınması veya saklanması konusunda gerekli açıklamalar yapıldığı için burada tekrara düşmeyeceğiz. 3'üncü maddenin ilk dört fıkrasında sayılan suçlara iştirak etmeyen ancak suça konu eşyayı 5'inci fıkrada anılan eylemlere konu eden kişi bu maddeye göre cezalandırılacaktır. Suça konu eşyanın 1 ila 4'üncü fıkralarda sayılan suçlara konu olduğu ve bu kapsamda sınırlama getirildiğine dikkat edilmelidir.³⁴¹

Suçta konu eşyanın niteliğine bağlı olarak uygulanan KMK'nın 3/10 maddesi ise; "*Kaçakçılık suçunun konusunu oluşturan eşyanın akaryakıt ile tütün, tütün mamulleri, makaron, yaprak sigara kâğıdı, etil alkol, metanol ve alkollü içkiler olması halinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek cezalar yarısından iki katına kadar artırılır, ancak bu fıkranın uygulanması suretiyle verilecek ceza üç yıldan az olamaz*" şeklindedir. Bu fıkra KMK'nın 1 ila 9'uncu fıkraları açısından uygulama alanı bulacaktır. Akaryakıt ile tütün, tütün mamulleri, makaron, yaprak sigara kâğıdı, etil alkol, metanol ve alkollü içkilerin konu edildiği kaçakçılık faaliyetlerinden devletin mali kaybının fazla olması ve kayıt dışı ekonomi oluşumuna elverişli oluşundan ötürü bu nitelikli hal kanuna eklenmiştir.

Bir diğer ortak hüküm 22'nci fıkrada düzenlenmiştir. Buna göre; "*Yukarıdaki fıkralarda tanımlanan suçların konusunu oluşturan eşyanın değerinin fahiş olması hâlinde, verilecek cezalar yarısından bir katına kadar artırılır. Eşyanın değerinin hafif olması hâlinde verilecek cezalar yarısına kadar, pek hafif olması hâlinde ise üçte birine kadar indirilir.*" Eşyanın değeri KMK'nın 15'inci maddesine göre belirlenecek

³⁴¹ Candide ŞENTÜRK 2016, agt, s. 256

olan “gümrüklenmiş değer” dir.³⁴² Eşyanın değerinin fahiş, hafif veya pek hafif olması durumları Yargıtay içtihatlarına göre belirlenmiştir.³⁴³

YIL	PEK HAFİF (%15)	HAFİF (%15 - %40)	NORMAL	FAHİŞ
2006	0 - 8.000,00 TL	8.000,00 TL - 22.000,00 TL	22.000,00 TL - 55.000,00 TL	55.000,00 TL ve üzeri
2007	0 - 8.500,00 TL	8.500,00 TL - 23.000,00 TL	23.000,00 TL - 57.000,00 TL	57.000,00 TL ve üzeri
2008	0 - 9.000,00 TL	9.000,00 TL - 24.000,00 TL	24.000,00 TL - 60.000,00 TL	60.000,00 TL ve üzeri
2009	0 - 9.750,00 TL	9.750,00 TL - 26.000,00 TL	26.000,00 TL - 65.000,00 TL	65.000,00 TL ve üzeri
2010	0 - 10.500,00 TL	10.500,00 TL - 28.000,00 TL	28.000,00 TL - 70.000,00 TL	70.000,00 TL ve üzeri
2011	0 - 11.250,00 TL	11.250,00 TL - 30.000,00 TL	30.000,00 TL - 75.000,00 TL	75.000,00 TL ve üzeri
2012	0 - 12.000,00 TL	12.000,00 TL - 32.000,00 TL	32.000,00 TL - 80.000,00 TL	80.000,00 TL ve üzeri
2013	0 - 12.750,00 TL	12.750,00 TL - 34.000,00 TL	34.000,00 TL - 85.000,00 TL	85.000,00 TL ve üzeri
2014	0 - 13.500,00 TL	13.500,00 TL - 36.000,00 TL	36.000,00 TL - 90.000,00 TL	90.000,00 TL ve üzeri
2015	0 - 15.000,00 TL	15.000,00 TL - 40.000,00 TL	40.000 TL - 100.000,00 TL	100.000,00 TL ve üzeri
2016	0 - 16.500,00 TL	16.500,00 TL - 44.000,00 TL	44.000,00 TL - 110.000,00 TL	110.000,00 TL ve üzeri
2017	0 - 18.000,00 TL	18.000,00 TL - 48.000,00 TL	48.000,00 TL - 120.000,00 TL	120.000,00 TL ve üzeri
2018	0 - 20.250,00 TL	20.250,00 TL - 54.000,00 TL	54.000,00 TL - 135.000,00 TL	135.000,00 TL ve üzeri
2019	0 - 24.000,00 TL	24.000,00 TL - 64.000,00 TL	64.000,00 TL - 160.000,00 TL	160.000,00 TL ve üzeri
2020	0 - 27.750,00 TL	27.750,00 TL - 74.000,00 TL	74.000,00 TL - 185.000,00 TL	185.000,00 TL ve üzeri
2021	0 - 30.000,00 TL	30.000,00 TL - 80.000,00 TL	80.000,00 TL - 200.000,00 TL	200.000,00 TL ve üzeri

Tablo:3 (Kaynak: <https://www.hukukihaber.net/gumruklenmis-esya-degerinin-cezaya-tesiri-makale,8781.html>)

KMK kapsamındaki suçlarla ilgili olarak 4’üncü madde nitelikli halleri düzenlemektedir. Buna göre; 5607 sayılı KMK’da sayılan suçların bir örgütün faaliyeti kapsamında işlenmesi durumunda faile verilecek ceza iki kat artırılır.(m. 4/1) Üç veya daha çok kişi tarafından müşterek olarak işlenmesi halinde ise ceza yarı oranında artırılacaktır.(m. 4/2) Suçların tüzel kişinin faaliyeti kapsamında işlenmesi halinde güvenlik tedbirine hükmolunur.(m. 4/3)

³⁴² Doğan GEDİK 2018, age. s.346

³⁴³Ersan ŞEN, *Gümrüklenmiş Eşya Değerinin Cezaya Tesiri*, <https://www.hukukihaber.net/gumruklenmis-esya-degerinin-cezaya-tesiri-makale,8781.html> (Erişim tarihi: 09.12.2021)

KMK'da ihdas edilen suçların, “kaçakçılık fiillerini önlemek, izlemek, araştırmak ve soruşturmakla görevli kişiler tarafından veya meslek ve sanatın sağladığı kolaylıklardan yararlanmak suretiyle işlenmesi” durumunda ceza yarı oranında artırılabilecektir.(m. 4/4) Bu kişiler kaçakçılıkla mücadelede görev aldıkları için kanun koyucu suçu kolaylaştırmalarını dahi müşterek faillik olarak değerlendirmiştir.³⁴⁴ Kaçakçılık suçlarının işlenmesi esnasında sahtecilik suçlarından birinin de işlenmesi halinde ayrıca bu suçtan da ceza verilir. (m. 4/5)

KMK'nın 4'üncü maddesinin 6'ncı fıkrası özel bir iştirak şekli olarak değerlendirilebileceği gibi özel bir ihmali suç da oluşturmaktadır. Bu fıkra kaçakçılık eylemlerini önleme, izleme ve araştırmayla görevli olan kamu görevlilerinin bir şekilde kaçakçılık suçlarının işlenmesine göz yumması suç olarak düzenlenmiştir. Bu görevleri yapmakla mükellef kişilerin garantörlük yükümlülüğü altında olduğu açıktır. Kaçakçılık eylemlerini önleme, izleme ve araştırmayla görevli kişiler neticenin ortaya çıkmasını engelleme noktasında özel bir yükümlülük altındadırlar. Dolayısıyla kamu görevlisinin buradaki göz yumması şeklinde ihmali davranışı “görünüşte ihmali suç” teşkil edecektir. Göz yumma şeklindeki davranış gümrük işlemleri esnasında kaçakçılık faaliyetini engellememe şeklinde olabileceği gibi sigara, akaryakıt, tütün ve alkol kaçakçılığı eylemlerinin her bir şeklinde söz konusu olabilir. KMK'nın açık düzenlemesi ile burada oluşan ihmali suç müşterek fail olarak cezalandırılmayı gerektirmektedir.³⁴⁵ “Kaçakçılık fiillerini önlemek, izlemek ve araştırmakla görevli olup da bu Kanunda tanımlanan suçların işlenmesine kasten göz yuman kişi, işlenen suçun müşterek faili olarak sorumlu tutulur.”(m. 4/6)

“Kaçakçılık suçunun konusunu oluşturan eşyanın, Devletin siyasî, iktisadî veya askerî güvenliğini bozacak ya da çevre veya toplum sağlığını tehdit edecek nitelikte olması halinde, fiil daha ağır cezayı gerektiren bir suç oluşturmadığı takdirde, verilecek hapis cezası on yıldan az olamaz.”(m.4/7)

Akaryakıt kaçakçılığında satışın, “lisansa esas teşkil eden belgelerde belirlenenlere aykırı olarak” kurulmuş “sabit ya da seyyar tank, düzenek veya ekipman kullanılarak gerçekleştirilmesi halinde” verilecek cezalar iki kat artırılabilecektir.(m. 4/8)

³⁴⁴ Doğan GEDİK 2018, age. s.335

³⁴⁵ İzzet ÖZGENÇ (2021), *İhmali Suç Teorisi*, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XXV, Sa. 4, s.366

“Tütün ve tütün mamulleri, alkollü içkiler, akaryakıt, uyuşturucu, silah ve mühimmat, elektronik eşya ve canlı hayvan, et, çay, şeker, zeytin gibi gıda maddeleri ile gerekli görülen hallerde diğer kaçakçılık türleri ile ilgili mahkûmiyet hükmü kesinleşenler, Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca kamuoyuna ilan edilebilir. Bu ilanın süresi, nasıl yapılacağı ve ilan edilecek kaçakçılık türleri gibi hususlar Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikle belirlenir.”(m.4/9)

2.6. ETKİN PİŞMANLIK

Kanun koyucu suçun tamamlanmasından veya neticenin meydana gelmesinden önce vazgeçmeyi gönüllü vazgeçme olarak adlandırmıştır. Ancak suç suç tamamlanıp ve netice gerçekleştikten sonra duyulan pişmanlığa bağlı olarak etkin pişmanlık kurumu öngörülmüştür.³⁴⁶ Gönüllü vazgeçme bütün suçlar açısından genel hükümler çerçevesinde uygulanabilecekken etkin pişmanlık münhasıran bazı suç tipleri için söz konusu olabilir. Bu kapsamda kanun koyucu tarafından KMK'daki suçlar açısından suç politikasının bir gereği olarak etkin pişmanlık kurumu öngörülmüştür.³⁴⁷ Kaçakçılık fiillerinde etkin pişmanlık kurumunun uygulanabilmesi için kişinin suça iştirak etmesi, resmi makamlardan önce fail, fiil ve eşyanın yerini bildirmesi ve sonuçta failer veya eşyanın ele geçirilmesi gerekir.³⁴⁸

KMK'nın 5'inci maddesinin ilk fıkrası suç resmi makamlarca öğrenilmeden etkin pişmanlık göstermeyi cezasızlık sebebi olarak düzenlemişken, resmi makamlar suçu öğrendikten sonra etkin pişmanlık indirim sebebidir.³⁴⁹ İkinci fıkraya göre ise; suçu işleyen kişi etkin pişmanlık göstererek eşyanın gümrüklenmiş değerinin iki katını hazineye öderse soruşturma aşamasında yarı oranında, kovuşturma aşamasında ise üçte bir oranında indirim yapılacaktır. İkinci fıkradaki bu hüküm suçun örgüt faaliyeti kapsamında işlemesi durumunda uygulanmayacaktır.(md. 5/3)

KMK'nın etkin pişmanlığa ilişkin 5'inci maddesinin birinci fıkrası fail açısından elverişli bilgi vermesi şartına bağlanmışken ikinci fıkra devlet hazinesine para ödeme şartıyla cezada indirim yapmayı öngörmüştür. 14.04.2020 tarih ve 7242 sayılı kanunun 62'inci maddesi ile KMK'ya eklenen ikinci fıkra ile parasal bir tazminle cezada indirim yapılması ceza adaleti açısından olumlu karşılanmaktadır.

³⁴⁶İbrahim ÖZER (2011), Türk Ceza Hukukunda Etkin Pişmanlık, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Konya, s.11

³⁴⁷ Doğan SOYASLAN 2020, age. s.319(Genel Hükümler)

³⁴⁸ Candide ŞENTÜRK 2016, age. s.129

³⁴⁹ İbrahim ÖZER 2011, age. s. 117

İkinci fıkra 3'üncü maddenin 7'nci fıkrası dışında diğer suçlar bakımından uygulama alanı bulacaktır.

2.7. MÜSADERE

Müsadere suç işlenirken kullanılan, suçun konusu olan ya da suçun işlenmesi suretiyle elde edilen eşya veyahut değerın kalıcı olarak sahibinden alınması ve mülkiyetinin devlete geçirilmesini ifade eden güvenlik tedbiridir.³⁵⁰ Bütün malvarlığının devletçe alınmasını öngören genel müsadere Anayasamızın 38'inci maddesi tarafından yasaklanmıştır. Suçta kullanılan veya suç sonucu elde edilen eşya veya değerın müsaderesi ise özel müsadereyi ifade etmekte olup TCK'nın 55'inci maddesinde düzenlenmiştir.³⁵¹

5607 sayılı KMK ise TCK'nın eşya ve kazanç müsaderesine ilişkin hükümlerine atıf yapmıştır.

“MADDE 13 – (1) Bu Kanunda tanımlanan suçlarla ilgili olarak 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun eşya ve kazanç müsaderesine ilişkin hükümleri uygulanır. Ancak kaçak eşya taşımada bilerek kullanılan veya kullanılmaya teşebbüs edilen her türlü taşıma aracının müsadere edilebilmesi için aşağıdaki koşullardan birinin gerçekleşmesi gerekir: a) Kaçak eşyanın, suçun işlenmesini kolaylaştıracak veya fiilin ortaya çıkmasını engelleyecek şekilde özel olarak hazırlanmış gizli tertibat içerisinde saklanmış veya taşınmış olması. b) Kaçak eşyanın, taşıma aracı yüküne göre miktar veya hacim bakımından tamamını veya ağırlıklı bölümünü oluşturması veya naklinin, bu aracın kullanılmasını gerekli kılması. c) Taşıma aracındaki kaçak eşyanın, Türkiye'ye girmesi veya Türkiye'den çıkması yasak veya toplum veya çevre sağlığı açısından zararlı maddelerden olması. (2) Etkin pişmanlık nedeniyle fail hakkında cezaya hükmolünmaması veya kamu davasının düşmesine karar verilmesi, sadece suç konusu eşya ile ilgili olarak müsadere hükümlerinin uygulanmasına engel teşkil etmez.”

³⁵⁰ İzzet ÖZGENÇ 2017, age. s.841

³⁵¹ Doğan SOYASLAN 2020, age. s.517 (Ceza Muhakemesi Hukuku)

BÖLÜM III

GÜMRÜK KAÇAKÇILIĞI SUÇLARININ SORUŞTURULMASI VE KOVUŞTURULMASI

3.1. GÖREVLİ VE YETKİLİ MAHKEME

5607 sayılı KMK'nın 17'inci maddesi kaçakçılık suçlarına ilişkin yargılamayı yapacak görevli ve yetkili mahkemeyi belirlemiştir. Bu düzenlemeye göre; madde bakımından görevli mahkeme özel hükümlerle "Adalet Bakanlığının teklifi üzerine *Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca belirlenen*" asliye ceza mahkemesi olarak belirlenmiştir.³⁵² Yetkili mahkeme ise Ceza Muhakemesi Kanununun 12 ila 21'nci maddelerine göre belirlenecektir. Ancak KMK'nın 3'üncü fıkrasında sayılan suçlarla ilişkili şekilde resmi belgede sahtecilik suçunun işlenmiş olması halinde görevli mahkeme ağır ceza mahkemesi olacaktır.

Kaçakçılık suçunun yargılamasının yapılacağı yerde birden fazla asliye veya ağır ceza mahkemesi bulunması halinde 1 numaralı asliye veya ağır ceza mahkemesi yargılamayı yapacaktır.³⁵³ Genel yetki kuralı suçun işlendiği yer mahkemesinin davaya bakmasıdır. Suça teşebbüs durumunda son icra hareketinin icra edildiği yer, mütemadi suçlarda temadinin kesildiği yer, gerçekleştiği ve zincirleme işlenen suçlarda son suçun işlendiği yer mahkemesi yetkili olacaktır.

Genel yetki kuralının yanında CMK'nın 13'üncü maddesi özel yetki kurallarına yer vermiştir. Bu halde; " *Suçun işlendiği yer belli değilse, şüpheli veya sanığın yakalandığı yer, yakalanmamışsa yerleşim yeri mahkemesi yetkilidir. Şüpheli veya sanığın Türkiye'de yerleşim yeri yoksa Türkiye'de en son adresinin bulunduğu yer mahkemesi yetkilidir. Mahkemenin bu suretle de belirlenmesi olanağı yoksa ilk usul işleminin yapıldığı yer mahkemesi yetkilidir.*"

³⁵² Doğan SOYASLAN 2020, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, 8. Bası, Ankara, s.212

³⁵³ <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/02/20150217-3.pdf>

CMK'nın 17 ve 18'inci maddelerinde yetki uyuşmazlığının çözümü şu şekilde ortaya konulmuştur;

“(1) Birkaç hâkim veya mahkeme arasında olumlu veya olumsuz yetki uyuşmazlığı çıkarsa, ortak yüksek görevli mahkeme, yetkili hâkim veya mahkemeyi belirler.”(17/1)

(1) Sanık, yetkisizlik iddiasını, ilk derece mahkemelerinde duruşmada sorgusundan, bölge adliye mahkemelerinde incelemenin başlamasından ve duruşmalı işlerde inceleme raporunun okunmasından önce bildirir. (2) Yetkisizlik iddiasına ilişkin karar, ilk derece mahkemelerinde sanığın sorgusundan önce, bölge adliye mahkemelerinde duruşmasız işlerde incelemenin hemen başlangıcında, duruşmalı işlerde inceleme raporu okunmadan önce verilir. Bu aşamalardan sonra yetkisizlik iddiasında bulunulamayacağı gibi mahkemeler de bu hususta re'sen karar veremez. (3) Yetkisizlik kararlarına karşı itiraz yoluna gidilebilir.(18/1)”

3.2. KORUMA TEDBİRLERİ

Ceza Muhakemesi sistemimizde soruşturmanın amacı iddia makamının dava açıp açmama konusunda karar verebilmesi için bir takım hazırlıklar yapılmasıdır. Bu hazırlık suç şüphesine ilişkin delillerin toplanması veya kaybolmasının önlenmesine matuftur. Öte yandan soruşturma evresinin sağlıklı yürütülmesi yargılamanın sonraki safhasının daha kolay bir şekilde yürütülmesini ve hızlı sonuçlandırılmasına da hizmet etmektedir.³⁵⁴ Koruma tedbirleri maddi gerçeğe ulaşmada suça ilişkin olayın yeniden yaşatılma araçlarıdır.³⁵⁵ Dolayısıyla amaç hasıl olduktan sonra ortadan kaldırılırlar. Koruma tedbirlerinin söz konusu olabilmesi için bir kısım şartların varlığı gereklidir. Gecikmesinde sakınca bulunan bir durum, en azından görünüşte haklılık ve iddia konusu suç ile tedbir arasında orantı bulunması koruma tedbirlerinin genel şartlarıdır.

3.2.1. Arama ve Elkoyma

5607 sayılı KMK'nın 9'uncu maddesinin 1'inci fıkrası *“(1) Kaçak eşya, her türlü silâh, mühimmat, patlayıcı ve uyuşturucu maddelerin bulunduğu şüphelenilen her türlü kap, ambalaj veya taşımaya yarayan diğer araçlar ile kişilerin üzerlerinde yapılacak arama ve elkoymalar, 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu uyarınca yerine getirilir.”*

³⁵⁴ Veli Özer ÖZBEK, Koray DOĞAN, Pınar BACAĞSIZ ve İlker TEPE (2020), age. s. 252

³⁵⁵ Doğan SOYASLAN 2020, age. s.280(Ceza Muhakemesi Hukuku)

Bu maddeye göre; arama koruma tedbiri konusunda öncelikle CMK'nın 116'ncı vd. maddesini genel olarak uygulanacağını ifade etmek gerekir. Suçun işlendiğine dair ihbarın alınmasından sonra suç delillerinin yani kaçak eşyanın ele geçirilmesi için yapılacak arama CMK'nın arama tedbirine ilişkin genel hükümlerine göre yapılacaktır.³⁵⁶ Dolayısıyla KMK'nın 9/2 ve 9/3 maddelerinde öngörülen karar olmadan arama ve elkoyma usulünden farklı olarak burada usule uygun alınmış arama kararı olması gerekmektedir.³⁵⁷

Her ne kadar KMK arama konusunda özel hükümler ihdas etmişse de uygulamada oluşacak boşluklar CMK'nın koruma tedbirleri için öngördüğü hükümlere göre doldurulacaktır.³⁵⁸ Kaçak eşya, her çeşit silah, patlayıcı, uyuşturucu madde ve mühimmatın bulunduğu şüphelenen durumlarda yapılacak arama CMK hükümlerine göre olacaktır.

CMK'nın 119'uncu maddesine göre arama kararı, "Hâkim kararı üzerine veya gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde Cumhuriyet savcısının, Cumhuriyet savcısına ulaşamadığı hallerde ise kolluk amirinin yazılı emri" ile verilir. Arama amacına göre önleme ve adli arama olarak ikiye ayrılır.³⁵⁹ Adli Ve Önleme Aramaları Yönetmeliğinin 5'inci maddesi adli aramayı "*Adli arama, bir suç işlemek veya buna iştirak veyahut yataklık etmek makul şüphesi altında bulunan kimsenin, saklananın, şüphelinin, sanığın veya hükümlünün yakalanması ve suçun iz, eser, emare veya delillerinin elde edilmesi için bir kimsenin özel hayatının ve aile hayatının gizliliğinin sınırlandırılarak konutunda, işyerinde, kendisine ait diğer yerlerde, üzerinde, özel kâğıtlarında, eşyasında, aracında 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ile diğer kanunlara göre yapılan araştırma işlemidir.*" şeklinde tanımlamıştır. Önleme araması ise Polis Vazife Ve Salâhiyet Kanununun 9'uncu maddesinde "*Polis, tehlikenin veya*

³⁵⁶ Doğan SOYASLAN 2020, age. s.312 (Ceza Muhakemesi Hukuku)

³⁵⁷ "Olay tutanağına göre; sanık ...'e ait ikamette kaçak sigara satışı yapıldığı ihbarının alınması üzerine, sanığa ait ikamete gelindiğinde, 1903 paket kaçak sigaranın rızaen teslim edilmesi şeklinde gerçekleşen olayda sanık ...'in aşamalarda alınan savunmalarında sigaraları kendisinin içmek için aldığını ve sanık ...'in evine bıraktığını beyan ettiği, sanık ...'in iş yerinde arama yapılmasına dayanak teşkil eden mahkemece verilmiş usulüne uygun bir arama kararı olmadığı gibi, gecikmesinde sakınca olduğu gerekçesiyle Cumhuriyet Savcısı tarafından da verilmiş bir yazılı arama izni ya da Cumhuriyet Savcısına ulaşamaması nedeniyle kolluk amirince verilmiş yazılı arama emri de bulunmaması karşısında, hukuka aykırı arama sonucu ele geçen eşyanın yasak delil niteliğinde olduğu, Anayasa'nın 38/2., 5271 sayılı CMK'nun 206/2-a, 217/2, 230/1. madde ve fıkralarına göre, hukuka aykırı surette elde edilen delillere dayanılarak mahkumiyet hükmü kurulamayacağı gözetilerek sanıkların beraati yerine yazılı şekilde mahkumiyetine karar verilmesi," (7. Ceza Dairesi 2021/22399 E., 2021/14871 K.)

³⁵⁸ Seyfettin ÇİLESİZ 2018, age. s.530

³⁵⁹ Veli Özer ÖZBEK, Koray DOĞAN, Pınar BACAKSIZ ve İlker TEPE (2020), age. s.314

suç işlenmesinin önlenmesi amacıyla usûlüne göre verilmiş sulh ceza hâkiminin kararı veya bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde mülkî âmirin vereceği yazılı emirle; kişilerin üstlerini, araçlarını, özel kâğıtlarını ve eşyasını arar; alınması gereken tedbirleri alır, suç delillerini koruma altına alarak 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre gerekli işlemleri yapar.” şeklinde tanımlanmıştır. Yargıtay tarafından basit bir gözlemle anlaşılabilir durumlarda arama kararı olmasa bile kaçak eşyaya ilişkin yapılan aramanın hukuka uygun olduğu belirtilmiştir.³⁶⁰

Bu noktada KMK'nın 9/2 ve 9/3 maddelerine değinecek olursak bu iki fıkranın adli arama niteliği taşıdığı ifade edilmiştir.³⁶¹ Aksi görüşler ise önleyici niteliğinin ağır bastığı yönündedir.³⁶² Arama ve elkoymaya ilişkin KMK'daki hükümlerin bu tedbirlerin özel uygulaması olduğu bilinmelidir.³⁶³ Nitekim Adlî Ve Önleme Aramaları Yönetmeliğinin “adli arama” başlığı altında düzenlenen “*Karar alınmadan yapılacak arama*” kenar başlıklı 8/e-1,2 bentlerinde söz konusu fıkralarda anılan aramaların hakim, savcı, kolluk amiri kararı olmadan yapılabileceğine yer verilmiştir. Zira bu istisnaya yer verilen yönetmelikte 9/2 ve 9/3 fıkralarının adli arama kapsamında olduğu sonucu da çıkarılacaktır.

Anılan yönetmeliğin “*önleme araması*” başlığı altında düzenlenen 19/h bendinde “*5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda öngörülen suçların işlenmesinin önlenmesi amacıyla, ticarethane, işyeri, eğlence ve benzeri yerler ile eklentilerinde,*” önleme araması yapılabileceği düzenlenmiştir.

³⁶⁰ “*Dairemizce de benimsenen Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 24.01.2017 tarihli, 2016/7-65 Esas ve 2017/21 Karar sayılı ilamında; bir suçla karşılaştığında suça el koymak, önlemek, sanık ve suç delillerini tespit etmekle görevli ve yetkili olan polislerin, mesleki tecrübelerine ve içinde buldukları durumdan çıkardıkları izlenime göre; elinde poşet ile görülen sanığın durumundan şüphelendikleri, oluşan bu makul sebep nedeniyle yanına gittikleri ve sanığı durdurdukları, suçüstü halinde ayrıca bir arama emri ya da karar alınmasına gerek bulunmadığı, poşette bulunan sigaraların basit bir inceleme ile tespit edilebileceği, dolayısıyla suçun delili ve konusunu oluşturan sigaraların ele geçirilip muhafaza altına alınmasının hukuka uygun olduğu ve hukuka aykırı bir delilden söz edilemeyeceği belirtildiğinden somut olaydaki aramanın hukuka uygun olduğunun kabul edildiği gözetilerek, Dairemizin yerleşik içtihatlarına göre suça konu kaçak sigaraların miktar itibarıyla da ticari miktar ve mahiyette olması ve kişisel kullanım miktarının üzerinde bulunması karşısında, sanığın atılı suçtan mahkumiyeti yerine yazılı şekilde beraatine karar verilmesi,”(7. Ceza Dairesi 2020/6151 E. , 2021/14492 K.)*

³⁶¹ Bahri ÖZTÜRK, Behiye EKER KAZANCI, Sesim SOYER GÜLEÇ (2018), *Ceza Muhakemesi Hukukunda Koruma Tedbirleri*, 4. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara, s. 131-132

³⁶² Doğan GEDİK 2018, age. s.437, Mustafa ÖZEN 2015, age. s.312

³⁶³ Bahri ÖZTÜRK, Behiye EKER KAZANCI, Sesim SOYER GÜLEÇ 2018, age. s.171

9/2 fıkrası “ (2)Gümrük salonları ve gümrük kapılarında kaçak eşya sakladığından kuşkulanan kişilerin üzeri, eşyası, yükleri ve araçları gümrük kontrolü amacıyla gümrük görevlilerince aranabilir. Yapılan arama sonucunda tespit edilen kaçak eşyaya derhal elkonulur.” şeklindedir. Bu durumda gümrük salonu veya kapılarında kaçak eşya sakladığından şüphe duyulan kişilerin üzerleri, eşya, yük ve araçları gümrük memurlarınca savcı veya hâkim izni olmadan aranabilecek ve gerekirse eşyaya el konulacaktır.

KMK'nın 9'uncu maddesinin 3'üncü fıkrası ise; “Gümrük bölgesine, Gümrük Kanunu gereğince belirlenen kapı ve yollardan başka yerlerden girmek, çıkmak veya geçmek yasaktır. Bu yerlerde rastlanacak kişi ve her nevi taşıma araçları yetkili memurlar tarafından durdurulur ve kişilerin eşya, yük ve üzerleri ile varsa taşıma araçları aranır. Yapılan arama sonucunda tespit edilen kaçak eşyaya derhal elkonulur.”şeklindedir. Bu hüküm gümrük kapı ve yolları dışında başka yerlerde rastlanacak kişi ve araçların aranacağını ve tespit edilen kaçak eşyaya el konulacağını düzenlemiştir.³⁶⁴

KMK kapsamında kaçakçılık suçlarının işlenmesinde kullanılan taşıtlara da el konulması gerekmektedir. “Bu Kanunda tanımlanan suçların işlenmesinde kullanılan taşıtlara, Ceza Muhakemesi Kanununun 128 inci maddesinin dördüncü fıkrası hükmüne göre elkonulur.”(KMK md. 10/1) Elkoyma tedbirine delilleri koruma altına alma veya müsadere edilecek eşyanın korunması amacıyla başvurulur. KMK açısından elkoymanın amacı müsadereenin infazına yönelik olduğu görülmektedir.³⁶⁵

KMK'nın 10/2 fıkrasında fiilen el koymayı ifade eden “alıkoyma” işlemi düzenlenmiştir. “(2) 13 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamına girmesi, Türkiye’de sicile kayıtlı olmaması ya da soruşturma ve kovuşturma devam ederken, kaçakçılık suçunun işlenmesinde tekrar kullanılması halinde, elkonulan taşıt, elkoyma kararı veren mercilerce alıkonulur. Sahibinin taşıtın değeri kadar teminatı alıkoyma tarihinden itibaren otuz gün içinde gümrük idaresine teslim etmesi halinde, taşıt sahibine iade edilir. Aksi takdirde, tasfiye idaresi tarafından soruşturma ve kovuşturma sonucu beklenmeksizin derhal tasfiye olunur.”

³⁶⁴ “Dava konusu kaçak sigaraların, Irak'tan Türkiye'ye giriş yapmak üzere Habur Sınır Kapısı gümrük sahasına gelen sanığın sevk ve idaresindeki araçta yapılan arama sonucunda ele geçirilmesi karşısında,” (7. Ceza Dairesi 2021/22230 E. , 2021/14717 K.)

³⁶⁵ Doğan GEDİK 2018, age. s.440

3.2.2. Tasfiye

Kaçak eşya konusunda dava açılması, yargılamanın yapılması ve nihai kararın verilmesi belli bir süreç alacağı için el konulan eşyanın zarar görmesi veya değerinde kayıp yaşanmasının önüne geçmek adına KMK'nın 16'ncı maddesi tasfiye konusunda belli süreler öngörmüştür.³⁶⁶ Buna göre kaçak olduğu şüphesi ile el konulmuş olan eşya altı ay, zarara uğrama veya değerinde önemli kayıp ihtimali olması durumunda ise bir ay içerisinde gelinen aşamaya göre savcı veya hakim kararı ile eşya tasfiye edilir.³⁶⁷ Kaçakçılığın konusu akaryakıt ise bu durumda numune alınması şarttır.³⁶⁸

“MADDE 16 – (1) (Değişik: 28/3/2013-6455/58 md.) Bu Kanunda tanımlanan suçların konusunu oluşturması dolayısıyla müsadere yaptırımının uygulanabileceği eşya, sahibine iade edilemez. Kaçak şüphesiyle el konulan kaçak akaryakıt hariç her türlü eşya hakkında, el koyma tarihinden itibaren altı ay, ancak eşyanın zarara uğraması veya değerinde esaslı ölçüde kayıp meydana gelme tehlikesinin varlığı veya muhafazasının ciddi külfet oluşturması halinde bir ay içinde, gerekli tespitler yaptırılarak soruşturma aşamasında hâkim, kovuşturma aşamasında mahkeme tarafından tasfiye kararı verilir. Bu süreler içinde karar verilmemesi halinde eşya derhal tasfiye edilir. Bu fıkra kapsamında tasfiye edilecek eşyadan tasfiye edilmeden önce numune alınması mümkün olan durumlarda numune alınır, numune alınması mümkün olmayan durumlarda eşyanın her türlü ayırt edici özellikleri tespit edilir.”

³⁶⁶ Seyfettin ÇİLESİZ 2018, age. s.636

³⁶⁷ Candide ŞENTÜRK 2015, age. s.363

³⁶⁸ Doğan GEDİK 2018, age. s.451

SONUÇ

Kayıt dışı ekonomi ülkelerin vergi gelirlerini azaltan, toplum sağlığını bozan, ekonomik güvenliği zedeleyerek ticari hayatı olumsuz etkileyen, adil rekabet ortamını ortadan kaldıran, haksız kazanç oluşturan, yerli yatırımlar ve sanayinin gelişimini önleyen, sınır güvenliğini tehlikeye düşüren, ülkenin itibarını ve ekonomik gelişmişlik düzeyini düşüren ve gereksiz harcamalar yapılmasına neden olan en önemli etkidir. Kayıt dışı ekonominin oluşmasının en önemli nedeni kaçakçılık faaliyetleridir. Dolayısıyla devletler kaçakçılıkla mücadele konusunda ceza kanunları ihdas etmekte ve özel görevli birimler oluşturmaktadır. Türk hukuk sisteminde kaçakçılıkla mücadele konusunda en genel kanun 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunudur.

5607 sayılı kanun kapsamında olmak kaydıyla kaçakçılık suçlarını incelemiş olduğumuz bu çalışmada gelişen şartlar dâhilinde sürekli olarak değişen ve gelişme gösteren bir alanın en güncel halini ortaya koymaya çalışmış bulunmaktayız. Türk kaçakçılık mevzuatı Cumhuriyetin kurulmasının ardından girilen kanunlaşma faaliyetleri içerisinde hızlı bir şekilde kendisine yer bulmuştur. Bunun nedeni kapitülasyonların etkisi ile yabancı sermaye karşısında yok edilmiş iç piyasa ve yerli üreticinin korunması yanında savaşlar sonucu asayiş ve güvenliğin sağlanamadığı ortamda artan kaçakçılık faaliyetlerinin engellenmek istenmesidir.

Kaçakçılıkla mücadelede 1929 Ekonomik Buhranı sonrası daha sert yaptırımlardan oluşan 1918 sayılı kanun yürürlüğe girmiş ve çok uzun bir süre uygulanmıştır. Ardından serbest piyasa ekonomisine geçişle 4926 sayılı kanun “*ekonomik suça ekonomik ceza*” anlayışı ile yürürlüğe girmiştir. Yeni Türk Ceza Kanununun hazırlanması ile kaçakçılıkla mücadeleye ilişkin mevzuatın yeni kanun sistematığına göre hazırlanması gerekmiştir. Bu kapsamda 31.03.2007 tarihinde 5607 sayılı kanun suç-kabahat ayrımını esas alarak yürürlüğe girmiştir. Devamında bir dizi değişiklik ve yeni eklemelerle bugünkü halini almıştır.

5607 sayılı KMK, 5237 sayılı TCK'nın genel hükümleri ile uyum içerisindedir. Suç ve kabahat ayrımı yapılmış ve devamında kabahatler kanun kapsamından tamamen çıkarılmıştır.

Kanun ilk kez yürürlüğe girdiğinde ve daha öncesinde ihdas edilen suçlar, gümrük sistemi içerisinde eşyanın kaçak olarak ithal ve ihracı üzerinde yoğunlaşmıştı. Daha sonra ise uygulayıcıların yargılama esnasında yaşadıkları bazı sorunlara dayalı olarak değişiklikler yapılmıştır. Örneğin “*sahte belge kullanmak suretiyle*” ibaresi, “*aldatıcı işlem ve davranışlarla*” şeklinde değiştirilmiştir. Olumlu karşılanabilecek bir değişiklikle kabahatler kanundan çıkarılmış ve KMK’da sadece suçlar düzenlenir olmuştur. Ancak diğer bir kısım kanunlardan akaryakıt ve tütün mamullerine ilişkin suçların alınarak ceza hukuku sistematiğine uygun olmayacak şekilde KMK’nın 3’üncü maddesinde fıkralar halinde düzenlenmesi uygulayıcılar açısından faydalı olmamıştır. Ayrıca yapılan bu aktarmada suçlara ilişkin eylemler özensiz olarak ifade edildiği için tek bir eylemin üç ayrı fıkra açısından suç oluşturabileceği görülmektedir.

5607 sayılı KMK’nın m.3/12 hükmüne göre; “*...akaryakıt haricinde kalan solvent, madenî yağ, baz yağ, asfalt ve benzeri petrol ürünlerinden akaryakıt üreten veya bunları doğrudan akaryakıt yerine ikmal ederek üreten...*” maddedeki “*... bunları doğrudan akaryakıt yerine ikmal ederek üretme*” şeklindeki eylemin ne şekilde gerçekleşeceği son derece belirsizdir. Doktrinde “ikmal ederek üretme” şeklindeki ifadenin “*ikmal ederek kullanma*” olarak anlaşılması gerektiği, kanun koyucunun bu ibareyi sehven bu şekilde yazdığı savunulmuştur. Yargıtay’da bu yönde kararlar vermiştir. Ancak bu şekilde bir yorumun haklılık payı olsa da “*kanunilik*” ilkesine aykırı olduğu da açıktır.

5607 sayılı kanun ilk yürürlüğe girdiği dönemde 3’üncü madde kapsamındaki suçlar ithalat ve ihracat kaçakçılığına ilişkin suçlardan ibarettir. 18/6/2014 tarihli 6545 sayılı kanunla 5015 Sayılı Petrol Piyasası Kanunundan akaryakıt kaçakçılığı suçları, 4733 sayılı Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunundan ise tütün mamullerine ilişkin suçlar 5607 sayılı KMK’nın 3’üncü maddesine eklenmiştir. Bu anlamda başka kanunlarda yer alan düzenlemelerin KMK’ya aktarılması ile mevzuattaki dağınıklığın bir nebze olsun giderilmesi olumlu karşılanmıştır. Ancak gümrük mevzuatına ilişkin kanun, yönetmelik ve tebliğler dışında akaryakıt, sigara, tütün mamulleri, elektronik eşyalar, tıbbi ürünler vb. pek çok ürünü ilgilendiren yönetmelik ve tebliğlerin olması uygulayıcılar ve kaçakçılıkla mücadele konusunda görev alan kurum personellerinin işlerini oldukça zorlaştırmaktadır. Kaçakçılığa ilişkin genel kanun niteliği de taşıyan KMK dışında 6136 Sayılı *Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanun*, 2863 Sayılı *Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu* gibi başka kanunların varlığı da aynı

soruna neden olmaktadır. Bu anlamda tek bir kanun altında kaçakçılıkla mücadelenin sürdürülmesi kanaatimizce en doğru yoldur.

Kaçakçılıkla mücadele kapsamında yürütülen faaliyetler sırasında her geçen gün yeni yöntemlerin kullanıldığı görülmektedir. Dolayısıyla KMK'da sürekli olarak madde değişiklikleri yapılmaktadır. Örneğin EPDK'dan izin alınmadan akaryakıt harici petrol türevlerinden akaryakıt üretilmesi suçunun düzenlendiği 12'nci fıkrasına 29.04.2021 tarih ve 7318 sayılı kanunun 13'üncü maddesi ile *“Akaryakıt yerine kullanılan diğer ürünler yönünden de bu fıkra uyarınca cezaya hükmolunur.”* ek cümlesi eklenmiştir. Böylece petrol türevleri dışında bitkisel yağlardan izinsiz akaryakıt üretilmesi fiilleri kanunilik ilkesi gereğince kapsama alınmıştır.

14/4/2020 tarih ve 7242 sayılı kanunun 61'inci maddesi ile KMK'nın 3'üncü maddesinin 22'nci fıkrası eklenen hükümlerle kaçak eşyanın değerinin hafif ya da pek hafif olması halinde ceza üçte birine kadar indirilecektir. Daha önce aynı fıkroda eşyanın değerinin fahiş olması artırım sebebi iken hafif olması durumunda indirim yapılmamaktaydı. Kimi zaman kaçakçılık suçlarından birinin unsurlarını oluşmasına rağmen eşyanın değeri oldukça düşük olabilmektedir. Buna rağmen failin 3 yıldan başlayan bir ceza ile cezalandırılması hakkaniyetsiz kararlar ortaya çıkmasına neden olmaktadır. 14/4/2020 tarih ve 7242 sayılı kanunun 61'inci maddesi ile yapılan değişiklikle ceza adaletinin sağlanmaya çalışılması tarafımızca olumlu bulunmuştur.

14/4/2020 tarih ve 7242 sayılı kanunun 62'nci maddesi ile KMK'nın 5'inci maddesine iki ve üçüncü fıkralar eklenmiştir. Böylelikle failin soruşturma veya kovuşturma evresinde etkin pişmanlık göstererek kaçak eşyanın değerinin iki katını devlet hazinesine ödeyerek cezasında indirim yapılması yolu açılmıştır. Kanun koyucu soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısının bu hususu şüpheliye ihtar etmesini, edilmemişse kovuşturmada hâkimin sanığa ihtar etmesi gerektiğini yine bu maddeye eklemiştir. Onarıcı adalet açısından olumlu görülen bu değişiklik ile etkin pişmanlık kurumunun kaçakçılık suçları açısından uygulaması genişletilmiştir. Diğer yönden şüpheli veya sanığa ekonomik bir usulle cezanın bir kısmından kurtulma olanağı sunulmuştur.

5607 sayılı KMK adından da anlaşılacağı üzere kaçakçılık suçları ile mücadelenin hukuki yönünü, izlenecek usul ve esasları ortaya koymaktadır. Suçların çoğunluğu gibi kaçakçılık olgusu sosyolojik ve ekonomik faktörlerle son derece ilişkilidir. Kaçakçılıkla ilgili olarak Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığının yıllık olarak hazırladığı raporlar incelendiğinde herhangi bir alandaki

kaçakçılığın istikrarlı şekilde düşüş eğiliminde olduğunu veya yükseldiğini söyleyemeyiz. Kaçakçılıkla mücadele konusundaki bu istikrarsız tablonun nedeni bu tür eylemler için öngörülmuş suç ve cezaların yetersizliği de değildir. Kaçakçılık eylemleri doğrudan ekonomik tabanlı suçlardır. Örneğin tütün mamülleri üzerindeki vergilerin artırılması bu ürünlere ilişkin kaçakçılık faaliyetlerinde artışa neden olmuştur. Bir bölgenin sosyal ve ekonomik olarak az gelişmişliği bütün hukuk sisteminin etkisini yok sayarcasına kaçakçılık faaliyetleri üzerinde etkilidir. Öyle ki, insanlar ekonomik gerekçelerle canlarını hiçe sayarak bu tür faaliyetlere girişmektedirler. O halde en başta ifade edilmesi gereken gerçek, insanların bu tür faaliyetlere yönelmesini, yasadışı şekilde gelir elde etme yoluna sürüklenmesini tetikleyen ekonomik gerekçeler ortadan kaldırılmadan gerçek bir mücadeleden bahsedilemeyecektir.

Yıllara göre ele geçirilen kaçak eşya miktarı kayıt dışı bir sistem içerisinde ele geçirilen miktarı ifade etmektedir. Dolayısıyla ciddi bir suç ekonomisinin oluştuğundan şüphe yoktur. Kaçakçılık faaliyetleri Türkiye’de oldukça yaygın olup çok çeşitli sebepler bu durumda etkindir. İç piyasadaki yasal malların fiyatlarındaki artışa neden olan yüksek vergiler kaçak mallara olan talebi artırmaktadır. Burada yasal ve yasal olmayan mallar arasındaki kalite farkı dahi tüketicinin yasal olmayan ürüne yönelmesini engelleyememektedir. Öte yandan kaçak malın ülke içerisinde gördüğü bu talebin ortaya çıkardığı yüksek kar oranı insanları ticari maksatlı kaçakçılık yapmaya yöneltmektedir. Bu tablo kaçakçılıkla mücadelede suçlara bağlanan yaptırımın mücadeleyi etkileyecek derecede önemli bir değişken olmadığını göstermektedir. Bu halde kaçakçılık gibi ekonomik suçlara ekonomik cezaların öngörülmesinin ceza adaleti açısından daha uygun olacağı kanaatindeyiz.

KAYNAKÇA

- ACARTÜRK Ertuğrul (2011), Kılıç, Ramazan. *Osmanlı Devletinde Kapitülasyonların İktisadi Ve Siyasi Perspektiften Analizi*, Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 29.2. ss.1-21, Ankara.
- AKBULUT Berrin (2010), *Bağlılık Kuralı*, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. XIV, Y., Sa. 1, ss. 167-214, Ankara.
- AKTAŞ Batuhan (2015), *Gümrük İşlemlerine Tabi Tutmadan Ülkeye Eşya Sokma Suçu Üzerine Bir İnceleme*, TBB Dergisi, (121). ss.111-156, Ankara.
- AKTAŞ Nur (2017), *Türk Dış Ticaret Sistemi Ve Yapısının İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi Dış Ticaret Enstitüsü Uluslararası Ticaret Anabilim Dalı Uluslararası Ticaret Yüksek Lisans Programı, İstanbul.
- ALCAKAPTAN Uğur (1975), *Suçun Unsurları*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları No. 372, Ankara.
- ARSLAN Çetin, BALAN Arzu (2019), *Gümrük Kaçakçılığı Suçunun Nitelikli Hali Olarak Ülkeye Kaçak Akaryakıt Sokma Fiili*, D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Durmuş TEZCAN'a Armağan, C.21, Özel S. ss. 3-42, İzmir.
- ARTUK Mehmet Emin, GÖKCEN Ahmet (2020), *Ceza Hukuku Genel Hükiimler*, Adalet yayınevi, 14. Bası, Ankara.
- ATAYETER Coşkun, EROL Arzu, *Türkiye'de Uygulanmakta Olan İhracat Teşvikleri*, ss. 1-26 <http://iibfdergisi.ksu.edu.tr/tr/download/article-file/107617> (ET.10.10.2021).
- AYDIN Murat (2012), *5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Çerçevesinde Kaçakçılık Fiilleri ve Yaptırımları*, Adalet Yayınevi, Ankara.
- AYDIN Devrim (2006), *"Suça Teşebbüs."* Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 55.1. ss. 85-113, Ankara.
- AYDIN Murat (2011), *5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Çerçevesinde Kaçakçılık Fiilleri Ve Yaptırımları*, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Konya.

- AYTEKİN İNCEOĞLU, Asuman, *Ekonomik Suçlar*, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi - 2020/1, ss. 119-163, İstanbul
- BOLAT, CAN-GÜVEN, GEDİK, KURT-KARAKUŞ (2016), *Yağ Sektörü Ürün Veya Atıklarının Alternatif Yakıt Olarak Kullanılmasının Çevre Ve İnsan Sağlığı Üzerine Etkileri*, Uludağ Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Dergisi, Cilt 21, Sayı 1. ss. 25-44, Bursa.
- BÜTÜN Selçuk (2008), *5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Kapsamında Gümrük Kaçakçılığı Suçları*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli.
- CENGİZ Mahmut (2015) *Türkiye'de Organize Suç Gerçeği Ve Terörün Finansmanı Organize Suç Tehdidî - Terör Ve Kaçakçılık Mücadele Zemini*, Seçkin Yayınları, Ankara.
- CENTEL Nur/ZAFER Hamide(2006), *Türk Ceza Hukukuna Giriş*, 4. Bası, Beta Yayıncılık, İstanbul.
- ÇILDIR Şentürk, KORKMAZ Oğuz (2020) *5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunda Düzenlenen Kaçakçılık Suçları*, Yetkin Yayınları, Ankara.
- ÇİLESİZ Seyfettin (2018), *İçtihatlı 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Açıklaması*, 5. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara.
- ÇULHA Rıfat (2003), *4926 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Yasası Değişiklikler Ve Yeni Düzenlemelere İlişkin Açıklamalar*, TBB Dergisi, Sayı 49, ss. 115-136, Ankara. <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2003-49-749> (ET. 16.10.2021)
- DANIŞMAN Mustafa (2010), *Açıklamalı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Kaçak Petrol ve Ulusal Marker*, Bilge Yayınevi, Ankara.
- DEĞİRMENCİ Olgun (2014), *Ceza Hukukunda Yanılma Kavramı ve Hukuka Uygunluk Nedenlerinde Yanılma*, TBB Dergisi (110), ss. 129-188, Ankara. <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2014-110-1343> (ET. 21.11.2021)
- DEMİRBAŞ Timur(2014), *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 10.Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- ERGİN Yusuf (2019), *5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Kapsamında Kaçakçılık Suçları*, İstanbul Aydın Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı / Ceza Hukuku Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- ERSOY Uğur (2020), *Ceza Hukukunun Gri Alanı: Tehlike Suçları*, TAAD, Yıl: 11, Sayı: 41, ss. 27-64, Ankara.
- Kanunilik İlkesi*, Terazi Hukuk Dergisi, Cilt: 3, Sayı: 26.

- ERTUĞRUL Hüseyin (2008), *Suç Veya Kabahat Olarak Kaçakçılık Fiilleri*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı Ceza Ve Ceza Usul Hukuku Bilim Dalı, Ankara.
- GEDİK Doğan (2018), *Akaryakıt Kaçakçılığı Suçları*, Seçkin Yayıncılık, Ankara
- GEDİK Doğan (2020), *Akaryakıt Kaçakçılığıyla Mücadelede Teknik Ve İdari Yöntem Olarak Ulusal Marker*, TAAD, Yıl: 11, Sayı: 43. ss. 283-314, Ankara.
- GÖKCAN Hasan Tahsin (2009), *Resmi Belgede Sahtecilik Suçu*, Ankara Barosu Dergisi, Yıl:67, Sayı: 3 ss. 93-126, Ankara.
- GÖKPINAR Mahmut (2008) "*Ceza Sorumluluğunun Temeli: "Kast" Türkiye Barolar Birliği Dergisi* 79. ss. 198-234, Ankara.
- GÖZCÜ Alev, ÇAKMAK Fevzi (2019), *Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Türkiye'nin Güney Sınırında Gerçekleştirilen Kaçakçılık Faaliyetleri*, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Cilt: 21, Sayı: 3, ss. 683-714, Ankara. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/808490> (ET. 26.10.2021)
- GÜNER Uğur (2019), *Ekonomik Suçlar ve Ekonomi Ceza Hukukuna İlişkin Yasal Düzenlemeler*, D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Durmuş TEZCAN'a Armağan, C.21, Özel S. ss. 1411-1442, İzmir,
- HAKERİ Hakan(2011), *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Adalet Yayınevi, 10.Baskı, Ankara
- HAFIZOĞULLARI Zeki(2008), *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, USA Yayıncılık, Ankara
- İÇEL Kayıhan (1996), *1918 Sayılı Kaçakçılık Kanununa İlişkin İki Hukuki Sorun*, İHFM C. LV, ss. 89-102, Ankara. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/95871> (ET. 23.10.2021)
- İÇEL Kayıhan (2007) *Ceza Hukukunda Temel Kusurluluk Şekli "Kast"*, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Yıl:6 Sayı:12, ss.77-105 <http://www.ticaret.edu.tr/uploads/yayin/dergi/s12/M00188.pdf> (ET. 24.11.2021)
- KARAKAŞ Birsen (2009), *5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Şerhi Uygulamalı İçtihatlı*, Adalet Yayınevi, Ankara.
- KAYA Feridun (2021), *Dış Ticaret İşlemleri Yönetimi*, Beta Yayınevi, İstanbul.
- KILIÇ Kaptan (2007), *Açıklamalı 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu*, İsmat Yayıncılık, Ankara.

- OĞUZMAN M.Kemal, SELİÇİ Özer, OKTAY Saibe (2012), *Eşya Hukuku*, Filiz Kitabevi, İstanbul.
- ÖNÜR ASLAN Aynur, *Gümrük İşlemleri*, İstanbul Üniversitesi Açık Ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Dış Ticaret Lisans Programı, 2019/2020 Ders Kitabı
- ÖNÜR ASALN Aynur (2011), *İthalat Uygulaması Ders Notları*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, İstanbul.
- ÖZBEK Veli Özer, DOĞAN Koray, BACAKSIZ Pınar, TEPE İlker (2018), *Ceza Muhakemesi Hukuku*, 11. Baskı, Ankara.
- ÖZBEK Veli Özer, DOĞAN Koray, BACAKSIZ Pınar, TEPE İlker (2020), *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 11. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara.
- ÖZEN Mustafa (2015) *5607 Sayılı Kaçakçılık Kanununda Düzenlenen Suçlar*, Adalet Yayınevi, Ankara.
- ÖZER İbrahim(2011), *Türk Ceza Hukukunda Etkin Pişmanlık*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Konya.
- ÖZGENÇ İzzet (2020), *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 13. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- ÖZGENÇ İzzet(2021), *İhmali Suç Teorisi*, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XXV, Sa. 4, ss. 303-378, Ankara.
- ÖZTÜRK Bahri, EKER KAZANCI Behiye, SOYER GÜLEÇ Sesim (2021), *Ceza Muhakemesi Hukukunda Koruma Tedbirleri*, 4. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- ÖZTÜRK Bahri, ERDEM Mustafa Ruhan (2018), *Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku*, 18. Baskı, Ankara.
- PAMİR Aybars, *"Kapitülasyon Kavramı Ve Osmanlı Devleti'ne Etkileri."* Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 51.2. ss. 79-119, Ankara.
- POLAT İsa (2009), *5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Uyarınca İhracat Kaçakçılığı Suçları Ve Kabahatleri*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, İstanbul.
- SAKAR Zeynep Müjde (2020), *"Türkiye'de Ekonomik Anlamda Kaçakçılık Suçları Ve Güvenlik Uygulamaları (2017-2018)."* Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 11.2. ss. 239-265.
- SAYILGAN Güven, ŞENOL Coşkun (2010), *Dahilde İşleme Rejimi Ve Türk İşletmelerinin İhracatı Üzerine Etkileri*, Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari

- Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı: 35, ss. 152-170,
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/66558> (ET. 10.10.2021)
- SAYILGAN Güven, ŞENOL Coşkun, *Dâhilde İşleme Rejimi Ve Türk İşletmelerinin İhracatı Üzerine Etkileri*, Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı: 35, Ocak-Temmuz 2010, ss. 37-53,
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/66558> (Erişim Tarihi:30.10.2021)
- SOYASLAN Doğan (2020), *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 9. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara.
- SOYASLAN Doğan (2020), *Ceza Muhakemesi Hukuku*, 8. Bası, Yetkin Yayınları Ankara.
- SOYLU Cengiz, DEMİRCİ Adem (2021), *İhracat Teşvik Yöntemleri ve Eximbank Kredilerinin İhracat Üzerindeki Rolü*, Gümrük Ticaret Dergisi, S. 8(23), ss.22-33, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1590808> (ET. 11.12.2021)
- ŞAHİN Muhammet (2019), *"Günümüz Ticaret Savaşlarında Gümrük Vergilerinin Yeri Ve Önemi."* Mali Çözüm Dergisi/Financial Analysis 29.152, ss. 95-97
- ŞAHPAZ Osman (2009), *Gümrük Kontrolü Uygulamalarının Kaçakçılık Üzerine Etkileri*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- ŞEN Ersan, *Gümrüklenmiş Eşya Değerinin Cezaya Tesiri*, <https://www.hukukihaber.net/gumruklenmis-esya-degerinin-cezaya-tesiri-makale,8781.html> (ET. 09.12.2021)
- ŞENTÜRK Candide (2016), *Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nda Yer Alan İthalat Kaçakçılığı Suçları*, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı Doktora Programı Doktora Tezi, İzmir.
- TAŞKIN Ozan Ercan(2016), *Son Çare (Ultima Ratio) Olarak Ceza Hukuku*, T.C. Maltepe Üniversitesi, Hukuk Fakültesi Dergisi, 2016/1, ss. 59-91, İstanbul.
- TAYLAR Banu (2010), *Türk Ceza Kanunu'nda Hırsızlık Suçu*, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- TEKİN Abdulkadir, TEKİN Ümit Engin (2021), *4458 Sayılı Gümrük Kanunu'na Göre Gümrük İşlemleri Mevzuat - Teori, Uygulama – Vergilendirme*, Seçkin Yayınları, Ankara.

- ULGAR Orbay Bahri (2021), "*Yargıtay Kararları Işığında Sigara Kaçakçılığı Suçu*",
Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi S.16. ss. 379-426, Kayseri.
- ÜNVER Yener(2012), *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Seçkin Yayıncılık, 13. Baskı,
Ankara
- ÜZÜLMEZ İlhan, KOCA Mahmut (2021), *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*,
Seçkin Yayınları, Ankara
- YALÇIN SANCAR Türkan (2007), *Yeni Türk Ceza Kanunu'nda "Zincirleme Suç"*,
TBB Dergisi, Sayı 70, ss. 59-78, <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2007-70-322>, (ET.10.11.2021)
- YAŞAR Mustafa (2020), *5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nda İthalat Kaçakçılığı Suçları*, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ekonomi Hukuku Ana Bilim Dalı, Gaziantep.
- YURTCAN Erdener (2019), *Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Şerhi*, Seçkin Yayıncılık,
Ankara.
- YÜCE Mehmet, ÇELİKKAYA Ali (2016), *Örnek Uygulamalarla Gümrük Uyuşmazlıkları ve Çözüm Yolları*, Dora Yayınları, Bursa.

İNTERNET KAYNAKLARI

- <https://www.ticaret.gov.tr/gumruk-islemleri/sikca-sorulan-sorular/ticari/transit>
- <https://gumrukrehberi.gov.tr/sayfa/dahilde-i%C5%9Fleme-rejimi>
- <https://ticaret.gov.tr/gumruk-islemleri/sikca-sorulan-sorular/bireysel/yolcu-muafiyetleri>
- <https://ggm.ticaret.gov.tr/data/5dedfe4d13b876e93804ba65/7799ebb6c81e095c86a6e8163af8ad02.pdf>
- <http://www.esmmmo.org/storage/file/dec043723414e409d39c9312564f5d0.pdf>
- <https://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/kanunmaddeleri?pkanunlarno=292691&pkanunnumarasi=7318>
- <https://www.epdk.gov.tr/Detay/Icerik/3-0-0-137/tebligler>
- <https://www.tpao.gov.tr/file/2106/2020-petrol-ve-dogal-gaz-sektor-raporu47460b743c70c609.pdf> (Türkiye Petrolleri A.O., 2020 Petrol ve Doğal Gaz Sektör Raporu)
- <https://www.botas.gov.tr/Sozluk?Kelime=655>
- <https://www.botas.gov.tr/Sozluk?Kelime=385>
- <https://www.botas.gov.tr/Sozluk?Kelime=222>
- <https://www.botas.gov.tr/Sozluk?Kelime=729>
- <https://sozluk.gov.tr/>
- <https://www.ume.tubitak.gov.tr/tr/projeler/ulusal-marker-etken-maddeleri-ve-stok-cozeltisinin-srmlerinin-hazirlanmasi>
- <https://betam.bahcesehir.edu.tr/2021/06/turkiyede-alkollu-icecek-sigara-tutun-akaryakit-ve-cep-telefonlarinin-yasa-disi-ticaretinin-analizi-2/>
- <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/03/20190301-5.htm>
- <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/10/20161025-9.htm>
- <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/11/20131114-3.htm>
- <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/06/20140628-9.htm>
- <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/02/20150217-3.pdf>

YARGITAY KARARLARI

Yargıtay Ceza Genel Kurulu 2012/9-1234 E., 2012/1825 K.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu 2017/735 E. ve 2018/173 K.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu 2017/735 E. , 2018/143 K

Yargıtay Ceza Genel Kurulu 2017/735 E. , 2018/143 K.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu 2017/587 E. , 2021/131 K.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu 20.10.1986, 1986/7-147/449

Yargıtay Ceza Genel Kurulu 2017/512 E. , 2019/38 K.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu, 2017/512 E. , 2019/38 K.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu, 2019/4 E. , 2021/310 K.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu 2017/737 E. , 2017/365 K.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu, 2020/455 E. , 2021/89 K.

Yargıtay 7. Ceza Dairesi 2021/22230 E. , 2021/14717 K.

Yargıtay 7. Ceza Dairesi 2021/22399 E., 2021/14871 K.

Yargıtay 7. Ceza Dairesi 2020/6151 E. , 2021/14492 K.

Yargıtay 7. Ceza Dairesi 2016/16870 E. 2017/59 K.

Yargıtay 7. Ceza Dairesi, 2021/21741 E. , 2021/14654 K.

Yargıtay 7. Ceza Dairesi 2021/5424 E. , 2021/14085 K.

Yargıtay 7. Ceza Dairesi, 2021/2312 E. , 2021/14640 K.

Yargıtay 7. Ceza Dairesi, 2021/22162 E. , 2021/14372 K.

Yargıtay 7. Ceza Dairesi, 2021/22841 E. , 2021/14203 K.

Yargıtay 7. Ceza Dairesi 2018/3237 E. , 2021/730 K.

Yargıtay 7. Ceza Dairesi 2013/1280 E. , 2014/18085 K.

Yargıtay 7. Ceza Dairesi 2021/420 E. , 2021/700 K.

Yargıtay 7. Ceza Dairesi, 2013/1280 E. , 2014/18085 K.

Yargıtay 7. Ceza Dairesi 2018/3237 E. , 2021/730 K.

Yargıtay 7. Ceza Dairesi 2018/13023 E. , 2021/3874 K.

Yargıtay 7. Ceza Dairesi 2020/6428 E. , 2021/11141 K.

Yargıtay 7. Ceza Dairesi 2015/19935 E. , 2016/9097 K.

Yargıtay 7. Ceza Dairesi 2019/8527 E. , 2020/2249 K.

Yargıtay 7. Ceza Dairesi.	2014/29007 E. 2016/10846 K.
Yargıtay 7. Ceza Dairesi	2014/9701 E. 2016/513 K.
Yargıtay 7. Ceza Dairesi	2017/11937 E. 2018/3922 K.
Yargıtay 7. Ceza Dairesi	2014/24880 E. 2016/9635 K.
Yargıtay.7. Ceza Dairesi	2016/8742 E. 2017/6040 K.
Yargıtay 7. Ceza Dairesi	2021/1131 E. , 2021/10651 K.
Yargıtay 7. Ceza Dairesi	2021/4090 E. , 2021/9841 K.
Yargıtay 7. Ceza Dairesi	2018/16846 E. , 2021/5968 K.
Yargıtay 7. Ceza Dairesi	2016/1978 E. , 2016/5484 K.
Yargıtay 7. Ceza Dairesi	2014/29100 E. 2016/10632 K.
Yargıtay 7. Ceza Dairesi	E. 1998/2011, K. 1998/2784
Yargıtay 7. Ceza Dairesi	2017/2823 E. , 2017/5559 K.
Yargıtay 7. Ceza Dairesi	2016/2302 E. , 2020/14077 K
Yargıtay 7. Ceza Dairesi	2014/27276 E. , 2015/19554 K.
Yargıtay 7.Ceza Dairesi	2014/32227 E. , 2017/5749 K.
Yargıtay 7. Ceza Dairesi	2017/12499 E. , 2018/1362 K.
Yargıtay 7. Ceza Dairesi	2017/2823 E. , 2017/5559 K.
Yargıtay 7. Ceza Dairesi	2020/4305 E. , 2021/4670 K.
Yargıtay 7. Ceza Dairesi	2018/1275 E. , 2020/18988 K.
Yargıtay 7. <i>Ceza Dairesi</i>	<i>2019/10261 E. , 2020/1960 K.</i>
Yargıtay 7. Ceza Dairesi	2015/17545 E. , 2019/34504 K.
Yargıtay 7. Ceza Dairesi	2015/22170 E. , 2018/2186 K.
Yargıtay 7. Ceza Dairesi	2016/12280 E. , 2020/3806 K.
Yargıtay 7. Ceza Dairesi	2015/14344 E. , 2019/31981 K.
Yargıtay 7. Ceza Dairesi	2017/4170 E. , 2020/16650 K.
Yargıtay 7. Ceza Dairesi	04.11.2015 T. 2014/20540 E. 2015/21461 K.
Yargıtay 7.Ceza Dairesi	2005/241E. 2005/4780 K.
Yargıtay 7. Ceza Dairesi	2005/4681 E. 2007/302 K.
Yargıtay 7. Ceza Dairesi	2003/20769, 2004/7265
Yargıtay 7. Ceza Dairesi	2015/23046 E. , 2020/12969 K.
Yargıtay 7. Ceza Dairesi	2019/6982 E. , 2020/2905 K.
Yargıtay 7. Ceza Dairesi	2019/3705 E. , 2021/10191 K.
Yargıtay 7. Ceza Dairesi	2015/27524 E. , 2019/39925 K
Yargıtay 7. Ceza Dairesi	2019/5728 E. , 2020/11546 K.

Yargıtay 7. Ceza Dairesi	2020/6437 E. , 2021/4868 K.
Yargıtay 7. Ceza Dairesi	2015/27971 E. , 2020/11351 K.
Yargıtay 7. Ceza Dairesi	2019/10691 E. , 2020/18359 K.
Yargıtay 7. Ceza Dairesi	2017/9126 E. , 2020/19593 K.
Yargıtay 7. Ceza Dairesi	2020/3632 E. , 2021/8156 K.
Yargıtay 7. Ceza Dairesi	2013/275 E. 2013/23754 K.
Yargıtay 7. Ceza Dairesi	2014/2000 E., 2015/23838 K.

